

Täysistunto

Maanantai 2.12.2024 klo 14.01—21.48

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 21.48.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Tarja Filatov (14.01—17.15 ja 19.30—21.30) ja puhemies Jussi Halla-aho (17.15—19.30 ja 21.30—21.48).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on 28.11.2024 lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 46-48/2024 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvoverolain 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 144/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 23/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 23/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoro, edustaja Lohi.

Keskustelu

14.01 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön. — Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ajoneuvoverolakia siten, että matkailuautoilta kannettava ajoneuvoveron käyttövoimavero määräytyisi jatkossa muiden M1-luokan henkilöautojen käyttövoimaveroa vastaavalla tavalla. Matkailuautojen käyttövoimaveroa määrittäessä huomioon otettava ajoneuvon kokonaismassa rajattaisiin kuitenkin muista henkilöautoista poiketen 7 500 kilogrammaan.

Keskimääräisen, kokonaismassaltaan 3 500 kilon painoisen dieselkäyttöisen matkailuajoneuvon ajoneuvoveron käyttövoimavero nousisi noin 590 euroa vuodessa, jos

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

matkailuauto pidetään liikennekäytössä koko vuoden. Jos matkailuauto on liikennekäytössä arvioidun keskimääräisen ajan eli noin 190 päivää, korotuksen määrä olisi keskimäärin noin 310 euroa vuodessa. Keskimääräisen matkailuauton käyttövoimavero olisi korotuksen jälkeen noin 700 euroa vuodessa, jos matkailuauto pidetään koko vuoden liikennekäytössä. Keskimääräisellä liikennekäytössä ololla käyttövoimavero olisi noin 370 euroa vuodessa. Enimmillään dieselkäyttöisen matkailuauton ajoneuvoveron käyttövoimavero olisi noin 1 500 euroa vuodessa, jos matkailuauto pidetään liikennekäytössä koko vuoden. Keskimääräisellä liikennekäytössä ololla dieselkäyttöisen matkailuauton käyttövoimavero olisi enimmillään noin 800 euroa vuodessa.

Ehdotettu muutos lisäisi ajoneuvoveron tuottoa vuositasolla arviolta noin kymmenen ja puoli miljoonaa euroa. Vuonna 2025 verotuoton lisäys olisi arviolta noin kolme miljoonaa euroa, joka kertyisi vuodelle 26 etupainotteisesti maksuunpantavasta verosta.

Tämä ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025. Korotettua käyttövoimaveroa sovellettaisiin kuitenkin vasta vuoden 2026 alusta lukien ja sen jälkeisiltä päiviltä kannettavaan veroon.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana. Valiokunta ehdottaa vain täsmennystä lakiehdotuksen johtolauseeseen.

Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on toteuttaa tarvittavat toimet pääministeri Petteri Orpon hallituksen neuvotteluissa vuosien 2025—2028 julkisen talouden suunnitelmasta sopimalle matkailuautojen autoverotuen poistamiselle asetetun verotuottolisäystavoitteen saavuttamiseksi. Osana kehysriihessä sovittuja toimenpiteitä hallitus päätti matkailuautojen autoverotuen asteittaisesta poistamisesta 15 vuoden siirtymäajalla. Tämän esityksen mukaan valmistelun yhteydessä on arvioitu kuitenkin, että asetettu verotuottotavoite voitaisiin saavuttaa varmemmin korottamalla matkailuautojen ajoneuvoveroa kuin poistamalla matkailuautojen autoverottomuus.

Kuten tuossa edellä totesin, valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä, mutta tähän on jätetty kuitenkin yksi vastalause.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten edustaja Räsänen, Joona.

14.06 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Nyt kai voisi sanoa, että tässä asiassa eduskunta ei ole karavaanarin kaveri, vaan olemme kohtuullisen mittavasti nyt sitten ajoneuvoveroa tältä osin kiristämässä. Taustahan on se, minkä valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Lohi äsken kävi läpi, että hallitushan päätti kevään kehysriihessään täältä matkailuautojen kokonaisuudesta nyt kerätä valtiolle lisää verotuottoja 15 miljoonaa euroa. Ensimmäinen ajatus todella oli se, että tämä etu, joka tällä hetkellä liittyy matkailuautojen autoveroon, olisi asteittain poistettu, mutta juuri niistä syistä, jotka myös valiokunnan puheenjohtaja tuossa kävi läpi — tämän toimenpiteen johdosta luultavasti tämä lisäverotuloarvio ei olisi toteutunut — hallitus kuitenkin tarkisti omaa kantaansa budjettiriihessä ja senpä takia esitti, että tämä lisäverotulo haetaan enemmänkin täältä ajoneuvoveron puolelta. Ja tämä on ollut jo lähtökohtaisesti järkevä valinta, koska luultavasti nyt myös se verotuloarvio on helpompaa näin arvioida ja voidaan ajatella, että se myös täältä saadaan kerättyä.

No nyt kuitenkin, kun tässä näitä muutoksia tehdään, tosiasiallisesti aika monen matkailuauton osalta tässä puhutaan moninkertaisista veronkorotuksista suhteessa

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

nykytilaan, ja varsinkin, mitä painavammasta matkailuautosta on kysymys, sitä mittavammaksi vero jatkossa muodostuu. Ja onpa tehty niitäkin laskelmia, että kun verrataan sitten nykyiseen autokantaan, joidenkin osalta saatetaan puhua jopa viisinkertaisesta verotuksesta nykytilaan suhteutettuna. Sen osalta olisi ollut varmaankin syytä lähteä hakemaan tässä myös kohtuullisempaa ratkaisua, jota myös alan toimijat itse ovat tämän asian käsittelyn yhteydessä esittäneet. Ja senpä takia sosiaalidemokraatit tässä vastalauseessa esittävät, että tämä sama fiskaalinen tuottovaade, joka tällä nyt on, se reilu kymmenen miljoonaa vuodessa, voitaisiin kerätä muutenkin kuin tällä mallilla, ja olisimme hieman kohtuullistamassa nyt tätä päätöstä, jonka hallitus on esittänyt. Tältä osinhan keskeisin muutos liittyy nimenomaan siihen massamääreeseen, eliikkä kun tässä puhutaan autoista, että ajoneuvoveroa kiristetään sinne 7 500 kilogrammaan asti, niin meidän vaihtoehdossamme tämä kiristys tehtäisiin 3 500 kilogrammaan asti, jolloin myös se veronkorotus olisi huomattavasti pienempi nyt sitten näiden matkailuautojen osalta. Varsinkin kun tähän malliin edelleenkin liittyy epävarmuuksia siitä, millä tavalla tämä verotuloarvio tässä täyttyy, niin senpä takia teen vastalauseen mukaiset pykälämuutosehdotukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

14.09 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Minä kannatan edustaja Räsänen esitystä. Tässähän on kyseessä varsin suuri veronkorotus matkailuautoille. Siis hallitus käytännössä jopa kuusinkertaistaa matkailuautojen veron, mikä on kyllä aika kohtuuton kertapläjäys. Esimerkiksi SF-Caravan kertoo, että korotusta on pidetty harrastajien keskuudessa tyrmäävänä — tyrmäävänä.

Tämä on vähän ongelmallista myös kotimaanmatkailun kannalta. Sillä on hyvin ikävät vaikutukset: tämä osaltaan heikentää kotimaanmatkailua. Samaan aikaanhan hallitus on tekemässä taas esimerkiksi arvonlisäveron kiristystä matkailualalle ja tapahtuma-alalle ja myös sitä kautta heikentää kotimaanmatkailun edellytyksiä.

Eli kuten tuossa edustaja Räsänen totesikin, niin me kohtuullistaisimme tätä korotusta ja ottaisimme sen tason, mitä itse asiassa ala itse arvioi, mikä olisi kestävä taso niin, että sillä ei olisi negatiivisia käyttäytymisvaikutuksia. Nimittäin nythän tämän käsittelyn yhteydessä tuli ilmi, että on varsin todennäköistä, että nämä verotuloarviot eivät välttämättä edes toteudu, koska ihmiset toimivat niin, että kun vero merkittävästi, kertarysäyksellä nousee, niin helpommin sitten poistetaan ajoneuvo rekisteristä aina tuokioksi, silloin kun sitä ei käytetä, ja näin ollen voi käydä aivan hyvin niin, että verotuottoarvio ei ole läheskään niin suuri kuin mitä tässä arvioidaan. Eli käytännöllisesti katsoen kun perheiden kustannukset nousevat, rahapussi heikkenee, muutenkin ostovoima on heikoilla, niin sitten helpommin poistetaan tämä ajoneuvo rekisteristä, ja sitä kautta sitten myös verotulot heikkenevät.

Kotimaanmatkailun edellytysten heikentäminen on kaiken kaikkiaan hyvin ikävää. Hallitus tällä tavalla itse, taas kerran, laittaa kasvulle jarrua, ja kaiken kaikkiaanhan kun mietitään matkailuautoa ja karavaanareita, niin tämä matkailuhan on ympäri Suomea, Ruuhka-Suomen ulkopuolella usein. Siellä sitten palveluilla ei ole yhtä paljon kysyntää, ei ole yhtä paljon myyntituloja, ja sitä kautta sitten työllisyys heikkenee ja verotulotkin heikkenevät.

Eli kaikin puolin, puhemies, minusta SDP:n esitys kohtuullistaa tätä veronkorotusta on erittäin kannatettava. Toivoisin koko eduskunnan siihen yhtyvän.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

14.11 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Viitanen tuossa hyvin kuvasi tätä kotimaan matkailua. Tämä kotimaan matkailuun liittyvä asia on asuntoautojen ja matkailuvaunujen osalta erittäin tärkeä asia. Koko ajan painopiste on siirtynyt asuntovaunuista asuntoautojen suuntaan, ja niitten määrä on Suomen teillä kasvanut. Erityisen paljon karavaanarit käyttävät nimenomaan kotimaan palveluja hyväkseen, kun he kiertävät ympäri Suomea. Kun viimeisen 35 vuoden aikana olen itsekin tuolla maanteillä kierrellyt, niin olen huomannut, kuinka paljon leirintäalueet ja muut ovat kehittyneet sen seurauksena, että niitä käytetään, ja erityisen paljon positiiviseen suuntaan ovat kehittyneet sellaiset leirintäalueet ja alueet, joissa siitä leirintäalueen kyljestä joukkoliikenne kulkee kaupungin keskustaan, ja niin pois päin. Semmoinen on havainto, tuolla kun kiertää.

Sitten jos ajatellaan näitä meidän isoja tapahtumia, mitä Suomessakin tehdään, niin niitten ympärillä on aina paljon asuntoautoja ja majoitus hoidetaan niillä pääosin. Ja aina kaikki iskut, mitkä tulevat, yllättävät vähän korkeina lukuina, niin kuin tässäkin on esitetty näitten verojen osalta, ja se kyllä tulee karsimaan näitä autoja tuolta liikenteestä. Selvää on, että ne, jotka näitä asuntoautoja pitävät, kyllä tulevat aika tarkasti katsomaan, kuinka paljon he pitävät niitä liikennekäytössä ja kuinka nopeasti niitä otetaan pois — jos otetaan huomioon, että kuuden euron ilmoituksella sen saa sieltä pois ja se on noin 45 euroa päivässä, mitä on ylläpito näitten verojen ja vakuutusmaksujen osalta. Eli aika nopeasti se tulee takaisin. Tosiasiassa voi olla, että tämä verotuotto on tässä paljon odotettua pienempi, ja siinä mielessä tilanne tulee olemaan huolestuttava.

Erityisesti perheet ovat tässä ne, jotka liikkuvat näillä asuntoautoilla pienten lasten kanssa. Niitä näkyy tuolla eri puolilla todella paljon. Siinä mielessä tämä kohtuullistaminen on tässä se, mitä demarit ovat esittäneet ja mikä olisi paikallaan, ja toivoisin, että eduskunta näkisi tämän näkökulman. Eli kotimaan matkailulle työllisyyttä ja palvelujen kehittämistä näillä ylläpidetään, ja sen takiakin tämä asia pitäisi huomioida. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

14.14 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Räsänen tuossa ensimmäisessä puheenvuorossaan jo totesi, nyt tämän lakiesityksen myötä eivät karavaanarit tästä salista ilmeisesti ole kauheasti kavereita saamassa lisää. Se olisi kyllä tietenkin hyvä, että saisivat, koska edustaja Lylyn puheenvuorossa tulivat hyvin esille myös sisämarkkinat ja kotimaanmatkailu. Eli se merkitys, mikä karavaanareilla ja matkailuautoilijoilla on moniin toimintoihin tuolla maakunnissa, ja sen välilliset vaikutukset ovat itse asiassa yllättävänkin isot. Niitä ei ole aina kauhean helppo laskea, minkä verran ne esimerkiksi näihin joihinkin pienempiin maakuntiin tuovat tuloja, mutta mikäli näitä matkailuautoharrastuksia tällä tavalla hankaloitetaan, niin se näkyy siinä, että ajoneuvokanta tietenkin tulee laskemaan ja tätä myöten se omalta osaltaan sisämarkkinaa kuihduttaa.

On myös sellainen näkökanta, että Suomessa on paljon laajoja työssäkäyntialueita ja jonkun verran on muun muassa keikkatyöläisiä, jotka hyödyntävät tällaista matkailuajoneuvokantaa siihen, että yöpyvät työkohteidensa lähellä. Tämähän tuo kovastikin rasitteita myös heille siihen ansaintansa mahdollistamiseen varsinkin, kun jopa

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

viisinkertainen verotus tietyissä automalleissa ja kilogrammoissa on. Se on täysin kohtuuton, ja tätä huolta alan toimijat ovat myös tuoneet esille.

Elikkä olen kovin paljon samaa mieltä siitä, että tätä veronkorotusta olisi todellakin syytä kohtuullistaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

14.16 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Jos olisi rajaton rahapussi, niin olisi tietysti mukava tukea karavaanareita vielä paremmin, [Ben Zyskowiec: Demareilla on!] mutta onhan se tosiasia, että kun kurjuutta jaetaan, niin sitä pitäisi jakaa ihan kaikkialle. [Vilhelm Junnila: Kepun linja!]

Nostan kuitenkin tässä sen asian, että Suomen matkustustase on alijäämäinen 1,6 miljardia euroa. Jatkossa, kun mietitään sekä verotuksellisia keinoja että muitakin keinoja, kannattaisi ehkä keskittyä myös siihen porukkaan, joka vie Suomesta rahaa sen 1,6 miljardia ulkomaille. Olisiko mahdollista jakaa tätä taakkaa sinnepäin? Se on Suomen kannalta merkityksellistä, että meillä on karavaanareita, jotka matkustavat Suomessa ja jättävät sen matkailuajan kulutuksensa rahavirran Suomen elinkeinoelämään pyörimään. Mutta kun valtiovarainvaliokunta oli tätä perustellut, niin ymmärrän toisaalta tämän tarpeen, vaikka korotus on kyllä kohtuullisen iso joillekin karavaanareille — sitä ei käy kiistäminen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

14.17 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Hallitushan sopi kehysriihessä — kuten tuossa mietinnön esittelyssä kerroinkin — että tästä autoverottomuudesta matkailuajoneuvojen osalta luovuttaisiin 15 vuoden siirtymäajalla. No, tämä olisi kuitenkin tarkoittanut sitä, että kun on tuommoinen keskimääräinen, voisi sanoa, tyypillinen matkailuajoneuvo, joka maksaa tänä päivänä vaikkapa 80 000 euroa, sille olisi tämän siirtymäajan jälkeen hintaa tullut, kun autovero pannaan päälle, noin 130 000 euroa. Jokainen ymmärtää, että tähän olisi pysäyttänyt meidän matkailuajoneuvojen myynnin aivan totaalisesti. Sen takia hallitus teki uudelleenarvioinnin — ja tiedän, että se viesti tuli nimenomaan matkailuajoneuvojen tuojilta — että olisiko parempi ja fiksumpi tapa ottaa tämä sama tuotto niin, että siinä olisivat jakajina kaikki matkailuajoneuvojen omistajat. Sieltä sitten tuli esitys, että tehtäisiin ratkaisu, johon nyt on päädytty, eli tuota ajoneuvoveroa perittäisiin myös matkailuajoneuvoilta. On selvää, että kun se nousee vaikkapa 700 euroa, sen verran vuodessa, niin sehän on kova nousu. Se on myös kova summa edullisen matkailuajoneuvon omistajalle, joka ei ehkä ole varautunut siihen ja on ostanut vastikään sen.

Epäilenkin, kuten tässäkin on ajateltu, että varmaan tulee olemaan tilanne se, että nämä ajoneuvot ovat käytössä vain osan vuotta. Kun maksaa vaan ajoneuvon liikennekäytöstä poistamisen — se on hyvin helppo tehdä matkapuhelimella, kuka vaan voi tehdä sen alle minuutissa, maksaa kuusi euroa — niin päästään laskutoimitukseen, että jos et käytä kolmeen päivään ajoneuvoa, niin sinun kannattaa jo poistaa. Se on edullisempi poistaa, koska säästät tämän ajoneuvoveron mutta säästät lisäksi vakuutusmaksuja, koska silloin ei tarvitse maksaa samalla lailla vakuutusmaksuja, kun se ei ole liikennekäytössä. Tämä tulee varmasti yleistymään aika lyhyidenkin ajanjaksojen ajaksi, jolloin ei ole tarkoitus käyttää,

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

kun nämä ovat usein kakkosautoja perheessä, ja ne tullaan poistamaan sitten. Voi olla kyllä, kuten täällä on epäilty, että tämä tuotto ei tule kyllä olemaan edes ihan sitä, mitä on kaavailtu. No, niin tai näin, aika näyttää.

Mutta kuten edustaja Kalmari tuossa edellä totesi ja vielä täydentäen sen, että hallitus kuuli alan toimijoita ja teki korjausliikkeen, niin minusta se oli viisasta. Keskusta ei ole tähän jättänyt vastalauseita, vaan ymmärrämme, että tässä taloudellisessa tilanteessa joudutaan tekemään myös ikäviä veroratkaisuja, ja olemme tämän hyväksymässä siitakin huolimatta, että tiedämme, että tämä kyllä kirpaisee joitakin karavaanareita aika ikävästi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

14.20 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Muutama huomio vielä tähän verotulo-arvioon: Tässähän erimielisyyttä ei näytä eduskunnassa olevan siitä, voidaanko tällaisessa valtiontalouden tilassa kohdentaa veronkiristyksiä myös tänne ajoneuvoveroon nyt näiden matkailuautojen osalta, vaan kysymyksen on enemmän siitä, että sitten kun näin tehdään, kannattaisiko se tehdä kohtuullisesti siten, että voidaan ainakin suurin piirtein luottaa siihen, että kun veroja kiristetään, myös niiden veronkiristysten tuotto valtiolle on sitten positiivinen. Juuri sen takia sosiaalidemokraatit esittivät tässä, että näitä parametreja muuttamalla tämä vero kohdistuisi oikeudenmukaisemmin. Se kohtuullistaisi varsinkin näitä kaikista suurimpia veronkorotuksia, jotka tässä meinaavat tulla, ja sitä kautta uskomme, että pääsisimme lähemmäksi sitä arviota, jonka hallitus itsekin on laskenut tämän esityksen fiskaalisille vaikutuksille. Se syyhän on juuri se, mistä äsken myös edustaja Lohi tuossa puhui, että kun tämä liikennekäytöstä poistaminen maksaa sen kuusi euroa, niin nyt kun tällä esityksellä keskimääräinen vero per päivä on 3,4 euroa, jokainen siitä voi laskea, että itse asiassa jo kahden päivän osalta päästään jonkun verran plussalle, kun poistat ajoneuvon käytöstä. Jos tiedät, että kahteen päivään et käytä, niin kannattaa poistaa käytöstä, jolloin jäät jo jonkun verran plussalle. Tämähän tietenkin tekee sitten sen, että on kohtuullisen kannustavaa matkailuautojen omistajille lähteä tätä kautta omaa verotustaan pienentämään, ja silloin jos näin tapahtuu — kun hallituksen esityksessähän arvioidaan, että näin tulee joka tapauksessa ainakin osin tapahtumaan — tätä verotulokertymää ei kyllä saada sille tasolle, joka tässä esityksessä on arvioitu. Senkin takia tämä kohtuullistaminen olisi järkevää.

No, toinen liittyy sitten siihen, mikä täällä on hyvin noussut esille niin edustaja Viitasen kuin Lylyn kuin myös Viitalan toimesta, että kyllähän tässäkin asiassa nyt veronkiristys osuu kaikista pahiten juuri kotimaiseen matkailuun, ja emme varmaankaan halua, että ne rahat, joita nyt tätä kautta olisi käytetty myös asuntoautoiltaessa ympäri Suomea ja hyödynnettäessä palveluita, hyödynnettäisiin sitten mieluummin esimerkiksi ulkomaan-matkailun lisääntymisessä. Senkin takia olisi syytä tässä tehdä tämä veronkiristys ainakin näin alkuun hieman kohtuullisempaan, ja sitten mikäli osoittautuu, että kyllä verotulokertymä tästä kasvaa, sitä voidaan jatkossa myös tarkistaa. Tämähän on myös ollut se alan viesti, että kun tätä nyt lähdetään kiristämään, se olisi järkevää kuitenkin tehdä kohtuullisesti, niin että ei ainakaan jouduta sitten ojasta allikkoon myöskään tämän veronkiristuksen myötä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

14.23 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on yksi niitä ikäviä veronkiristyksiä, joihin hallitus on joutunut, kun julkista taloutta on tullut vahvistaa. Itse muistelisin, että nyt sosiaalidemokraatit, kun me olemme tehneet rankkoja säästö-päätöksiä, ovat nimenomaan vaatineet myös veropuolen käyttöä alijäämän supistamiseen.

Toinen hyvin ikävä ja oikeastaan vielä ikävämpi veronkiristys, johon olemme joutuneet, on tämä kotitalousvähennyksen pienentäminen. Mutta, edustaja Viitanen, teidän kritiikkinne hallituksen talouspolitiikkaa ja niitä toimia kohtaan, joita hallitus joutuu tekemään julkisen talouden vahvistamiseksi ja velkaantumisvauhdin hillitsemiseksi, on tänä päivänä täysin epäuskottava. Miksi? No tietysti siksi, että viime viikolla oppositiopuolueet, myös pääoppositiopuolue sosiaalidemokraatit, julkistivat omat vaihtoehtobudjettinsa, vaihtoehtobudjetin, jonka he saivat tehdä aivan itse ilman, että joutuivat tekemään mitään kompromisseja jonkun, esimerkiksi toisen oppositiopuolueen, kanssa, ja vaihtoehtobudjetin, johon he saivat sisällyttää tai olla sisällyttämättä kaikki ne hyvät asiat, mitä he kannattavat, ja jättää pois kaikki ne pahat asiat, joita he vastustavat. Tämä vaihtoehtobudjetti oli hämmästyttävä. Nimittäin koko tämän vaalikauden sosiaalidemokraatit ovat tässä salissa ja julkisuudessa ja tiedotteissa ja postauksissa vastustaneet [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Edelleen vastustamme!] suunnilleen kaikkia hallituksen ikäviä säästöjä — esimerkiksi säästöjä työttömyysturvaan, esimerkiksi säästöjä asumistukeen — ja yksi kaikkein eniten äänessä ollut säästöjen vastustaja on ollut edustaja Viitanen. [Pia Viitanen: Totta kai!]

No nyt, kun he saivat aivan itse tehdä budjetin, ensi vuoden budjetin sellaisena, jollainen sen heidän mielestään tulisi olla, niin mitä tekivät edustaja Viitanen ja kumppanit? Ottivat sisään lähes kaikki ne ikävät säästöt, joita täällä on vuosi puolitoista vastustettu. [Vilhelm Junnila: Juuri näin! — Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto] Sisään otettiin kaikki työttömyysturvan säästöt, siis työttömyysturvan porrastaminen esimerkiksi, esimerkiksi lapsikorotusten poistaminen, esimerkiksi omavastuupäivien lisääminen, ja niin edelleen. [Vilhelm Junnila: Kaikki käy demareille!] — Arvoisa puhemies, joudun jatkamaan vielä hetken. [Vilhelm Junnila: Hyvä puhe tähän asti! — Pia Viitanen välihuuto] [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Edustaja Viitanen, teillä on seuraava puheenvuoro. Pidättäkää intoanne vielä siihen saakka. — Sisään otettiin näitten työttömyysturvan säästöjen lisäksi heidän omaan vaihtoehtobudjettiinsa, jonka he saivat aivan itse päättää omassa keskuudessaan, esimerkiksi täällä ankarasti arvosteltu aikuiskoulutustuen lakkauttaminen, jossa säästöpäätöksessä onkin kiistatta myös huonoja puolia. Ja voi yleisesti sanoa, että kaikki säästöt ja kaikki verouudistukset ovat osaltaan myös haitallisia joillekin ihmisryhmille ja käytännössä haitallisia myös talouskasvulle, koska me tiedämme, että veronkiristykset ja säästöt ovat omiaan hidastamaan talouskasvua. Eihän näitä mielellään tehdä. Näitä tehdään sen takia, että ne ovat välttämättömiä, jotta pystyisimme tätä julkisen talouden alijäämää pienentämään.

No, asumistuesta: Siitä demarit sisällyttivät omaan vaihtoehtobudjettiinsa noin kaksi kolmasosaa. Siis siitä hallituksen asumistuen leikkauksesta, joka on nettomääräisesti noin 300 miljoonaa, demarit sisällyttivät omaan vaihtoehtobudjettiinsa 200 miljoonan euron säästön ja peruuttivat vain noin 100 miljoonan euron säästön.

Kun katsoo heidän vaihtoehtobudjetistaan näiden säästöjen sisällyttämisen vaihtoehtobudjettiinsa, niin mikäli he olisivat toimineet johdonmukaisesti siihen nähden, miten he koko vuoden, yli vuoden, ovat täällä salissa protestoineet näitä säästöjä,

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

julkisuudessa moittineet niitä, verkossa haukkuneet niitä, mikäli he olisivat nämä rahat, nämä säästöissä säästyneet rahat palauttaneet vaihtoehtobudjettiinsa, siitä olisi tullut yli miljardin lisämeno demareitten vaihtoehtobudjettiin. [Vilhelm Junnila: Veromoukari!]

No, minkäs takia demarit näin tekivät? Miksi he ottivat sisään kaikki ne säästöt, joita hallitus on tehnyt ja joita he ovat täällä mitä värikkäimmin sanakääntein vastustaneet? Tätähän kyseltiin viime viikolla. Edustaja Räsäsen, siis Joonas Räsäsen, selitysyhteyden jättäen omaan arvoonsa, mutta edustaja Viitanen suunnilleen sanoi, että kyllä kaikki Tammelan torilla ja muuallakin tietävät, [Pia Viitanen: Kyllä sanoin ja sanon edelleen!] että sosiaalidemokraatit vastustavat näitä työttömyysturvan leikkauksia ja näitä Orpon hallituksen kauheita säästöjä, että kyllä kaikki sen tietävät. [Pia Viitanen: välillä] Tietävät siis niin hyvin, että heidän ei tarvitse niiden suhteen muuta tehdä kuin ottaa ne itse sisään omaan vaihtoehtobudjettiinsa. Mikä on todellinen syy? Miksi he ottivat ne sisään? Miksi he ”hyväksyivät” ne osaksi vaihtoehtobudjettiansa? No tietysti sen takia, että elleivät he olisi tätä tehneet, niin silloinhan heidän vaihtoehtobudjettiansa olisi sisältänyt yli miljardilla eurolla menoja, ja kun vaihtoehtobudjetin piti olla jollain tavoin järkevä ja pyrkiä antamaan kuvaa vastuullisesta SDP:stä ja piti olla jollain tavoin uskottava, niin eiväthän he voineet tätä miljardia lisää menoja sinne sisällyttää, ja se on syy siihen, miksi tässä heidän vaihtoehtobudjetissaan oli otettu sisään kaikki Orpon hallituksen kurjat säästöt, tai sanotaan, lähes kaikki. Myös alvin korotus puolitoista prosenttiyksikköä nyt kelpasi vaihtoehtobudjetissa, ja niin edelleen.

Tämän halusin, rouva puhemies, tässä sanoa, [Puhemies koputtaa] koska demarit nyt jatkavat tietysti tätä hallituksen politiikan arvostelua. Se kuuluu opposition oikeuksiin, mutta jotain uskottavuutta siihen omaan politiikkaan voisi yrittää sisällyttää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ja minä muistutan edustajia tässä vaiheessa, että käsittelyssä on ajoneuvoverolain 11 §. — Edustaja Viitanen.

14.31 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä siinä SDP:n vaihtoehtobudjetissa täytyy olla jotakin jyttyä, koska edustaja Zyskowiec tässä matkailuautojen veronkorotus-esityksessä käytti peräti kuusi minuuttia siihen, että hän piti esillä SDP:n vaihtoehtobudjettia, ja se on muuten valtavan hyvä asia. Ehkä edustaja Zyskowiec hieman harmittaa se, että SDP:n vaihtoehtobudjetti on huomattavasti reilumpi, oikeudenmukaisempi ja viisaampi kuin tämä kokoomuksenkin harrastama nykyinen hallituspolitiikka. [Aki Lindén: Myös matkailuautojen osalta!] — Myös matkailuautojen osalta.

Nimittäin tässä esityksessä kysymys on siitä, että hallitus kuusinkertaistaa matkailuautojen verotuksen samaan aikaan, kun asiantuntijat epäilevät, että itse asiassa verotuotto ei juurikaan tästä nouse, koska ihmiset käyttäytyvät niin, että sitten poistetaan väliaikaisesti rekisteristä näitä autoja. [Anne Kalmarin välillä] Itse asiassa SF-Caravan arvioi, että heidän laskelmansa mukaan ehdotettu korotus aiheuttaisi jopa noin 2,5 miljoonaa euroa vähemmän verotuloja. Tällaisiakin arvioita on esitetty. Eli kyllähän tämä hallituksen veropolitiikka tässäkin suhteessa on hieman oudohkoa, jos näin voisin sanoa.

Mitä tulee SDP:n vaihtoehtobudjettiin, niin siinä me teemme viisasta veropolitiikkaa. Meidän veropolitiikkamme on oikeudenmukaisempaa. Edustaja Zyskowieckin täällä harmitteli tätä kotitalousvähennystä. Me emme sitä heikentäisi juuri siitä syystä, että hallitus on käytännössä katsoen nyt sössinyt työllisyyden hoidon ja tähän saumaan ei

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

tarvitse heikentää naisvaltaisten yrittäjien asemaa. [Ben Zyskowicz: Mutta tehän esitte sitä vielä puoli vuotta sitten!] Edustaja Zyskowiczia ehkä hieman harmittaa myös se, että meidän vaihtoehtobudjetissamme yhdeksän kymmenestä suomalaisesta voittaisi. Me verottaissimme hallitusta kevyemmin esimerkiksi pieni- ja keskituloisia palkansaajia ja eläkkeensaajia toisin kuin hallitus, joka aloitti esimerkiksi verotusurakkansa sillä, että se laski merkittävästi — historiallisesti eniten — ministeritason tuloluokan veroja.

Eli jos tässä, puhemies, nyt puhutaan näistä vaihtoehtobudjeteista ja veropolitiikasta, niin kyllä minä sanon, että koska vaan voi keskustella tästä: SDP:n verolinja on huomattavasti viisaampi ja oikeudenmukaisempi kuin tämän hallituksen. [Petri Huru: Jaattekohan myös bensarahaa karavaanareille?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jäntti.

14.33 Aleksi Jäntti kok: Arvoisa rouva puheenjohtaja! Pari sanaa vielä tästä käsiteltävänä olevasta aiheesta. Tässä keskustelussa kaksi asiaa ilahduttaa: Ensinnäkin se, että kukaan ei ainakaan vielä pyrkinyt spinnaamaan tätä siihen, että tämä iskee kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin. Toisaalta se, että myös vasemmisto-oppositio selvästi ymmärtää verotuksen dynamiikan, ja tervehdin ilolla sitä, että käytetään sen suuntaisia puheenvuoroja, että verotusta ei tulisi kiristää vaan päinvastoin.

Kun puhutaan näistä matkailuautoista, niin varmaan jokainen tunnistaa ja tunnustaa, että kyseessä ei ole välttämättömyyshyödyke. Voisi jossain mittakaavassa puhua jopa ylellisyshyödykkeestä, ja tämä nyt esitetty korotus on ihan kohtuullinen, kun ottaa huomioon sen, että kuitenkin matkailuautoilla on ajoneuvoverottomuus. Prosentteina kun asioita tarkastellaan, niin tietysti ne saadaan näyttämään nimenomaan tämäntyyppisissä asioissa paljon pahemmilta kuin sitten, kun mennään itse niihin lukemiin. Sellaisilla ihmisillä, jotka kykenevät matkailuauton omistamaan, todennäköisesti on myös vuoden aikana mahdollisuus maksaa ne käyttövoimaverot, mitä tässä nyt säädetään.

Oikeastaan minun mielestäni olisi perusteltua myöskin käydä keskustelua siitä, miksi juuri matkailuautot ovat sellaisia, joita valtion tulisi verotuilla tukea. Osittain ehkä kotimaanmatkailun näkökulmasta, mutta on vaikea uskoa, että pelkästään se on riittävä peruste, jos katsotaan, miten muilla tavoin ihmisten arkea voitaisiin helpottaa.

Ja... No, siinäpä kai tärkeimmät. Vastaan varmaan Räsäselle, kun sieltä jotain tulee, mutta näillä nyt alkuun.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi, vastauspuheenvuoro.

14.35 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jäntille haluaisin todeta: Kun sanoitte, että matkailuajoneuvo on ylellisyystuote, niin en kyllä itse ajattele tuolla tavalla. Meillähän on hyvin eri hintaisia, uusia ja vanhoja, on todella luksustuotteita, hienoja matkailuajoneuvoja, mutta sitten meillä on paljon, tuhansia ja taas tuhansia, hyvin edullisia. Kyllä ne ovat ihan tavallisia suomalaisia ihmisiä, karavaanareita, jotka omistavat sellaisen, eivätkä ne ole ylellisyyttä sinänsä. Eli en näe sitä tavallaan perusteeksi, että tässä nyt jotain tämmöistä luksusveroa pannaan. Niitä on kymmeniätuhansia suomalaisia karavaanareita, joilla saattaa olla asuntoauto tai sitten heillä on vaunuja, ja kyllä se elämä on aivan tavallista elämää, mitä niitten kanssa matkaillessa eletään, ja niissä asutaan ja niin edelleen.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Minusta se on hienoa toimintaa, ja ei meidän pidä lähteä sitä sen takia verottamaan, että se olisi jotenkin ylellisyyttä. Tämöinen korjaus vain tähän. Muuten ymmärrän kyllä tämän kokonaisuuden — pitää verotuloja jostain saada [Puhemies koputtaa] ja ikäviä päätöksiä tehdä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari, vastauspuheenvuoro.

14.36 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voi olla, että jollain, vaikka isommalla perheellä, itse asiassa ei ole varaa koko perheen kanssa yöpyä hoteleissa, eli tämä voi olla edullinenkin vaihtoehto.

Mutta ihan pohdin sellaista asiaa — ja toivottavasti viesti kulkee — että nyt kun näitä kustannuksia tulee lisää varsinkin sinne luksusmatkailuautoihin, niin olisihan se hienoa, jos niitä vuokrattaisiin eteenpäin sitten sinä aikana, kun niitä ei käytetä. Se tulo varmasti on suurempi kuin tämä veronkorotus. Silloin tästä samasta asiasta pääsisivät hyötymään yhä useammat ihmiset, ja jälleen niitä matkailueuroja kulkisi Suomen mantereelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Varsinainen puheenvuoro, edustaja Vähämäki.

14.37 Ville Vähämäki ps: Kiitos, kunnioitettu puhemies! Mielestäni valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi on tässä oikeastaan kolmessa puheessa — sekä esittelyssä että myöhemmässä vaiheessa — kuvannut tätä tilannetta aika hyvin.

Tällä hetkellä ollaan tilanteessa, että matkailuautot maksavat noin 31 ja puoli senttiä päivässä. Se maksutaso on 0,9 senttiä alkavaa sataa kiloa kohti, ja kun autot painavat kolme ja puoli tonnia, niin sieltä se sitten tulee. Kun tavan henkilöautot maksavat viisi ja puoli senttiä alkavaa sataa painokiloa kohti, niin tässähän nähdään heti se, että tavallaan se matkailuautojen taso on ollut hyvin alhainen, ja nyt se tällä hallituksen esityksellä nostetaan samalle tasolle tavan henkilöautojen kanssa. No, tähän tahtoo sanoa sitä, että jatkossa, kun matkailuautoa käytetään, niin se käyttömaksu siitä on 192 ja puoli senttiä päiväkohtaisesti.

Tämähän käytännössä suppenee siihen, että liikennekäytöstä poistoa tullaan tekemään jatkossakin, vaikka olisi se taso sitten joku muu, mitä täällä vaihtoehtoisissa on esitetty, niin kuin SDP on esittänyt 1,8:aa senttiä. Jos hallituksen esitys etenee, niin silloin jo kolmen päivän jälkeen kannattaa liikennekäytöstä poisto tehdä, siis jos auto on kolme päivää käyttämättä.

Täytyy kuitenkin huomauttaa, että tämä on osa säästöpäätöksiä, ja tähän tehtiin muutama lievennys. Ensinnäkin se muutettiin budjettineuvotteluissa, ja sitten lausuntopalautteitten jälkeen vielä tähän tehtiin lievennys siinä, että tuo maksimipaino on seitsemän ja puoli tuhatta kiloa. En ole tämän asian asiantuntija — luulisi, että nämä koskevat sitten näitä linja-autoista muutettuja matkailuautoja, jotka ovat näin painavia. Kenties edustaja Mäenpää tätä asiaa pystyy meille selvittämään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

14.39 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Elikkä nyt keskustelemme tuosta matkailuauton verotuksesta, ja tämä on ikävää, että näin joudutaan tekemään. Sainkin heti,

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

kun uutinen tuli ulos, useita yhteydenottoja tästä. Itsekin olen aikaisemmin jonkin verran, kun lapset olivat pieniä, kierrellyt matkailuautolla, ja ymmärrän sen koko homman.

Mutta tässä oli yksi semmoinen kohtuuttomuus. Elikkä Suomessa on kuitenkin hyvin paljon rakennettu vanhoista linja-autoista ja muutettu niitä matkailuautoiksi, ja niiden kokonaispaino saattaa olla jopa 18 000 kiloa, ja jos tämä veromuutos olisi mennyt niissä lävitse, niin niitten dieselvero olisi noussut jopa yli 4 000 euroon vuodessa. [Tuomas Kettunen: Ohhoh!] Tästä kun informoimme omia ministereitämme, niin tähän kyllä saatiin kohtuullisuus, elikkä sinne nostettiin, että se on 7 500 kiloon asti, elikkä maksimissaan joudutaan siihen painoluokkaan asti maksamaan tätä korkeampaa veroa, ja se keventää tätä huomattavasti. Elikkä aikaisemmin tämä vero näin painavassa — 18 000 kiloa painavassa kokonaispainoltaan — autossa oli noin 1 300 euroa, ja jos tämä laki olisi mennyt semmoisena eteenpäin, niin maksu olisi noussut yli 4 100 euroon. Nyt kun tänne tämä raja laitettiin, niin jos oikein muistan, kun laskin tätä jo pari kolme kuukautta sitten, muistaakseni se nousee noin 1 700 euroon, elikkä tämä maksu on saatu hyvin kohtuulliseksi.

Se, mitä tässä ei ehkä huomioida, on se, että tämä on hyvä asia tavallansa, että kun myöskin nämä vanhat linja-autot on mahdollista muuttaa matkailuautoiksi, niin se pitää myöskin sitä tasoa yllä, että käytetystäkin autosta, linja-autosta, saa jotakin rahaa vaihdossa, ja se auttaa taas sitten linja-autoyrityksiä investoimaan uusiin autoihin, jotka vielä ajavat haja-asutusalueilla kuitenkin liikennettä. — Siellä edustaja Kettusenkin kotikulmilla saattaa linja-auto joskus olla.

Arvostan edustaja Lohen puheenvuoroa. [Tuomas Kettusen välihuuto] Te puolueestanne taidatte olla ainoa, joka on ymmärtänyt, että me oikeasti joudumme kiristämään ja hankkimaan verotuloja, ja ei olekaan yllätys, että teidät on valittu valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajaksi. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niemi.

14.42 Veijo Niemi ps: Arvoisa rouva puhemies! On täysin ymmärrettävää, että aina kun puhutaan veroista, niin ne ovat ikäviä. Tällä kohtaa, kun nyt sitten veroja ollaan kohdistamassa matkailuajoneuvoihin lähinnä käyttövoimaveron osalle 0,9 sentistä 5,5 senttiin alkavalta sadalta kilolta, tämä on ehdottomasti kuitenkin inhimillisin tapa.

Ne kaksi muuta tapaa, mitkä ovat olleet esillä tässä: toinen on se, että korotettaisiin 42 prosenttia asuntoauton autoveroa — 80 000:n laite olisi sen jälkeen noin 120 000—130 000 — ja toinen se, jos olisi laitettu vuosittainen maksu jokaiselle asuntoautolle. Siihen ei olisi pystynyt millään tavalla vaikuttamaan. Olisi auto liikenteessä tai ei, se olisi pitänyt maksaa. Tällä kohtaa, kun se kohdistuu käyttövoimaveron, asuntoauton voi laittaa pois liikennekäytöstä, jolloinka myöskin vakuutukset ovat edullisempia. Liikennevakuutusta ei ole. Palo- ja varkausvakuutus kannattaa tietysti pitää ja ilkeä vakuutus. Mutta tämä on huomattavasti inhimillisin tapa tähän.

Yksi tapa, mitä olisin vielä tässä toivonut, on, että olisi hieman eri tavalla käsitelty näitä niin sanottuja retkeilyautoja. Retkeilyautothan ovat pakettiautoista muutettuja ajoneuvoja, joissa on kantavuutta riittävästi ja paikkoja yleensä noin kuusi. Nämä ajoneuvot ovat useimmiten suurperheiden käytössä. He ajavat näillä työmatka-ajaja joka päivä, ja myöskin lapsia viedään harrastuksiin ynnä muihin.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Muuten tämä on kyllä se inhimillisin tapa, kun otetaan huomioon, että meidän kaikkien täytyy jollakin tavalla osallistua näihin verotalkoisiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

14.44 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Näin alkuun on hyvä todeta, että kun tässä todettiin — oliko se edustaja Jäntti, vai kuka totesi — että ei tarvita täällä matkailuautoille enää tämmöisiä veroetuja, niin siihen vaan yritin välihuutaa, että tässähän juuri ne veroedut jätetään.

Suurin veroetuhan on nimenomaan se asia, johon edustaja Niemikin tuossa viittasi liittyen tähän autoveroon. Sitä ei tarvitse kantaa, ja hyvä niin, että siihen hallitus ei lähtenyt puuttumaan, koska se olisi juuri johtanut siihen, että uusien ajoneuvojen hankinta ja kauppa olisi aika lailla kyllä tyssännyt sitten seinään. Sen takia oli ihan järkevää, että hallitus todella budjettiriihessä nyt päätyi siihen malliin, joka täällä meillä on käsittelyssä, eliikkä tehdään nämä veronkorotukset tänne ajoneuvoveroon.

Arvoisa puhemies! Kun tässä nyt todella veroja ollaan kiristämässä, niin edelleen kyllä palaan siihen, että olisi kyllä nyt ollut järkevämpää tehdä tämä kauttaaltaan, siis koko linjaltaan, kohtuullisemmin, jolloin olisi ollut suurin piirtein suurempi varmuus siitä, että myös se lisääntyvä verotulo, joka tästä nyt halutaan kuitenkin kerätä, kertyisi. Totta kai, jos se verotuksen nousu jokaisella matkailuautolla olisi kohtuullisempi — mutta totta kai sitä nousua siis tapahtuisi joka tapauksessa, tässä meidänkin esityksessä — niin näitä käytöstä poistoja tapahtuisi tietenkin vähemmän, kun ei olisi enää kannustetta lähteä kikkailemaan yksittäisten päivien osalta sillä, kannattaako nyt matkailuauto poistaa käytöstä jo silloin, jos todella on muutaman päivän ajamatta. Sen takia olisi ollut järkevämpää, jos tämä taso massan osalta, kun tässä se rajoitetaan sinne seitsemään ja puoleen tonniin, olisi tuotu siihen kolmeen ja puoleen tonniin ja sitten tämä päiväkohtainen vero olisi ollut maltillisempi kuin mitä tässä esitetään. Väitän, että myös se verotulokertymä olisi aika lailla se sama, jota tässä hallitus nyt tavoittelee. Tässä hallituksen esityksessähän lasketaan jo valmiiksi, että sitä verotulokertymää pienentää se, että näitä käytöstä poistamisia sitten kohtuullisen paljon enemmän tapahtuu.

Arvoisa puhemies! Kun tätä kokonaisuutta on paljon käsitelty, niin totta kai ala on itse ollut kohtuullisen aktiivinen. Senkin haluan tässä sanoa, että eihän ala itsekään ajattele, että tällaisessa julkisen talouden tilanteessa ei yhtäkään veronkorotusta saisi matkailuautoihin tulla, mutta kun niitä tehdään, niin ne tehtäisiin järkevästi. Senpä takia ala on esittänyt itsekin, että olisi syytä tässä vaiheessa tehdä tämä hieman kohtuullisempana, jotta sitten ainakin tiedettäisiin jatkossa, millä tavalla nämä yksittäiset veronkorotukset vaikuttavat, ja sitten mahdollisesti tulevaisuudessa, jos edelleen valtiontaloudessa on tarvetta, voidaan varmaan näihinkin asioihin palata.

Minusta tämä vastalauseen mukainen esitys on kohtuullisen realistinen, se on uskottava ja sen pohjalta olisi hyvä mennä myös matkailuautojen omistajien näkökulmasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

14.47 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Vähän toista asiaa varten pyysin puheenvuoron, mutta kun rouva puhemies tuossa sanoi, että nyt käsitellään tätä kohtaa, niin puhutaan sitten tästä kohdasta pelkästään. Olisi tuohon aikaisempaan puheenvuoroon,

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

joka täällä esitettiin, ollut puhetta tämän VEBin osalta aika moneenkin kohtaan, mutta jätän ne nyt käyttämättä. — Ensinnäkin kun tässä puhutaan koko ajan tästä Suomen kehittämisestä ympäri maata, niin kyllähän jos ajatellaan Suomen kannalta, kotimaan-matkailu jossain Itä-Suomessa on ihan ratkaisevassa asemassa siinä, miten siellä palveluja on tarjolla. Siinä mielessä, kun kiristys tässä verossa vähentää varmasti niitä matkailuautojen määriä Suomessa ja kun ne kuitenkin valtaosin suorittavat sitä kotimaan matkailua ja käyttävät kotimaan palveluja, niin Itä-Suomi ja Lappi varmaan ovat sellaisia alueita, jotka erityisen paljon tulevat tästä todennäköisesti iskua saamaan. Ja erilaiset tapahtumat, joissa tällainen sesonkimajoitus on hoidettu tämän tyyppisillä ratkaisuilla, on myöskin semmoinen, joka tulee saamaan myös iskua, totta kai kun hotellikapasiteettia ei ole riittävästi.

Edustaja Viitala toi hyvin tässä esiin työmatkailun. Työn perässä kun mennään ympäri Suomea, niin siellä asuntoauto on aika monella se majoitusmuoto — kun mennään vieraalle paikkakunnalle töihin ja ollaan viikkokunnassa siellä, se asuntoauto on aika monella se majoitusmuoto. Asuntovaunujakin niissä käytetään, mutta tämäkin on sellainen asia, joka pitäisi mennä...

Totta kai pidämme hyvänä, että tätä on kohtuullistettu ja tarkistettu tässä valmistelun yhteydessä, ja ymmärrämme, että myöskin tältä sektorilta pitää verotuloja kasvattaa ja saada tähän valtiontalouden tilanteeseen. Siinä mielessä tämä suunta on ihan oikein, mutta kohtuullisuuttahan tässä vain haetaan tämän ratkaisun yhteydessä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Junnila.

14.50 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Minusta oli erittäin hyvä, että edustaja Mäenpää toi esiin nimenomaisesti nämä vaikutukset tähän kokonaisuuteen ja kuinka tätä on lähdetty tasapainottamaan, kuten edustaja Lyly äsken myös mainitsi. Myös edustaja Lohi piti hyvän puheenvuoron ylipäänsä valtiontalouden tilanteesta, ja sekin oli mielestäni hyvin perusteltua ja itse asiassa ihan mukava kuulla keskustasta.

Edelleen edustaja Zyskowiec piti erinomaisen puheenvuoron siitä kokonaisuudesta, mihin sosiaalidemokraatit ovat sitoutuneet vaihtoehdossaan ja mitä he toisaalta puheissaan esittävät. Itse asiassa minulla on tässä sosiaalidemokraattien vaihtoehto edessäni, ja puhemies äsken mainitsi, että nyt puhutaan ajoneuvoverolain uudistamisesta, ja etsinkin sitä sosiaalidemokraattien vaihtoehdosta. [Anne Kalmari: Eikö löydy?] Sitä nimittäin ei löydy. Ja kun kaikki tietävät, että nämä vaihtoehtobudjetit tehdään suhteessa valtion budjettiin, niin mitä se silloin tarkoittaa, jos sitä ei löydy tästä vaihtoehtobudjetista? Se tarkoittaa sitä, että silloin käytännössä hyväksyy kaikki ne, mistä te olette meitä siellä vasemmalla syyttäneet.

Työelämäheikennyksistä on puhuttu, niitäkään ei juurikaan tässä ollut. Itse asiassa eläkeläisten osalta yli 65-vuotiaiden pienituloisten määrä lisääntyy SDP:n vaihtoehdossa 9 388:lla, [Pia Viitanen: Ei pidä paikkaansa!] ja tämä perustuu eduskunnan sisäisen tietopalvelun laskelmiin ja lehtitietoihin. [Välihuuto kokoomuksen ryhmästä — Joona Räsänen pyytää vastauspuheenvuoroa] Tämäkin osaltaan vaikuttaa siihen, että pienituloiset eläkeläiset ovat edelleen hankalammassa asemassa siinä suhteessa, voivatko he esimerkiksi ostaa matkailuautoa, puhumattakaan sen käyttämisestä.

Mutta kysyn sosiaalidemokraattisilta edustajilta vielä varmistuksena, että onko todella niin, että hyväksytte tämän veronkorotuksen. Yleensä te olette aina kaikkia veron-

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

korotuksia kannustamassa mutta hyvin harvoin avaamassa sanaista arkkua silloin, kun käy toisinpäin, tehdään vaikkapa veronalennus. Nimittäin teidän vaihtoehtobudjetissa tätä asiaa ei ole lainkaan mainittu. Se puuttuu täältä, ja puheessa esitätte yhtä, käytännön teoissa teette toista. Itse asiassa tässäkin asiassa olette 100-prosenttisesti hallituksen linjoilla. [Pia Viitasen välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, vastauspuheenvuoro.

14.53 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt ensinnäkin, edustaja Junnilla, ei teidän ehkä kannattaisi näitä puheenvuoroja pitää, jos ette ole aivan vakuuttunut, mistä olette keskustelemassa, siis kun juuri täällä olen yrittänyt selittää, että emmehän me tässä nyt riitele siitä veronkorotuksen tasosta. Mehän ollaan täällä koko ajan todettu, että tämä fiskaalinen tavoitehan tässä on jaettu. Kysymyshän on siitä, millä tavalla nämä parametrit asetetaan nyt tässä käsittelyssä olevassa pykälässä, niin että se kymmenen miljoonaa, joka tänne keltaiseen kirjaan on laitettu, toteutuisi. [Vilhelm Junnilla: Onko vaihtoehtobudjetissa? Kyllä vai ei?] Siitähän on tässä kysymys. Ja jos luette sitä vaihtoehtobudjettia, kun tiedän, että olette kuitenkin tarkka lukija, niin siellä on varmaan muutoksia itse asiassa näihin hallituksen ajoneuvoverolakeihin. Pitäisi löytyä sieltä kohtuullisen helposti vaikkapa googlaamalla.

Arvoisa puhemies! Totean nyt tässä asiassa vain sen, että ymmärrän, että meillä paljon on intohimoja erilaisiin asioihin puolin ja toisin, mutta kun täällä puheenvuoroja pidetään, niin ainakin olisi hyvä suurin piirtein tietää, mistä puhuu, tai sitten ainakin voisi joskus myöntää, [Puhemies koputtaa] että ei ollut aivan ihan varmuutta, mitä tuli lausuttua. [Vilhelm Junnilla: Sitä ei löydy täältä! — Petri Huru: Oletteko itse nyt kartalla?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

14.54 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! En lähde nyt tässä tämmöiseen miekkailuun mukaan, joka menee ehkä ohi tämän asian.

Kiitos edustaja Mäenpäälle, voi sanoa, rohkaisevista sanoista, mutta haluan sen sanoa, ettei tule väärää käsitystä, etteikö koko keskustan eduskuntaryhmä olisi tämän linjan takana, että tämä puheeni ja linjanihan perustuu, kuten edustaja Kalmarikin edellä väkevästi todisti, keskustan vaihtoehtobudjettiin. Ymmärrän sen tuskan, että välillä meillä kaikilla meinaa olla kärsimättömyys, että eikö tämä julkinen talous lähde mitenkään tästä nousuun ja Suomen kansantalous nousuun, mutta silloin kannattaa ottaa illalla, jos ei tule uni, tämä keskustan vaihtoehtobudjetti. [Ben Zyskowitz: Ja heti tulee uni! — Petri Huru: Heti tulee uni!] Silloin se saattaa pitää valveilla ainakin vielä puoli tuntia, kun huomaa, että täällähän on muuten fiksuja esityksiä, miten saadaan tämä talous kasvuun, ettei tarvitse jatkuvasti keskustella, niin kuin tänään keskustellaan, että miten me nyt veroja korotetaan koko ajan ja pannaan kansalaiset tiukoille, niin että he eivät pärjää arjessa oikein millään. Meillä on hyvin selkeä linja: tuplataan talouskasvu, pelastetaan palvelut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jäntti.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

14.55 Aleksi Jäntti kok: Arvoisa rouva puheenjohtaja! Tällä kertaa ennustin käyttäytymisen täysin oikein, eli kun edustaja Räsänen avasi suunsa, niin muistin sen, minkä edellisessä puheenvuorossa unohdin, ja toisaalta sain myöskin lisää aihetta.

Ensinnäkin totean sen, että pidän erittäin epätodennäköisenä sitä, että sellaiset perheet tai yksilöt, joilla ei ole varaa tähän veronkorotukseen liittyen matkailuautoihin, sen sijaan kohdentaisivat nämä varansa ulkomaanmatkoihin, koska keskimäärin tuo vaikutus, mitä tulee tähän esitykseen, lieenee jossain muutaman sadan euron paikkeilla vuositasolla.

Ja sitten toinen on se, että en väittänytkaan niin, että tässä nyt ikään kuin oltaisiin poistamassa verotukea matkailuautoilta. Olen samaa mieltä Räsänen kanssa siitä, että nimenomaan se edelleen säilyy, mutta toivoinakin keskustelua siitä, miksi juuri matkailuautoilu on sellainen harrastus, jota pitää erityisesti valtion verotuilla tukea. Tosin en toivo, että sitä keskustelua käydään tässä täysistunnossa, mutta jossain vaiheessa voisi olla ihan paikallaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

14.56 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Niemi nosti esiin tuossa semmoisen asian, josta on oikeasti ollut ollenkaan tietoinen, että tämä vaikuttaa myöskin näihin retkeilyautoihin, enkä ole tarkistanut sitä, pitääkö tämä tieto paikkansa. Mutta kun viittasin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani siihen, että myöskin näille vanhoille linja-autoille löytyy käyttöä, niin haluan pikkuisen kertoa elävästä elämästä tällaisen esimerkin. Ja jos tämä edustaja Niemen tieto pitää paikkansa, niin minä pikkuisen sitten annan kritiikkiä kyllä meidän omalle hallituksellekin — mutta se kai myös kuuluu tähän sananvapauteen.

Eli retkeilyautojen verotus: Tämä retkeilyautohan on semmoinen, mikä hyvin usein tehdään semmoisesta autosta, josta on maksettu autovero. Minä olen ensimmäisen retkeilyautoni ostanut noin vuonna 2004, kyseessä oli Levin vanha taksi. Ostin retkeilyauton, siis tällaisen pikkubussin, ja siitä oli maksettu autoverot, ja kun minä sen sain käsiini, niin tietyin ehdoin se voitiin muuttaa retkeilyautoksi: Retkeilyautossa pitää olla makuutilat, jotka täyttävät mitat 120 × 180 senttiä. Sitten siellä pitää olla keittomahdollisuus ja sitten säilytystila, ja sitten pitää olla jonkinlainen taso, joka käy kahvinjuontiin, niin että, sanotaanko, kahvikuppi pysyy pöydällä. Silloin hankkiessani tätä autoa tiesin, että on mahdollisuus muuttaa se retkeilyautoksi, jolloin sen dieselvero käytännössä noin puolittuisi. Soitin siitä asiasta silloin silloiseen virastoon — taisi olla vielä Autorekisterikeskus — ja kysyin tästä muutoksesta ja siitä, mitä siinä on. Tämä virkailija, joka sieltä vastasi, myös sanoi silloin, kun minä kysyin, että onko tämä niin kuin porsaanreikä, että ei ole vaan tämä laki on tehty sen takia, että näillä maaseudulla olevilla takseilla, invatakseilla, pitkien matkojen takseilla, olisi jonkinlainen vaihtoarvo vielä siinä vaiheessa, kun he joutuvat sen 400 000 ajetun tai 500 000 ajetun taksin vaihtamaan uuteen turvatakseen sen taksi- tai invaliikenteen, siis että sillä autolla olisi jonkinlainen jälleenmyyntiarvo, jonka he antavat vaihdossa.

Tämän jälkeen minä olen tehnyt tällaisia autoja yhden Volkkarin ja kaksi Mersua. Ja tällä hetkellä meillä on semmoinen Mersun pikkubussi, joka on toiminut taksina muistaakseni Joensuussa, ja siellä on irrotettavat penkit sillä tavalla, että se pääosin toimii pakettiautona ja se voi toimia myöskin yhdeksän hengen bussina. Esimerkiksi tällä hetkellä — poikani ovat siihen viime viikolla kiinnittäneet penkin takaisin — se palvelee

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

ukrainalaista painijoukkuetta, joka on harjoituksissa Ilmajoella. Ja tällä on ajettu useita urheiluseuran reissuja korvauksetta. Siis minä en ole niistä mitään saanut, vaan se on ollut minun panostukseni yhteiseen hyvään — lapset kun urheilevat, niin olen antanut sitä autoa korvauksetta heidän käyttöönsä.

Jos tämä dieselvero nousee siinä, niin totta kai se kirvelee minua itseänikin, ja kyllä se tietyllä tapaa asettaa sen, että kannattaako minun alkaa noin 3 000 euron autosta maksamaan vuosittaista 1 200:n tai 1 300 euron veroa, jos tämä vero sinne nousee. Uskon, että tämä on nyt sen verran pohjamutia myöten selvitetty, että toivottavasti meidän omat edustajat kuuntelevat tämän asian, onko siinä jotain tehtävissä. Elikkä samalla jos me nostetaan näitten retkeilyautojen verotusta, niin samalla se aiheuttaa sen, että maaseudun taksien ja invataksien vaihtoarvo laskee. Ja se tarkoittaa sitä, että niitä autoja ei enää ole niin helppo lähteä uusimaan. Elikkä näkisin, että se myös ilmastonäkökulmasta saattaa aiheuttaa sen, että niillä Euro 4- tai Euro 5 -autoilla ajetaan aina vaan pidempään ja siten taksiliikenne on päästöiltään ehkä sitten suurempaa.

Eli tästä pieni kritiikki omalle porukalle, ja toivottavasti tämä olisi niin ymmärrettävästi selvitetty, että siitä joku saisi vielä kopin. — Kiitoksia, päätän tähän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

15.02 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Sanon vielä kerran, että tässähän on kysymys nimenomaan siitä, että ala itse on arvioinut, että mikäli tällainen kertakorotus näin kovana tehdään, kun kuusinkertaistetaan matkailuautojen verotus, se johtaa niin suuriin käyttäytymismuutoksiin, että itse asiassa tämä arvioitu verotuottoarvio ei välttämättä ole lähelläkään sitä, mitä on laskettu. Valtiovarainministeriö jopa omassa vastineessaan meille verojaostoon myönsi, että voi olla, että se kymmenen miljoonaa on yliarvioitu. Ja juuri siksi, koska näin on ja ala itsekin viestii, että haluaa osallistua talkoisiin, ja ala itse on määritellyt sellaisen veronkorotustason, millä he arvioivat, ettei tulisi näitä negatiivisia käyttäytymisvaikutuksia, voitaisiin mennä sillä tasolla eteenpäin, kun ala itse on mukana tässä, niin eikö silloin olisi viisautta kuunnella sitä ja tehdä varmempi ratkaisu, jossa verotuloarviot todennäköisimmin täytyvät.

Se, mikä tässä nyt minua myös painaa ja minkä sanoin tuossa ensimmäisessäkin puheenvuorossa, on se, että mikäli se matkailuauto on käytössä vähemmän aikaa vuodesta, niin silloin tietenkin perheet matkustavat vähemmän ja sitten näille eri paikkakunnille tulee vähemmän myyntituottoja ja palveluihin palveluiden käyttäjiä, jolloin se kerrannaisvaikutus on heikko myös kasvun kannalta. Ja kun samaan aikaan sitten tälle alalle kohdistuu muun muassa MaRan vahvasti kritisoimia arvonlisäveron korotuksia matkailulle, palveluille, niin kyllähän se tietenkin sitten kuihduttaa sitä taloutta. Tässä on se meidän pohjamme, miksi tämän esityksen olemme alaa kuunnellen tehneet, ja sen takia toivon ihan valtion taloudellisestakin näkökulmasta puhumattakaan ihmisten hyvinvoinnin kannalta, että kyllä olisi syytä eduskunnan tähän esitykseen yhtyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

15.04 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa tosiaan kun äskeisiä puheenvuoroja kuunnellessa huomasin, että aivan kaikki edustajat, ja ihan ymmärrettävästi, eivät ole välttämättä ihan niin vihkiytyneitä tähän ajoneuvoveron kokonaisuuteen, saati että olisivat

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

ihan hirveästi katsoneet, mitäs asiaa täällä täysistunnossa käsitellään, niin ehkä on nyt syytä vielä käydä läpi, mitä tässä tosiasiallisesti on siis tapahtumassa.

Elikkä tässä nykyistä ajoneuvoveroa kiristetään siten, että hallituksen esityksessä se on tämä 90 senttiä jokaiselta sadalta kilogrammalta aina sinne seitsemään ja puoleen tonniin asti. Sehän on tämä pohjaesitys, mistä lähdetään liikkeelle. Tällä pyritään siihen, että saadaan se kymmenen miljoonaa kerättyä. Sitten vastaavasti se, mitä me olemme täällä esittäneet, liittyy siihen, että tämä 0,9 euroa olisi 1,8 euroa, mutta vain kolmeen ja puoleen tonniin saakka, ja fiskaalinen tavoite on aivan sama, se kymmenen miljoonaa. Eli täällä emme ole nyt käsittäakseni eri mieltä siitä, kuinka paljon lisätuloja valtiolle pitäisi kerätä tätä ajoneuvoveroa kiristämällä, vaan ainoa erimielisyys liittyy siihen, miten nämä verotuksen parametrit laitetaan siten, että varmistetaan, että tämä aiottu verotulokertymän lisäys saadaan aikaiseksi.

Niin kuin jo äsken edustaja Viitanen kävi vielä hyvin läpi, valtiovarainministeriö itsekin on arvioinut, että mikäli mennään niillä parametreilla, jotka tässä esityksessä ovat, se kymmenen miljoonan euron lisäverotuloarvio on optimistinen. Ja voi olla, että liian optimistinen, liittyen juuri siihen, että tästä tulee kohtuullisen isot kannusteet varsinkin kaikille, joilla ajoneuvo on sen 3 500:n ja 7 500:n välissä — jos nyt verrataan näitä kahta esitystä —, aina mikäli muutamakin päivä on pois liikenteestä ja käytöstä, poistattaa se myös liikenteestä, koska sillä pystyt vähentämään sitä omaa veroa, ja sitä kautta se kymmenen miljoonan lisätulo, joka täällä nyt pyritään saamaan, jää kyllä saamatta.

Senpä takia olisi nyt järkevämpää tehdä nämä veronkorotukset siten, että ne kohdistuisivat hieman isompana aina siihen kolmeen ja puoleen tonniin asti ja siitä jatkaisivat sitten sellaisenaan eteenpäin, eikä niin kuin tässä hallituksen mallissa, että ne suurimmat veronkorotukset osuvat todella nyt sitten näihin raskaimpiin ajoneuvoihin, joissa se veronkorotus suhteessa nykytilaan on kyllä kohtuullisen merkittävä, kun puhutaan jopa viisinkertaisista summista. Senkin takia olisi syytä tehdä nämä parametrit hieman kohtuullisemmin, millä päätyisimme aivan samaan fiskaaliseen lopputulokseen, ja siitä käsittäakseni tässä ei nyt erimielisyyttä ole.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sammallahti.

15.08 Tere Sammallahti kok: Kiitos, arvon puhemies! Tervehdin ilolla SDP:stä tulevia huolia tämän uudistuksen tekemiseksi. En tiedä, lieneekö kyseessä esimerkiksi pikkujoulujen aiheuttama hetkellinen hairahdus, kun näin toverillisesti suhtaudun esimerkiksi edustaja Viitanen ja edustaja Räsäsen näkemyksiin. Mutta en malta olla alleviivaamatta sitä, että tällaisen uudistuksen tarkoituksena voi myös olla verokantojen harmonisointi, mikä tietysti johtaa siihen, että erilaisten ajoneuvojen omistajia kohdellaan yhdenvertaisemmin tulevaisuudessa. Varmaan kukaan meistä ei halua lopulta hirvittävästi nostaa esimerkiksi autoilun verotusta, mutta nyt tällä kertaa mennään tähän suuntaan ihan vain elämän realiteettien ja valtiontalouden realiteettien myötä.

Näitä verohyötyjä ei tietenkään välttämättä saada kauhean tarkasti ennustettua — sama koskee myös esimerkiksi SDP:n yrittäjille heilauttamaa veromoukaria, niin kuin vaihtoehtobudjetissanne esitätte — mutta nämä ovat tietysti eräänlaisia arvovalintoja kaikki, ja tällä hallituskaudella sitten tietysti fiksataan verotuksen prosentteja moneen suuntaan.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Ajattelen, että kun me ollaan nyt SDP:n kanssa ja perussuomalaisten kanssa ja itse asiassa tuntuu, että ihan kautta linjan täällä salissa, huolissamme esimerkiksi liikkumisen verotuksesta, niin voisimme asettaa kaikki takaraivoihimme semmoisen pienen ajatuksen siemenen, että lähtisimme pitkällä aikavälillä tavoittelemaan auto- ja ajoneuvoveron poistoa kokonaan ja siirtymään haittapohjaiseen verotukseen, joka sitten perustuisi tällaisten ulkoishaittojen, kuten ympäristöpäästöjen, verottamiseen. Tästähan esimerkiksi Ajatuspaja Libera on julkaissut vuonna 2020 oivallisen Saastuttaja maksaa -raportin. Toivon kaikkien perehtyvän siihen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savio.

15.10 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä on tosiaan matkailuautojen käyttövoimaveron nostoesitys, ja tällä tosiaan haetaan lisätuloveroja valtiolle tässä vaikeassa taloustilanteessa noin kymmenen ja puolen miljoonan euron edestä. Se on tämä arvio, joka esityksessä on annettu.

Edustaja Sammallahti puhui edellä verotuksen harmonisoinnista, ja samaan asiaan viittasi aiemmin muun muassa edustaja Vähämäki. Onkin tosiaan niin, että kun tässä nyt ollaan nostamassa tätä matkailuautojen käyttövoimaveroa 0,9 sentistä alkavaa sataa kiloa kohti vuorokaudessa viiteen ja puoleen senttiin alkavaa sataa kiloa kohti vuorokaudessa aina 7 500 kiloon asti, niin tämä tosiaan noudattelee hyvin pitkälti samaa kuin mikä dieselkäyttöisten henkilöautojen käyttövoimaverotuksen taso on, ainoastaan sillä erotuksella, että nyt näissä matkailuautoissa kuitenkin on tämä painoraja, jota alkuperäisessä esityksessä ei ollut. Siinä mielessä kyllä pidän tätä erittäin järkevänä lähestymistapana. Ei voi myöskään pitää siinä mielessä lainkaan kohtuuttomana tätä matkailuautojen verotusta, koska autoverottomuus edelleen niillä säilyy. Dynaamiset vaikutukset jäävät tietenkin myöhemmin nähtäviksi, mutta matkailuautojen omistajilla on tosiaan mahdollisuus tähän liikennekäytöstä poistoon.

Mutta täytyy sanoa tässä, että ihmettelen hiukan tätä SDP:n laskelmaa. He tosiaan ovat todenneet, että he tavoittelevat tätä samaa kymmenen ja puolen miljoonan euron vaikutusta valtion verotuottoihin. Mutta kun tässä hallituksen esityksessä tämä korotus on tosiaan 0,9 sentistä viiteen ja puoleen senttiin päivää ja alkavaa sataa kiloa kohti ja maksimipaino on seitsemän ja puoli tonnia, niin tässä hallituksen esityksessä on todettu, että staattinen verotulon muutos olisi 16 ja puoli miljoonaa euroa vuodessa ilman näitä liikennekäytöstä poistoja, dynaamisia vaikutuksia. Sitten tämä SDP:n vaihtoehto nostaisi ainoastaan 1,8 senttiin päivää ja alkavaa sataa kilogrammaa kohti, ja silti täällä SDP:n edustaja väitti, että verotulot olisivat samat kuin tässä hallituksen esityksessä. Minä en kyllä tästä yksinkertaisella insinöörimatematiikalla oikein saa samaa lopputulosta mitenkään, että se kymmenen ja puoli miljoonaa euroa siitä tulisi. Voisiko edustaja Räsänen vielä varmistaa, millä matematiikalla olette tämän lopputuloksen saaneet?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niemi.

15.13 Veijo Niemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Muutama asia vielä ihan lyhyesti. Nyt on erittäin hyvä ja tärkeä oikaista, kun muun muassa viime viikonloppuna meidän toritelttatapahtumassa yleisin kysymys oli se, kuinka te voitte olla niin törkeitä, että asuntoautoa ei saisi ottaa pois liikennekäytöstä. Tämä on nyt hyvin tärkeätä, että tämä

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

oikaistaan, niin että ihmiset ymmärtävät sen, että sen todella voi ottaa pois liikennekäytöstä. Tällaiset väärät tiedot ovat ikäviä, koska niiden pohjalta sitten tulee ihan pahaa mieltä ihmisille.

Toinen asia, mitä edustaja Viitanen esitti, tämä matkailualan kärsimys: Otetaan nyt kuitenkin huomioon, että vielä enemmän meillä on asuntovaunuja kuin matkailuautoja, ja jos tänä päivänä katsotaan vaikka Tampereen lähellä Maisansalon aluetta tai Leviä ja Rukaa, niin niille on jo viety koko talveksi seisontaan lukuisa määrä asuntoautoja ja asuntovaunuja. Elikkä ei matkailuala siitä kärsi, vaan ihmiset käyvät siellä eri tavoilla, useimmiten omalla henkilöautolla taikka muilla kulkuvälineillä.

Ja yksi asia vielä retkeilyauton osalta: itsekin olen tehnyt sen ratkaisun, että jos sinulla on C1-ajo-oikeus tai C-ajo-oikeus, niin sen voi helposti muuttaa myöskin kevytkuorma-autoksi, jolloinka tällainen vero siinä on noin 80 euroa vuodessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

15.14 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tuossa edustaja Savio piti hyvän puheenvuoron. Minusta on ihan hyvä käydäkin tätä keskustelua, että miten näillä eri parametreilla nyt suurin piirtein päädyttäisiin sitten samaan fiskaaliseen tuottoon, kun todella ne erothan nyt näissä kahdessa esityksessä, joista me täällä keskustelemme, ovat se hallituksen esityksen 0,9 senttiä versus sitten tämä meidän 1,8 senttiä, hallituksella sinne seitsemään ja puoleen tonniin asti ja meillä kolmeen ja puoleen tonniin saakka. Tämä fiskaalinen tavoitehan tällä esityksellä nyt on kerätä vuodessa lisää verotuloja se 10,5 miljoonaa, ja edustaja Savio aivan oikein kävi lävitse, että se staattinen arviohan on huomattavasti suurempi, mutta se staattinen arviohan siitä sulaa johtuen juuri siitä, että tästä syntyy kohtuullisen isot käyttäytymisvaikutuskannusteet, jonka takia valtiovarainministeri itsekään ei arvioi, että se koko staattinen vaikutus sieltä pystyttäisiin keräämään, vaan arviossa on lähdetty sitten tästä 10,5 miljoonasta, jos muistan nämä tarkat luvut. Ja tämänkin arvion osalta — niin kuin varmaan muistatte, edustaja Savio — valtiovarainministeri itsekin totesi nyt verojaoston vastinekuulemisessa, että tämäkin arvio saattaa olla liian optimistinen.

Ja senpä takia, kun ala itsekin on todennut, että jos nyt sitten alalta pitää kymmenen miljoonaa euroa vuodessa kerätä lisää verotuloja, niin kannattaisi nämä verotuksen parametrit laittaa enemmänkin näin, koska tässähän tosiasiallisesti se suurin vaikutus tulee luultavasti siitä, että kun tämä vero kasvaa moninkertaiseksi vähänkään painavammilla matkailuautoilla, niin siitä syntyy kyllä jokaiselle omistajalle sitten kannuste, että kun vähänkin aikaa se auto on pois liikenteestä, niin se aina kannattaa myös liikennekäytöstä poistaa. Ja senpä takia uskallan sanoa ja väittää, että — kukaanhan nyt ei tiedä, mikä se todellinen lopputulos tulee nyt olemaan — luultavasti näitä parametreja muuttamalla suurin piirtein samoihin fiskaalisiin lopputuloksiin tässä päädytään, koska tietenkin, mikäli se veronkiristys ei ole niin moninkertainen näille raskaimmille matkailuautoille, niin vähemmän siellä myös tapahtuu kannustetta niitä siirtää sitten ajokäytöstä pois. Ja senpä takia uskaltaisin sanoa, että tässä näillä toisillakin parametreilla suurin piirtein sama fiskaalinen tuotto tästä saataisiin aikaiseksi, varsinkin kun ala itsekin on näitä eri arvioita ja eri malleja tässä pohdiskellut ja totesi nyt tässä esityksessä olevasta mallista, että verotuloarvio saattaa jopa pienentyä vielä huomattavasti enemmän juuri siitä syystä, että tässä syntyy kohtuullisen isot käyttäytymisvaikutuskannusteet.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Mutta kun arvostan edustaja Saviota muutenkin, niin uskon, että tästä lopulta ei ihan hirveästi kyllä erimielisyyttä ole. Kaikkien tavoitehan on se, että valtio tässä fiskaalisesti voittaa ja se tehtäisiin siten, että karavaanarit myös tämän taakan pystyvät kantamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

15.18 Markku Siponen kesk: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tässä on monipuolista keskustelua käyty matkailuajoneuvojen verotukseen liittyen, ja tässä jossakin puheenvuorossa äsken tuotiin esille, että nämä matkailuajoneuvot, karavaanarit, olisivat jotenkin tämmöinen ylellisyystuote. Ehkä nyt haluan tuoda tässä esille näitten karavaanareitten merkitystä matkailulle Suomessa, ja ehkä sen näkökulman haluan tässä vielä alleviivata, että meillä on Suomessa paljon, erityisesti kesäaikaan, tapahtumia, jotka perustuvat täysin matkailuajoneuvojen, karavaanareiden, liikkumiseen ja majoittumiseen. Satun tämän tietämään, koska itse tulen yhdeltä paikkakunnalta, jonka vuoden ylivoimaisesti suurin tapahtuma perustuu täysin karavaanareihin, koska kaikilta paikkakunnilta ei löydy majoitustoimintaa siinä määrin, että pystyttäisiin isoja tapahtumia järjestämään. Tämä on tietysti tärkeää muistaa myöskin jatkossa ja tunnustaa tämä karavaanareitten merkitys meidän kotimaanmatkailulle.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain, ympäristönsuojelulain ja vesilain 3 ja 11 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 175/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 11/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 11/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja Mikkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.19 Krista Mikkonen vihr (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä korjataan vesipuitedirektiivin kansallista toimeenpanovajetta tuomalla lainsäädäntöön vesienhoidon sitovat ympäristötavoitteet siinä laajuudessa, mitä direktiivi ja EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö vaativat. Tällä esityksellä halutaan vähentää epävarmuuksia lupaharkinnassa ja tulkintakäytänteissä ja sujuvoittaa lupamenettelyä hallitusohjelman mukaisesti. Lainsäädäntöön tuodaan kaikki vesipuitedirektiivin mahdollistamat kansalliset joustot täysimääräisesti hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti.

Vesipuitedirektiivin mukaiset vesien hyvän tilan saavuttaminen ja vesien tilan heikentämättömyysvaatimus tuodaan lupaharkintaa sitoviksi. Hyvän tilan tavoitteen saavuttaminen ei saa vaarantua hankkeen tai toiminnan johdosta. Heikentämättö-

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

myysvaatimuksen mukaisesti vesimuodostuman tila ei saa heikentyä hankkeen tai toiminnan johdosta siten, että ekologisen tilan luokittelua koskeva tekijä alenee pintavesimuodostumassa vähintään yhdellä luokalla tai se edelleen heikkenee, jos se kyseinen tekijä on jo alimmassa luokassa. Lisäksi lainsäädäntöön tuodaan säädökset siitä, millä ehdoilla ja miten ympäristötavoitteista voidaan poiketa lupa-asian yhteydessä.

Valiokunta katsoo, että oikeuskäytäntö ei olennaisesti muutu nykyisestä. Nykytilanteessa vastaavien poikkeusten myöntäminen on mahdollista vain vesienhoitosuunnitelmissa niiden hyväksymisen yhteydessä kuuden vuoden välein, eli se, mikä muuttuu olennaisesti, on menettely ja sen mukaisesti poikkeusten saamisen ajoitus. Nämä ehdotetut säännökset koskevat uusia hankkeita ja toimintoja, ja olemassa olevan toiminnon tai hankkeen osalta heikentämiskielto ja ympäristötavoitteista poikkeaminen tulevat sovellettaviksi vain, jos toiminnassa tapahtuu merkittävää lupaa edellyttävä muutos.

Esityksellä toimeenpannaan myös RED III -direktiiviä säännöksellä, jonka mukaan uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelu, rakentaminen ja käyttö sekä tällaisten laitosten verkkoon liittäminen ja asiaankuuluva verkko ja energiavarastot ovat aina poikkeamisen yhden kriteerin mukaisia erittäin tärkeitä yleisen edun mukaisia hankkeita ja toimintoja. Valiokunta korostaa, että yleisen edun kannalta erittäin tärkeä hanke voi olla jokin muukin kuin RED-direktiivin mukainen hanke, ja painottaa sitä, että erittäin tärkeän yleisen edun mukaisuutta tulee arvioida laajasti eikä voida ottaa kantaa siihen, minkä tyyppiset hankkeet eivät täyttäisi edellytyksiä.

Valiokunta myös korostaa sitä, että erittäin tärkeän yleisen edun täyttymisen vaatimus on vain yksi vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeamisen edellytyksistä. Toiminnanharjoittajan tulee ryhtyä kaikkiin toteutettavissa oleviin hankkeen tai toiminnon vaikutusten lieventämistoimenpiteisiin ja varmistua siitä, että hankkeella tai toiminnolla ei ole ympäristön kannalta merkittävästi parempia vaihtoehtoja. Vihreän siirtymän hankkeiden tulee vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeamista koskevien vaatimusten lisäksi täyttää vesilain ja ympäristönsuojelulain muut vaatimukset.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on arvioitu, että hankekohtainen poikkeaminen ympäristötavoitteista lupakäsittelyn yhteydessä on toimijoiden näkökulmasta kannatettavaa. Esityksessä on otettu huomioon kaikki vesipuitedirektiivin mahdollistamat poikkeamismenettelyt, joten sen voi olettaa lisäävän päätösten ennakoitavuutta. Poikkeamismenettelystä tulee nykyistä selväpiirteisempää, ja sen soveltamismahdollisuus laajenee ajallisesti. Tämä voi asiantuntijakuulemisten mukaisesti johtaa poikkeuksien saamiseen nykyistä joustavammin sekä poikkeamismahdollisuuden käytön yleistymiseen.

Valiokunta toteaa, että ympäristönsuojelulain 17 § sisältää pohjaveden pilaamiskielton, joka on ehdoton, eikä siitä voi saada edes luvalla poikkeusta. Pilaamiskielto koskee kaikkia toimintoja, myös niitä, joilta ei edellytetä ympäristölupaa.

Suomi ei ole vielä kukaan päässyt vesipuitedirektiivin mukaiseen tavoitteeseen, jossa kaikkien vesimuodostumien tila olisi vähintään hyvä. Valiokunta korostaa, että vesien tilan parantaminen laajamittaisesti edellyttää vesienhoitosuunnitelmissa esitettyjen toimenpiteiden tehokasta toimeenpanoa, ja kiinnittää huomiota myös vesiensuojelutoimien riittävän rahoituksen pitkäjänteiseen turvaamiseen.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on tuotu esiin, että jatkossa saattaa olla tarkoituksenmukaista mahdollistaa lainsäädännössä myös hankkeen vaikutuksia lieventävien toimenpiteiden toteuttaminen ja niiden huomioon ottaminen nykyistä laajemmin. Tällaisesta vaikutusten lieventämisen mahdollisuudesta ei säädetä tällä

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

hetkellä mitään, ja valiokunta pitää tärkeänä, että hallitusohjelmaan sisältyvä tavoite, joka liittyy vesiin kohdistuvien vaikutusten kompensointiin lupamenettelyssä, edistyisi.

Valiokunta on käsittelyn yhteydessä huomannut, että ehdotettua sääntelyä on pidetty vaikeaselkoisena ja sääntelyn vaikutuksia on arvioitu huomattavan erilaisin tavoin. Valiokunta on mietinnössään pyrkinyt täsmentämään epäselvyyksiä parhaansa mukaan. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että sääntelyn ja sen soveltamiskäytännön vaikutuksia ja mahdollisia täsmentämistarpeita seurataan ja arvioidaan ottaen huomioon niin ympäristövaikutukset kuin sääntelyn merkitys puhtaan siirtymän edellyttämien investointien kannalta.

Valiokunnan mietintöön sisältyy kolme vastalauseetta, joissa on lausumaesityksiä ja pykälämuutosesityksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Ja sitten edustaja Hamari.

15.25 Lotta Hamari sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitos valiokunnan puheenjohtajalle tästä esittelystä. Noin yleisesti hallitushan on ollut haluton muuttamaan vesilakia, suojelemaan pienvesistöjä ja huolehtimaan vesiensuojeluohjelmien rahoituksesta. Siksi meidän ympäristövaliokunnan sd-ryhmä, joka on siis tehnyt valiokunnassa erittäin hyvää työtä, teki tähän asiaan lausumavastalauseen, jossa korostetaan sääntelyyn sisältyviä mahdollisia riskejä pilata vesistöjä nykyistä helpommin mutta myös hallituksen toimimattomuutta vesiensuojelun kokonaisuuden suhteen.

Valiokunta on ilmeisesti kuullut ison määrän asiantuntijoita, minkä jälkeen johtopäätös oli se — kuten tässä esittelyssäkin tuli ilmi — että tämä sääntely tuskin tulee vaikuttamaan vesien tilaan heikentävästi mutta ei sitä myöskään paranna. Nykytila ei oletettavasti muutu, koska EU-tuomioistuimen päätöstä noudatetaan jo nyt. Poikkeusten ehdot ovat jo nykyisellään tiukat.

Mutta jos hallitus haluaisi aidosti vaikuttaa vesien tilaan ja saavuttaa vesiputedirektiivin tavoitteet, sen tulisi tarttua meidän sd-ryhmän lausumissaan esiin nostamiin asioihin pikaisella aikataululla. Näistä ensimmäisessä korostetaan tietopohjaista päätöksentekoa ja ely-keskusten resurssien turvaamista. Toisessa vastalauseen lausumaehdotuksessa kehoitetaan eduskuntaa edellyttämään, että aloitetaan vesilain uudistus. Kolmannessa lausumaehdotuksessa edellytetään ekologisen kompensaation mahdollistamista myös vesi- ja ympäristönsuojelulain mukaisissa hankkeissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aalto-Setälä.

15.27 Pauli Aalto-Setälä kok: Arvoisa puhemies! Kiitos puheenjohtajallemme esittelystä, ja aiemmille puheenvuoron pitäjille myöskin. — Käsitlemme siis vesiputedirektiiviä ja vesienhoidon lainsäädäntöämme. Järviemme ja meriemme yleistilasta voisi todeta ensin pari asiaa: Ensinnäkin järviemme pinta-alasta 87 prosenttia on hyvässä tai erinomaisessa tilassa. Meri voi huonommin. Rannikoillamme erityisesti Saaristomeren tila on heikko. Syynä on rehevöityminen, jonka suurimmat syyt ovat peltojen ja metsien ravinnepestöt ja rahtialusten jätevedet. Jo edellinen hallitus yritti saada vesien ympäristötavoitteet sitoviksi ja vastaamaan EU-sääntelyä. Keskustelun tasolla vesiputedirektiivi on valitettavasti kärjistynyt vesien tahallisen pilaamisen tai sitten investointien vastustamisen ääripäihin. Kumpikaan ei pidä paikkaansa. Sen sijaan

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

nykyisestä oikeuskäytännöstä tulee lainvoimaista. Vesien tila ei direktiivillä siis merkittävästi huonone, muttei myöskään parane. Investointeja ei oleellisesti tällä helpoteta, mutta investointeihin vaikuttaa se, että prosessista tehdään ennustettavampi, loogisempi ja sujuvampi.

Tänään täysistunnossa on eduskunnan käsittelyssä valiokuntamme pitkään pohtima kansallinen versio. Hallituksen esityksellä kiristämme kansallista vesiensuojelulainsäädäntöämme ja selkeytämme uusien hankkeiden luvitusta. Kuulimme 31:tä asiantuntijaa. Yksikään uusi investointihanke ei saa jatkossakaan heikentää vesien tilaa alle hyvän tason. Pyhiä pohjavesiämme ei saa heikentää miltään osin. Lisäksi käyttöön otetaan EU:n vesipuitedirektiivin mukaisia rajattuja poikkeuksia, joissa vaadittavat laatukriteerit säilyvät edelleen korkeina, ja ne tulevat suoraan direktiivistä.

Vesien hyvää tilaa ei saa heikentää. Sallittua voi sen sijaan olla sellainen erittäin tärkeän yleisen edun mukainen poikkeus, jossa veden tila laskee esimerkiksi uuden puhtaan siirtymän investoinnin takia kiitettävästä hyvästä. Poikkeuksia ei myöskään Suomessa saa keksiä, vaan määritelmät tulevat suoraan direktiivistä. Näiden kahden pintaveden ekologisen tilan tason laatuero on pieni, mutta sanoina suuri. Siksi ymmärrän monen luontoaktivistin huolestuneet viestit. On hyvä tietää, että direktiivin mahdollistamassa poikkeuksessakin toimijan tulee ryhtyä ensin kaikkiin mahdollisiin lieventäviin toimenpiteisiin ja varmistua siitä, ettei vaihtoehtoista toimintatapaa ole, ja kriteerit poikkeuksille tulevat olemaan erittäin tiukat. Jatkossa jokaisen puhtaan siirtymän hankkeen tulee täyttää vesilain ja ympäristönsuojelulain vaatimukset. Ei pelkästään siis tänään käsittelyssä olevien lakien vaatimuksia ja velvoitteita.

Arvoisa puhemies! Mitä ovat sitten nämä vesipuitedirektiivin mukaiset poikkeukset? Suomessa meillä ei kokemusta tästä vielä hankkeiden osalta ole, mutta Ruotsissa vesipuitedirektiiviä on jo sovellettu. Ruotsin harvat poikkeukset ovat koskeneet tulvasuojelua, talousveden saannin turvaamista sekä luonnonsuojeluperusteista vedenpinnan nostoa. Suomessa lainsäätäjät ei päättä investoinneista, vaan harkinnan tekee lupaviranomainen, mutta tällaisia ovat hyväksytyt harvat poikkeukset Ruotsissa tähän mennessä olleet. Joustot pitää raportoida komissiolle, ja niitä seurataan. Siksi valtavaa huolta minusta tässä ei ole syytä esittää.

Valiokuntamme kiinnitti huomiota tiedon lisäämisen tarpeeseen vesiemme tilasta. Hallitus onkin päättänyt investoida 3,6 miljoonaa vesitietojärjestelmän kehittämiseksi. Tarvitaan myös lisätoimia sekä vesiensuojeluun että puhtaan siirtymän investointeihin, sillä tämän direktiivin vaikutus kumpaankaan ei varmastikaan vielä riitä.

Väliaikaisesta pistekuormituksesta riehaantuminen osoittaa myös, miten vaikeaa politiikkojen on puuttua vesiemme todelliseen kuormittajaan, maa- ja metsätalouteen. Hajakuormitukseksi nimetyt peltojen ja metsien päästöt ovat paljon suuremmat kuin mitkään puhtaan siirtymän yksittäiset investoinnit. Itse asiassa puhtaan siirtymän investointi saattaa jäädä tekemättä, koska valuma-alueen kuormitus läheiselle vesialueelle on valmiiksi jo liian suuri. Ilmastonmuutos talvisateineen pahentaa valumia ja vaarantaa huoltovarmuuttamme.

Ilmastonmuutokseen voimme vaikuttaa luopumalla hiilenpoltosta ja siirtymällä puhtaaseen energiaan, niin kuin kaikki täällä tietävät. Luontokatoon vaikutamme suojelemalla vesiämme ja luontoamme paremmin kuin nyt. Tavoite on siis juuri se, mihin tämä käsittelyssä oleva laki osaltaan pyrkii.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

15.32 Pinja Perholehto sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä eduskunnan käsittelyssä oleva hallituksen esitys pitää kiistatta sisällään tärkeitä elementtejä, mutta valehtelisin, jos väittäisin, ettei vesiensuojelun kokonaisuus herättäisi lainkaan huolia.

Hallituksen esityksen mukaisesti lakiin kirjataan tiukennuksia, mitä pidämme tietenkin hyvänä asiana, sillä EU-tuomioistuimen ratkaisujen selkeyttäminen myös kansallisesti on tarpeellista. Se, että vesienhoitolakiin lisätään vesipuitelidirektiivin mukaiset tavoitteet vesien hyvän tilan saavuttamisesta ja heikentämisen kiellosta, on siis askel oikeaan suuntaan.

Tuntuu valitettavasti kuitenkin hieman nurinkuriselta, että samaan aikaan direktiivin sallimat joustot esitetään otettavaksi käyttöön täysimittaisesti tilanteessa, jossa vesiensuojelun ja -hoidon kokonaisuudesta ei muutoin pidetä huolta aivan riittävällä tasolla. Esimerkiksi vesienhoidon määrärahoja on leikattu viime hallituskauteen nähden puutarhasaksilla lisärahoituksen tarpeesta huolimatta ja monet lakiuudistukset ovat tekemättä, edes aloittamatta, mihin palaan vielä jäljempänä tässä puheenvuorossa.

Kaikesta tästä kävimme valiokunnassakin kyllä hyvin perusteellista keskustelua, ja myös valiokunta kiinnittää mietinnössään huomiota resurssien riittävyyteen sekä ympäristöviranomaisten henkilötyövuosien että vesitietoihin liittyvän tiedonhallinnan ja tuottamisen keinojen ja järjestelmien näkökulmasta. Siitä haluan lämpimästi kiittää ympäristövaliokunnan kollegoja.

Puhemies! Maailman paraskaan henki ei kuitenkaan muutu hyväksi politiikaksi, jos aiheellisia huolia ja rakentavaa kritiikkiä ei viedä puheen tasolta käytäntöön. Suomi ei ole saavuttanut eikä tule saavuttamaan vesipuitelidirektiivin mukaisia tilatavoitteita edes vuoteen 2027 mennessä. Vesien suojeluun ja niiden hyvään tilaan saattamiseen tarvitaan siksi sekä vahvempaa poliittista tahtoa että myös taloudellisia resursseja ja sääntelyä. SDP ei ole lainkaan eri mieltä siitä, etteikö ilmastomuutoksen hillitseminen uusiutuviin energialähteisiin ja vihreään siirtymään panostamalla olisi välttämätöntä, mutta suhtaudumme perin vakavasti siihen, ettei siirtymä saa tapahtua uhanalaisten lajien, arvokkaiden elinympäristöjen tai ainutkertaisten vesistöjen kustannuksella.

Olemme siksi valiokuntakäsittelyssäkin kannattaneet pykälämuutoksia hallituksen esitykseen sisältyvien poikkeamisen ehtojen ja määritelmien tarkentamiseksi, niitä varmaan tänään täällä salissakin tullaan vielä esittämään. Suomi ei yksinkertaisesti voi napsia rusinoita pullasta kestäväen kehityksen edistämiseksi. Sana ”vihreä” ei vielä tee mistä tahansa kestävää, ja siksi on valtavan tärkeää, että jokaisen hankkeen yhteydessä arvioidaan aidosti myös muut vaikutukset esimerkiksi matkailuun, muuhun alueen elinkeinotoimintaan sekä luontoon.

Aito ja laadukas arviointi on itse asiassa elinehto myös alueellisen hyväksyttävyyden näkökulmasta. Ihmisten pitäisi voida luottaa siihen, että luvitettu hanke ei aidosti, oikeasti aiheuta riskejä luonnon ja ympäristön kannalta. Tiedän, että tämän luottamuksen palauttamiseksi tarvitaan toki paljon muutakin kuin vain muutoksia tähän hallituksen esitykseen. Sen takia hieman tässä hengessä teimme myös itse valiokuntakäsittelyn aikana muutamia lausumaehdotuksia, jotka luonnollisesti tulen täällä tämän lain kakkoskäsittelyssä jäljempänä vielä esittämään. Niiden myötä eduskunnalle viimeistään aukeaa paikka ottaa kantaa sen puolesta, otetaanko vesien- ja luonnonsuojelu tosissaan, ja toivon todella, että siihen aidosti tartutaan — nimittäin kysymys siitä, minkälaisia

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

hankkeita Suomessa kansallisesti voidaan edistää, ei ole kysymys, joka on hallituksen asia tai joka on opposition asia. Kyllä kysymys Suomen ainutkertaisesta luonnosta ja puhtaista vesistä on ihan meidän kaikkien yhteinen asia, ja toivon todella, että se rakentava keskustelu, jota ympäristövaliokunnassa on voitu käydä ja myös laajasti asiantuntijoita kuullen menettelyä tehdä, täällä salissa vielä todeksi eletään.

Tällaisilla saatesanoilla ehkä totean, että jäämme odottamaan sekä tätä keskustelua että vielä sitten kakkoskäsittelyä ja aikanaan eduskunnan päätöstä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

15.36 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Hallitus on esittänyt vesienhoitolain muuttamista EU:n vesipuitedirektiivin toimeenpanemiseksi. Tämä on sinällään ihan positiivinen asia. Direktiivin tarkoituksena on minimoida vesistöille koituvia ympäristöhaittoja, mikä on ollut jo pidempään myös EU:n oikeuskäytännön linja. Nyt hallitus on kuitenkin sisällyttämässä kaikki direktiivin sallimat poikkeamismenettelyt täysimääräisinä kansalliseen lainsäädäntöömme.

Poikkeamismenettelyillä niin sanotut kestävä kehityksen hankkeet voivat saada lievennyksiä ympäristötavoitteiden täyttämiseen. Käytännössä tämä voi tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kaivokset voivat kiertää ympäristömääräyksiä. Pahimmassa tapauksessa ne voisivat esimerkiksi saada laskea puhdistamatonta jätevettä suoraan vesistöihin. Sinällään tämä on toki johdonmukaista toimintaa hallitukselta. Hallitus on leikannut reippaasti rahoitusta vesistöjensuojelulta, kuten olemme tässä jo useampaan otteeseen kuulleet, eikä vesiensuojelu tässäköän kohtaa selkeästi näytä olevan hallituksen prioriteetti.

Vesipuitedirektiiviä ei ole perusteltua toimeenpanna täällä Suomessa näin. Se, että hallitus haluaa, että kaikki poikkeukset otetaan käyttöön, ei ole myöskään perusteltua. Varsinkaan se ei ole perusteltua luonnonsuojelun kannalta. Sen takia on hieman erikoista sanoa, että tällä todennäköisesti ei olisi mitään ympäristövaikutuksia — jos heikennetään erinomaisesta tilasta hyvään tai annetaan siihen lupa, niin faktisesti siinä on kyse heikennyksestä.

Suomi on samaan aikaan hyvin ainutlaatuinen maa siinä, että meillä on paljon erilaisia vesimuodostelmia, joista monet ovat herkkiä pilaantumiselle. Vesiensuojelun poikkeamismenettelyitä ei siksi pidä ottaa käyttöön täysimääräisinä, kuten hallitus esittää. Ympäristötavoitteista poikkeamisen tai niiden lieventämisen pitäisi aina olla viimeisiä keinoja, ja niiden tulisi olla hyvin tiukkojen ehtojen takana. Vesistöjen tila ei saa heiketä pysyvästi ympäristömääräyksistä poikkeamisen seurauksena. Siksi me tulemme myöhemmin tässä käsittelyssä yhdessä vihreiden kanssa tuomaan esille meidän vastalauseeseemme sisältyviä pykälämuutoksia, joilla me haluamme tätä lakia muutettavan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

15.39 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Tänään tässä käsittelyssä on lakiesitys vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä sekä ympäristönsuojelulain ja vesilain muuttamisesta. Se on monitahoinen ja herättänyt aiheellisestikin huolta. On tullut paljon sähköpostia asian tiimoilta.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Vaikka hallituksen esityksellä pyritään tuomaan EU-tuomioistuimen linjaukset kansalliseen lainsäädäntöön, on esityksessä myös ongelmakohtia, joita ei voi sivuuttaa. Ensinnäkin on huomattava, että vaikka esitys ei todennäköisesti suoraan heikennä vesien tilaa, se ei myöskään paranna sitä. Tämä ei riitä, kun tiedämme, ettei Suomi ole saavuttanut, eikä tule saavuttamaan, vesipuitedirektiivin tavoitteita vuoteen 2027 mennessä ilman merkittäviä lisätoimia.

Suurin huolestamme liittyy siihen, että hallitus ei ole tarttunut vesien tilan parantamiseksi välttämättömiin rakenteellisiin uudistuksiin. Esimerkiksi vesilain päivittäminen pienvesistöjen suojelemiseksi ja kalatalousvelvoitteiden lisääminen vanhoihin lupiin odottavat yhä toimeenpanoa. Myös vesien hoitoon ja suojeluun varatut resurssit ovat riittämättömät, mikä vaikeuttaa tavoitteiden saavuttamista.

Lisäksi hallituksen esitys sisältää mahdollisuuden vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeamiseen. Tämä on huolestuttavaa, sillä poikkeusmenettely voi johtaa houkutukseen sallia hankkeita, jotka vaarantavat vesistöjemme tilan. Vaikka ehdotettu sääntely väittää tiukentavansa ehtoja, jää riski vaikutusten aliarvioinnista. Samalla on tärkeää korostaa, että ympäristönsuojelu ei saa jäädä vihreän siirtymän jalkoihin. Uusiutuviin energialähteisiin panostaminen on välttämätöntä, mutta se ei saa tapahtua uhanalaisten lajien tai arvokkaiden vesistöjemme kustannuksella.

Niin kuin täällä edustaja Perholehto toi esille, niin meillä on tässä tulossa vastalauselausumia, jotka myöhemmin esitetään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

15.41 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis ympäristövaliokunnan mietintö vesienhoitolain muutoksesta, jossa on kyse vesien ympäristötavoitteiden ja puhtaiden investointien yhteensovittamisesta. Tästä lainmuutoksesta liikkuu paljon virheellistä tietoa, jota valitettavasti osin myös oppositio on levittänyt, ja sanon siksi tähän alkuun, että Suomen vesiä ei pilata eikä tämä laki heikennä vesien tilaa.

Lainmuutoksella tuodaan siis kansalliseen lakiin EU-tuomioistuimen Weser-tuomion mukainen heikentämättömyysvaatimus. Tätä periaatettahan on sovellettu sinänsä jo viranomaisissa ja oikeuskäytännössä. Toisaalta lakiin tuodaan vesipuitedirektiivin mahdollistamat rajatut poikkeukset vesien ympäristötavoitteista. Tämän poikkeamisen edellytykset ovat siis tiukat, mutta niiden tuominen lakiin tulee mahdollistamaan Suomen kannalta muun muassa erittäin tärkeän yleisen edun vaatimia hankkeita, kuten teollisia investointeja, ja myös energian toimitusvarmuuden kannalta tärkeiden hankkeiden luvitusta. Ne lisäävät investointivarmuutta Suomen kannalta kriittisissä investoinneissa.

Kiinnitän huomiota kahteen kokonaisuuteen erityisesti:

Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ympäristövaliokunta on paaluttanut selkeästi, ettei tästä heikentämättömyysvaatimuksesta johdu se, että voimassa olevia lupia voitaisiin sillä perusteella sellaisenaan avata. Tämä lainsäätäjän tahto on nähdäkseni siis nyt vesiselvä. Heikentämättömyysvaatimus tulee sovellettavaksi vain siinä tilanteessa, että lupalakien, eli ympäristönsuojelulain ja vesilain, edellytykset täyttyvät. Tässä suhteessa soveltamiskäytäntöhän on selvä, eli vain uuden hankkeen tai olemassa olevan toiminnan olennainen muutos käynnistää sen lupaprosessin. Todella olennaisen muutoksen arvioinneissa sitten otetaan lupaharkinnassa huomioon nimenomaan ne lisävaikutukset, jotka tästä olennaisesta muutoksesta aiheutuvat.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Toiseksi ympäristövaliokunta korostaa tässä mietinnössään aivan oikein tätä erittäin tärkeän yleisen edun tulkintaa, eli valiokuntahan toteaa, että tätä erittäin tärkeän yleisen edun mukaisuutta tulee arvioida laajasti, mikä tarkoittaa, että esimerkiksi kaikki sellaiset hankkeet, jotka edistävät puhtaan siirtymän rakennemuutosta, energijärjestelmän toimitusvarmuutta tai säätökykyä, tulee lupaharkinnassa katsoa erittäin tärkeän yleisen edun mukaisiksi. Valiokunta on viitannut tässä EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, josta tällainen periaate on luettavissa. [Mai Kivelä: Eli kaikki vesivoima!]

Arvoisa puhemies! Uuden kasvun aikaansaaminen on Suomelle kohtalonkysymys. Tässä puhtaan teollisuuden investoinnit sekä voimajärjestelmän toimitusvarmuus ovat kriittisen tärkeitä. Tämä esitys on pieni askel niiden edistämiseksi, mutta lisää tekoja ja vaikuttavampia tekoja luvitusriskin pienentämiseksi ja investointivarmuuden parantamiseksi tarvitaan hallitusohjelman mukaisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

15.45 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Käytin ensimmäisen puheenvuoron tämän mietinnön yhteydessä siihen, että ympäristövaliokunnan puheenjohtajana esittelin mietintöä, ja nyt sitten tämä puheenvuoro on oikeastaan se, mitä itse haluan sanoa tästä esityksestä. Vihreäthän ovat jättäneet vastalauseen mietintöön.

Suomi on siis sitoutunut vesiensä vähintään hyvän tilan saavuttamiseen, ja itse asiassa meidän piti saavuttaa vesien vähintään hyvä tila jo vuonna 2015, mutta me emme ole siinä onnistuneet, ja sittemmin me olemme vesienhoidon ja merenhoidon suunnitelmien yhteydessä päättäneet tavoitteelle lisääaikaa niin, että tuo tavoite pitäisi nyt saavuttaa vuoteen 2027 mennessä. No, se ei ole helppoa. Tuorein arvio, joka on vuodelta 2019, kertoo, että järviemme pinta-alasta 87 prosenttia ja jokivesistä vain 65 prosenttia on hyvässä tai erinomaisessa tilassa. Muutos on tähänkin mennessä ollut hyvin hidasta, enkä usko, että kun ensi vuonna tulevat tuoreet luvut, ne olisivat merkittävästi parantuneet. Lisäksi tiedämme, että ilmaston kuumeneminen on jo osaltaan vaikuttanut vesistöjen laatuun ja niiden puskurointikykyyn. Jo nyt etenkin Etelä-Suomessa on hyvin vähän erinomaisessa tilassa olevia vesistöjä, ja merten ja rannikkovesien tila on pääosin vain välttävä.

Siksi en pidä perusteltuna hallituksen esitystä siitä, että Suomen tulisi ottaa kaikki vesiputedirektiivin mahdollistamat joustot täysimääräisenä käyttöön ja mahdollistaa erinomaisessa ekologisessa tilassa olevien vesistöjen heikentäminen. Erinomaisessa tilassa olevia vesistöjämme pitäisi sitä vastoin vaalia, ei mahdollistaa niitä heikentäviä hankkeita.

Tähän saakka Suomi on käyttänyt vesidirektiivin mahdollistamia poikkeuksia ainoastaan liittyen vesien tilan tavoitteiden myöhentämiseen sekä lieventänyt ympäristötavoitteita ihmistoiminnan myötä merkittävästi muuttuneissa vesimuodostelmissa. Nyt hallitus haluaa tuoda lainsäädäntöön poikkeamisen ympäristötavoitteista uuden hankkeen tai toiminnan vuoksi. On hyvä, että tähän poikkeukseen liittyy tiukkoja ehtoja, mutta en kuitenkaan pidä niitä ehtoja riittävinä. Meillä on paljon vesistöjä, ja monet niistä ovat hyvin matalia ja herkkiä pilaantumiselle. Siksi olisi erittäin perusteltua, että meillä tuhansien järvien maassa asetettaisiin kansallisesti tiukempia ehtoja vesiemme puhtauden varjelemiseksi. Pidän oikeastaan aika erikoisena sitä, että hallitus ei ole katsonut tarpeelliseksi kansallisesti tiukentaa kriteereitä, vaikka vesiputedirektiivi sen mah-

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

dollistaa. En pidä perusteltuna nojata tässä EU:n sallimaan täysimääräiseen joustoon, kun vesistöjemme laajuus ja niiden merkitys suomalaisille on paljon suurempi kuin EU-maissa keskimäärin.

EU-lainsäädännön myötä monet hankkeet tulevat Suomessakin automaattisesti määritellyksi erittäin tärkeän yleisen edun hankkeiksi. Tällaisina pidetään esimerkiksi RED II -direktiivin mukaisia sekä kriittisten mineraalien ja nettonollateollisuuden asetusten mukaisia hankkeita. On suuri vaara, että sinänsä tärkeän ja aivan välttämättömän vihreän siirtymän edellyttämät hankkeet voivat joissain tapauksissa johtaa tilanteisiin, missä ne aiheuttavat merkittävää haittaa vesien puhtaudelle. Siksi olisi perusteltua lisätä EU:n laajasti käyttämä ”ei merkittävää haittaa”- eli ”do no significant harm” -periaate sellaiseksi kriteeriksi, mikä poikkeusta vaativan uuden hankkeen tai toiminnan on täytettävä. Samoin pitäisi varmistaa, että erittäin tärkeän yleisen edun hankkeen tuoma hyöty on suurempi kuin siitä mahdollisesti aiheutuva haitta. Olenkin tehnyt tällaiset pykälämuutosesitykset tuohon lakiesitykseen vastalauseen 3 mukaisesti.

Tällä hetkellä ympäri Suomea on vireillä monia kaivoshankkeita. Useimmat niistä kohdistuvat alueille, jotka sijaitsevat vesistöjen äärellä, kuten Saimaan tai Pohjois-Suomen puhtaiden virtavesien äärelle. Siksi meidän tulisi olla äärimmäisen tarkkoja siinä, että emme salli näiden tai muiden puhtaan siirtymän hankkeiden aiheuttaa vesistöjen pilaantumista. Kerran pilattua vesistöä on hyvin vaikeaa jollei mahdotonta saada palautettua erinomaiseen tilaan. Siksi äärimmäinen varovaisuus on nyt tarpeen. Puhtaat vedet ovat suurin aarteemme, ja niitä ei pidä pilata.

Huolestuttavaa on myös, että hallitus on poistamassa poikkeuksiin liittyvän harkinnan. Lakiesityksen mukaan poikkeus on myönnettävä aina kun ehdot täyttyvät, ilman että viranomaisessa on mahdollisuus käyttää harkintaa, kuten nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa. Siksi ehdotankin, että 20 c, 24 ja 25 §:iin tehdään muutos tältä osin. Se mahdollistaisi kansallisen harkinnan säilymisen poikkeuksia myönnettäessä.

Kuten hallituksen esityksessä sanotaan, tällä lainsäädännöllä halutaan tuoda vesipuidedirektiivin vaatimukset lakiin niin, että se vastaa olemassa olevaa oikeuskäytäntöä, mutta se, minkä hallitus unohtaa, on tarvittavat muutokset ympäristö- ja vesilupien päivittämiseen. Näitä ehdotuksia ei hallituksen esitys sisällä, vaikka ilman niitä vesien tilan ympäristötavoitteisiin ei päästä ja vaikka Euroopan komissio on hiljattain aloittanut rikkomusmenettelyn Suomea vastaan muun muassa sen takia, että olemassa olevat ympäristö- ja vesilupien määräaikaistarkastukset eivät täytä vesipuidedirektiivin vaatimuksia.

Teknologia on kehittynyt, ja tietämys on lisääntynyt. Siksi on kestäväntöntä, että meillä on tehtaita ja vesivoimaloita, joiden luvat voivat olla vuosikymmenten takaa. On aivan olennaista vesien tilan parantamisen kannalta, että näitä lupia voidaan tarkistaa ja tuoda tähän päivään. Esimerkiksi vesivoimaloiden osalta kalatalousvelvoitteet on päivitettävä siten, että vaelluskalojen luontaisen lisääntymisen mahdollisuudet varmistetaan. Tämän takia vastalauseeseen sisältyy myös ehdotus siitä, että hallitus toisi pikaisesti lainsäädäntömuutokset, joilla mahdollistetaan nämä päivittämistarpeet, joita EU:n komissio meiltä edellyttää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

15.53 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa vähän aiemmin edustaja Aalto-Setälä ja aivan hetki sitten edustaja Vestman puhuivat niin hyvin, että niihin puheenvuoroihin ei ole paljon lisättävää. Ehkä muutama ajatus kuitenkin ja huomio tästä paikaltani.

Tosiaan opposition puheenvuoroissa maalailtaan kyllä niin synkkiä kehityskulkuja, että asioita on ehkä hyvä vähän asettaa mittasuhteisiin. Jos ajatellaan sitä lähtökohtatilannetta, joka meillä vallitsi vielä vaikka 50 vuotta sitten: Käytännössä kaikki päästöt, niin yhdyskuntien jätevedet kuin vaikkapa autojen pakokaasut kuin voimalaitosten päästöt kuin tehtaidenkin esimerkiksi jätevedet, kaikki laskettiin aivan sellaisenaan puhdistamatta luontoon tai ilmaan. Jätteet vietiin kaatopaikalle täysin kierrättämättä mitään. Kun sieltä on lähdetty kulkemaan, Suomi edelläkävijänä, ja kaiken aikaa tiukennetaan lainsäädännön tilaa — niin kuin nytkin tiukennetaan vesienhoidon tilaa — niin on päivän selvää, että vesistöt kehittyvät Suomessa parempaan suuntaan tämän lakiuudistuksen jälkeen.

On tietysti viisautta Suomelta hyödyntää myös tämän vesipuitedirektiivin mahdollistamat poikkeukset, jotta Suomeen ylipäättään voidaan tulevaisuudessa investoida. On ilman muuta selvää, että puhtaat vedet ovat suurin rikkaus, jota meillä on, mutta meitä on niillä niin runsaasti siunattu, että jotta Suomeen voidaan investoida niin, että täällä on myös ihmisille työtä ja toimeentuloa, totta kai tarvitaan myös nämä direktiivin mahdollistamat edellytykset sille, että Suomeen voi tulla investointeja. Tämä on siksikin valtavan tärkeää, että Suomi voi tulevaisuudessakin olla vauras maa. Suomessa ympäristönsuojelun taso on varmasti parasta koko maailmassa, mutta jotta muu maailma haluaa myös seurata esimerkkiämme, tulee meidän tulevaisuudessakin olla myös taloudellisesti menestyvä yhteiskunta. On todella tärkeää, että muut haluavat seurata myös kestävästä kehityksestä osalta esimerkkiämme.

Meillä on myös teknologiaa, jolla pystytään pääsemään ympäristön kanssa tasapainoon, ja kun yrityksemme saavat kotimaasta referenssejä, he pystyvät tarjoamaan uskottavasti näitä ratkaisujaan sitten joka puolelle maailmaa. Siten suomalainen osaaminen ja meidän teollisuutemme, meidän yrityksemme, pystyvät auttamaan ihmiskuntaa pääsemään planeettamme kanssa tasapainoon.

Suomen vesiä ei siis pilata. On tärkeää, että olemme hyvinvoiva Pohjoismaa tulevaisuudessakin. Kun katsomme muita Pohjoismaita, niin siellä on enemmän vesivoimaa, siellä on enemmän kaivoksia. Kukaan ei moiti näitä maita siitä, että siellä ympäristöä jotenkin pilattaisiin. On todella tärkeää, että mekin kestävästi hyödynnämme näitä mahdollisuuksia luoda vaurautta. Mutta tosiaan meillä vesien tila siis tulevaisuudessakin tämän lainsäädännön myötä paranee ja toimimme samalla niin, että toivottavasti näytämme esimerkkiä muullekin maailmalle, että tämä kehitys on kaikkialla hyvä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

15.56 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä sivuttiin maa- ja metsätaloutta muutamassa puheenvuorossa, niin ajattelin tuoda lyhyen kommentin tähän, vaikka lakiesitys suoranaisesti ei ehkä nyt juuri tätä sektoria koske.

Vesiensuojelu on olennainen osa kestävästä maa- ja metsätaloutta, ja sitä tehdään vastuullisesti, mutta vaikutukset näkyvät vesistöissä hitaasti ja peittyvät helposti suureen, vuosien väliseen kuormitusvaihteluun ja myös ilmastonmuutoksen aiheuttamiin

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

haasteisiin. Mutta aina, kun katseita luodaan maa- ja metsätalouteen, on huomioitava meidän tuotantokyvyn ylläpito sekä kustannustehokkuus jo huoltovarmuuskäsitteestä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

15.57 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään meillä käsittelyssä olevassa ympäristönsuojelulain ja vesilain muuttamisessa voi hyvin sanoa olevan kyse yhdestä tärkeimmistä kansallisomaisuuksista, nimittäin puhtaista vesistöistä, luonnosta.

Olemme jossain määrin onneksi havahtuneet siihen, että osa tuhansista järivistämme, puroista, joista ja erityisesti rakkaasta Itämerestämme on erittäin huonossa kunnossa. Tämä havahtuminen ja siihen liittyvät toimet valitettavasti ovat vain osittaisia. Nimittäin jo vuonna 2000 annetun EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin tavoitteena oli, että vesistöjen ekologinen tila olisi jäsenmaissa hyvä vuoteen 2015 mennessä. Kuten tiedämme, tästä tavoitteesta olemme erittäin kaukana vielä myös täällä Suomessa.

Tästä laista annettujen lausuntojen pohjalta voinee toki todeta, niin kuin täälläkin useassa puheenvuorossa on todettu, että tämä sääntely tuskin tulee vaikuttamaan vesien tilaan sen enempää heikentävästi, mutta ei sitä parannakaan. Tässä sopiikin kysyä, onko meillä kunnianhimo asetettu riittävälle tasolle. Mielestäni ei ole. Tarvitaan monenlaisia toimia vesiensuojeluun, sillä nytkin esimerkiksi ajankohtaiset tulvat ovat tämän päivän, muun muassa kotikaupunkini Salon Seudun Sanomien, uutisoinnin mukaan tuoneet Halikonlahdelle, Saaristomereemme, fosfori- ja typpipommin. Samalla mereen valui hyvää peltomaata satojen kuorma-autolastien verran. Tämäkin yksi ajankohtainen esimerkki osoittaa, että toimia vesistöjemme hyväksi tarvitaan laajalla rintamalla ja nopeasti.

No, nyt takaisin käsiteltävään asiaan ja tähän lainsäädäntöön, joka on varsin monimutkainen. Itse en istu ympäristövaliokunnassa, joten en pyri esiintymään asiantuntijana tässä asiassa enkä likimainkaan sen vaikutusten arvioijana. Mutta lainmuutoksen aiheuttama huoli on laajasti tuotu esiin vesistöjemme parissa työskentelevien keskuudessa, ja kuitenkin suuri ja väistämättä esityksestä syntyvä huoli tulee siitä vastakkainasettelusta, jossa nyt ikään kuin kahta ympäristötekijää ollaan tuomassa siis vastakkain, eli osittain ympäristöriskejä hieman vesistöjen osalta lisätään, jotta taas hiilidioksidipäästöjä voidaan vähentää. Tällainen vastakkainasettelu saa ainakin minut hieman varpailleni. Tämän johdosta olisi ollut sinänsä siis hyvinkin suotavaa, että vähintään nämä muutokset, mitä oppositiosta me olemme esittäneet, hyväksyttäisiin. Pidän täysin kestäättömänä sitä ajatusta, että vesistöjämme vaarannettaisiin hiilidioksidipäästöjen kustannuksella. Toki tällä esityksellä emme varmasti vielä olisi mikään Pohjolan Kongo, mutta siitä huolimatta en pidä tästä asetelmasta kahden eri ympäristökäsitteen välillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

16.01 Pinja Perholehto sd: Arvoisa puhemies! Tervehdin ilolla näitä vesiensuojeluyhteistyön puheenvuoroja, joita hallituksen riveistä on käytetty. En kuitenkaan voi olla ihmettelemättä, että jos tahtotila on hyvien puheiden mukainen, niin missä on konkretia.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Hallitus on istunut vallassa yli vuoden ajan, mutta esimerkiksi esitystä vesilain uudistamiseksi ei näy eikä kuulu. Tämän lakiehdotuksen yhteydessä teillä on mahdollisuus ottaa tähänkin asiaan kantaa. Toivon, että todellakin käytätte valtaanne siihen, että edistätte vesilain uudistamista, jotta saamme sieltä suojeltua nämä pienvesistöt, kuten purot, lähteiköt ja kalkkilammet — nehan olisi todella jo viime kaudella suojeltu, ellei silloin olisi käynyt tällaisia inhimillisiä erheitä nykyisten hallituspuolueiden äänestyskäyttäytymisessä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

16.02 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Täällä kuultiin kokoomuksen toimesta, että kasvu on meille elinehto. Ja kun me puhutaan ympäristönsuojelusta, niin kyllä se niin on, että se ekologinen kestävyys on se elinehto ja ensisijainen elinehto. Siksi minusta ei kasvun nimissä tai investointien nimissä voi uhata ekologista kestävyttä. [Heikki Vestmanin välihuuto] Tietenkin tavoite on se, että nämä asiat yhteensovitetaan, mutta on hieman erikoista tässä kontekstissa ottaa lähtökohdaksi se, että se kasvu on elinehto, kun tässä kyse olisi kuitenkin siitä, että saavutetaan nämä meidän ympäristötavoitteet.

Samaan aikaan kun täällä sanottiin, että vesien tila on parantunut, niin kuitenkin tilanne on se, että me ollaan pitkään käytetty valtavasti yhteiskunnan rahoja ja resursseja vesiensuojelutyöhön, mutta siitä huolimatta tämä ekologiselta tilaltaan heikentyneiden vesistöjen tila ei ole juuri muuttunut eikä vesistökuormitus ole merkittävästi alentunut. Eli jotenkin myös tämä tilannekuva kokoomuksen puheenvuoroissa oli mielestäni hieman vääristynyt.

Ja samaan aikaan tämä laki olisi voitu tuoda tänne eduskuntaan tavalla, jossa nämä erilaiset kansalliseen harkintavaltaan kuuluvat asiat olisi otettu huomioon ja vesiensuojelun näkökulmasta tätä lakia olisi tiukennettu. Mutta näin ei kuitenkaan tehty, hallitus ei halunnut näin tehdä eivätkä hallituspuolueet eduskunnassa ole näin halunneet tehdä. Eli on tehty tietoinen valinta, ja tässä valinnassa ajetaan mahdollisuuksia lisätä näitä poikkeuksia siihen, että meidän vesistöjen hyvä tila saavutettaisiin. Ja kyllä tässä tosiaan on kyse mahdollisuuksista heikentää vesien tilaa. Sitähän se poikkeus laissa nimenomaan tarkoittaa, eli poikkeamissa on mahdollisuus kiertää sitten niitä tavoitteita tai ehtoja, joita lakiin on asetettu, ja kun on sallittua heikentää erinomaisesta hyvään tilaan, niin kyllä se on de facto heikennys.

On aivan totta, että maatalous ja metsäteollisuus ovat aivan valtavia kuormittajia vesistöjen näkökulmasta ja tähän hajakuormitukseen pitäisi puuttua ehdottomasti paljon nykyistä paremmin. Nämä eivät ole kuitenkaan toisiaan poissulkevia asioita, eli me voisimme rajoittaa tätä hajakuormitusta mutta samalla suhtautua tiukasti piste-kuormitukseen tuli se sitten uusista tai vanhoista lähteistä. Sen takia onkin hieman erikoista, että kokoomuksella ei myöskään ollut halua puuttua näihin olemassa oleviin lupiin, mikä sitten ehkä jopa osaltaan voisi mahdollistaa niitä vihreän siirtymän hankkeita, kun nämä vanhat luvat eivät sitä kuormitusta lisäisi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

16.05 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Puhtaat vedet ovat rikkaus, totesi edustaja Autto, ja siitä me olemme täysin samaa mieltä. Oli jotenkin silmiä avaavaa, että

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

vasta viime viikolla tässä salissa saatiin läpi tämä hallituksen esitys 178, jolla aluspäästöjen kiellot, rikkipesuripäästöt, harmaat vedet, käymälä... [Kokoomuksen ryhmästä: Hyvä päätös!] — Hyvä päätös, erinomainen. Tästä me ollaan samaa mieltä, mutta se, että tämä tapahtuu vuonna 2024, on käsittämätöntä [Petri Huru: Miksei edellinen hallitus sitä tehnyt?] ja kertoo siitä, että edelleen tällä sektorilla on valtavasti tekemistä.

Arvoisa rouva puhemies! Mutta otin tämän puheenvuoron siksi, koska edellä edustaja Aalto-Setälä sanoi monta tarkkanäköistä asiaa siitä, mikä liittyy tähän vesiensuojeluun ja vesien kuormitukseen tällä hetkellä, ja siksi minä toivonkin, että jatkossa — kuten Aalto-Setälä tässä sanoi ja edustaja Kivelä edellä — tähän maa- ja metsätalouden aiheuttamien kuormitusten kokonaisuuteen puututtaisiin. Tämä on niin kuin todella kipeä asia tässä hallituksessa, ja se huomattiin myös siitä, että edustaja Lahdenperä nousi välittömästi seisomaan ja puolustamaan maa- ja metsätaloutta. [Petri Hurun välihuuto]

Mutta tämä on muun muassa kohtalonkysymys meille varsinaissuomalaisille tuiki tärkeän Saaristomeren kohdalla. Tämä on varmasti sellainen asia ylipäättään, että jos hallitus päättää pistää hösseliksi ja alkaa etsimään niitä toimia ja suorittaa vahvaa ohjaamista tämän kuormituksen suhteen, niin tältä puolelta salia saa varmasti apua. — Kiitos. [Mai Kivelä: Kyllä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aalto-Setälä.

16.07 Pauli Aalto-Setälä kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos hyvistä kommentteista ja vinkeistä. Maa- ja metsätalouden päästöt ovat varmaan sellainen asia, missä pitää yhtä lailla huomioida tietenkin, että ruokaa me tarvitsemme ja huoltovarmuuskin pitää varmistaa, [Petri Huru: Juuri näin!] mutta se on asia, johon meidän on syytä kiinnittää huomiota silloin, jos vaikka tällaisen pistemäisen puhtaan siirtymän investoinnin esteenä on se, että veden tila on huono. Minusta se on kyllä tosi tärkeä teema pitää meidän yllä.

Kiitos, että olette kaikki niin paljon kiinnostuneita vesiemme tilasta, mutta on kyllä myös tärkeätä olla kiinnostunut siitä, että me saadaan tänne puhtaan siirtymän investointeja. Ja tässä minun mielestäni vesien tilaa erittäin tarkasti seuraavana ja tutkivana sanoisin, että ne ovat tasapainossa tässä vesipuitedirektiivissä. Se ei kuitenkaan yksin vielä riitä. Tarvitaan lisätoimia sekä sinne investointien puolelle että vesistöihin, mutta ei ole kuitenkaan myöskään aivan niin kuten tässä edustaja Kivelä sanoi, että poikkeukset saattaisivat mahdollistaa tällaisen likavesien vapaan laskun jokiin ja vesiin — ei missään nimessä näin tule käymään. Vesilain ja ympäristösuojelulain vaatimukset ovat kaikki voimassa tästä vesipuitedirektiivistä huolimatta edelleen, eli semmoinen ei ole mahdollista.

Edustaja Asell oli ihan oikeassa siinä, kun hän sanoi, että vesien tila ei tällä heikkene. Näin meidän kaikki asiantuntijat itse asiassa meille sanoivat. Nämä poikkeukset tarkoittavat laskua kiitettävästä, tällaisesta niin kuin erinomaisesta hyvään, mikä on erittäin poikkeuksellista, ja sen pitää silti täyttää kaikki muutkin sille asetetut direktiivin antamat velvoitteet ja säädöt.

Sitten tähän edustaja Nikkasen ajatukseen siitä, että esimerkiksi tulvat osoittavat ilmastokriisin ongelman, itse asiassa on hyviä uutisia: vesipuitedirektiivi nimenomaan vastaa tähän. Tätä vesipuitedirektiiviä on käytetty Ruotsissa juuri tällaiseen tulvavaraantumiseen. Ja sitten Perholehdolle, hyvälle kollegalleni ympäristövaliokunnassa,

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

vastaus siihen, missä on hallituksen konkretia vesiensuojeluun: tässä, me puhumme siitä juuri tänään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

16.09 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on tosi tärkeää, että edustaja Aalto-Setälä, edustaja Kivelä ja edustaja Furuholm, ja oliko joku muukin, nostivat esille tämän hajakuormituksen ja toimet, mitä tarvitaan sen vähentämiseksi. Vesipuitedirektiivihän nimenomaisesti vaatii toimia myös sinne hajakuormitukseen. Me ei saavuteta sitä vesien hyvää tilaa, jollemme huolehdi myös siitä, että maa- ja metsätalouden kuormituksia vähennetään. Nyt tältä osin todella toivon, että hallitus myös tuo toimijat...

So far on tilanne ollut se, että vesienhoidon rahoitusta on merkittävästi vähennetty ja hallitus on kertonut jatkavansa fosforiasetuksen lantapoikkeusta, joka lisää ravinne päästöjä vesistöihin ja jonka viime hallitus nimenomaan teki vain määräaikaisena siksi, että se nyt loppuisi. Tämän lantapoikkeuksen jatkaminenhan on siinäkin mielessä huonoa, että se ei kannusta sitten taas hyödyntämään sitä lantaa biokaasuna niin paljon kuin ilman tätä poikkeusta. Toivon, että hallitus nyt kiinnittää tähän huomiota. Saaristomeri-ohjelma on tärkeä, kipsikäsittely on hyvä, mutta se on vain väliaikainen toimi, ja sen takia tarvitaan toimia tähän hajakuormituksen vähentämiseen ja maa- ja metsätalouteen. Esimerkiksi metsähakkuiden suojavyöhykkeen laittaminen lainsäädäntöön olisi yksi tällainen konkreettinen keino.

Mutta sitten vielä tästä lakiesityksestä, jossa tietysti nyt, kun puhutaan näistä poikkeuksista, puhutaan vain asioista tai hankkeiden poikkeuksista, joihin vaaditaan ympäristölupaa tai vesilupaa, ja sen takia ne ovat tietysti näitä poikkeuksia, jotka ovat pistekuormittajia. Nyt se minun huoleni tässä esityksessä on se, että näissä vihreän tai puhtaan siirtymän hankkeissa voi olla semmoisia hankkeita, jotka todellakin aiheuttavat merkittävästi vesistöhaittaa, ja itse en kyllä katso samalla tavalla, että ne olisivat tässä lakiesityksessä aivan sellaisessa tasapainossa kuin toivoisin niitten olevan ihan jo siitä lähtien, että nämä joustot otetaan täysimääräisinä ja ne tulevat tämän lain mukaan sitten ehdottomasti käyttöön. Elikkä siitä poistuu myös se viranomaisharkinta, mitä nykyisessä lainsäädännössä näitten poikkeuksien osalta on, ja tämä on minun mielestäni huono asia, samoin kuin se, että siinä ei ole kriteeriä, että näiden hankkeiden pitäisi olla ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen mukaisesti, eikä siinä myöskään tehdä intressipunnintaa siltä osin, että jos katsotaan, että tämä hanke on erittäin tärkeä yleisen edun kannalta, niin siltä ei vaadita sitä, että sen aiheuttamat haitat olisivat lievempiä kuin sen tuomat hyödyt. Nämä ovat niitä pykälämuutosesityksiä, mitä olen tuohon lainsäädäntöön tehnyt, ja toivon todella, että ne voitaisiin ottaa käyttöön.

Meidän yhteinen tavoite on aivan varmasti... [Mikrofoni sulkeutuu]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt hävisi mikrofoni, ja aikakin alkaa päättyä, elikkä jos jatkatte, niin mielellään täältä puhujakorokkeelta. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kiitos, puhemies! Meidän yhteinen etumme on varmasti se, että me saadaan tänne niitä investointeja, mutta minä uskon, että samalla tavalla meidän yhteinen etumme on se, että me varmistamme, että ne investoinnit eivät voi olla sellaisia, että niistä aiheutuu sitten

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

merkittävää haittaa. Siinä mielessä kyllä katson, että tässä on riski — tässä lainsäädännössä tällaisessa muodossa kuin tämä on esitetty — siihen, että emme voi olla täysin varmoja siitä, etteikö sitten tätä mahdollista pistekuormitusta tulisi merkittävästi niin, että se aiheuttaa haittaa.

Tässä vesiensuojelussa on tietysti se ongelma, niin kuin tässä on monessa puheenvuorossa tullut esille, että se on valtavan pitkäjänteistä työtä. Tällä hetkellä meitä haastaa se, että ilmaston kuumenemisen myötä, vesien tummenemisen myötä ja niin edelleen ja niin edelleen, vaikka me tehtäisiin saman verran toimia kuin ennen, me ei päästä eteenpäin. Sen takia niitä toimia pitäisi lisätä. Niitä tarvitaan tällä hetkellä paljon enemmän, ja sen takia suhtaudun itse hyvin kriittisesti siihen, että samanaikaisesti me sitten voisimme tällaisia poikkeuksia myöntää.

Mutta sitten sekin on totta, että julkinen keskustelu tämän lakihankkeen ympärillä on osittain mennyt myös varsin villiksi, jos näin voi sanoa, [Petri Huru: Juuri näin!] ja sen takia tässä mietinnössä on haluttu nyt avata sitä, mitä tämä lainsäädäntö tarkoittaa. Mutta ei se poista huolta siitä, että tässä kuitenkin nyt näitä poikkeuksia mahdollistetaan ja että hallitus nimenomaan haluaa ne täysimääräisesti mahdollistaa, ja se on muutos tavallaan siihen nykytilanteeseen, miten Suomessa on toimittu vesienhoidon ja merenhoidon suunnitelmien osalta. Siellä ei ole yhtään poikkeusta myönnetty näiden hankkeiden osalta aiemmin, ja nyt sitten tämä esitys tuo nämä poikkeukset lainsäädäntöön ja nimenomaan tuo ne velvoittavasti ja tuo ne tässä direktiivin sallimassa laajuudessa ilman, että me kansallisesti laitetaan sinne niitä kriteereitä, joita itse pitäisin varsin perusteltuina, koska näen, että jos mietitään EU-jäsenmaita, niin Suomi on monella tavalla vesistöjensä suhteen erilainen, jopa erilainen kuin Ruotsi siltä osalta, että Ruotsin vedet ja järvehän ovat varsin syviä. Meidän järvemme ovat varsin matalia, ja sitä kautta myös niiden pilaantumisherkkyys on suurempi ja tavallaan myös niitten puskurikyky on monella tapaa heikompi. Siksi pidän valitettavana sitä, että tässä nyt katsotaan, että erinomaista tilaa voisi heikentää. Itse katsoisin, että se voisi olla mahdollista vain hyvin tilapäisesti, ja toisaalta juuri niin, että näistä kriteereistä ei ole laitettu sitä ”ei merkittävää haittaa” -periaatetta ja tätä intressivertailua ei ole otettu siihen mukaan automaattisesti, vaan se on vain vaihtoehto tälle erittäin tärkeälle yleiselle edulle, jonka määritelmä tulee nyt monessa osin Suomen ulkopuolelta eli suoraan EU-lainsäädännöstä, ja me emme voi siihen vaikuttaa, ja meiltä poistuu nyt myös se harkinta poikkeuksen myöntämisen osalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

16.15 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Ihan alkuun täytyy kiittää ympäristövaliokunnan puheenjohtajaa äsken lausutusta, eli tämä julkinen keskustelu toden totta on mennyt niin sanotusti överiksi ja siinä on ollut tällaista perusteetonta pelottelua. Kuten sanottu, toistan, tämä esitys ei pilaa Suomen kalliita vesiä. Suomessahan on ylipäättään korkeat ympäristönormit myös vesistöjen osalta. Jokainen Suomeen tehty teollinen investointi on ympäristöteko — jokainen tänne tehty investointi on ympäristöteko — vaikka siitä aiheutuisi jonkinlaista kuormaa ympäristölle, koska sen vaihtoehtona on todennäköisesti sen investoinnin tekeminen sellaisessa maassa, jossa on alemmat ympäristönormit. On siis fysiikan laki, että kaikki ihmisen toimintahan aiheuttaa jonkinlaisia ympäristövaikutuksia ja jonkinlaista kuormitusta. Ympäristösäätelyssähän

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

on kyse siitä, mikä on sen hyväksytyn kuormituksen taso, ja tältä osin Suomen lainsäädäntö on verraten erittäin tiukka, ja hyvä niin.

Näissä opposition puheenvuoroissa valitettavasti kuvastuu sentyyppinen ideologia, jonka mukaan siis investoinneista, edes puhtaan siirtymän investoinneista, ei saisi aiheutua ympäristölle minkäänlaista kuormaa. Tämä ajatushan on todellisuudelle vieras. Jos tällainen näkemys hyväksyttäisiin ja sillä perusteella täällä säädettäisiin lakeja, niin meidän jouduttaisiin sammuttamaan tästä maasta valot. Kuten edustaja Aalto-Setälä toi esiin, tällä esityksellä ei mahdollisteta poikkeamista ympäristönsuojelulain ja vesilain korkeista normeista, joista tärkeimpänä nostan tässä esille ympäristönsuojelulain pohjaveden pilaamiskiellon.

Ja sitten mitä tulee tähän harkinnan muotoon, niin totta kai sen luvitusriskin pienentämisen kannalta ja oikeusvarmuuden kannalta on parempi, että nämä poikkeukset on säädetty oikeusharkintaisiksi, siihen muotoon, että jos ne täyttyvät, poikkeus tulee myöntää. En pidä hyvänä tällaista viranomaisen laajaa harkintavaltaa, joka on sitten omiaan todella lisäämään niitä riskejä, joita investointeja tehtäessä Suomeen katsotaan liitettävän.

Kuten todettu, hyvä esitys, jolla huolehditaan vesien puhtaudesta ja toisaalta yhteensovitetaan näitä vesien ympäristötavoitteita niiden Suomen kannalta keskeisten puhtaan siirtymän investointien kannalta, joita ymmärtääkseni täällä eduskunnassa laajasti kannatetaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

16.18 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edellä edustaja Vestmanilla ja sitä ennen edustaja Aalto-Setälällä oli jälleen niin erinomaiset puheenvuorot, että niihin ei ole paljon lisättävää.

Kun edustaja Kivelä omassa puheenvuorossaan ikään kuin epäili sitä, minkälaisen tilannekuvan pohjalta me kokoomusedustajat olemme näitä puheenvuoroja käyttäneet, niin esimerkiksi itse olen omaa perehtyneisyyttäni tähän keskusteluun pyrkinyt preppaamaan tällaisella Suomen ympäristökeskuksen ymmärtääkseni kaikille meille kansanedustajille jakamalla, 7.11. päivätyllä Syke Policy Brief — Kestäviä ratkaisuja ympäristöpolitiikkaan -paperilla, jossa erittäin hyvin kuvataan vaikkapa paljon keskustelun kohteena olleita sulfaattipäästöjä. Tämän paperin mukaan Suomessa siis huuhtoutuu vuosittain noin miljoona tonnia sulfaattia vesiin, ja tosiaan nämä kuormituksen lähteet ovat esimerkiksi pellot happamalla sulfaattimaalla, 24 prosenttia, metsät kivennäismaalla, 21 prosenttia, sellu- ja paperitehtaat, 20 prosenttia, mutta otan esimerkiksi sitten vaikkapa kaivokset ja malmin louhinta, 3,9 prosenttia. Eli tässäkin on hyvä tätä suhteellisuudentajua olla mukana, kun keskustellaan.

Tässä Syken paperissa tuodaan hyvin esiin, miten kaivosteollisuusyritys Terrafamen sulfaatin vuosikuorma on vaihdellut 11 000—14 500 tonnin välillä viime vuosina. No niin, sitten totta kai on niin, että sisävesissä varmasti näitä sulfaatteja on vähemmän kuin merivesissä. Meillä esimerkiksi Harjavallassa tämän EU:n vesiputedirektiivin oikeuskäytännön vuoksi seisoo jo tällainen valmis akkukemikaalitehdas. Sitä ei ole siis voitu ottaa käytännössä käyttöön. No, täällä kerrotaan, että yksittäinen akkuteollisuuslaitos voi tuottaa vuosittain jopa 100 000 tonnia sulfaattikuormaa. Sehän kuulostaa paljolta, mutta sitten tässä tuodaan erittäin hyvin esiin: ”Itämeressä sulfaattia on luonnostaan paljon

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

toisin kuin sisävesissä. Itämereen sulfaattia kulkeutuu eniten Pohjanmereltä tulevan suolaisen veden sisäänvirtauksen mukana. Keskikokoisissa suolapulsseissa tulee arviolta 80—150 miljoonaa tonnia sulfaattia noin yhden viikon aikana.”

Arvoisa rouva puhemies! Näitä suolapulssejahan nimenomaan kaivataan Itämereen, jotta näitä hapettomia alueita, jotka ovat huonoksi meriekosysteemeille, ei tulisi. Eli tavallaan tosiaan suhteellisuudentajua aina kaipaen näihin. Toki voi olla, että joku tiedemies osaisi vielä paremmin näistä kertoa, mutta minä luotan niiden tiedemiesten ja asiantuntijojen arvioihin, jotka ovat tuolla valiokunnassa olleet ja joiden mukaan esimerkiksi tuossa edustaja Aalto-Setälä hyvin puheenvuoron käytti siitä, että kukaan ei ole todennut, että tämä heikentäisi Suomessa vesien tilaa. Siksi tämä mietintö on mielestäni hyvä, ja minusta eduskunnan tulisi se tällaisena hyväksyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

16.22 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Ensin ihan alkuun haluan sanoa, että kannatan edustaja Mikkosen tekemiä pykälämuutosehdotuksia, eli tähän meidän vastalauseeseen sisältyviä esityksiä. Nämä ehdotukset 20 c, 24 ja 25 §:iin ovat perusteltuja, ja ajattelen, että kyllä jokaisen vesistöistä välittävän ihmisen tulisi niitä kannattaa. Kyse ei ole mistään kovin radikaaleista esityksistä, vaan esityksistä, joilla tämä laki oltaisiin todennäköisesti voitu hyväksyä täällä yksimielisenä ja se olisi mennyt eteenpäin mutta jotka olisivat tiukentaneet ja parantaneet vesiensuojelua.

Kyllä ainakin itselläni näistä puheenvuoroista ja esityksistä kysymyksiä herää. Esimerkiksi puhuttiin olemassa olevasta pistekuormituksesta ja siitä, miksi hallituksella ei ole halua puuttua siihen, eli hallituspuolueilla ei ollut halua tarkastella näitä olemassa olevia lupia, joista me olemme kuulleet, että ne osaltaan myös vaikeuttavat vihreän siirtymän uusien hankkeiden toteutumista, koska vanhoja lupia ei ole halua päivittää, jolloin sitten jää paljon vähemmän liikkumatilaa näille uusille, todennäköisesti paljon puhtaammille hankkeille. No, me ehdotettiin valiokunnassa näiden olemassa olevien lupien tarkastelua, mutta valitettavasti tähän ei ainakaan valiokuntakäsittelyssä hallituspuolueilla ollut halua.

Vähintä, mitä tässä nyt hallitus voisi ottaa meidän vastalauseestamme, olisi esimerkiksi tämä ”ei merkittävää haittaa” -periaate, joka voitaisiin sisällyttää sinne lakiin ympäristötavoitteista poikkeamisen ehdoksi. Mutta jälleen edes tämä esitys ei valiokunnassa hallituspuolueille käynyt.

Ja kolmantena: miksi hallituspuolueet eivät halua jättää kansallista harkintavaltaa näiden hankkeiden osalta ja näiden kriteerien täyttymisen osalta niin, että pelkän erittäin tärkeän yleisen edun lisäksi olisi tämä toinen ehto, eli se, että hankkeen tai toiminnan ihmisten terveydelle, turvallisuuden ylläpitämiselle tai kestäväälle kehitykselle tuomat hyödyt ylittäisivät näissä samoissa pykälissä säädettyjen tavoitteiden saavuttamisesta ympäristölle ja yhteiskunnalle koituvat hyödyt, siis hyödyt ylittäisivät haitat? Tällaista edes näin jotenkin maalaisjärkistä harkintavaltaa kansallisesti ei haluttu, ja sen takia peräänkuuluttaisin tässä, että miten näin kohtuullisia ehdotuksia voi vastustaa. [Puhemies koputtaa]

Lopuksi vielä sanoisin, että kyllä täällä voi pilkata ihmisiä siitä, että he ovat huolissaan vesiensuojelusta, mutta kyllä se huoli on myös osin ihan aiheellista. [Puhemies koputtaa] Kun rahoitusta vesiensuojelusta vähennetään ja samaan aikaan ei olla täyttämässä edes

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

niitä tavoitteita, jotka meillä jo ovat olemassa, ja sitten tuodaan näitä poikkeamis-mahdollisuuksia täysimääräisesti, [Puhemies: Pyydän edustajaa siirtymään puhuja-korokkeelle!] niin tämä huoli on aiheellinen, mitä ihmiset ovat meille tänne tuoneet. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

16.25 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Todellakin, kuten edustaja Kivelä tuossa lopetti, niin kyllä se huoli, mikä ihmisillä näistä vesistöistä on, on aivan aiheellinen. Sen takia me ollaan haluttu tuossa mietinnössä myös avata sitä, että onneksi tämä esitys ei suinkaan ole sen tyyppinen, mitä ne jotkut olettamukset ovat olleet — ja mikä on varsin ymmärrettävää, että ihmisillä on jopa tällaisia kuvitelmia, että tämä hallitus saattaisi tehdä niin rajuja muutoksia, joilla todellakin merkittävästi oltaisiin valmiita pilaamaan meidän vesiämme, koska samanaikaisesti hallitus on leikannut vesiensuojelun rahoitusta merkittävästi. Hallitus ei ole tuonut mitään keinoja esimerkiksi hajakuormitukseen, kun se on ollut nyt paljon puheissa ja niin edelleen, että siinä mielessä ymmärrän kyllä tämän huolen.

Onneksi tässä on todellakin näihin poikkeuksiin laitettu ehtoja, mutta kuten sanoin, niin mielestämme ehdot eivät suinkaan ole riittäviä, vaan niitä tulisi vielä tiukentaa. Eikä suinkaan ole kyse siitä, ettei saisi tehdä mitään hankkeita. Niin kuin tässä edellä todettiin hyvin, niin kyllähän kaikki ihmistoiminta aiheuttaa haittaa — tässä on kyse siitä, että varmistettaisiin se, että se haitta, mikä aiheutuu, ei ole suurempi kuin ne hyödyt, mitä näistä hankkeista saadaan, ja toisaalta varmistettaisiin sitä, että todellakin nämä hankkeet eivät aiheuta merkittävää haittaa, vaikka toki ne aina silloin, kun poikkeuksia myönnettäisiin, jotain haittaa aiheuttaisivat.

Edustaja Autto tässä kertoi tuosta Sykkeen, Suomen ympäristökeskuksen, suosituksesta tai tiedoista liittyen sulfaattiarvoihin. Toivottavasti luitte sen kokonaan: nimenomaanhan Ympäristökeskus esittää näille sulfaateille raja-arvoja, jotka nyt puuttuvat. Tämä on yksi konkreettinen keino, mitä toivoisin hallituksen nyt edistävän, että me saamme sulfaatile raja-arvot. Se olisi yksi konkreettinen lainsäädäntötoimi, millä yhdessä haluaisimme varmistaa sitä, että näitä pistekuormittajia laitetaan kuriin, koska todellakin, niin kuin tässä keskustelussa aiemminkin tuli esille, on meillä joskus ollut semmoinenkin tilanne, että meidän tehtaat ja laitokset ovat saaneet varsin vapaasti laskea jätevetensä vesistöihin. Tähän puututtiin lainsäädännöllä, ja tämä on johtanut tähän nykytilanteeseen, että pistekuormittajat ovat hyvin hallinnassa, mutta tämä hajakuormitus on nyt se suuri ongelma.

Kyllä minä pidän suurena huolena myös sitä, että nyt samanaikaisesti on riski siinä, että uudentyyppiset pistekuormittajat lisääntyvät, kun meille tulee uudenlaisia hankkeita, vaikka akkumateriaalihankkeita, missä näitä sulfaattipäästöjä tulee aika merkittävästi, vaikka siinä olisi olemassa teknologia, jotta se voidaan tehdä niin, että päästöjä ei synny. Sen takia me tarvitaan tiukkaa lainsäädäntöä, jotta me voidaan vesistämme pitää huolta, ja nyt tämän esityksen osalta todellakin nämä muutosesitykset — joilla varmistetaan, että todellakin ne haitat jäävät mahdollisimman pieniksi ja ne haitat jäävät hyötyjä pienemmäksi — [Puhemies koputtaa] olemme tähän tehneet ja toivomme, että näihin saisimme laajasti eduskunnan tuen.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Huru.

16.29 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt siis käsittelemme hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä ja niin edelleen. Tämän hallituksen esityksen tavoitehan on vesipuitedirektiivin kansallisen toimeenpanovajeen korjaaminen kirjoittamalla se lainsäädäntöön ja EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön edellyttämällä tavalla ja laajuudessa ja toki myös sallia sen sallimat poikkeamat, joista täällä on mainittukin.

Mutta on pakko tätä opposition kritiikkiä hieman korjata. Kuten oppositiosta itsekin todettiin, julkinen keskustelu tämän asian ympärillä on kyllä menossa villiksi. Tämä hallituksen esitys ei tarkoita, että jotenkin nyt olisimme automaattisesti pilaamassa kaikki Suomen vesistöt, vaan halutaan muun muassa tehdä prosesseista sujuvampia, vähentää epävarmuuksia näissä lupaharkinnoissa. Toivottavasti tämä myös edesauttaa näihin lupaviranomaisten ja tuomioistuinten eroavuuksiin näissä tulkinnoissa, kun erinäköisistä hankkeista on valitettu.

Edustaja Autto täällä hyvin nosti esiin eräitä hankkeita. Jos me tekisimme tässä kansallisesti kireämpää lainsäädäntöä, mitä EU-lainsäädäntö on, on suuri uhka, että meiltä karkaa näitä investointeja muualle, ja haitat muualla ovat jopa isommat, mitä ne täällä olisivat, kun nämä ovat tiukkoja. Ja vaikka oppositiosta sanottiin, että nämä esityksen ehdot ovat tiukat, silti ne eivät riitä oppositiolle, eli pitäisi tehdä kansallisesti vielä tiukempaa lakia kuin EU vaatii. Mielestäni tämä ei ole se tavoite, vaan mennään niillä EU-säännöillä ja otetaan muun muassa huomioon nämä Sykkeen suositukset sulfaattipäästöistä, mitä edustaja Autto otti huomioon. Se on hyvä asia, mitä tulee tutkia.

Tämä esitys on mielestäni hyvä, ja tällä tosiaan on tarkoitus sujuvoittaa lupamenettelyjä ja vähentää niitä epävarmuuksia siellä lupaharkinnassa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aalto-Setälä.

16.31 Pauli Aalto-Setälä kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista. Tämähän on melkein kuin ympäristövaliokunnassa, fiksua keskustelua tärkeiden asioiden ympärillä.

Muutama vastaus, minkä tähden niitä vastalauseita ei ole siinä pohjatekstissä:

Ensinnäkin tämä, minkä tähden siellä ei ole tätä ”ei mainittavaa haittaa” -määrittelyä, johtuu siitä, että poikkeukset määrittelee suoraan direktiivi. Ne tulevat sieltä suoraan. De factohan tässä on niin tapahtumassa, koska ne kriteerit ovat niin tiukat, että merkittävää haittaa ei asiantuntijoidenkaan mukaan tapahtunut, niin kuin muistatte varmaan, kun keskustelimme tästä.

Sitten toinen juttu. Minusta on kyllä tärkeätä koko ajan muistaa se, että me puhutaan todella pienistä mahdollisista poikkeuksista, mitkä tässä mahdollistuvat, ja ne ovat nimenomaan niitä puhtaan siirtymän investointeja, joita maassa on ihan liian vähän, ja tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja siitä, miten me niitä tarvittaisiin. Minä tässä ehdin hakea tällaisen 8.12.2022 tehdyn toimeksiannon, jonka on ministeri Ohisalo tehnyt. Siinä työryhmä sai tehtäväkseen: ”Hankkeen tavoitteena on asettaa ympäristötavoitteet sitoviksi vastaamaan EU-säätelyä ja mahdollistaa vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeaminen myös vesienhoidon suunnittelumenettelyn ulkopuolella.” Niin tässä juuri tapahtuu.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Haluan erikseen kiittää edustaja Mikkosta siitä, että koititte rauhoittaa sitä keskustelua, että kuvitellaan, että nyt ollaan pohjavesiä ja pintavesiä pilaamassa. Tämä vesipuitedirektiivi ei niitä pilaa, niin kuin moneen kertaan on tänään esitetty. Vesipuitedirektiivi ei vaikuta vesien tilaan huonontavasti tai heikentävästi millään lailla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

16.33 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Todellakin nyt otetaan nämä poikkeukset direktiivin sallimassa täysimääräisessä laajuudessa tähän lainsäädäntöön, mutta me voisimme, siis kansallisesti, laittaa tänne lisäkriteereitä. Meidän olisi mahdollista laittaa sinne vaikka kriteeri siitä, että hankkeen tai uuden toiminnan ei pidä aiheuttaa merkittävää haittaa. Se on siis täysin mahdollista. Voimme tähän direktiiviin laittaa tällaisia lisäkriteereitä, mitä kansallisesti katsomme tärkeäksi. Ja tässä kohtaa olemme kyllä katsoneet, että nämä puhtaat vedet ovat niin tärkeitä, että silloin kun annetaan poikkeuksia niihin liittyvään pilaantumiseen, niin niiden kriteerien täytyy sitten olla tiukat.

Ja sitten, kuten edustaja Aalto-Setälä tuossa totesi, toden totta tämä työhän aloitettiin jo viime hallituksen aikana, koska vesipuitedirektiivin oikeuskäytäntö tämän Weser-tuomioistuinpäätöksen jälkeen ja niin edelleen oli käytännössä muuttunut ja se haluttiin kirjata lakiin. Mutta on hyvä myös muistaa se, että kun tämä uusi hallitus aloitti, niin tähän toimeksiantoon tehtiin lisätarkennus, ja siinä lisätarkennuksessa nimenomaan nykyinen hallitus vaati sitä, että nämä kaikki poikkeukset tulee ottaa niin laajasti kuin mahdollista käyttöön. Tämä ei ollut sen edellisen hallituksen toive, vaan edellinen hallitus olisi halunnut varmistaa, että ne poikkeukset, mitä tehdään, ovat myös kansallisesti riittävän tiukat. Ja tämän haluan tässä nyt todeta, että sinänsä se, että tehdään tätä lainsäädäntöä, tulee pitkälti sen vesipuitedirektiivin oikeuskäytännön mukaisesti, mutta siihen, millaista siitä tehdään ja millaisissa määrin semmoisten poikkeuksien osalta, millaisia kansallisia kriteereitä halutaan laittaa, on tietysti kansallisestikin mahdollista vaikuttaa. Valitettavasti tämä hallitus on halunnut ottaa kaikki joustot käyttöön niin täysimääräisesti kuin mahdollista, esimerkkinä nyt vaikka se, että nykyhallitus katsoo, että todellakin hankkeitten poikkeuksista se, että hanke on yleisen edun kannalta erittäin tärkeä, riittää jo yhdeksi kriteeriksi, eikä vaadi sitä, että samanaikaisesti hankkeen tuomien hyötyjen täytyy olla suuremmat kuin sen tuomat haitat.

Siinä mielessä meidän olisi mahdollista tehdä sellaista lainsäädäntöä, jolla yhdessä haluamme varmistaa, että nämä poikkeuksetkaan eivät ole sellaisia, että ne heikentäisivät vesien tilaa. Kyllähän tässä nyt todellisuudessa nimenomaan poikkeuksien osalta mahdollistetaan se, että ekologinen tila huononee erinomaisesta hyvään tilaan, ja kyllähän se on heikentämistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

16.36 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Täällä sanottiin, että ihmisten pelkoja ei pidä lietsoa. [Petri Huru: Kuka silleen on sanonut?] Mielestäni me olemme tuoneet ensinnäkin esille sen, että tässä hallituksen esityksessä on myös hyviä asioita. Se, että vesipuitedirektiiviä tuodaan nyt tänne meidän lainsäädäntöömme, niin kuin olisi pitänyt tuoda jo aiemmin, on hyvä asia. Se on hyvä asia, että nämä vesien tilan ympäristötavoitteet kirjataan lakiin. Se on hyvä asia, että heikentämiskielto kirjataan lakiin, ja näin poispäin.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Sen lisäksi olemme mielestäni yrittäneet erittäin asiallisesti tuoda näitä meidän vastalauseessamme olevia esityksiä tänne teidän harkittavaksenne ja tuoda esille sitä, kuinka tässä olisi kyse tämän lainsäädännön parantamisesta ja mielestäni sellaisista esityksistä, joita hallituspuolueiden edustajat voisivat aivan hyvin kannattaa.

Ajattelen ja uskoisin myös niin, kun täällä on sanottu, että nämä investoinnit ovat tärkeitä Suomelle, että on myös investoreiden etu, että kun tehdään puhtaan siirtymän tai vihreän siirtymän hankkeita, ne toteutetaan tavoilla, joilla on ensinnäkin ihmisten hyväksyttävyyttä ja joissa ympäristöarvot turvataan. Eli tässäkin suhteessa ajattelen, että se on tavallaan kaikkien etu, että me hoidetaan nämä vihreän siirtymän luontovaikutukset kunnolla — myös niiden ihmisten etu, jotka näitä hankkeita ajavat.

Lisäksi pidin edustaja Vestmanin puheenvuoroa hieman olkiukkomaisena — hän esitti, että jos vastustetaan kaikkia hankkeita tai jos vastustetaan tätä siirtymää — kun jokainen, joka täällä salissa on vähänkään ollut näitä asioita käsittelemässä, tietää, että siitä ei ole kyse, päinvastoin. Ja sen takia, kun täällä kokoomus oikein peräänkuulutti myös suhteellisuudentajua, niin kyllä ajattelen, että myös tämän keskustelun laittaminen tähän isompaan kontekstiin on suhteellisuudentajua vaativaa. Lisäksi minä ajattelen edelleen, että tämän ekologisen kriisin vakavuus, sen eri ilmenemismuodot, joista nämä biodiversiteettikysymykset ovat yksi, on myös suhteellisuudentajun osoittamista. Valitettavasti meillä ei ole hirveästi sellaista ylimääräistä liikkumistilaa, mitä tulee ekologiseen kriisiin. Ehkä meillä olisi, jos me oltaisiin aloitettu tämä työ vuosikymmeniä aikaisemmin, mutta silloinkin varmaan ajateltiin, että ympäristöstä huolehtiminen ei ole ihan niin tärkeätä, ei ole ihan niin prioriteettiä. Tätä asennetta valitettavasti edelleenkin näkyy, ja sitten me vaan meidän omaa liikkumistilaa tässä kavennetaan.

Ihan lyhyesti vielä, että mitä voisi tehdä lisäksi, jos olisi halua [Petri Huru: Aika! — Puhemies koputtaa] vesistöjen suojelua parantaa: ei leikata vesistöjen suojelusta, tuodaan suojavyöhykkeitä, rajoitetaan ojituksia, parannetaan vesilain kautta esimerkiksi tämä puroponsi, joka teidän kanssanne, kokoomus, viime kaudella neuvoteltiin. [Puhemies koputtaa] Miksi ette tuo sitä, ja...

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyydän edustajaa siirtymään puhujakorokkeelle. — Edustaja Huru.

16.40 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Unohdin äskeisessä puheessani sanoa tämän, että kun oppositio nyt ajaa näitä kansallisia kiristyksiä tähän EU-lainsäädäntöön verrattuna, niin siitä aiheutuu jopa miljardiluokan investointien menetykset, jos me kansallisesti teemme kireämpää lainsäädäntöä. Tämä ei silti tarkoita sitä, että me jotenkin raiskaisimme meidän vedet. Esimerkiksi pohjavesi on jo toisaalla yksisanaisesti suojeltu, sitä ei voi pilata. Ja mitä tulee vielä näihin joustoihin, niin vaikka ne täysimääräisenä otettaisiin käyttöön, kuten esityksessä on, niin kuten edustaja Aalto-Setälä sanoi, joustot kirjataan ylös ja ne raportoidaan EU:lle. Emme me tässä ole raiskaamassa Suomen vesiä.

Toki ihmisten huoli pitää ottaa vakavasti. Mutta, kuten oppositiosta sanottiin, tämä julkinen keskustelu on mennyt villiksi. Toivottavasti sitä ei myöskään opposition toimesta lietsota ainakaan väärään suuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

16.41 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan tärkeästä aiheesta tärkeää ja hyvää, analyttistä keskustelua. Toki ehkä pian voi olla se hetki, että keskustelu alkaa jo vähän argumenttien osalta myös kiertää kehää, mutta sen nyt haluan vielä tähän edustaja Kivelän puheeseen todeta, että Suomen tulee huolehtia siitä, että meille voi tulla investointeja, että olemme vauras Pohjoismaa myöskin tulevaisuudessa, [Mai Kivelä: Onko joku vastustanut? — Krista Mikkonen: Eihän kukaan vastusta!] jotta myös muut maat ottavat mallia meistä, kun he asettavat omaa ympäristölainsäädäntönsä tavoitetilaa. Suomella tämä tavoitetila on varmasti maailman mittakaavassa erittäin korkealla tasolla.

Ja tässä mielessä sitten, kun tullaan näihin käytännön kysymyksiin siitä, sijaitseeko esimerkiksi akkukemikaalitehdas Selkämeren Suomen puolella vai Ruotsin puolella, sijaitseeko esimerkiksi akkumateriaalitehdas Suomenlahden Suomen puolella vai Viron puolella, niin nämä ovat sitten aivan konkreettisia kysymyksiä siihen liittyen, [Petri Huru: Juuri näin!] mikä suomalaisten elintaso tulevaisuudessa on, ja tuolloin tulee kysymykseen myös se, kuinka paljon muut maat, sanotaan kehittyvät maat, jotka katsovat mallia toisista maista, haluavat meidän esimerkkiämme seurata. Tämä on varmasti se keskeinen kysymys tässä.

Kuten kaikki asiantuntija-arviot, joihin täällä monissa hyvissä puheenvuoroissa on viitattu, tuovat hyvin selvästi esiin, niin tämä lakiesitys nyt ei missään nimessä heikennä vesienhoidon tilaa, vaan on nimenomaan lainsäädännöllisesti vesienhoidon tilaa parantava ja, voi sanoa siis, kiristys olemassa olevaan lainsäädäntöön, kun tämä nykyinen oikeustila tuodaan Suomen laiksi.

Eli tässä ehkä, arvoisa puhemies, mitä tästä asiasta nyt kiteytetysti voi sanoa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

16.43 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ehkä sen verta täytyy todeta, että kyllähän valiokunnan asiantuntijakuulemisissa myös esitettiin huolta siitä, että tämä lainsäädäntömuutos helpottaa poikkeuksien saamista ja voi aiheuttaa myös siltä osin heikennyksiä niihin tiettyihin vesistöihin, joihin poikkeuksia on myönnetty. Että ehkä tämä nyt vaan korjauksena, ettei tule semmoista mielikuvaa, että asiantuntijakuulemisissa ei olisi lainkaan myös tämä näkökulma ja tämä asia tullut esille. Tämä on yksi puoli harkintaa tämän lainsäädännön ympärillä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aalto-Setälä.

16.44 Pauli Aalto-Setälä kok: Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti vielä — en voi olla osallistumatta tähän teemaan, tämä on niin tärkeä, ja keskustelu on ollut minusta oikein ansiokasta.

Sanoisin kuitenkin tuohon äskeiseen edustaja Mikkosen näkemykseen sellaisen täydennyksen, että itse asiassa tämä lasku erinomaisesta hyvästä, näiden ekologisen veden tilan tasojen mahdollistama poikkeus, tulee suoraan direktiivistä. Sitä ei kyllä Orpon hallitus keksinyt, vaan se tulee sieltä. Ja se hyvä tila on tällä hetkellä tämän direktiivin Suomen lain voimaantulon jälkeen se absoluuttinen raja, mitä ei saa alittaa. Mitkään vesistöt, mitä tässä maassa on, eivät saa sitä alittaa. Meillä on vielä tehtävää jokien ja purojen suhteen, niin kuin tässä edustaja Kivelä sanoi, se on ihan totta.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

EU-politiikasta sanoisin sen verran, että ymmärtääkseni — suuren valiokunnan puheenjohtaja voi vahvistaa, olenko ymmärtänyt oikein — se, että otamme kaikki nämä mahdolliset joustot etukäteen ikään kuin käytettäväksi, käsiimme, tänne kansallisesti, johtuu siitä, että se on meidän EU-politiikan linja, että enää ei toimita niin, että sieltä tulee tämmöinen joku hyvin tiukasti rajattu, meitä hyvin tiukasti ohjaava tapa, jos se ei ole kansallisesti järkevää. Se ei tarkoita kuitenkaan, että kaikki poikkeukset otetaan käyttöön. Nehän arvioidaan erikseen, ja lupaviranomainen jatkossakin päättää, mitkä täyttävät nämä erittäin tiukat poikkeuskriteerit — ei kukaan meistä tässä salissa.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 121/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 19/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 19/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Puisto.

Keskustelu

16.45 Sakari Puisto ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Esittelen talousvaliokunnan mietinnön, jonka pohjana on hallituksen esitys lain muuttamisesta koskien uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämistä liikenteessä eli niin kutsuttu jakeluvelvoite. Esityksen pääasiallisena tavoitteena on saattaa jakeluvelvoitetta koskeva lainsäädäntö vastaamaan hallitusohjelman kirjauksia ja niitä muutoksia, jotka on tehty uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämistä koskevaan EU-direktiiviin.

Vuosien 2025—2027 jakeluvelvoitetasot nousisivat maltillisesti vuoden 2024 tasosta mutta olisivat silti nykylainsäädäntöä alemmalla tasolla. Myös lisävelvoitteen tasoja alennettaisiin vuosina 2026 ja 2027. Niin ikään seuraamusmaksutasoja alennettaisiin vuosiksi 2024—2027. Muuta kuin biologista alkuperää oleville uusiutuville polttoaineille asetettaisiin oma asteittain nouseva vähimmäisosuusvelvoite vuosille 2028—2030. Lisäksi yleisesti saatavilla olevien latauspisteiden kautta liikenteeseen toimitettu uusiutuva liikennesähkö lisättäisiin osaksi jakeluvelvoitetta täyttävää keinovalikoimaa. Samalla säädettäisiin joustomekanismista, jonka puitteissa jakelija voisi täyttää jakeluvelvoitetta rahoittamalla Suomessa toteutettavia muita vaihtoehtoisia päästövähennystoimia.

Arvoisa puhemies! Jakeluvelvoitelain mukaisia velvoitetasoja laskettaisiin siten, että jakeluvelvoite olisi 16,5 prosenttia vuonna 2025, 19,5 prosenttia vuonna 2026 ja 22,5 prosenttia vuonna 2027. Niin sanottujen kehittyneimpien jakeiden lisävelvoitetaso olisi 3 prosenttia vuonna 2025 ja 4 prosenttia vuonna 2026 ja 2027 nykylainsäädännön mukaisen

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

6 prosentin sijasta. Seuraamusmaksujatasoja vuosien 2024—2027 välillä alennettaisiin hallitusohjelman lisäpöytäkirjan mukaisesti. Keskeisenä tavoitteena on polttoaineiden hintojen alentaminen suhteessa nykytilaan. Lähtökohtana on vastata hallitusohjelmassa todettuun huolenaiheeseen siitä, että jakeluvelvoitteen noustessa sillä saavutettavien päästövähennysten hinta uhkaa nousta vaihtoehtoisia päästövähennystoimia korkeammaksi. Vuosina 2025—2027 hallitusohjelmassa esitetyt jakeluvelvoitteen tasot laskisivat dieselin ja bensiinin pumppuhinta-arvioita noin 6—7 senttiä litralta. Ehdotus kytkeytyy tavoitteeseen alentaa liikenteen ja logistiikan kustannuksia yritysten kilpailukyvyyn ja kuluttajien ostovoiman parantamiseksi, ja se helpottaisi erityisesti autoilevien kotitalouksien asemaa.

Ehdotuksen on arvioitu lisäävän valtion valmisteverotuloja kumulatiivisesti 226 miljoonalla eurolla vuosina 2024—2027. Jakeluvelvoitteeseen tehtävillä muutoksilla voi olla vaikutusta myös Suomen elpymis- ja palautumistukivälineestä saataviin maksatuksiin; ehdotukseen liittyy siis myös tulojen menetyriskiä. Jakeluvelvoitteen laskun on arvioitu lisäävän päästöjä verrattuna voimassa olevaan lainsäädäntöön: arvioitu tieliikenteen päästöjen lisäys olisi noin 3,1 hiilidioksidiekvivalenttimegatonnia.

Ehdotuksen keskeisiä uudistuksia olisi niin sanottu RFNBO-lisävelvoitteen käyttöönotto. Ehdotuksella kannustettaisiin bioperäisen hiilidioksidin talteenottoon ja käyttöön ja edistettäisiin uusien investointien syntymistä RFNBO-polttoaineiden arvoketjussa. Jakeluvelvoitteeseen asetettava RFNBO-polttoaineiden vähimmäis-osuusvelvoite antaisi pitkän aikavälin näkymän kyseisten polttoaineiden kotimaiselle kysynnälle ja vahvistaisi sijoittajien näkymiä RFNBO-polttoaineiden tuotannon investointeihin. RFNBO-vähimmäis-osuusvelvoitteen taso olisi 1,5 prosenttiyksikköä vuosina 2028—2029 ja 4 prosenttiyksikköä vuonna 2030 sekä sen jälkeen. Velvoite ylittäisi RED III -direktiivin mukaisen minimivaatimuksen, joka on 1 prosenttiyksikkö vuonna 2030.

Esityksessä tarkoitetuiksi tieliikenteen polttoaineiksi soveltuvat sellaisinaan e-metaani ja vihreä vety, jota voidaan lisäksi hyödyntää polttoaineiden tuotannossa niin sanottuna välituotevetynä. Esityksen mukaan RFNBO-polttoaineiden vähimmäisosuusvelvoitetta olisi mahdollista täyttää myös välituotevedyllä.

Vähimmäisosuusvelvoitteen tarkoituksena on ennen kaikkea kannustaa korkeamman jalostusarvon tuotteiden saattamista markkinoille. Hallitus tähtää ensisijaisesti jalostavan teollisuuden investointeihin ja korkean jalostusarvon vientiin sen sijaan, että Suomi veisi vuositasolla suuria määriä sähköä tai jalostamatonta vetyä. Talousvaliokunta korostaa, että ehdotettu lisävelvoite tulee nähdä keinona edistää Suomen vahvaa asemaa vetytaloudessa.

RED III -direktiivi kannustaa kehittyneiden biopolttoaineiden ja biokaasun lisävelvoitteen ja RFNBO-velvoitteen erottamiseen toisistaan. Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä on kuitenkin päädytty siihen, että nyt ehdotettu tapa olisi kustannustehokkain ja joustavin. Tässä sääntelyratkaisussa ainoastaan 4 prosenttiyksikköä sidottaisiin RFNBO-polttoaineille ja jäljelle jäävän 6 prosenttiyksikön osalta olisi jakelijoiden vapaasti päätettävissä, millä polttoaineella velvoitetta täytetään.

Biokaasun arvioidaan olevan edullisin tapa täyttää lisävelvoitetta, ja sillä tultaisiin valiokunnan saaman selvityksen perusteella täyttämään jäljelle jäävää 6:ta prosenttiyksikköä. Osuutta voidaan täyttää myös kehittyneillä nestemäisillä biopolttoaineilla. Valiokunta katsoo saamansa selvityksen perusteella, että on vaikeaa arvioida, mikä on vuosien 2028 ja 2029 lisävelvoitetason ja toisaalta RFNBO-polttoaineiden

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

velvoittavuuden vaikutus biokaasuinvestointeihin kysyntätekkijöiden ja epävarmuuden kautta. Valiokunta pitää tärkeänä seurata ehdotetun sääntelyn vaikutuksia toimialalle ja huolehtia hallitusohjelman mukaisesti biokaasun investointiympäristöstä ja edistää etenkin raskaan liikenteen tarpeisiin soveltuvan kotimaisen biopolttoaineen ja biokaasun valmistusta ja jakelua.

Arvoisa puhemies! Ehdotukseen sisältyvän joustomekanismin mukaan jakelijat voisivat täyttää 5,5 prosenttiyksikköä jakeluveloitteesta muilla Suomessa toteutetuilla vaihtoehtoisilla päästövähennystoimilla. Päästövähennystoimien tulisi kohdistua taakanjakosektoriin. Maankäyttösektori otettaisiin mukaan myöhemmin annettavalla valtioneuvoston asetuksella siten, että 1 prosenttiyksikön edellä viitatus 5,5 prosenttiyksiköstä voisi kattaa myös maankäyttösektoriin kohdistuvilla päästövähennystoimilla. Päästövähennystoimen on täytettävä laissa säädetyt hyväksymisen edellytykset. Edellytyksenä olisi ensinnäkin, että päästövähennystoimet ovat pysyviä ja lisäisiä. Lisäksi toimella saavutetun kasvihuonekaasupäästövähennyksen tulee olla kaksinkertainen verrattuna yhden megajoulen dieselin aiheuttamaan kasvihuonekaasupäästöön. Kaksinkertaisen päästövähennyksvaatimuksen tarkoituksena on toimia ennen kaikkea varmuuskertoimena, jotta todellisia päästövähennyksiä joustomekanismin kautta syntyy. Valiokunta pitää tärkeänä seurata sääntelyn vaikutuksia ja varmistaa, etteivät ehdotetut todentamis- ja kaksinkertaisuusvaatimukset muodostu esteeksi joustomekanismin hyödyntämiselle. Mekanismista saatujen kokemusten perusteella nyt ehdotettua kerrointa tulee valiokunnan näkemyksen mukaan tarvittaessa jatkossa alentaa. Valiokunta katsoo myös, että myös väliaikaisten ja toistuvien toimien soveltuvuutta osaksi joustomekanismia tarkastellaan jatkossa.

Uudistuva liikennesähkö sisällytettäisiin jakeluveloitteeseen RED III -direktiivin pohjautuen. Jakelijat voisivat näin täyttää jakeluveloitetta yleisesti saatavilla olevien latauspisteiden kautta liikenteeseen toimitetulla uusiutuvalla sähköllä. Ympäristövaliokunta katsoo lausunnossaan, että uusiutuvan liikennesähkön sisällyttäminen tukee pitkällä aikavälillä päästövähennystavoitteita ja voi kasvattaa sähkölatauksen tarjoamisen houkuttelevuutta, mikä olisi myönteistä liikenteen sähköistymisen kannalta. Talousvaliokunta katsoo, että liikennesähkön sisällyttäminen jakeluveloitteeseen lisää velvoitteen kustannustehokkuutta ja monipuolistaa velvoitteen täyttämisen keinovalikoimaa. Valiokunta tarkasteli tarkemmin myös liikennesähkön kysymyksiä ja niin kutsutun terminaalilatauksen kysymystä. Tästä on enemmän mietinnössä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: talousvaliokunta pitää lakiehdotuksia perusteltuina ja tarkoituksenmukaisina ja puoltaa niiden hyväksymistä eräin teknisin muutoksin. Mietintöön sisältyy kaksi vastalauseita. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia esittelystä. — Ja sitten edustaja Garedew.

16.56 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta sai viime viikolla valmiiksi mietinnön, jolla laitetaan jakeluveloitetta koskevat hallitusohjelman kirjaukset käytäntöön tulevia vuosia varten. Me kaikki täällä tiedämme, että Suomessa, pitkien etäisyyksien maassa, autoilu on aivan välttämättömyys. Nämä päähähuullut päästövähennystavoitteet eivät tietenkään voi mennä kansalaisten arkisten tarpeiden edelle. Siksi olikin erinomainen päätös kohtuullistaa jakeluveloitteen nousua tämän hallituskauden aikana.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Jakeluvelvoite siis tarkoittaa prosenttiosuutta, jonka verran polttoaineessa tulee olla mukana uusiutuvaa polttoainetta. Mitä suurempi prosenttivaatimus, sitä kalliimpi polttoaine, koska uusiutuvat ovat fossiilisia polttoaineita kalliimpia. Kuten jo hyvin monessa asiassa näiden jakeluvelvoitevaatimustenkin taustalla on siis aivan pakollinen EU-sääntely. Eivät nämä ole siis hallituksen omia keksintöjä. Jos vain olisi mahdollista ja jos voisin itse päättää, kumoaisin heti kaikki tällaiset EU-pakot ja hiilineutraalisuustavoitteet. Suomalaisten autoilijoiden päästöt ovat muutenkin globaalissa mittakaavassa täysin mitättömät, eikä niillä ole mitään vaikutusta ilmaston lämpenemisen kannalta.

Ensi vuodelle jakeluvelvoite lasketaan siis Marinin hallituksen päättämästä 29 prosentista 16,5 prosenttiin. Sen jälkeen sitä nostetaan valitettavasti seuraavina vuosina, maltillisesti muutamilla prosenteilla. Hallituksen esityksen mukaan uudet jakeluvelvoitetasot pienentävät esimerkiksi 20 000 kilometriä vuodessa ajavan dieselautoilijan kuluja noin 68 euroa vuonna 2025, 77 euroa vuonna 2026 ja 85 euroa vuonna 2027. Samalla, kun näitä jakeluvelvoitetasoja lasketaan, alentaa hallitus myös merkittävästi jakelijoille koituvaa seurantamaksua siitä, jos he eivät saavuta velvoitetasoa.

Koska jakeluvelvoitetta kuitenkin joudutaan valitettavasti pikkuhiljaa nostamaan, niin hallitus on jo hallitusohjelmassaan linjannut, että noston vaikutus polttoaineiden pumppuhintoihin kompensoidaan. Tähän mennessähän hallitus on jo ehtinyt toteuttaakin useita toimia, joilla bensanhintoja on saatu laskettua noin 20 senttiä Marinin hallituksen aikaansaannoksista. On muun muassa alennettu polttoaineveroa, mikä oli historiallinen teko. Ajoneuvon perusveron kevennystä aletaan soveltaa ensi vuoden alusta alkaen. Se on kohdennettu juuri niihin vanhempiin ajoneuvokantoihin, joita suomalaisilla on eniten. Sitten on vielä tämä liikennepolttoaineiden hiilidioksidiverokomponentin alennus. Jakeluvelvoitetta koskevan hallituksen esityksen yhteydessä säädetään lisäksi joustomekanismista. Sen puitteissa jakelija voisi täyttää jakeluvelvoitetta rahoittamalla Suomessa toteutettavia muita vaihtoehtoisia päästövähennystoimia.

Arvoisa puhemies! Hallitus on siis edelleen suomalaisten autoilijoiden puolella. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

17.00 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Näemmä joillakin on ylellisyys puhua ottamatta huomioon niitä velvoitteita, joita meillä on.

Tämän esityksen pääasiallisena tavoitteena on saattaa jakeluvelvoitetta koskeva lainsäädäntö vastaamaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjauksia, eli tavoitteena on pitää jakeluvelvoite tulevana vuosina alemmalla tasolla kuin mitä nykyinen lainsäädäntö määrittäisi. Tämä esitys on toki linjassa sen kanssa, että eräät tahot ovat luvanneet ennen vaaleja edullisempaa polttoainetta tämän maan kansalaisille. Esitys taas ei ole linjassa pitkäjänteisen liikennepolitiikan tai siihen liittyvien päästövähennysvelvoitteiden kanssa. On syytä muistaa, että liikenteen päästövähennystavoitteet korostuvat tilanteessa, jossa ongelmat maankäyttösektorilla ovat ilmeiset.

Arvoisa rouva puhemies! Jakeluvelvoite on ollut tehokas ja monella tapaa keskeinen keino, kun liikenteen päästövähennyksiä on tavoiteltu. Nyt esitetyillä toimilla liikenteen päästöt kasvavat ja taakanjakosektorille osoitetut päästötavoitteet karkaavat, kun ohjaus uusiutuvien polttoaineiden käyttöön heikentyy. Hallituksen oman esityksen mukaan

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

jakeluvelvoitteen alentaminen kasvattaa liikenteen päästöjä 3,1 megatonnia vuosina 2025—2027, ja Ilmastopaneelin mukaan vuosina 2025—2030 kokonaisvaikutus olisi viisi megatonnia. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että nykyhallitus asettaa niin sanotun jakeluvelvoitepommin seuraajalleen, jonka edestä kasvaneet päästöt löytyvät samalla, kun tavoitteiden aikarajat lähestyvät. Mieleen tulee kysymys siitä, ovatko nykyinen hallitus ja sen puolueiden edustajat sitoutuneet tukemaan silloin tehtäviä ilmastotoimia haasteen ratkaisemiseksi. Eteenpäin katsovaa politiikkaa olisikin käyttää euroja vihreän siirtymän toteutumiseen ja ilmastoystävällisempään liikenteeseen kuin jättää toimia tekemättä ja maksella tulevaisuudessa päästöoikeuksista samalla, kun tekemättä jätetyt toimet löytyvät edelleen edestä.

Arvoisa rouva puhemies! On pakko myös tarkastella hallituksen liikennepoliittisia päätöksiä laajemmin. Hallituksen liikennepoliittikka on perustunut monelta osin pumppuhinnan alentamiselle, mutta esimerkiksi liikenneköyhyyden eri ulottuvuuksia hallituksen toimet eivät tunnista. Autoriippuvuutta vähentävän joukkoliikenteen tukia on karsittu, joukkoliikenteen lippujen hintoja nostettu, työmatkavähennystä on kiristetty ja pyöräilyyn ei haluta satsata. Rahaa löytyy heikosti kohdistuvaan bensa-aleen, joka ei osu niihin ihmisiin, jotka sitä eniten tarvitsevat. Toisin sanoen alennettu pumppuhinta ei tunnista maantieteellistä ja sosioekonomista eriytymistä liittyen liikkumisen kustannuksiin ja mahdollisuuksiin. Helsingissä ja Suomussalmella pienituloisella on erilaiset haasteet liikenteen suhteen.

Myös työmatka-autoilusta tuli kalliimpaa, kun työmatkavähennyksen omavastuuta nostettiin, eli osa bensa-alesta kohdistuu paremmin työmatka-ajojen ulkopuolelle — en saa kiinni tästä logiikasta.

Lisään vielä, että joukkoliikenteen tukemisen karsiminen osuu sinne, missä vuoroja on jo entisestään vähän, ja kasvattaa autoriippuvuutta, kun liikkumisen mahdollisuudet vähenevät. Tasapainoa hallituksen toimissa ei ole, vaan ne perustuvat lupaukselle halvemmasta pumppuhinnasta muusta välittämättä. Tämä ei ole tarkan markan politiikkaa eikä ilmastoystävällistä.

Arvoisa rouva puhemies! Uusiutuvien polttoaineiden suhteen tehtävä poukkoileva politiikka asettaa haasteen myös mahdollisille investoinneille, jotka tarvitsevat tuekseen selkeää energia- ja ilmastopoliittikkaa. Luotettava investointiympäristö ja kotimaiset investoinnit eivät synny sillä, että ikävät asiat työnnetään tulevan hallituksen syliin. Toivonkin maamme hallitukselta kokonaisvaltaisempaa suhtautumista ilmastotoimiensa seurauksiin sekä johdonmukaisempia ja ennakoivampia toimia tämän aikamme isoimman kysymyksen edessä.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi vielä haluan todeta, että liikkuminen on perusoikeus, ja siksi kannustankin meitä etsimään ratkaisuja, jotka tunnistavat sekä oikeudenmukaisuuden että ekologisen näkökulman, jotta löydämme tasapainoisia päätöksiä vähentääksemme liikenneköyhyyttä ja saavuttaaksemme ilmastotavoitteet. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

17.04 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan jakeluvelvoitetasojen laskemista nykylainsäädäntöön verrattuna vuosille 25—27. Ja kuten tässä edellisessä puheenvuorossakin tuli hyvin esille, tämä tarkoittaa sitten valtavaa hyppyä vuonna 2028, eli ongelmaa siirretään siis eteenpäin. Toisaalta tämä esitys

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

vaarantaa investointiympäristön, mitä monet elinkeinoelämän edustajatkin toivat lausunnoissaan esiin. Iso huoli on myös taakanjakosektorin päästövähennyksiin pääsemisestä.

Sinänsä se tavoite, että pidettäisiin polttoaineen hinta kurissa, on erityisesti pieni- ja keskituloisille kansalaisille ja yrittäjille tärkeä. Pieni- ja keskituloisten taloudellista asemaa olisimme me sosiaalidemokraatit kuitenkin parantaneet aivan toisenlaisilla keinoilla kuin ilmaston, investointiympäristön tai julkisen talouden kustannuksella. Nimittäin jakeluvorvoituksen muutos vaarantaa ilmastotavoitteet, ja tämä saattaa lopulta tulla Suomelle ja niille samoille veronmaksajille entistä kalliimmaksi, jos joudumme — ja kun tällä menolla varmastikin joudumme — ostamaan päästöyksiköitä muualta. Nämä verorahat olisi todellakin ollut järkevää sijoittaa Suomeen.

Velvoitetasojen muutoksiin liittyä meillä siis valtava tulonmenetysriski, kuten valiokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuorossakin tuli ilmi. Äsken mainittujen päästöyksiköiden oston lisäksi on riski, että joudumme palauttamaan RRF-maksuja.

Edellä olevan perusteella teen vastalauseen 2 mukaiset pykälämuutosehdotukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

17.06 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Jakeluvorvoituksen alentaminen vaarantaa ilmastotavoitteet sekä heikentää merkittävästi ennakoitavuutta investointeja suunniteltaessa. Jakeluvorvoituksen lasku on Suomen kokonaistalouden kannalta haitallinen. Kasvun luominen on pitkää peliä, ja pikavoittoja meillä ei ole näköpiirissä. Siksi on tärkeää huolehtia siitä, että Suomi on houkutteleva investointiympäristö sekä suomalaisille että ulkomaalaisille yrityksille.

Valitettavasti tämä esitys heikentää edellytyksiä harjoittaa strategista, pitkäjänteistä teollisuuspolitiikkaa, jota Suomi nyt todellakin tarvitsee. Hallituksen tempoileva ilmastopolitiikka tuo riskejä vihreän siirtymän investointien saamiseksi jakeluvorvoituksen alentamisen myötä. Uusiutuviin polttoaineisiin liittyvät investoinnit vaativat ennustettavaa ja vakaata energia- ja ilmastopolitiikkaa, mutta on todettava, että jakeluvorvoituksen alentamisella on negatiivisia vaikutuksia tosiaan investointiympäristöön kokonaisuudessaan. Jakeluvorvoituksen ja lisävorvoituksen alentaminen vaikuttaisi haitallisesti esimerkiksi biokaasulaitosten ja RFNBO-polttoaineiden eli niin sanottujen sähköpolttoaineiden investointivarmuuteen, sillä useat jo tehdyt tai suunnitteilla olevat investoinnit perustuvat tiettyyn jakeluvorvoituksen kautta syntyvään kysyntään. Hallituksen esittämällä jakeluvorvoituksen laskemisella kasvaa siis riski, että Suomi joutuu ostamaan päästövähennysyksiköitä muilta jäsenmailta sen sijaan, että niillä rahoilla investoitaisiin kotimaisiin päästövähennyskohteisiin.

Arvoisa puhemies! Onkin syytä pohtia, onko pumppuhinnassa vaikutusarvion mukaan vuosina 2025—27 syntyvä 68—85 euron hyvytys / vuosi / tankkaaja sen arvoinen, että se peittoaa esityksen mukanaan tuomat riskit investointeihin sekä muut negatiiviset vaikutukset kansantaloudessa ja aluetasolla tosiaan keskipitkällä aikavälillä. Asiaa on hyvä pohtia myös riskinarvioinnin menetelmin, ja nyt me lisäämme riskejä, joiden lopullista hintaa me emme vielä tiedä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

17.09 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on todella haitallinen teollisuudelle ja investoinneille — niin kuin muun muassa edellä kuullusta edustaja Viitalan puheenvuorosta hyvin kävi ilmi — mutta tämä esitys on ennen kaikkea haitallinen ilmastolle. Jakeluvuorituksen tason alentaminen yhdistettynä kaikkiin muihin heikennyksiin, joita tähän esitykseen sisältyy, yhteensä uhkaavat kasvattaa Suomen päästöjä noin viisi miljoonaa tonnia. Ja kun ottaa huomioon kaikki muut heikennykset, joita hallitus on liikenteen ilmastotoimiin tehnyt tai tekemässä, niin tämä ilmastovelka tästä vielä entisestään kasvaa. Tällä kaikella on hintansa. Ymmärrän, että esityksellä tavoitellaan polttoaineiden hintojen laskemista, mutta se, että siirretään kustannuksia yhdestä taskusta toiseen, ei ole erityisen kaukokatseista. Joko meidän pitää vähentää päästöjä vastaava määrä muualla, ja näillä vaihtoehtoisilla päästövähennyksillä on myös oma, mahdollisesti merkittävä hintansa, tai sitten joudumme ostamaan päästöoikeuksia toisista maista, ja sen hintalappu on toistaiseksi hämärän peitossa mutta mahdollisesti hyvinkin korkea. Kustannuksia ei siis pakoon pääse. Ja kun vielä Ilmastopaneeli on arvioinut, että itse asiassa vähentämällä liikenteen päästöjä kotimaassa me voisimme päästä samoihin yhteiskuntataloudellisiin tuloksiin mutta suuremmin päästövähennyksin kuin tässä hallituksen valitsemalla linjalla, niin myöskin näiltä heikennyksiltä putoaa taloudellinen pohja.

Tämän ja muiden haitallisten ilmastotoimien jarruttavien tai peruuttavien päätöstensä takia Orpon hallitus todella on tämän maan historiassa ensimmäinen, joka tietoisesti ja merkittävästi omilla päätöksillään kasvattaa Suomen ilmastopäästöjä. Mutta yllätyin suuresti, kun ministeri Mykkänen tämän sinänsä melko ilmeisen ja helposti perusteltavissa olevan tosiasian vastaisesti väitti julkisuudessa ihan muuta. Ministeri Mykkänen sanoi Verkkouutisten haastattelussa jokin aika sitten, että Marinin hallitus lisäsi päästöjä selvästi enemmän omilla päätöksillään, ja hän viittasi tällä nimenomaan jakeluvuoritukseen. Ja sen takia ajattelen, että käytän tätä puheenvuoroa hieman myös avatakseni, minkä takia tämä ministeri Mykkäsen väite on ilmeisen virheellinen ja harhaanjohtava.

Ensinnäkin on tietysti hyvä palata siihen hetkeen, jolloin Marinin hallitus todella teki kevennyksiä jakeluvuoritukseen. Silloin elettiin syvimmän energiakriisin aikaa ja kaikki puolueet tässä salissa laidasta laitaan olivat sitä mieltä, että meidän piti varmistaa, että Suomen kansalaisilla on edellytykset pärjätä kohoavien energiahintojen keskellä. Tämä Marinin hallituksen silloinen kevennys jakeluvuoritukseen oli suora vastaus energiakriisiin. Nyt energiakriisistä ei ole tietoaakaan. Se on jätetty kauas taakse ja energian hinnat ovat tulleet takaisin normaaleille tasoille tai hyvin lähelle sitä.

Tässä ministeri Mykkäsen väitteessä on myös se vissi pulma, että siinä, missä Marinin hallitus heikensi tätä jakeluvuoritetta väliaikaisesti kahden vuoden ajan 7,5 prosenttiyksikön verran per vuosi, niin Orpon hallitus heikentää jakeluvuoritetta viiden vuoden ajan 7,5:sta jopa 14,5 prosenttiyksikköön vuosi. Sen takia vaikutus toki päästöihin on aivan eri kertaluokkaa.

On myös syytä muistaa, että silloin kun Marinin hallitus aikanaan teki tämän väliaikaisen kaksi vuotta kestävä kevennyksen jakeluvuoritukseen, niin se samassa yhteydessä päätti vastaavasti tiukentaa jakeluvuoritetta niin, että kokonaisvaikutus on ilmastoon kannalta selvästi myönteinen. Jos tätä tarkastelee ihan päästöissä, niin Marinin hallituksen aikana puhtaasti jakeluvuorituksen tiukentaminen yhteenlaskettuna eri jakeluvuorituksen tason muutoksiin itse asiassa vähensi päästöjä yhteensä noin miljoonan

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

tonnin verran, kun taas tämän hallituksen muutokset jakeluvuorituksen tasoon niitä kasvattavat suuruusluokkaa neljä miljoonaa tonnia.

Tämän takia tämä ministeri Mykkäsen väite on perätön, ja olen hyvin pettynyt siihen, että asioista hyvin perillä oleva ministeri tällaisia väitteitä julkisuuteen esittää.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kannatan edustaja Hamarin tekemiä vastalauseen 2 mukaisia esityksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

17.14 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Muutamia ajatuksia tästä uudesta laista:

Elämässä ja yrittämisessä on yleisesti kyse kahdesta asiasta: puhuu siitä, mitä aikoo tehdä, ja toiseksi tekee asioita, joista on puhunut. Kun hallitusohjelma tuli ulos, siinä oli hyviä kirjauksia. Miten on käynyt? Kun tämä hallitus aloitti toimintansa, se lupasi alentaa polttoaineen hintaa, edistää biokaasun käyttöä, olla asettamatta viljelijöille uusia kustannuksia omilla toimillaan sekä olla lisäämättä byrokratiaa. Joka ikinen näistä lupauksista rikotaan, ja nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys on siitä konkreettinen osoitus.

Mitä tarkoitan? Tällä lailla muutetaan lakia polttoaineen jakeluvuorituksesta. Hallitus alentaa voimassa olevaa jakeluvuorituksen nousua siten, että sen seurauksena vuonna 2028 jakeluvuoritus nousee yhdellä kertaa kahdeksan ja puoli prosenttiyksikköä, eli peräti 37 prosenttia. Nykyisen jakeluvuoritelain perusuralle siirrytään siis yhdellä rykäyksellä vuonna 2028. Mitä tällä saavutetaan? Tämä tulee vain nostamaan polttoaineen hintaa voimakkaasti ja siirtää ongelmat seuraavalle hallitukselle.

Arvoisa puhemies! Hallitus on sanonut tavoittelevansa sitä, että suositetaan kotimaista, uusiutuvaa polttoainetta, mutta silti se tekee nyt lain, joka suoraan toimii tätä vastaan, kun se on päättänyt alentaa myös uusiutuvien polttoaineiden lisävuoritusta, missä ei ole mitään järkeä. Se tulee ainoastaan heikentämään kotimaisen biopolttoaineen kysyntää. Samalla se tuo lakiin vetypolttoaineen vähimmäisvuorituksen, joka taas nostaa asiantuntijoiden mukaan polttoaineen hintaa. Jo tätä ennen hallitus on ottanut käyttöön todentamismenettelyn maatilatason biokaasulaitoksille, jotta ne saavat verohyvityksen, mikä on niille lisännyt merkittävästi kustannuksia.

Näistä seuraa, että biokaasuinvestointien ennakoitavuus on hukassa. Tämän olen Suomen eniten biokaasulaitoksia toimittavalta yritykseltä saanut juuri viestinä. Tämä epätasainen nousu-ura, huima vähennys vuonna 2029 ja 2030 biometaanin eli biokaasun tarpeeseen, tekee tämän epävarmuuden. Kuitenkin mietinnössä todetaan, että biokaasu on edullisin uusiutuva polttoaine, ja silti hallitus on päättänyt suosia muita, huomattavasti kalliimpia polttoaineita, kuten nämä vetypolttoaineet. Biokaasuinvestoinnit ovat tämän myötä erittäin epävarmalla pohjalla, ja jos verrataan Ruotsiin, missä ei ole vero-seuraamuksia eikä ole todentamisvaatimuksia, niin tällä hetkellä biokaasulaitoksia rakennetaan Ruotsiin. Tässä käy niin, että biokaasun tuottamiselta on pohja pois, ja se johtuu vain siitä, että te, hallitus, ette noudata omaa hallitusohjelmaanne — vaikka me keskustalaiset sitä kovasti yritämme puolustaa tuolla talousvaliokunnassa.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella esitän, että mietintö hyväksytään keskustan vastalauseen mukaisin pykälämuutoksina. — Kiitos. [Juha Mäenpää: Te jätitte tyhjän paperin! — Hanna-Leena Mattila: Tuo on vanha juttu! — Petri Honkonen: Te noudatatte sitten omaa paperianne!]

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.18 Miko Bergbom ps: Kunnioitettu herra puhemies! Nyt on siis kyse jakeluvelvoitteen käsittelystä, ja on syytä käsitellä ensin nämä taustat tämän asian ja esityksen osalta.

Elikkä viime hallituskaudella keskusta päätti yhdessä muiden sosialistien kanssa, että jakeluvelvoitetta korotetaan merkittävästi heti vuodesta 2024 alkaen ja jatkuen... [Hanna-Leena Mattilan välihuuto] — Hei, te jätitte tyhjän paperin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Puheenvuoro on nyt edustaja Bergbomilla.

Te jätitte tyhjän paperin. Nyt on minulla puheenvuoro. Voitte tänne tulla kertomaan tekosyynne sen jälkeen. — Elikkä keskusta päätti yhdessä muiden vasemmistopuolueiden kanssa, että jakeluvelvoitetta nostetaan merkittävästi heti vuodesta 2024 alkaen jatkuen siitä eteenpäin. Tämän päätöksen sitten hallitusohjelmassa uusi hallitus perui, hyvä näin. Sen lisäksi päätettiin, että kun jakeluvelvoitetta nostetaan, niin se on paljon maltillisempaa kuin vasemmistohallituksella, ja toisaalta myöskin jakeluvelvoitteen nostosta aiheutuva lisäkustannus suomalaiselle autoilijalle kompensoidaan. Eli hallituksen toimilla ei nosteta polttoaineen hintaa.

No nyt, kun tämä esitys on eduskuntakäsittelyssä ja kun peilataan vaihtoehtobudjetteja oppositiolta, niin sanonpa vaan, että se vaihtoehto, minkä oppositio tarjoaa suomalaisille autoilijoille, olisi kyllä hyvin kylmää kyytiä. Nimittäin niin sosiaalidemokraatit, vasemmistoliitto kuin vihreätkin esittävät omassa vaihtoehdossaan, että palattaisiin tälle alkuperäiselle jakeluvelvoiteuralle. Täällä esimerkiksi vasemmistosta puhuttiin, että pitäisi löytää joitain keinoja, millä voidaan sitten huomioida pienituloiset ihmiset, mutta enpä oikein... Kertokaa minulle, minkälaisia keinoja teillä olisi, jos mentäisiin tälle uudelle jakeluvelvoiteuralle, jossa teidän vaihtoehdossanne bensiinin hinta nousisi noin 36 senttiä heti vuoden alusta ja diesel 49 senttiä vuoden alusta. Mistä se raha tulee? Te perustelette toki tätä ilmastomuutoksella ja sillä, että pitää tehdä ympäristön hyväksi asioita, mutta totuus on se, että se hinta nousisi noin paljon, suurin piirtein. Se olisi vakava isku pienituloiselle suomalaiselle autoilijalle.

Korostan edelleenkin sitä, mitä te ette jostain syystä tunnu siellä ymmärtävän, vaikka toki puolustattekin aina puheissanne pienituloisia, ja se on se, että heillä ei tosiasiallisesti ole tällä hetkellä mahdollisuutta ostaa esimerkiksi sähköautoa uutena. Meillä ei ole vielä semmoisia markkinoita, joilla ne olisivat niin edullisia pienituloiselle ihmiselle, ja tämä täytyisi ottaa huomioon, kun näitä kunnianhimoisia ilmastopäätöksiä tehdään. Sen takia nähdäkseni tämä järkevämpi jakeluvelvoiteura yhdistettynä näihin kompensatiotoimiin on parempi, koska se antaa myöskin markkinoille aikaa siihen, että maahan tulee lisää uusia vähäpäästöisiä autoja, hybridautoja ja sähköautoja, jotka sitten muuttuvat käytetyiksi ja niiden hinta alenee.

Mutta tällä teidän urallanne sen vaikutus siellä pumppuhintoihin olisi todella merkittävä heti vuoden alusta ja se aiheuttaisi todella ison ostovoiman laskun suomalaiselle pienituloiselle autoilijalle. Tätäkään tosiasiaa te ette pääse karkuun. Yhdistettynä tämä jakeluvelvoitepäätös teidän vaihtoehtoihinne niin sosiaalidemokraattien, niin vasemmistoliiton, niin vihreiden osalta, että te peruisitte hallituksen päättämän polttoaineveron alennuksen, te peruisitte ajoneuvoveron perusveron alennuksen, ja kaiken kukkuraksi,

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

hyvät suomalaiset, heidän laatimassaan julkisen talouden suunnitelmassa — myös keskustan kuittaamassa JTS-suunnitelmassa — polttoaineveroon olisi tehty vielä indeksitarkastukset, tämä olisi nostanut edelleen polttoaineen hintaa pumpulla.

Tämä hallitus alentaa polttoaineveroa. Tämä hallitus kompensoi jakeluvelvoitteen nousun. Tämä hallitus päätti alemman jakeluvelvoiteuran, päätti myös ajoneuvoveron perusveron alentamisesta. Tämä hallitus on tosiasiallisesti parempi suomalaiselle autoilijalle kuin yksikään hallitus tähän saakka tässä maassa, ja se on saavutus itsessään. Toki parempaan voidaan aina pyrkiä, ja pitääkin pyrkiä.

Mutta kyllä minä korostaisin sitä, että jos ilmastonmuutoksen nimissä ollaan pelastamassa koko maapalloa taas suomalaisten autoilijoiden kustantamana, niin pitäisi myös miettiä sitä, miten se pienituloisen suomalainen pystyy reagoimaan siihen teidän harjoittamanne politiikan muutoksen nopeuteen, joka olisi aika radikaali. Toistan: 36 senttiä bensassa, dieselissä 49 senttiä litrahintaan lisää. Se on aika vakava nosto, se on hyvin vakava nosto. Ajatelkaa, jos tankkaa 20 litraa ja 50 senttiä tulee per litra hintaan, niin se on 10 euroa joka kerta pumpulla, 40 litralta 20 euroa joka kerta pumpulla. Se olisi merkittävä ostovoiman lasku jokaiselle suomalaiselle. Toivon, että harkitsette näitä, kun seuraavalla kerralla teette toista vaihtoehtobudjettianne. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

17.22 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nyt tässä edellinen puhuja puhui ja kävi läpi nykyisen hallituksen sinänsä ihan monilta osin ansiokkaita toimia autoilun kustannusten alentamisessa, mutta nyt tähän edelliseen hallitukseen kohdistuvaan arvosteluun liittyen tähän jakeluvelvoitteen nousuun: nythän tässä on käymässä koko lailla samantyyllisesti, kun 2028 tämä nousee jyrkästi, eli tässä lykätään taas seuraavalle vaalikaudelle ongelmaa. Ennen kuin tulen tässä johtopäätökseen, niin ehkä pari muisteluja tästä jakeluvelvoitteesta, siis näistä uusiutuvan polttoaineen velvoitteista.

Tässähän taustalla oli ennen kaikkea tietenkin se, että näitä päästöjä pyritään suitsimaan. No toinen, hyvin vähän julkisuudessa puhuttu tavoite ja agenda on tietenkin tämän omavaraisuuden parantaminen. Eräs edellinen pääministerikin taisi todeta, että Suomesta tulee öljyvaltio. Emme ole enää riippuvaisia Lähi-idän öljyvaltioista ja Venäjästä, mitä enemmän tuotamme itse omia uusiutuvia polttonesteitämme. Nyt tältä on lähdössä pohja pois. Nyt kun ajattelee tätä maailman tilannetta ja sitä, kuinka merkittävä asia omavaraisuus ja huoltovarmuus on, niin kyllähän jokainen varmasti ymmärtää sen, että se, että meillä olisi paljon tätä teollista kapasiteettia, joilla näitä nestemäisiä uusiutuvia polttoaineita voidaan itse valmistaa, olisi myös turvallisuuspoliittinen etu, mutta tämä nyt on haluttu unohtaa.

Tämän kunnianhimoisen jakeluvelvoitteen takanahan on itse asiassa Sipilän hallituskauden alkupuolella valmisteltu energia- ja ilmastostrategia. Eli tässä, kun kuuntelin edellisiä puhujia, hiukan muistelin sitä käytyä keskustelua. Silloin taisi olla niin, että silloinen oppositio oli sitä mieltä, että se ei ole riittävän kunnianhimoisen. Täällä kovasti sitä puolustin yhdessä perussuomalaisten hallituskollegojen kanssa nimenomaan sillä periaatteella, että nyt suomalaista polttoainevalmistusta lisää ja sillä korvataan ulkolaista öljyä. Siihen nähden tämä kovastikin perussuomalaisten viime vuosina harrastama suomalaisen polttoaineteollisuuden roimiminen, suomalaisen polttoainetuotannon vastustaminen ja sen arvostelu, on kyllä erikoista.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Sinänsä allekirjoitan kyllä tämän huolen näistä väestöön hyvin eri tavalla kohdistuvista polttoainekustannuksista ja niiden kehityksestä. On totta, että ne, keillä ei ole varaa sähköautoa ostaa, joutuvat maksamaan kaikista eniten, ja se on myös oikeudenmukaisuuskysymys, mutta tämä historia on kaikkien syytä muistaa, kun pidetään kovia ja räväköitä puheita tämän asian ympärillä niin täällä eduskuntasalissa kuin tuolla kentällä.

Ja, arvoisa puhemies, tämän myötä kannatan edustaja Mehtälän tekemää keskustan vastalauseen mukaista muutosehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.26 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tässä on ollut aika polveilevaa keskustelua sinänsä erittäin tärkeän aiheen äärellä. Mielestäni talousvaliokunnan mietintö on hyvä, ja tämä lain sisältö voidaan mielestäni sen mukaisesti hyväksyä. Tosiaan kiitos talousvaliokunnalle myöskin vastuullisesta hallitusohjelman mukaisesta työstä tämän tärkeän aiheen äärellä.

Kaiken kaikkiaan haluaisin todeta tässäkin yhteydessä, vähän niin kuin tuossa aiemmassakin kohdassa, jossa käsitelimme tätä vesiensuojelua, että Suomi on myös, ei ainoastaan luontopolitiikassa, ilmastopolitiikassaan ehdottomasti maailman johtava maa. Ja tässä mielessä on tärkeää, että kun haluamme, että muut maat seurasivat meidän esimerkkiämme, niin voidaan samaan aikaan sekä kääntää päästöt kestäväällä tavalla laskuun että pitää talous, kansantalous, myöskin kasvussa, niin että muut maat haluavat seurata esimerkkiämme. Kyllä tämä realismi, jota tässä nyt hallituksen esityksellä tuodaan ja talousvaliokunnan myötä ollaan laiksi säätämässä tähän jakeluvetoitteeseen, on valtavan tärkeää, jotta suomalaisten ostovoima säilyy ja maamme kilpailukyky tulee tässä tilanteessa turvatuksi niin, että voimme olla menestyvä, hyvinvoiva Pohjoismaa, tulevaisuudessakin maa, josta muut Euroopan maat ja muut maailman maatkin haluavat katsoa mallia.

On toki selvää, että Suomella on tulevaisuudessa potentiaalia myös päästä siihen tilanteeseen, jossa pystymme itse tuottamaan yhä enenevässä määrin myös tällaisia polttomoottoreissa käytettäviä hiilivetyypolttoaineita niin, että ne tuotetaan päästöttömästi, ja se on tietysti todella hieno tulevaisuudennäkymä. Mutta se, että nyt toimimme tavalla, joka turvaa suomalaisten kotitalouksien ostovoiman, turvaa Suomen investointiympäristönä ja sitä kautta varmistaa hyvinvointimme, ei vaaranna millään tavalla sitä näkymää, joka meillä tulevaisuudessa on näiden investointien osalta. Eli siinä mielessä näen, että ihan tämän mietinnön mukaan voidaan tämä lakiesitys hyväksyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.28 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies, hyvät naiset ja miehet! Tämä hallitus, toisin kuin edeltävät, ottaa autoilevan kansalaisen huolet tosissaan. Meitä kiinnostaa, kuinka kallista autoilu on syrjäseuduilla, joilla se on välttämätöntä arjen kannalta. Meitä kiinnostavat tyhjiä tankkejaan täyttävien ihmisten hätähuudot, niidenkin, jotka eivät asu raitiovaunun, ratikan, lähijunan tai metron varrella. Meitä kiinnostavat huoltoasemien valotaulujen näyttämät pumppuhinnat.

Tänään käsittelemme edellä sanotun kannalta olennaista hallituksen esitystä. Tänne istuntosaliin on tuotu ensimmäiseen käsittelyyn asia, josta olin itsekin viime viikon lopulla

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

talousvaliokunnassa päättämässä. Meillä on siis puheenaiheena valtakunnan viestimissäkin silloin tällöin merkittävästi huomiota saanut jakeluvelvoite, vaikeasti ymmärrettäväksikin ehkä koettu käsite, joka on avattu hyvin muun muassa Ylen jutussa kesäkuulta 23:

”Jakeluvelvoite määrittelee, kuinka paljon Suomessa pitää myydä biopolttoaineita. Biopolttoaineet ovat jakelijoille kalliimpia kuin fossiiliset, mikä näkyy autoilijoille pumppuhinnassa. Jakeluvelvoitteen ideana on vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttöä koko Euroopan unionin alueella siten, että uusiutuvien polttoaineiden osuutta lisätään. Velvoite koskee polttoaineen jakelijoita. Ne ovat yrityksiä, jotka toimittavat polttoainetta esimerkiksi huoltoasemille. Se siis velvoittaa yrityksiä toimittamaan tietyn osuuden uusiutuvia polttoaineita kulutukseen.

Tankkausasemalla jakeluvelvoite ei näy niin, että jokaiseen diesel- tai bensalaatuun on sekoitettu uusiutuvaa polttoainetta. Yritykset voivat nimittäin täyttää velvoitteen monella tavalla. Yritys voi täyttää velvoitteen myymällä uusiutuvaa dieseliä, biokaasuja kaasumooottoreihin tai vaikka sekoittaa fossiilisiin tuotteisiinsa osan uusiutuvaa laatua. Tärkeintä on, että kokonaisuudesta jakeluvelvoitteen verran on uusiutuvia polttoaineita.

Autoilijan lompakko sen sijaan kärsii tankilla, koska biopolttoaineet ovat kalliimpia valmistaa kuin fossiiliset.”

Hallitus ja me perussuomalaiset haluamme helpottaa tätä autoilijan kärsimystä. Käsittelyssä olevan hallituksen esityksen pääasiallisena tavoitteena on saattaa jakeluvelvoitetta koskeva lainsäädäntö vastaamaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjauksia. Lyhyesti sanottuna tämä on yksi keino alentaa dieselin ja bensiinin hintaa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vuosien 25—27 jakeluvelvoitetasoja siten, että ne nousisivat maltillisesti vuoden 2024 jakeluvelvoitetasosta mutta olisivat silti nykylainsäädäntöä alemmalla tasolla. Myös lisävelvoitteen tasoja alennettaisiin vuonna 26 ja 27. Niin ikään seuraamusmaksutasoja alennettaisiin vuosiksi 24—27. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan heti ensi vuoden alusta.

Liikennepolttoaineiden hinta muodostuu monista tekijöistä, kuten öljyn maailmanmarkkinahinnasta, verotuksesta ja jalostamoiden marginaalista. Myös jakeluvelvoitteen täyttämisestä aiheutuva kustannus nostaa liikenteen polttoaineiden hintoja. Jakelijoiden kohtaamat korkeammat kustannukset, johtuen uusiutuvista polttoaineista, siirtyvät suurelta osin kuluttajien polttoainehintoihin. Vuosina 25—27 hallitusohjelmassa esitetyt jakeluvelvoitteen tasot laskisivat dieselin pumppuhinta-arvioita noin kuusi—seitsemän senttiä per litra ja E10-bensiinin pumppuhinta-arvioita saman verran, eli noin kuusi—seitsemän senttiä per litra, riippuen tarkastellusta vuodesta. Arvioihin liittyy toki aina epävarmuuksia, sillä jakeluvelvoitteen tarkkaa hintavaikutusta on mahdotonta laskea etukäteen. Suunta on kuitenkin selvä: Tämä hallitus on autoilijoiden puolella. Vuosikausia ideologisista syistä harjoitettua vääränlaista politiikkaa on mahdotonta korjata parissa vuodessa, mutta jonkun sekin työ on aloitettava. — Haluankin tässä yhteydessä kiittää erityisesti perussuomalaisia ministereitämme väsymättömästä työstä isänmaamme ja suomalaisten eteen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: viime kaudella edustaja Harakka, silloinen ministeri, lupasi, että rahaa ilmestyy tilille, kun puhuttiin bensiinin hinnasta — tämä siis 27.10.2020 A-studiossa — ja hän tarkensi vielä, että kyseessä on siis tulonsiirto.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Sitten vielä ihan lopuksi: Kun asiaa kritisoidaan, ja esimerkiksi edustaja Mehtälä mainitsi biokaasun ja myös sen, että tästä on tullut negatiivista palautetta suurimmalta biokaasulaitoksista valmistavalta suomalaiselta yritykseltä, niin haluan, edustaja Mehtälä, muistuttaa teitä, että teidän on mielestäni ihan turha nillittää näistä asioista, sillä te ette halunneet lähteä kantamaan vastuuta suomalaisten asioista. Te petitte äänestäjänne ja jätitte hallitusohjelmaneuvoitteluihin tyhjän paperin. — Kiitoksia. Päätän. [Hanna-Leena Mattila: Kevään vaaleissa nähdään!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä. — [Välihuutoja] Edustaja Kivelällä on puheenvuoro.

17.34 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Onhan tämä nyt aika paksua kuunnella täällä hallituspuolueiden edustajien puheita pienituloisten puolesta puhumisesta, kun teidän koko talouspolitiikkanne on perustunut pienituloisilta leikkaamiseen. Samaan aikaan te teette tällaisia regressiivisiä veropäätöksiä, kuten esimerkiksi arvonlisäveron korotus, joka vähentää suomalaisten ostovoimaa. Te teette miljarditason leikkaukset pelkästään esimerkiksi sosiaali- ja terveystalouteen, jotka vaikeuttavat juuri niiden samojen pienituloisten ihmisten elämää: korottaa lääkkeiden hintaa, korottaa asiakasmaksuja ja niin edespäin. Tätä listaa voisi jatkaa tämän koko puheenvuoron ajan, mutta sanon vain, että minä en usko, että suomalaisille enää menee läpi tuollainen keskustelu. Sehän näkyy kyselyissäkin, joissa tämä hallitus on ennätyksellisen epäsuosittu ja enemmistö suomalaisista uskoo, että hallitus on jo tehnyt tai tekee Suomesta huonomman paikan elää, joten itse en ainakaan ole hirveän vakuuttunut tästä pienituloisten puolustamispuheenvuorosta.

Mutta sitten tästä itse asiasta: Faktahan on tosiaan se, että tälläkin lailla hallitus lisää päästöjä, tällä lisätään liikenteen päästöjä miljoonilla tonneilla, ja päästöjen tietoinen lisääminen tässä tilanteessa ei myöskään ole sosiaalisesti oikeudenmukaista politiikkaa. Samaan aikaan tiedetään, että liikenteen päästöjä pitäisi vähentää, ja myös hallitus ainakin väittää olevansa sitoutunut liikenteen päästöjen vähentämiseen. Tämä tulee hankaloittamaan Suomen taakanjakosektorin päästövähennysvelvoitteiden saavuttamista hyvin merkittävästi, ja samaan aikaan hallitus on ainakin ilmastolakiin edelleen sitoutunut, käsittääkseni haluaa edelleen pysyä EU:ssa ja niin edespäin. Eli näistä tavoitteista ei päästä ohi eikä ympäri, ja sen takia pitäisi esimerkiksi miettiä näitä vaihtoehtoisia kustannuksia, joita esimerkiksi edustaja Tynkkynen toi hyvin esille.

Sitten täällä sanottiin perussuomalaisten toimesta, että no, eihän tällä esityksellä ole mitään merkitystä päästöjen näkökulmasta, mutta tämä ei kyllä vastaa sitä laajaa asiantuntijakuulemistakin, jota me olemme tästä laista saaneet, kun he yhä uudelleen ovat tuoneet esille meille, että jakeluvelvoite on ja on ollut päästökehityksen kannalta ihan avainasemassa. Sen takia minun mielestäni oleellisia kysymyksiä on se, miten tämä päästölisäys korvataan ja miten taakanjakosektorin velvoitteiden toteutuminen varmistetaan. Tästä ei ole mitään tietoa eikä mitään keskustelua ole myöskään täällä käyty, mikä olisi minimivelvoite, jos tällaista lakia tänne tuodaan.

Sen lisäksi tämä seuraamusmaksujen alentaminen on todella huono idea. On todella erikoista, että halutaan laittaa vastuullisesti toimivat jakelijat nykyistä huonompaan asemaan. Miksi heidän pitäisi olla tämän esityksen häviäjiä?

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Lisäksi esimerkiksi edustaja Honkonen tässä hyvin toi esille myös sen, mitä tapahtuu sitten vuonna 2028: halutaanko tässä vain sysätä asia seuraavalle hallitukselle, ja onko tällainen valtava korotus näihin velvoitetasoihin [Puhemies koputtaa] hallituksen tavoitteiden mukainen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.38 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Äsken kun me käsiteltiin tuota vesienhoitoon liittyvää lainsäädäntöä, niin hallituspuolueista kovasti korostettiin sitä, miten tärkeää meidän on saada vihreän siirtymän investointeja ja miten olosuhteiden täytyy olla siltä osin houkuttelevat. No nythän tämä esitys, joka on nyt käsittelyssä, on erittäin haitallinen näille vihreän siirtymän investoinneille. Tällainen poukkoilu, mitä hallitus nyt harjoittaa, on elinkeinoelämälle myrkkyä. Ja jos mietitään kotimaisten biopolttoaineiden tai biokaasun investointeja, niin nyt mennään aivan väärään suuntaan.

Sen lisäksi tämä esityshän on hyvin haitallinen ilmastolle, niin kuin tässä edellä on tullut hyvin esille. Tällä päätöksellä hallitus siis itse, omilla päätöksillään, lisää päästöjä useita megatonneja samanaikaisesti, kun meillä on valtava työ siinä, miten me saamme päästöjä vähennettyä niin, että pystymme toteuttamaan EU:n meille asettamat velvoitteet ja tietysti myös oman ilmastolakimme, ja ennen kaikkea miten me pystymme estämään sen, että ilmasto ei kuumene sitä vauhtia, mitä se on kuumenemassa.

Niin kuin edellisissä puheenvuoroissa on myös tullut hyvin esille, jakeluvelvoitteen käyttöönotto perustuu siihen, että jo Sipilän hallituksen aikana kaikki eduskuntapuolueet — siis kaikki eduskuntapuolueet — sitoutuivat siihen, että liikenteen päästöt puolitetaan vuoteen 2030 mennessä. Jakeluvelvoite on ollut siihen yksi Suomen valitsema keino, joka on ollut varsin tehokas. Jos miettii ilmastopolitiikan kokonaisuutta, niin nyt tätä jakeluvelvoitetta heikentämällä me kyllä ajamme itsemme varsin haitalliseen tilanteeseen sen osalta, että meillä on edelleen nuo velvoitteet, mihin EU:n suuntaan olemme sitoutuneet. Ja nyt kun tätä jakeluvelvoitetta heikennetään ja sitä kautta liikenteen ilmastopäästöjä ei pystytä siinä tahdissa vähentämään kuin on ollut tarkoitus, niin kyllä tulevilla hallituksilla tulee olemaan aivan valtava työ, ja tietysti myös riski lisälaskusta Suomen veronmaksajille on melkoinen.

Edustaja Mehtälä toi esille myös hyvin sen, miten tämä on haitallinen biokaasulle, ja nimenomaan se ajatus, mikä meillä on ollut, että päästään eroon öljyriippuvaisuudesta, heikentyy tämän myötä. Se omavaraisuus, mitä meillä voisi olla myös liikenteen polttoaineiden osalta entistä paremmin, tämän esityksen mukaan vähenee. Jos mietitään sitä tilannetta, kun energiakriisi iski, niin kyllähän Suomi oli siinä mielessä hyvässä asemassa, että meidän energiantuotantomme ja sähköntuotantomme olivat varsin vähän riippuvaisia tai vähemmän riippuvaisia fossiilienergiasta kuin monilla muilla EU-mailla, ja sen takia meidän energianhintamme pysyivät maltillisempina verrattuna muihin maihin. Nyt tämä sama mahdollisuus meillä olisi tietysti tehdä liikennepolttoaineiden osalta, mutta valitettavasti tällä lakiesityksellä mennään aivan väärään suuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

17.41 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Oikeastaan halusin keskittyä edustaja Bergbomin esiin nostamaan kysymykseen siitä, millä keinoilla voitaisiin hyvittää korkeita polttoaineiden hintoja erityisesti pienituloisille suomalaisille.

Jos tarkastellaan alkuun tätä hallituksen päätöstä alentaa pumppuhintoja jakeluvetoisesti heikentämällä ja polttoaineverotusta keventämällä: Ne molemmat ovat sellaisia mekanismeja, joitten hintaa alentava vaikutus kertyy siis kaikille liikennepolttoaineita käyttäville. Se tarkoittaa sitä, että niistä hyötyvät pienituloiset ihmiset, niistä hyötyvät syrjäseuduilla asuvat ihmiset ja sellaiset ihmiset, joiden on pakko omassa arjessaan käyttää omaa autoa joko ihan siihen päivittäiseen elämään tai sitten vaikka töissä tai yrittäjänä. Mutta yhtä lailla tästä hinnoista alentavasta mekanismista hyötyy vaikka Helsingin kantakaupungissa asuva ja kaupunkimaasturilla ajeleva ihminen, joka ei välttämättä tarvitse sitä omaa autoa mihinkään, tai sellainen ihminen, joka huvikseen ajelee syystä tai toisesta autolla, tai Björn Wahlroos: kun hän menee tankkaamaan omaa autoaan huoltoasemalle, niin hän saa tämän hallituksen kädenojennuksen yhtä lailla kuin kaikki pienituloiset suomalaiset.

Ja sen takia, jos todella kantaa huolta nimenomaan pienituloisten suomalaisten ahdingosta, silloin luontevaa olisi, että nämä hyvityskkeinot kohdentuisivat näille pienituloisille suomalaisille, tai jos kantaa huolta nimenomaan maaseudulla asuvien ihmisten ahdingosta, niin ne toimet kohdentuisivat juuri näille maaseudulla asuville ihmisille eikä kaikille, jotka sattuvat omaa autoa käyttämään.

No, miten näitä vaikutuksia voitaisiin sitten kohdennetusti keventää? No, siihen on esitetty keskustelussa monia erilaisia keinoja. On puhuttu hiiliosingosta tai tällaisesta energiarahasta, tulotason perusteella voitaisiin kohdentaa joitain kannustimia. Mutta kaikkein yksinkertaisin keino olisi se, että sinänsä polttoaineesta joutuu maksamaan ehkä ihan kohtuullisen kovaakin hintaa, mutta sitten niille pienituloisille sosiaaliturvalla ja tulonsiirroilla turvataan, että he varmasti pärjäävät siinä omassa arjessaan.

Ja tämä hallitus toimii juuri päinvastoin. Tämä hallitus leikkaa juuri niiltä pienituloisilta suomalaisilta, joita te, edustaja Bergbom, tässä väitätte edustavanne — asumistuen kautta, työttömyysturvan kautta, opintorahan kautta. Sen takia juuri ne pienituloiset suomalaiset joutuvat maksamaan tämän hallituksen politiikasta kaikkein kovimman hinnan, ja samalla ne suomalaiset, jotka ovat runsastuloisia ja ajavat sillä omalla autolla, hyötyvät tämän hallituksen politiikasta kaikkein eniten.

Kun me olemme, puhemies, tässä maassa hyvin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ja kun meidän pitää tasapainottaa julkista taloutta, niin minkä ihmeen takia niitä toimenpiteitä silloin kohdennetaan niin, että niistä hyötyvät suurituloiset autoilijat mutta maksajiksi joutuvat tässä maassa ennen kaikkea pienituloiset ihmiset? Sitä en ymmärrä enkä myöskään hyväksy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

17.45 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi vastauksena perussuomalaisten puheenvuoroihin: Veronalennus 3,9 senttiä, bensa 3,8 senttiä, diesel arvonlisävero huomioden vajaa 5 senttiä. Lisäksi hallitusohjelmassa on sadan miljoonan euron alennus hiilidioksidikomponentteihin, jotka realisoituvat 50-prosenttisesti vuonna 2026 ja 50-prosenttisesti 2027, mikä merkitsee polttoaineen hinnassa yhden sentin. No niin, tämä yhteensä siis 5—6 senttiä. 14.6.22 on tuolla somessa ollut kuva: polttoaineen

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

hinta 2,5 euroa litra. 6. päivä marraskuuta 24: polttoaineen hinta 1,7 euroa litra — alennus siis 32 prosenttia. Tänä aikana öljyn maailmanmarkkinahinta on alentunut 42 prosenttia. Kuinka se on mahdollista? Elikkä täällä esitetään, että polttoaineveroa on laskettu ja on saatu polttoaineen hintaa alaspäin. Todellisuudessa tällä hetkellä dieselin hinta saisi olla 1,4 euroa litra.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama sana vielä maa- ja metsätaloudesta, jolle hallitus on päättänyt tämän lain kautta keksiä merkittävät lisäkustannukset, jälleen vastoin omaa hallitusohjelmaansa. Tähän lakiesitykseen kuuluu joustomekanismi, jolla on mahdollisuus täyttää 5,5 prosenttia taakanjakosektorin kustannuksista — vaihtoehtoisilla toimilla siis — ja siihen hyväksytään vain prosentti maankäyttösektoreita. Suurin ongelma tässä laissa minun mielestäni on siinä, että puhutaan kaksoislaskennasta. Elikkä jos viljelijä vähentää päästöjä kymmenen tonnia, hän saa vain viiden tonnin päästövähennyksestä rahat ja toinen osa menee valtiolle kökästä, ilman edestä. Tämä tarkoittaa sitä, että viljelijä ei saa sitä korvausta, mitä hän tekee näillä toimenpiteillä. Tässä asiantuntijakuulemisessa todentajien kanssa tuli selvästi esille, että he käyttävät jo aina laskelmassa 1,2:n kerrointa, ja nyt tämä tarkoittaa sitä, että maanviljelijän osalta tämä kerroin on todellisuudessa 2,4.

No toinen vielä erikoisempi piirre tässä joustomekanismissa, jota minä yritin valiokunnassa tuoda esille, on teollisten toimijoiden osalta. Kun nestekaasua korvataan biokaasulla, niin on täysin laskennallisesti osoitettavissa, kuinka paljon hiili-dioksidipäästöä kummassakin tulee. Siitä huolimatta kerroin on 2. Tällä hetkellä tuossa Etelä-Pohjanmaalla yksi iso biokaasulaitoshanke on kaatumassa tämän takia, koska biokaasun tuottajilta menee kannattavuus, jos tämä kerroin on 2.

Metsätalouden puolella metsälannoitukseen sama asia: siellä metsälannoituspuolella hiilensidonnan laskemisessa käytetään kerrointa 2. Elikkä metsänomistaja joutuu tuplaten tekemään ne investoinnit sinne hiilensidontaan, jotta hän saa puolelta rahat.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus ei todellakaan ole maa- ja metsätalouden ystävä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

17.49 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Tulin vähän tähän lähemmäksi puhumaan, kun en tykkää puhua tuolta kaukaa, se on epäkohteliasta. — Mutta jatketaan:

Vihreät, totesitte äsken perusteluinaanne, että hallituksen politiikka koskien tätä autoilun kustannusten alentamista on ongelmallista eritoten siitä syystä, että tämä kustannusten keventäminen ei kohdistu vain ja ainoastaan pienituloisille, vaan siitä saattavat päästä nauttimaan jopa Björn Wahlroos, yksittäiset helsinkiläiset autoilijat, jotka ajavat esimerkiksi katumaastureilla, mikäli ymmärsin oikein, ja mahdollisesti myös jonkunäköinen sunnuntaiajelija, jolla ei varsinaisesti ole merkittävää syytä käyttää autoa. Onko tämä todella suurin ongelma tässä, että Björn Wahlroos merkittävänä veronmaksajana saattaa päästä hyötymään siitä, että polttoaineiden kustannus ei ole niin korkea pumpulla? Itselleni ei.

Nimittäin ymmärrän sinänsä sen teidän näkemyksenne, että olisiko järkevämpää kohdentaa se alennus pienituloiselle kuluttajalle siellä pumpulla jollain toisella mekanismilla, mutta siltä näkemykseltä siinä mielessä putoaa pohja, että en ole löytänyt sellaista teidän vaihtoehdostanne. Teillä ei ole sellaista, eikä sitä ole myöskään vasemmistoliiolla, eikä sitä ole myöskään sosiaalidemokraateilla. Ja tähän se

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

ilmastopolitiikan keskeinen ongelma on, perusväite siitä, että pidetään kaikki mukana, kun vähennetään päästöjä. No, totuus on kuitenkin se, että nimenomaan se pienituloinen on se, joka joutuu maksamaan sen kivan päästövähennyksen. Sanotaan näin, että sillä Björn Wahlroosilla tai helsinkiläisellä autoilijalla, jolla on hyvät tulot, on tavallaan niin kuin valttikortteja käsissä tämän harjoitetun ilmastopolitiikan kanssa. Hän voi mennä autokauppaan ja ostaa sen sähköauton tai hybridauton, koska hänellä on varaa siihen — Björn Wahlroosilla on varaa siihen — mutta sillä pienituloisella, maaseudulla asuvalla ihmisellä, joka käy töissä vaikka 40 kilometrin päässä kotoa, ei ole sitä mahdollisuutta. Ottakaa myös huomioon se, että siellä maaseudulla noin keskimäärin ei ole vastaavan tasoinen julkinen liikenne, mitä esimerkiksi kaupunkiseuduilla ja eritoten Helsingissä on. Vaihtoehtoja täältä löytyy, on polkupyörää, on metroa, on raitiovaunua, on lähijunia, kaikenlaisia erilaisia vaihtoehtoja on, mutta sitä ei ole maaseudulla.

Ja yhden asian te unohditte: Te unohditte, että myös teollisuus hyötyy tästä, nimittäin suomalaisen vientiteollisuuden kilpailukyky. Logistiikkakustannukset ovat aivan keskeinen osa tätä kokonaisuutta, ja sitä ei sovi unohtaa. Nimittäin jos jakeluvetoitetta nostettaisiin, kuten te esitätte, ja bensaansa tosiaan tuotaisiin se 36 senttiä ja teollisuutta ehkä enemmän kiinnostavan dieselin litrahintaan 49 senttiä ensi vuonna, se tarkoittaisi myös merkittäviä kustannuksia suomalaiselle logistiikka-alalle ja sitä kautta teollisuudelle, mikä tulisi näkymään suoraan kustannuksena meidän vientiteollisuudelle, eli todennäköisesti voisi vaikuttaa negatiivisesti vientiteollisuuden vientinäköymiin, mutta ei siinä vielä kaikki, vaan se näkyisi suoraan myös pienituloiselle suomalaiselle kuluttajalle siellä kaupan kassalla, koska näin siinä vain kävisi, että totta kai ne kustannusnousut vieritettäisiin sinne hintoihin. Ja siinä sitten kärsisi ihan joka ikinen suomalainen.

Eli painotan sitä, että jos esittää vakavissaan, että ilmastonmuutoksen nimissä jakeluvetoitetta pitää korottaa nopealla aikataululla, ja samanaikaisesti esittää olevansa huolissaan pienituloisesta, niin odottaisin näkeväni jonkunlaisia kompensatioesityksiä sitten niille pienituloisille, joista puhuu, mutta teiltä ei löydy sellaisia. [Mai Kivelän välihuuto]

Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetista löytyy yli neljän miljardin euron edestä veronkorotuksia ja työllisyyslaskelmat eduskunnan tietopalvelun tekemänä, että suomalaisilta lähtisi 50 000 työpaikkaa, ja merkittävä ostovoiman heikennys sanotaan pieni- ja keskituloiselle suomalaiselle, joka joutuisi käyttämään autoa. Se on totuus teidän vaihtoehtostanne. Se on totuus, mitä teidän vaihtoehtonne saisi aikaiseksi: merkittävän ostovoiman laskun suomalaiselle pieni- ja keskituloiselle autoilijalle eritoten maaseudulla, jolla ei olisi varaa vaihtaa siihen sähköautoon.

Olen siitä samaa mieltä, että on erinomaista, mitä keskustasta tuotiin esiin, että Suomi olisi omavarainen näissä. Siinä on perusteet, ja se on ihan fiksu ajatus, ja olen siitä samaa mieltä. Mutta perusongelmahan on nimenomaan, mikä on näitten uusiutuvien polttoaineiden kustannus siellä pumpulla, ja se on järkevää saada sillä tavalla tehtyä, että niin kauan kun meidän autokanta ei ole uusiutunut riittävästi, eritoten niin, että pieni- ja keskituloiset pääsevät käsiksi sähköautoihin tai hybridautoihin tai sellaiseen tilanteeseen, jossa on varaa käyttää uusiutuvia polttoaineita, kannattaa miettiä, mikä se nousutahti on.

Sinänsä siis tavoitteena ihan perusteltu, mutta täytyy ottaa huomioon elämän realiteetit, mitä se tarkoittaisi niin meidän logistiikka-alalle, laajemmin teollisuudelle ja pieni- ja keskituloiselle autoilijalle ympäri Suomea. Haluaisin siis korostaa sitä, että jos te väitätte

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

tekevänne ilmastopolitiikkaa, jossa huomioidaan pienituloisten todellisuus, niin tehkää sellaista. Sitä te ette tee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Minuutin vastauspuheenvuoro, edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

17.54 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Bergbom kyseli meidän vaihtoehtomme perään, ja juuri näin, mehän peruisimme miljardin edestä teidän sosiaaliturvaleikkauksianne, jotka kohdistuvat näille pienituloisille ihmisille, jotka sitä bensaa ostavat. Siinä on yksi aika painava toimi.

Toiseksi mainitsitte tämän joukkoliikenteen ja sen, että se hyödyttää vain isoissa kaupungeissa. On totta, että joukkoliikenteen järjestäminen isossa kaupungissa on helpompaa kuin pienemmissä kaupungeissa tai haja-asutusalueilla, mutta nimenomaan tämä teidän hallituksenne politiikka — esimerkiksi leikkaukset joukkoliikennetukiin, ilmastoperustaiseen rahaan — johtaa siihen, että ne vähät vuorotkin häviävät sieltä harvemmin asutuilta alueilta, ja tämä johtaa siihen autoriippuvuuteen, joka on kalliimpaa kuin sen joukkoliikenteen käyttö. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

17.55 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä nyt, kun itse asun siellä syvällä maaseudulla, on ihan mielenkiintoista kuunnella tätä keskustelua maaseudun tilanteesta. Tässä edustaja Mehtälä käytti aiemmin todella asiantuntevan puheenvuoron siitä, mitä tämä hallituksen ehdottama sääntely nyt maa- ja metsätalouden osalta tarkoittaa, ja ei se kovin positiiviselta kuulosta, varsinkin kun siihen sitten vielä liitetään se, että ihan maan hallituksen omalla päätöksellä maa- ja metsätalouuskoneet liitetään tähän liikenteen päästökauppaan.

Mutta mitä tulee kaasuun ja biokaasun tuotantoon, niin kyllähän tässä esityksessä varmastikin yksi huonoimpia kohtia on se, että biokaasuinvestoinnit vaarantuvat, niin kuin tässä edustaja Mehtälä totesi. Itse olen jo neljän vuoden ajan ollut varsin tyytyväinen kaasuautoilija, ja aina kun mahdollista, biokaasulla ajan. Se on edullista, se tukee suomalaista työllisyyttä ennen kaikkea siellä maaseudulla, mistä itsekkin tulen, ja on myös ilmastoystävällistä. Se on monella tapaa win-win-tilanne, mutta nyt tässä valitettavasti tämä suomalainen biokaasutuotanto joutuu ikään kuin poikapuolen asemaan. Me tiedetään, että nämä ovat vähintäänkin 100 000:n ellei 200 000 euron investointeja, kun tehdään tällainen biokaasureaktori. Sitten kun siihen vielä laitetaan nämä liikennepolttoaineiden käyttöön vaadittavat puhdistuslaitteistot, niin siihenpä tulee varmaan toinen samanmoinen potti päälle. Edellisessä hallituksessa korotimme jopa 50 prosenttiin näitä maatalojen biokaasuinvestointien avustuksia, minkä ansiosta näitä jonkun verran nyt on saatu, mutta on todella valitettavaa, että tässä tulemme jäämään jälkeen Ruotsista, Saksasta, monesta muusta maasta, joissa hyvin tehokkaasti on saatu etenkin maataloilla näitä biomassoja liikennepolttoaineen tuotantoon.

Mitä tulee tähän maaseudun tilanteeseen, se on totta, että maaseudulla ei pärjää ilman autoa. Se on aivan selvä. Täytyy nyt sanoa näihin maaseudun joukkoliikennedyhteyksiin, että ei ole kyllä enää vuosikymmeniin pärjännyt ilman autoa, vaikka nyt vielä kymmenen—parikymmentä vuotta sitten jonkun verran näitä linja-autoyhteyksiä olikin.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Mutta se, mikä on syytä huomata, on se, että jos nyt puhutaan koko valtakunnasta, niin on varmaan näin, että näillä kaikista pienituloisimmilla ihmisillä ei edes ole sitä omaa autoa, [Mai Kivelä: Niin just!] mutta ne, jotka tästä eniten nyt sitten kärsivät, ovat ne ei ehkä kaikista pienituloisimmat vaan siitä seuraavilla portailla olevat ihmiset: kenties pieniä työeläkkeitä saavat ihmiset, pienipalkkaiset, maaseutukunnissa asuvat duunarit. Heidän kannaltaan varmasti, kun tätä kokonaisuutta ajatte, löytyisi mielekkäämpiäkin keinoja näitä liikenteen kustannuksia alentaa. Joskus on ollut keskustelussa myöskin tämä liikenteen verotuksen tietynlainen alueellinen painottaminen sen mukaan, minkä verran on joukkoliikennettä käytettävissä, ja olisi oikeudenmukaisuutta, että kaikista vähiten veroa maksaisivat ne, joilla sitä joukkoliikennettä ei ole käytettävissä. Tämä on huomattu jo usean hallituksen aikana — niin kuin tämän nykyisenkin hallituksen aikana — että ison uudistuksen tekeminen tähän liikenteen verotusjärjestelmään tuntuu olevan poliittisesti todella vaikeaa ellei jopa mahdotonta. Näyttää se nyt tällä vaalikaudellakin jäävän tekemättä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.59 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset aikoinaan sanoivat, että heille on kynnyskysymys tehdä sellaista politiikkaa, joka parantaa suomalaisten ostovoimaa, ja nyt kun käytännössä arvonlisävero nostetaan Euroopan ennätystasolle ja myös ensi vuonna palkansaajien verotus kiristyy, niin on se nyt hieman erikoista täällä kohdistaa tätä ostovoimakritiikkiä ryhmään, joka ainoana esittää tätä alvin korotuksen perumista.

Sitten te sanoitte, että eri puolilla Suomea on erilaiset mahdollisuudet toimia ympäristön kannalta kestävästi, ja se on totta. No, en nyt referoi suoraan, mutta pointti oli kuitenkin, että esimerkiksi joukkoliikennettä on eri tavalla saatavilla eri puolilla Suomea, mikä on tietenkin päivänselvää, mutta samaan aikaan me ollaan esimerkiksi tänään käsittelemässä myöhemmin tässä istunnossa sitä, että te viette kunnilta ilmastosuunnitelmien teon ja siihen liittyvän rahoituksen pois, vaikka se on juuri se, mitä kunnat ovat halunneet. He haluavat osallistua tähän ilmastotyöhön. Sen takia mielestäni myös tällainen argumentointi on hieman läpinäkyvää.

Sitten te sanoitte, että teillä ei ole mitään esityksiä sen osalta, että näitä ilmastotoimia tai muita kompensoitaisiin, mutta esimerkiksi täällä vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa esitellään hiiliosinkomallia, jonka pointti olisi nimenomaan se, että fossiilienergian verojen tuloista voitaisiin palauttaa osa veronmaksajille oikeudenmukaisesti. Ja koko se reilun siirtymän pointti, joka meidän puolueella on ja josta on erilliset ohjelmat tietenkin olemassa, kun olemme puolue, joka yleensä ohjelmat tekee... Kun perussuomalaiset eivät tehneet edes vaaliohjelmaa, niin teille tämä ehkä toimii sitten erilaisella logiikalla, niin että asioita voi vain heitellä ilman ohjelmaa, mutta meidän reilun siirtymän ohjelma perustuu nimenomaan siihen, että ympäristötoimia tehtäessä ei kasvateta eriarvoisuutta eikä laiteta pienituloisia maksamaan ilmastotoimia, niin kuin te nyt laitate hallituksen talouspolitiikan maksajiksi pienituloiset. Näitä voidaan tehdä niin, että suoraan katsotaan, miten siinä sektorilla voidaan ne toimet kohdistaa sosiaalisesti oikeudenmukaisesti, tai sitten voidaan muilla sosiaalipolitiikan keinoilla muuttaa niitä vaikutuksia, jos esimerkiksi joillain ilmastopoliittisilla toimilla olisi vaikutusta eri tuloluokkiin epäoikeudenmukaisesti. Tällekin on vaikka kuinka paljon mekanismeja. VTT on esimerkiksi tuottanut meille

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

vaikka kuinka paljon informaatiota liikenteen päästövähennyksistä. Kyse ei todellakaan ole siitä, että näitä keinoja ei olisi olemassa tai niitä ei olisi täällä opposition papereissa, vaan kyse on ainoastaan siitä, että hallituspuolueet eivät ole näitä kiinnostuneita ottamaan käyttöönsä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

18.02 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Ensimmäisessä puheenvuorossani nostin juuri tätä esiin, liikenteen alueellista ja sosioekonomista eriytymistä. Edustajat Tynkkynen ja Honkonen pitivät erinomaisia puheenvuoroja juuri siitä, miten tämä vaikuttaa liikenteen kokonaisuuteen, että kun tehdään tällaisia bensa-alen kaltaisia toimia, niin sen kohdistuminen on vähän haastavaa.

Mutta haluan jatkaa tätä aihetta vielä sillä, että tähän liittyy mielestäni sellainen aspekti kuin ilmastotoimet, kun puhutaan joukkoliikenteen tukemisesta, josta hallitus leikkaa, jonka toimintaedellytyksiä hallitus vaikeuttaa esimerkiksi alennettua alvia nostamalla, mikä osuu suoraan lippujen hintoihin. Eli kun isoissa kaupungeissa, joissa on hyvät edellytykset joukkoliikenteelle ja miksei pyöräilylle ja kävelyllä, näihin panostetaan, niin itse näen sen niin, että tällä tavalla ostetaan myös liikkumavaraa haja-asutusalueelle, jossa on välttämätöntä käyttää omaa autoa ja sitä kautta käyttää liikkumismuotoa, joka tuottaa enemmän päästöjä. Tässäkin mielessä tavallaan tämä hallituksen liikennepolitiikka, ilmastopolitiikka on jokseenkin epäloogista. Eli vaikeutetaan joukkoliikenteen edellytysten parantamista suurissa ja keskisuurissa kaupungeissa, mutta samaan aikaan halutaan tukea tällaista bensa-alea, jolla sitten, kuten edustaja Tynkkynen hyvin ilmaisi, ajellaan myös isoissa kaupungeissa, kun autolla ajamisen kannustavuus kasvaa. Pidän tätä lyhytnäköisenä poliittisena toimintana, ja juuri näihin asioihin täällä pitäisi etsiä ratkaisua.

Onneksi tämä keskustelun sävy on nyt mennyt ehkä askeleen verran ratkaisuhakuisempaan suuntaan kuin se alussa oli, mutta sillä linjalla meidän on syytä jatkaa, jotta näitä ongelmia pystytään täällä salissa hoitamaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

18.05 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Arvostan todella tätä mahdollisuutta käydä vuoropuhelua siitä, miten siirtymä voidaan toteuttaa mahdollisimman alueellisesti ja muutenkin eri ihmisryhmiä tasapuolisesti huomioivalla tavalla. Se, miten vihreiden vaihtoehtobudjetissa asiaa on lähestytty, on yhtäältä sosiaaliturvan kautta, eli me emme tosiaan tekisi sosiaaliturvaan niitä leikkauksia, mitä hallitus on toteuttamassa — itse asiassa tekisimme jopa kohdennettuja parannuksia, joilla saataisiin vaikka opiskelijoiden asemaa parannettua — ja toisaalta sitä kautta, että meidän vaihtoehtobudjetissamme työn verotusta kevennettäisiin enemmän kuin mitä hallitus keventää, jolloin vaikkapa pienituloiset työntekijät hyötyisivät sitä kautta ja hyvitys tulisi tosiaan yhtäältä sosiaaliturvan ja verotuksen kautta, ei niinkään jonkin erillisen mekanismin kautta. Mutta katson kuitenkin, että myös tällaiselle erilliselle mekanismille on tarvetta, ja sen energiakriisi, jos jokin, meille opetti.

Kun energiakriisi iski ja kautta tämän salin yhteisesti jaettiin se näkemys, että pitää kannatella erityisesti pienituloisia suomalaisia kohonneiden energiahintojen yli, niin meiltä puuttui työkalu, jolla tällaisia kohdennettuja toimenpiteitä olisi voitu tehdä. Silloin,

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

silloisen päätöksenteon yhteydessä, edustaja Bergbom ja minä emme olleet tässä salissa, mutta silloiset kollegat fiksusti linjasivat, että edellyttivät hallitukselta tällaisen kompensatiomekanismin valmistelua. Se mekanismi voisi olla vaikka sen kaltainen, että Valtiokonttorille annettaisiin työkalut, joilla tarvittaessa, jos poliittisesti niin päätetään, voidaan kohdentaa vaikkapa tulotason perusteella tukea. Se voi olla könttäsumma palautuksia. Voidaan linjata vaikka, että 500 euroa tietyn tulotason alittaville kotitalouksille, tai mitä sitten demokratiassa poliittisesti päätetäänkään. Jos olemme yhtä mieltä siitä, että tämänkaltaisille kohdennetuille mekanismeille on tarvetta, niin toivoisin, että hallitus voisi palata tämän eduskunnan lausuman pariin ja myös alkaa valmistella tällaista mekanismeja, jotta sitten tarpeen tullen voitaisiin paremmin kohdentaa hyvityksiä niille, jotka niitä eniten tarvitsevat.

Mutta jos hahmottaa tätä valintaa, joka meillä poliittisesti on edessä, niin kuvitellaan, että Suomen väestö on sata ihmistä ja meillä on käytettävissä hyvityksiin polttoaineiden hinnasta sata rahaa. Mitä voimme tehdä? No, me voimme käyttää ne sata rahaa, jakaa ne tasan kaikille suomalaisille: jokainen saa yhden rahan. Tai me voimme vaihtoehtoisesti päättää niin, että se käytettävissä oleva liikkumavara, sata rahaa, jaetaan sille pienituloisimmalle viidennekselle tätä porukkaa, [Mai Kivelä: Juuri näin!] siis 20 ihmiselle. Se tarkoittaa sitä, että silloin jokainen pienituloisen ihmisen saa viisi rahaa eli viisi kertaa niin paljon kuin jos se rajallinen liikkumavara levitetään kaikille, mukaan lukien meille suurituloisille, jotka emme minkään kaltaisia hyvityksiä oman näkemykseni mukaan tarvitse.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

18.08 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Mitä tulee liikenteen verotuksen kokonaisuudistukseen, niin tällä kaudella se työ on myös käynnistetty. Olette ehkä mahdollisesti tietoisia siitä, että talouspoliittinen ministerivaliokunta on sellaisen 9.10.2024 linjannut käynnistettävän hallitusohjelman mukaisesti.

Ensin yksi kysymys vasemmistoliitolle — toivottavasti pystytte siihen vastaamaan.

Tarkistin teidän vaihtoehtobudjettinne, ja siellä todetaan kahteen kertaan: Ensin yksi veromuutos perutaan; polttoaineveron kevennys, 149 miljoonaa. Eikös näin? Mutta sitten siellä on toinen kohta samassa listauksessa: liikenteen polttoaineeverotaso palautetaan vuoden 2023 tasolle, 149 miljoonaa. Se on niin kuin kahteen kertaan siellä, eli kokonaissummahan on 298 miljoonaa. Oletteko te siis jotenkin tuplana korottamassa — ensin korottamassa polttoaineveroa, ja sitten on vielä toinen korotus? Siellä listassa on tämä tosiaan kahteen kertaan. Tämä saattaa olla painovirhe siellä teidän vaihtoehtobudjettinne aivan lopussa, mutta siellä listassa on kahteen kertaan tämä 149 miljoonaa. Voin tulla tarvittaessa vielä sinne näyttämään. [Timo Furuholmin välihuuto]

Mutta mitä tulee tähän hallituksen politiikkaan, niin täytyy muistaa — tässä keskustelussa yritin itse sitä tuossa vähän nostaa esiin — että se ei liity pelkästään pieni- ja keskituloisiin suomalaisiin autoilijoihin, vaan tässä on myös Suomen teollisuus ja sitä kautta Suomen kilpailukyky kyseessä, mitä tulee polttoaineiden hintoihin, eritoten dieselin osalta, jota raskas liikenne tarvitsee. Tämä hallitus muuten aloittaa ammattidieselin valmistelun. Se olisi tarkoitus vuonna 2027 ottaa käyttöön, mikä on merkittävä toimi, jolla pyritään Marinin—Saarikon hallituksen päättämää liikenteen päästökauppaa kompensoimaan sitten jollakin tavalla meidän raskaalle liikenteelle ja sitä kautta teollisuudelle.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Mutta siihen teollisuuteen liittyen: Tavallaan meidän teollisuus kulkee pitkälti kumipyörien varassa tuolta maakunnista meidän satamiin, eli siihen ei pelkkä junaverkosto riitä, ja kyllä herää kysymys, että jos se polttoaineen hinta siellä pumpulla nousee merkittävästi, niin mitä se tarkoittaa a) vientisektorin kilpailukyvyille, b) meidän kotimarkkinoille, ja sitten c) jos meidän keskiluokalta, pieni- ja keskituloisilta ihmisiltä, pumpataan, otetaan rahat pois, että käyttäkää rahat vaan polttoaineisiin ja asumiseen, niin missä se heidän ostovoimansa on sinne suomalaisille sisämarkkinoille sen jälkeen? No, sehän katoaa. Mitä siitä sitten seuraa? No siitähän pahimmillaan seuraa sitten se, että sisämarkkinoilla olevien yritysten kysyntä heikkenee, mikä toisaalta sitten taas aiheuttaisi sen, että siellä ei ole niin paljon työntekijätarvetta. Eli tosiasia on se, että myös teidän vaihtoehtonne, vaikka kuinka kauniisti siitä puhutte, voisi johtaa tosiasialliseen ostovoiman heikentymiseen monen suomalaisen kohdalla. Tätä ei toki todennäköisesti oteta huomioon eduskunnan tietopalvelun laskelmissa, se on todettava.

Vielä on yksi maininta, kun vasemmistoliitto oli huolissaan tästä kuntien ilmastosuunnittelusta. Kunnat voivat tehdä sitä, mutta olen itse nähnyt, mitä se suunnitelma käytännössä on: konsulttien pelkkää pöhinää, jolla rahoitetaan konsultteja. Jos kunta haluaa sellaisen tehdä, se saa semmoisen tehdä, tämä hallitus ei sitä kiellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

18.11 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Suomi on pitkä maa, ja kotimaan matkailua ei kaikkialle voida tehdä julkisilla välineillä. Etenkin maaseudulla ja syrjäseudulla autoilu on välttämätöntä. Suomi ei pienenä maana myöskään pelasta maailmaa hiilipäästöjä kuristamalla. Paljon suurempi vaikutus tulisi nähdä suurvalloilla, kuten esimerkiksi Yhdysvallat, Kiina ja Intia. Suomen päästöt ovat noin promillen luokkaa näihin suurvaltoihin nähden.

Tässä turvallisuustilanteessa meidän pitäisi investoida omavaraisuuteen ja huoltovarmuuteen. Yrittäjä kuitenkin joutuu samalla monien direktiivien ja rajoitteiden toimesta maksamaan yhä suurempaa hintaa johtuen juuri siitä, että Suomen tulisi olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Monet pienet yritykset ja pienet maatalousyrittäjät ovat joutuneet lopettamaan yrittäjyytensä kohtuuttomilla hintojen nousuilla ja vaatimuksilla uudistaa toimintaansa niin, että työnteke on käynyt ylivoimaisen kalliiksi, jopa mahdottomaksi. Ylen tiedotteen mukaan Suomi on vähentänyt päästöjä peräti 43 prosenttia vuoteen 1990 verrattuna. Eikö tämäkin ole hieno saavutus?

Pääministeri Orpon hallitus on päättänyt kohtuullistaa päästökaupasta aiheutuvia kustannuksia logistiikkaketjuun ottamalla käyttöön vuoden 2027 alusta raskaalle liikenteelle kohdistetun dieselpolttoaineen palautusjärjestelmän eli ammattidieselin. Tämä hallitus on hallitusohjelman mukaisesti sitoutunut ilmastotavoitteiden saavuttamiseen, silti maltti on valttia hiilineutraalisuudenkin kohdalla, ja meidän on turvattava oma huoltovarmuus ja pyrittävä omavaraisuuteen, yrittäjyyteen, eikä pidä antaa tilanteen vaarantua niin, että yritystoiminta siirtyy ulkomaille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä.

18.13 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ymmärrän, että perussuomalaisilla voi olla halua tarttua näihin, kun teidän lupaus siitä, että pienituloisilta ei leikata ja se ei

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

teille käy, on petetty, ja sen lisäksi edustaja Bergbom on jopa joutunut äänestämään omaa bensa-aloitettaan vastaan mutta toki samaan aikaan oli sitä mieltä, että on tosi hienoa, että me olemme päässeet keskustelemaan täällä esimerkiksi reilusta siirtymästä, vähän niin kuin edustaja Tynkkynen sanoi.

Toiseksi edustaja Bergbomille kiitos tästä huomiosta, mikä liittyy meidän vaihtoehtobudjettiin, tarkistamme sen. En osaa siihen suoraan sanoa, mutta oletan, että nämä luvut ovat kuitenkin täällä laskuissa oikein. Eli epäilimme kopiokonevirhettä tässä, mutta katsotaan, mikä on oikea vastaus. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh! — Timo Furuholm: Palkataan Bergbom kansliaan!] — Joo.

Mutta oli miten oli, ainakin se on ollut selvää näitä vaihtoehtobudjetteja vertaillen, että vasemmistoliitto olisi ainoa puolue, joka ei leikkaisi työttömyysturvaa, joka peruisi nämä kaikki sosiaaliturvaleikkaukset, ja me oltaisiin myös ainoa puolue, joka parantaisi vaihtoehtoista kaikkein pienituloisimpien työntekijöiden eli 1 000 euroa ansaitsevien ihmisten taloudellista asemaa, ja myös pienituloisten palkansaajaperheiden tulot nousisivat selkeästi eniten. Nämä olivat nyt vain muutama esimerkki tästä, mutta varmaan on aika selvää tässä salissa, että tämänkin vaihtoehtoprosessin jälkeen voimme ihan luotettavasti täällä vasemmalla olla pienituloisten puolesta.

Minulla on vielä tähän itse lakiesitykseen kaksi huomiota, jotka olisin halunnut sanoa jo ensimmäisessä puheenvuorossa, mutta en ole ehtinyt, kun olen ajautunut tähän muuhun mielenkiintoiseen keskusteluun, niin sanon ne nyt, ennen kuin aika jälleen loppuu.

Ensinnäkin nämä joustot. Haluan nostaa tässä keskustelussa esille sen, että minä itse suhtaudun niiden käyttöön erityisen kriittisesti, ja niihin sisältyy paljon sellaisia epävarmuuksia ja riskejä, joita pitäisi paremmin huomioida. Ajattelen, että jos tämä jousto otetaan käyttöön, niin sitä ei missään nimessä pitäisi ainakaan maankäyttösektorilla soveltaa. Lisäksi pitäisi olla sitten aivan varma, että siihen mekanismiin hyväksytään vain sellaisia todellisia ja lisäisiä päästövähennyskeinoja ja tämä kaksoislaskenta vältetään.

Sitten viimeinen huomio on se, että vaikka tässä nyt biopolttoaineiden käytöstä ei ole hirveän kriittisesti keskusteltu, niin meidän ongelma on se, että me ei saada niitä todellisia tietoja, ja näitä arviointeja päästövaikutuksista on vaikea tehdä, koska julkista tietoa ei ole. [Puhemies koputtaa] Useat lausunnonantajat nostivat esille, että me tarvittaisiin tietoa näistä biopolttoaineiden raaka-aineista. Tämä on myös ongelmallista poliitikkojen näkökulmasta, kun me ei voida tehdä [Puhemies koputtaa] sitten kunnollista arviointia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

18.16 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Edustaja Rasinkangas puhui edellä hyvin huoltovarmuuden ja omavaraisuuden parantamisesta, ja jaan tämän tavoitteen lämpimästi. Sitten on kuitenkin niin, että siltä osin kuin jakeluvuoroa heikentämällä vähennetään kotimaisen biopolttoaineen käyttöä ja lisätään ulkomaisen fossiilisen tuontipolttoaineen käyttöä, niin se heikentää meidän omavaraisuutta ja huoltovarmuutta eikä paranna sitä. [Mai Kivelä: Juuri näin!]

Halusin loppuun vielä ottaa kaksi vähän kauemmalle kurottavaa ajatusta siitä, miten voitaisiin tulevaisuudessa ehkä ajatella tätä liikenteen hinnoittelua mahdollisimman reilulta kannalta. Ensinnäkin haluan tukea edustaja Honkosen esittämää ajatusta siitä, että taloudellista ohjausta voitaisiin porrastaa alueellisesti, koska on juuri niin, että meillä

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

erityisesti maaseudulla ja syrjäseuduilla tarve oman auton käytölle on merkittävästi suurempi kuin erityisesti taas sitten etelän suurissa kaupungeissa, ja nykyisellään polttoainevero ei tätä eroa tunnusta. Keskustelussa on vuosien varrella pohdittu erilaisia paikannukseen perustuvia tienkäyttömaksuja, jotka nähdäkseni olisi mahdollista toteuttaa myös yksityisyydensuojaa kunnioittavalla tavalla, ja se mahdollistaisi sen, että me verottaissimme nykyistä enemmän autoilua siellä, missä autoilulle on vaihtoehtoja ja missä haitat ovat suurimpia, eli siis suurissa kaupungeissa, ja vastaavasti verottaissimme nykyistä vähemmän autoilua siellä, missä se oman auton käyttö on aivan pakollista ja välttämätöntä, erityisesti maaseudulla ja haja-asutusalueilla. Tähän suuntaan toivoisin, että voisimme edetä.

Toinen mahdollinen osaratkaisu voisi olla se, että kun nykyisellään polttoaineverot on määritelty kiinteinä summina meidän verolaissa, siis sentteinä litralta, niin voitaisiinko tulevaisuudessa harkita ikään kuin dynaamista verotusta. Ja mitä tarkoitan sillä? Kun tässä on edellä monessa puheenvuorossa aivan oikein muistutettu siitä, että polttoaineiden pumppuhintoihin vaikuttavat olennaisella tavalla polttoaineiden maailmanmarkkinahinnat, joihin me suomalaiset emme pysty juurikaan vaikuttamaan, niin se verotus olisikin suhteessa siihen polttoaineiden maailmanmarkkinahintaan. Eli silloin kun maailmanmarkkinahinta on tapissa, verotus voisi olla alhaisempi, jotta välttyttäisiin niiltä hyvin korkeilta polttoaineiden hinnoilta — varmasti kaikki tässä salissa jakavat sen ajatuksen, että ne ovat ongelmallisia — ja sitten vastaavasti taas kun polttoaineiden maailmanmarkkinahinta on hyvin alhainen, silloin se vero voisi olla nykyistä korkeampi. Se vaihtelu pumppuhinnoissa vähenisi, mutta voitaisiin leikata niitä erityisen korkeita hintoja, jotka ovat ongelmallisia, ja sitten vastaavasti varmistaa, että se hintaohjaus siellä säilyy ja kuitenkin myös valtiolle niitä tarvittavia verotuloja kertyy. Harkittavaksi tällainen, ei huomenna toteutettava, mutta ehkä jollain aikajänteellä mahdollinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

18.19 Timo Furuholm vas: Arvoisa puhemies! Vielä viimeinen puheenvuoro tästä asiasta. — Perussuomalaisten suunnasta tuli kaksi mainintaa tästä ammattidieselistä. Ottamatta nyt kantaa itse ammattidieseliin, kun ei ole mitään esitystäkään täällä tarjolla, tässä on juuri ideana se, mitä me olemme tässä tältä puolelta salia penänneet, eli kohdistetaan tietyllä tapaa tällainen tuki tiettyyn asiaan, ja jos te pystytte siihen ammattidieselin kohdalla, niin te todennäköisesti pystytte siihen myös pienituloisten autoilijoiden kohdalla, jos vain näette vaivaa.

Oikeastaan jos vielä jatkan edustaja Tynkkysen puheenvuoron hyviä ehdotuksia siitä, minkälaista liikenteen verotus voisi olla ja millä tavalla sitä rahoitettaisiin ja subventoitaisiin sitten pienituloisia autoilijoita, niin tämä liikenteen verotuksen uudistus, jonka edustaja Bergbomkin mainitsi, on nyt valtava mahdollisuus tälle hallitukselle tuoda näitä erilaisia toimia pöytään ja pohtia, millä tavalla oikeudenmukaisuus turvataan, kuitenkin niin, että pidetään myös ekologinen näkökulma pinnalla.

Lopuksi vielä loppukaneettina keskustelulle: Kun edustaja Bergbom oli niin tarkkaan lukenut tätä meidän vaihtoehtobudjettia — kiitos siitä — niin ehkä se päällimmäinen pointti, mikä täältä minun ja edustaja Kivelän suusta tuli, on, että kun näitä lukuja katsoo, niin pelkästään asumistuen ja työttömyysturvan leikkaukset ovat yhdessä 900 miljoonaa euroa ja se bensaverotuksen lasku olisi 149, ja tässä on se juju ja pointti, miten niitä

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

pienituloisia voidaan tukea ja miten heidän ostovoimastaan huolehditaan. Ja kuten sanottua, me olisimme peruneet nämä kaikki leikkaukset. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

18.21 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä on käyty mielestäni hyvää keskustelua — ja se näyttää vielä jatkuvankin, siellä on lisää puheenvuoropyyntöjä listalla — koskien sitä, miten liikenteen verotusta olisi fiksua muuttaa ja miten huomioisimme paremmin ne olosuhteet, mitä eri puolilla Suomea on esimerkiksi näitten pitkien etäisyyksien osalta. Niin kuin tässä on hyvin tullut esille, tiedämme, että meillä on paljon alueita, joilla joukkoliikenne ei todellakaan ole mikään todellinen vaihtoehto arjessa, ja päinvastoin meillä on tilanne, että monissa kotitalouksissa täytyy olla kaksi autoa, kun yhdelläkään autolla ei pärjää, ja sen takia olisi syytä miettiä myös, miten löydämme niitä keinoja, että voimme toisaalta taloudellisesti oikeudenmukaisesti miettiä tätä verotusta mutta samalla tavalla kannustavasti, niin että se myös vähentää liikenteen päästöjä, missä tietysti jakeluvelvoite on ollut hyvä keino siihen liikenteen päästöjen vähentämiseen, mutta siinäkin tietysti se kustannusten jakamisen reiluus on yksi kysymys. Minusta tässä on hyvin tuotu esille se, miten me vihreät vaihtoehtobudjeteissamme toisaalta olemme halunneet panostaa pienituloisiin niin perumalla sosiaaliturvaan kohdistuvia leikkauksia kuin laittamalla sinne erillisiä lisäpanostuksia mutta myös sitten verotuksen osalta sekä pienituloisten että keskituloisten verotusta keventämällä huomattavasti enemmän kuin hallitus.

Tämä omavaraisuus on tässä keskustelussa myös noussut, mutta niin kuin tuossa edellisessä puheenvuorossa jo totesin, niin valitettavasti tällä esityksellähän mennään toiseen suuntaan. Tällä esityksellähän nimenomaan vähennetään sitä omavaraisuutta, mitä liikennepolttoaineiden osalta pystyisimme yhä enemmän luomaan, niin että pääsisimme yhä enempi irti fossiilisista polttoaineista. Ja jos mietitään yhtään pidemmälle aikavälille, on ihan selvää, että fossiilisten hinta tulee nousemaan, ja siinäkin mielessä jos meillä olisi tarjolla enemmän niitä kotimaisia vaihtoehtoja, vaikka biokaasua, se myös mahdollistaisi sen, että tämä paine hintojen nousuun sitten niillä autoilijoilla, jotka käyttävät liikennebiokaasua, olisi paljon vähäisempi.

Sitten tässä tuli esiin tämä seuraamusmaksujen alentaminen, jota pidän kyllä myös lainsäädännöllisesti aivan vääränlaisena viestinä. Kyllähän meidän täytyisi varmistaa sitä, että lainsäädäntöä noudatetaan, ja tämän seuraamusmaksun merkittävä alentaminenhan nyt kannustaa aivan toisenlaiseen suuntaan. Sen lisäksi pitäisi tietysti huolehtia siitä, että ilmastotavoitteet tulevat muilla keinoin noudatetuiksi.

Samoin tähän joustomekanismiin liittyy tietysti paljon huolia ja riskejä, mitä tuossa vastalauseessa on minusta hyvin avattu, [Puhemies koputtaa] ja myös sen osalta tässä esityksessä on kyllä paljon huolia ja sellaisia asioita, mitä on vaikea kannattaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.25 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies, hyvät naiset ja miehet! Kun olen itse pohtinut tätä biokaasuasiaa, josta edustaja Mikkonen tuossa muun muassa puhui, niin kyllä itse Elon laskuopin mukaan ihan selkeästi pidän sitä kaikista parhaana ratkaisuna. Se on parempi kuin mikään sähköauto, ja mielestäni meidän pitäisi siihen panostaa. Mutta se on

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

kyllä tosi hankalaa, kun se biokaasu mielletään Euroopan unionin tasolla niin, että se rinnastetaan maakaasuun joissakin asioissa, ja meidän pitäisi pyrkiä varmaan korjaamaan sinne se tieto. Sieltä tulee pakoputkesta savua, mutta ei se sähköautokaan kulje ilman isoja ympäristövaikutuksia. Siellä sähköautoille raikataan metsiä, rakennetaan tuulimyllyjä, kaivatetaan lapsilla malmeja. Ja tosiaan tarvitaan paljon niitä malmeja, ja jos eivät niitä lapset kaiva, niin sitten niitä kaivetaan isoilla pyöräkuormaajilla ja kaivinkoneilla, jotka kuluttavat tällä hetkellä kyllä ihan niitä fossiilisia polttoaineita.

Kun biokaasu siellä rinnastetaan siihen maakaasuun, niin se on vähän sama kysymys kuin se, että Suomessa turve rinnastetaan fossiiliseen polttoaineeseen, mitä se ei ole. Edustaja Tynkkynenkin tietää varmasti, että se turve uusiutuu, joskin hitaasti, ja kyllähän se silloin on uusiutuva materiaali. Tässä kun jälkeinpäin näitä päätöksiä katselee, että on ollut kaikenlaisia kaasuputken rakentamisia Venäjältä Saksaan, niin yhtä lailla joku voisi ajatella, että tämäkin on ollut ihmeellinen juttu, että turve onkin meillä sitten yhtäkkiä fossiilinen ja sanotaan, että se ei uusiudu, vaikka kaikki tietävät, että se uusiutuu.

Tuo, mitä edustaja Tynkkynen nosti esille tuosta polttoaineen hinnan dynaamisesta verotuksesta, on kyllä sellainen asia, jota olisi syytä miettiä, ja pidän sitä ehdottomasti ihan järkevänä ajatuksena. Se antaisi myöskin auton hankkijalle jonkinlaisen ennusteen siitä, mitä tapahtuu tulevaisuudessa, mutta se pitäisi tehdä pitkäjänteisesti, niin että autoa ostaessaan ihminen tietäisi, mitä hän on hankkimassa. Se olisi kaikista parasta turvaa pienituloiselle, [Puhemies koputtaa] että tietää, miten hänen autonsa kulutus ja polttoaine käyttäytyvät jatkossa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

18.28 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kivelä, te totesitte, että olen joutunut äänestämään omaa kansalaisaloitettani vastaan. Tiedän, että se oli hyvä täky teiltä ja yritätte saada sillä minut koukkuun tässä. Niin nyt kävi, ja haluan siitä vastata.

Sellaista se demokratia on, että täällä eivät yksittäiset edustajat tai muutamat edustajat saa aina haluamaansa läpi. Te olette itsekkin sen joutunut katkerasti huomaamaan ollessanne hallituksessa. Tehän tietojeni mukaan vastustatte jyrkästi muun muassa turkistarhausta, mutta niin vain olitte hallituksessa, jonka aikana Suomessa turkistarhaus yhä kukoisti, eli toimitte toisin sanoen osin omia arvojanne vastaan. [Juha Mäenpää: Tukivat isoilla summilla! — Mai Kivelän välihuuto] — Tukivat isolla summalla. — Sitä on, edustaja Kivelä, reaalipolitiikka, kun tehdään monipuoluedemokratiassa politiikkaa, että joudutaan tekemään kompromisseja. Sellaista se politiikka toisinaan on.

Kompromissi tämän hallituksen osalta — kiva kun haluatte sen vielä käydä kertaalleen läpi — on tosiaan se, että tietojeni mukaan ensimmäistä kertaa polttoaineveroa tämän maan historiassa lasketaan. Eikä siinä vielä kaikki: CO₂-komponenttiin on tulossa myös jatkossa vuosille 26—27 alennuksia. Eikä siinä vielä kaikki: 2027 otetaan käyttöön ammattidiesel. Eikä siinä vielä kaikki: teidän päättämääne jakeluvaihtoehtoa laskettiin, mikä tarkoittaa sitä, että suomalainen pieni- ja keskituloinen autoilija maksaa pumpulla huomattavasti vähemmän kuin te olisitte halunneet. Eikä siinä vielä kaikki: tämän lisäksi hallituksen infrapaketissa on merkittäviä panostuksia muun muassa korjausvelan purkamiseen. Eikä siinä vielä kaikki: pieni- ja keskituloisille on hallitusohjelmassa linjattu yli 400 miljoonan euron edestä veronalennuksia. Eikä siinäkään vielä kaikki, nimittäin lapsiperheille tulee

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

työtulovähennys, 50 euroa per lapsi per vanhempi, yksinhuoltajilla korotettuna, eli 100 euroa per lapsi.

Nämä ovat kokonaisuuksia, mitä neuvoteltiin hallitusohjelmassa neljän puolueen kesken, ja sellaiselta se kompromissi näyttää. Niin että on se ihan totta, että me emme saaneet nuorisojärjestön aloitetta edustaja Vigeliuksen kanssa sellaisenaan läpi, mutta eihän se politiikka koskaan toimi niin, kun meillä ei ole mikään kaksipuoluejärjestelmä, jossa vuorollaan yksittäinen puolue päättää, miten tässä maassa tehdään, vaan sovitaan ohjelma, josta neuvotellaan eri puolueiden kesken. Te olette itse nähnyt sen, tähän mennessä tässä talossa kaikki muut edustajat ovat sen nähneet, ja sellaista on hallituspolitiikka.

Näistä kompromisseista, mistä on päätetty, olen äärimmäisen ylpeä ja myös todella onnellinen, kun ottaa huomioon sen, että teidän vaihtoehdossanne nämä kaikki päätökset peruutettaisiin — eikä siinä vielä kaikki: korottaisitte merkittävästi polttoaineen ja liikenteen verottamista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

18.31 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Oli hienoa verbaaliakrobatiaa tässä edellisessä puheenvuorossa. Loistavaa, että meillä eduskunnassa on tällaista nousevaa sanankäyttäjäpolvea. Itse asiassa Jyväskylän yliopiston ylioppilaskuntalehtihän valitsi hiljattain myöskin hauskimman kansanedustajan, ja mielestäni edustaja Lohi tämän tittelin hyvin ansaitsi. Ja nyt kyllä edustaja Lohelta vähän kalastelen tätä hänen usein käyttämänsä hauskaa ilmaisua siitä, kuinka oppositiossa on helppo olla puhdas ja aatteellinen, hallituksessa joutuu sitten olemaan vain ahdas ja puutteellinen, ja tämä mielestäni hyvin kuvaa kyllä tätä tämän päivän keskustelua.

Tässä on ollut todella hyviä ja asiantuntevia puheenvuoroja näkökannasta riippumatta. Argumentaatio on ollut hyvää. Esimerkiksi edustaja Tynkkysen esiin ottamat tällaiset pitemmän aikavälin kehitysjatkukset vaikkapa tästä dynaamisesta verotuksesta olivat sinänsä aivan mielenkiintoisia, kuten tietysti myös oikeudenmukaisella tavalla toteutetusta kilometripohjaisesta verotuksesta. Tähänhän itse asiassa nyt on työtään aloittamassa työryhmä, jolla valmistaudutaan tähän liikenteen kokonaisverotuksen uudistamiseen, koska todella, niin kuin tiedämme, vääjäämättä liikenne on etenemässä tästä nykyisestä hyvin vähäpäästöisestä liikenteestä täysin, tai lähes täysin, päästöttömään liikenteeseen tulevaisuudessa. Ja kun ainakaan sitten päästöperusteella ei voida veroja enää kerätä, niin siinä yhteydessä tietysti nousee kysymys siitä, kuinka mielekästä ylipäätään sitten liikkumisesta on näin suuria veroja kerätä. Tuohon dynaamiseen verotukseen liittyy tietysti myös se haaste, että nykyiselläänhän, siis ihan fiskaalisessa mielessäkin, liikenteestä kerätään valtavia verotuloja esimerkiksi arvonlisäverolla, joka on käytännössä siis veroa veron päälle. Elikkä siitä lakisääteisestä polttoaineen verosta tulee sitten vielä se arvonlisävero päälle.

Arvoisa puhemies! Ilta on jo pitkällä, joten en halua yhtään provosoida enää keskustelua tästä eteenpäin, mutta tosiaan tähän polttoaineen hintaan liittyy kyllä tuolla arjessa todella isoja heilahteluja. Ihan omastakin kulutuskäyttäytymisestä lähtien olen tietenkin havainnoinut sitä, milloin esimerkiksi polttoaine on edullista, jolloin sitten on viisasta tietysti kuluttajan näkökulmasta tankata. — Valtiovarainministerihän voi olla eri mieltä. Valtiovarainministerille on järkevää, että ihmiset tankkaisivat silloin, kun polttoaine on

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

kallista. — Ja viikon sisällä samalla huoltoasemalla todella se vaihtelu on ihan säännönmukaisesti 20, jopa 30:kin senttiä litrassa, ja silloin se ei kyllä voi tulla esimerkiksi sieltä jalostusarvojen muutoksesta tai maailmanmarkkinahinnasta, koska sehän on ihan se sama polttoaine, joka sinne säiliöön on tuotu, vaan se on todella kyllä dynaaminen se polttoainemarkkina ja hinnoittelu siellä.

Elikkä siinä mielessä ollaan mielenkiintoisten asioitten äärellä, ja varmasti talousvaliokunnan jäsenet osaisivat tästä enemmän kertoa, [Puhemies koputtaa] mutta minusta tämä mietintö voidaan hyväksyä ihan tällaisenaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

18.34 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Lyhyesti: Niitä 17 000:ta köyhää lasta, joita arvioidaan, että teidän politiikkanne johdosta tähän maahan tulee lisää, tai niitä sataatuhatta toimeentulotuen tarvitsijaa ei varmaan hirveästi ilahduta teidän retorinen kikkailunne tai se, kuinka ansiokasta se on, vaan se, mitä jälkeä te saatte teidän politiikallanne aikaan. Täällä voi jokainen voida luetella ihan mitä vaan, mutta nämä ovat sitten ulkopuolisia arvioita siitä, mitä teidän politiikkanne saa aikaan, ettekä te varmaan itsekään kiistä sitä, että te lisäätte eriarvoisuutta, te lisäätte köyhien lasten määrää ja te lisäätte toimeentulotuen saajien määrää, esimerkiksi.

Ja jos näitä vaihtoehtoja katsoo, niin on varmaan ihan selvä, että tässä myös eduskuntaryhmissä on eroja, ja se on varmasti tässä vaiheessa jo tullut kaikille selväksi. Toki olisi ollut ihan hienoa, että olisitte kertoneet nämä ennen vaaleja silloin, kun ihmiset ovat äänestäneet.

Sitten siitä, mitä sanoitte tästä teidän toiminnastanne, kun äänestitte omaa bensa-aloitettanne vastaan: Se on eri asia, jos omat tavoitteet eivät edisty. [Miko Bergbom: Ahaa!] Jos olet vaikka hallituksessa, niin en oleta, että jos kaikki asiat, joita olet sanonut tavoittelevasi vaikka nuorisojärjestössä tai omassa ryhmässä, eivät ole siellä, niin silloin olisit jotenkin toiminut väärin, mutta se on eri asia, jos äänestää omaa aloitetta vastaan. Minä voin kertoa teille, että jos täällä olisi aloite, jossa Suomessa kiellettäisiin turkistarhaus, niin minä varmasti äänestäisin sen puolesta, ja olen erittäin iloinen, jos esimerkiksi te tuotte tänne sellaisen aloitteen. Toki nyt meillä on kansalaisaloite, jossa me saamme tästä joka tapauksessa äänestää, mutta jos sellainen aloite olisi ollut viime kaudella, niin minä olisin sen puolesta äänestänyt. Se, että kaikki omat tavoitteet eivät etene, ei tarkoita sitä, että toimisi täysin omia tavoitteita vastaan. Jokainen ymmärtää sen, että kaikki asiat eivät etene niin kuin meistä yksittäiset ryhmät haluavat, mutta silloin kun äänestää omaa aloitettaan vastaan, niin silloin äänestää omaa aloitettaan vastaan, ja se on aika eri asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.37 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies, hyvät naiset ja miehet! Edustaja Kivelä piti tunteikkaan puheen äsken tuosta turkistarhauksesta, ja se nyt ei suoranaisesti liity tähän polttoaineiden käytön edistämisen lakimuutokseen. Mutta haluan kiittää edustaja Kivelää siitä, että olitte viime kaudella hallituksessa, ja kuitenkin kun sitten oli turkistarhaajilla ahdasta, niin tuitte heitä merkittävästi tässä ammatissaan. Kiitokset siitä, se on hyvä asia.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Mutta sitten edustaja Kivelä sanoi myöskin, että meidän hallitus tuo Suomeen 7 000 köyhää lasta lisää ja että se on meidän syy. [Mai Kivelä: 17 000 lasta tippuu köyhyyteen! — Timo Furuholm: 17 000!] — 17 000, anteeksi, en edes muista, mitä sanoin, mutta tosiaan tarkennan vielä, että edustaja Kivelä sanoi, että meidän hallituksen syytä on se, että Suomessa on 17 000 köyhää lasta lisää. [Mai Kivelä: Uutta!] Ja minä olen vähän eri mieltä tästä. Tavallansa se pitää paikkansa, mutta eihän se ole meidän syy, että esimerkiksi teidän hallitus velkaannutti maataamme viime kaudella erittäin rajusti, ja ei se ole yksinomaan viime hallituksenkaan syy, vaan se on tämän Suomen pitkän linjan... [Mai Kivelä: Täällä on juuri esitelty tämä vaihtoehto!] Maa on pahasti velkaantunut. Täällä on eletty yli varojen. Meidän on vain tehtävä näitä ikäviä leikkauksia. En minä niistä nauti millään tavalla, mutta nämä on tehty sillä tavalla, että me pärjäisimme jatkossakin tässä maassa [Mai Kivelä: On vaihtoehtoja leikkauksille!] ja pystyisimme pitämään huolta.

Esimerkkinä nyt tulee mieleen se, että kun oli joku elvytyspaketti viime kaudella, jolloin tekin olitte hallituksessa, niin Suomi otti muistaakseni seitsemän miljardia kontolleen velkaa, josta se sai itselleen noin kaksi miljardia käyttöön, ja sillä viidellä miljardilla sitten tehtiin Italiassa pesuhuoneremontteja ilmaiseksi niille henkilöille siellä. Tämähän on ihan kiistatonta, siitä on näyttöä. Ja nyt kun korkotasoa on noussut, on arvioitu, että tämä teidän ottamanne seitsemän miljardin velka tulee maksamaan meidän kansalaisille noin 10—12 miljardia euroa, että kyllä teidän on ihan turha meitä syyttää näistä leikkauksista. Siihen kaikki edelliset hallitukset ovat syällisiä, [Mai Kivelä: Kantaisitte edes vastuunne omista leikkauksistanne!] että sitä velkaa on otettu. Yli varojen on eletty. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

18.40 Miko Bergbom ps: Arvoisa herra puhemies! Välillä tuntuu siltä, että kun argumentit loppuvat, niin maalitolpat siirtyvät, ja näin myös vasemmistoliiton edustajan puheessa, kun otetaan esiin ulkopuoliset vaikutusarviot tämän hallituksen harjoittamasta politiikasta.

Myös teidän vaihtoehtoanne ovat ulkopuoliset arvioineet, nimittäin eduskunnan tietopalvelu, jonka mukaan 50 000 työllistä tässä maassa vähemmän teidän vaihtoehtonne seurauksena tarkoittaisi 50 000 työpaikkaa vähemmän, 50 000 uutta ihmistä sosiaaliturvan varaan. Jos se on teidän tavoite, että yhä useampi suomalainen todella olisi pienituloinen ja työttömänä, niin se olkoon teidän vaihtoehtonne todellinen tarkoitus, mutta se ei ole tämän hallituksen tarkoitus. Tämä hallitus edistää työntekoa ympäri Suomenmaan ja myös siten, että siellä töihin pystyy menemään autolla myöskin maaseudulla. Ja tämä tosiaan on eduskunnan tietopalvelun ammattilaisten, virkamiesten, ulkopuolisten toimijoiden, laskema teidän vaihtoehdostanne. 50 000 ihmistä vähemmän töihin. [Mai Kivelä: No, missä ne työpaikat on?] Se on ulkopuolinen arvio. Se on ulkopuolinen arvio, te ette pääse sitä mitenkään karkuun.

Nyt on mittautettu hallituksen hallitusohjelma, [Mai Kivelä: Te olette lisänneet työttömyyttä!] jossa on useita hyviä toimia suomalaisille pienituloisille autoilijoille myös maaseudulla, ja siitä tulee todennäköisesti enemmän kiitosta kuin teidän linjastanne, jossa polttoaineen hinta nousisi ensi vuonna jo yli 30 senttiä bensassa ja noin 50 senttiä dieselissä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ilmastolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 151/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 8/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.42 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen aiemman päätöksen ja ympäristövaliokunnan mietinnön mukaisesti hallitus poistaa kunnilta aivan pätkähullun ilmastosuunnitelmien laatimisvelvoitteen. Kiitos tästä järkipäätöksestä, joka säästää kunnilta virkamiesten ja päättäjien aikaa ja valtiolta 2,8 miljoonaa euroa vuosittain.

Kyse on siis yhdestä niistä toimista, joilla hallitus sekä tasapainottaa valtiontaloutta että purkaa turhaa sääntelyä — kaksi kärkeä yhdellä iskulla. Kolmas kärpänen kaupan päälle on itse ilmastoideologian suitsiminen. Omasta mielestäni kaikkien ilmastotoimien ja hiilineutraalisuustavoitteiden tulisi olla aina kustannustehokkaita kaikille osapuolille, kuten kansalaisille, kunnille, yrittäjille ja valtiolle, ja eritoten vapaaehtoisia.

Tieteellisten tutkimusten mukaan ilmakehän hiilidioksidipitoisuus on keskimäärin 0,04 prosenttia. Tuosta määrästä on ihmisen aiheuttamaa hiilidioksidia noin 4 prosenttia. Suomen osuus siitä on vain noin tuhannesosa. Noin 96 prosenttia maailman hiilidioksidipäästöistä syntyy siis ilman ihmisen vaikutusta vapautumalla luonnosta ja meristä. Jos nyt tähän ilmastoideologiaan uskoo, niin eiköhän Suomi ole tehnyt jo enemmän kuin oman osansa verrattuna niihin maihin, joiden päästöt ovat maailmanlaajuisesti suuret.

Arvoisa puhemies! Onneksi tämä hallitus laittaakin omat kansalaiset ja heidän arjen kustannuksensa ja kuntien välttämättömät tehtävät ilmastohulluuden edelle. Toivon, että kunnat ymmärtävät nyt itsekkin priorisoida eivätkä laittaisi tässä tiukassa taloustilanteessa vähää rahojaan ja tuhlaasi aikaansa näihin jonninjoutaviin ilmastosuunnitelmiin vaan keskittyisivät mieluummin lakisääteisiin tehtäviin, kuten lasten, nuorten ja perheiden tukemiseen kouluissa ja varhaiskasvatuksessa.

Jos joku kunta nyt kuitenkin haluaisi tehdä tällaisen turhan ja aikaa vievän kalliin suunnitelman, olisi EU:lta mahdollisuus saada rahoitusta siihen. Eli tällaisiinkin turhuuksiin EU syytää meidänkin sinne maksamia varoja. EU:ltakin olisi viisaampaa nyt laittaa kaikki liikenevät rahat mieluummin yhteiseen puolustukseen, turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen eikä tällaiseen ilmastoideologiaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, edustaja Kalli on poissa. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

18.45 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Ehkä ensiksi tähän edelliseen edustaja Garedeuin puheenvuoroon, tähän ilmastoideologiaan, jota hän kuvasi. Nykyisen Orpon ja Purran hallituksen ilmastotavoitehan on tismalleen sama kuin edellisen hallituksen [Mai Kivelä: Jep!] — tämä ei tuossa äskeisessäkään keskustelussa muuten

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

tullut esille eikä edustaja Garedeuinkaan puheenvuorossa. [Aki Lindénin välihuuto] Ilmeisesti tämä ilmastoideologia nyt sitten maistuu osittain.

Mutta mitä kuntiin tulee, mistä tässä on kyse — siis käytännössä tästä, että ilmastolakiin vasta tovi sitten lisätty velvoite kunnille laatia ilmastosuunnitelma — niin sen poiston tässä kyllä hallitus kuorruttaa aika vahvalla identiteettipolitiikalla eikä nyt sitten ollenkaan katso, mitä käytännön hyötyjä siitä on ollut tai voisi tulevaisuudessa olla.

Ensinnäkin tämä suunnitelma on velvollisuus laatia vain kerran vaalikaudessa, siis neljän vuoden välein, aika harvoin. Kunnalla on muita lakisääteisiä asiakirjoja, jotka pitää joka vuosi päivittää, ja ne ovat vähintäänkin yhtä työläitä. Ja itse asiassa tämä velvoite tehtiin kuntien toivomuksesta. On monia kuntia, varsinkin pieniä kuntia, joissa ei aikaisemmin ole ollut resursseja tehdä tätä suunnitelmaa.

No, mitä täällä suunnitelmalla sitten tähän mennessä on saavutettu? On kuntia, joissa on useissa kunnan kiinteistöissä esimerkiksi päivitetty energiantuotantomuoto. On siirrytty kalliista öljylämmityksestä maalämpöön tai kotimaiseen biolämpöön, eli on tehty tällaisia käytännöllisiä, arjessa hyvin järkeviä, maalaisjärkisiä ratkaisuja, mutta se on tarvinnut vain niin kuin buustiksi sen, että on tehty, kerrankin ajan kanssa paneuduttu tähän asiaan. Suurimmilla kunnilla on enemmän resursseja tehdä näitä suunnitelmia, siitä olen täysin samaa mieltä hallituksen kanssa, mutta kyllä tässä nyt pienet kunnat jäävät sitten huonoimpaan asemaan. Monet niistä ovat olleet halukkaita näitä tekemään, varsinkin sen takia, kun nämä vihreän siirtymän investoinnit ovat tietenkin sellaisia, joita jokainen kunta haluaa, koska teolliset investoinnit tulevat painottumaan entistä enemmän näihin ilmastopäästöjä vähentäviin teollisiin investointeihin — ei niinkään sen takia, että valtiot tähän ohjaisivat, vaan sen takia, koska kuluttajat haluavat sellaisia ostaa ja markkinat ohjaavat siihen, vaikka perussuomalaiset tässä kuinka yrittäisivätkin tätä identiteettipoliittista kuorrutusta tähän päälle laittaa.

Arvoisa puhemies! Tällä perusteella — siis sillä, että suomalaiset kunnat haluavat tästä ilmastosuunnittelusta pitää kiinni — esitän, että tämä lakiehdotus hylätään ja hyväksytään keskustan lausumaehdotus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

18.48 Pinja Perholehto sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Haagissa alkoi tänään historiallinen ilmasto-oikeudenkäynti. Ajatus siitä voi tuntua aika kaukaiselta, mutta irvokasta kyllä, tismalleen samaan aikaan täällä koto-Suomessa käydään keskustelua ilmastolain vesittämisestä, käydään ilmeisesti myös keskustelua siitä, onko ilmastopolitiikalle ylipääntensä tarvetta, ja tismalleen samaan aikaan täällä koto-Suomessa joukko ympäristö- ja ihmisoikeusjärjestöjä on haastanut pääministeri Petteri Orpon hallituksen oikeuteen riittämättömien ilmastotoimien takia. Yksi osa tätä kannetta on nimenomaisesti hallituksen esitys, jota tässä salissa tällä hetkellä käsitellään.

Edellinen, Marinin hallitus otti kaksoiskriisin eli luontokadon ja ilmastomuutoksen tosissaan. Tämä näkyi aika monessa asiassa, mutta myös siinä, että ilmastolaki uudistettiin — ei siksi, että sitä olisi hallinnollisesti vain haluttu uudistaa, vaan siksi, että tulevaisuuden sukupolvillakin olisi mahdollisuus elää hyvin ja hengittää terveesti ja että tämä oikeus ja myös päättäjien velvollisuus toimia sen eteen kirjataan lakiin.

No valitettavasti nyt tämä nykyinen, Orpon hallitus ei tunnista enää tarvetta torjua ilmastokriisiä, vaan haluaa päätös toisensa jälkeen lähettää ympäri Suomea, tällä kertaa

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

kuntiin, viestin siitä, että ilmastokriisi ei olekaan tässä ja nyt, että meidän tapaamme elää ja pyörittää maailmaa ei tarvitsekaan muuttua tässä ja nyt, että ilmastomuutoksen hillintä ja sen vaikutuksiin varautuminen ei olekaan, esimerkiksi juuri siellä kunnissa, työtä, jota kannattaa ja pitää tehdä tässä ja nyt.

Tämänkaltaisen poukkoileva politiikka, jossa ilmastolakia muutetaan sen oltua voimassa vasta vuoden, on myrkkyä. Se on myrkkyä taloudelle, se on myrkkyä hallinnolle, ennakoitavuudelle, ennen muuta tässä tapauksessa myös kuntien sitoutumiselle ilmastopolitiikkaan. Ja siksi kunnissa ja kaupungeissa tarvitaan työrauha. Jos niille sellainen voitaisiin antaa sekä positiivisesti kannustaa, aika paljon todennäköisemmin nämä kunnat ja kaupungit myös onnistuisivat tekemään alueillaan merkittäviä ilmastoratkaisuja liittyen esimerkiksi kaavoitukseen, maankäyttöön, liikennesuunnitteluun, hankintoihin ja niin edelleen. Ja harvinaisen usein, jos on halunnut aidosti, oikeasti perehtyä siihen, mitä niissä kuntien ilmastosuunnitelmissa on, minkälaisia toimia kunnat ovat niiden myötä tehneet, nämä keinot nimenomaisesti ovat niitä kustannustehokkaita toimia, joita edustaja Garedeu täällä aiemmin peräänkuulutti. Nimittäin ne toimet on siellä alueella, lähellä ihmisiä, päätetty ja valittu juuri siten, että niillä on myös alueellinen hyväksyttävyyys. Nehän voivat esimerkiksi myös olla sellaisia toimia, joilla on päätetty ennakoiden kaavoittaa alue, jonne saadaan vihreän siirtymän hanke, joka tuo sinne kuntaan työtä ja toimeentuloa.

Tätä kaikkea taustaa vasten on vaikea perustella, että ilmastolaki avataan ja kuntien rooli osana sitä poistetaan, mutta mitään, siis yksinkertaisesti mitään, lisätoimia tai vaihtoehtoisia toimia ei olla esittämässä.

Puhemies! Eletään aikaa, jona ilmastomuutos on kiihtymässä ja todellakin uhataan saavuttaa sellainen keikahduspiste, jonka jälkeen kukaan tässä salissa, kukaan tässä maassa, varmaan edes tällä maapallolla, ei pysty hallitsemaan sitä, minkälaisia seuraukset tulevat olemaan. Ainoa asia on se, että ne tulevat olemaan kalliimpia kuin mitä ilmastomuutoksen torjuminen ja sen vaikutuksiin sopeutuminen olisivat.

Ilmastolainsäädäntöä on siis kaikki syy kiristää, ei heikentää, tässä ajassa, ja näin ollen esitän, että tämä lakiehdotus hylätään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

18.52 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kannatan edustaja Perholehdon hylkäysesitystä.

Hallitus on nyt poistamassa kunnilta niiden velvollisuuden ilmastosuunnitelman laatimiseen eli heikentämässä ilmastolakia, mikä vaikeuttaa meidän ilmastopolitiikkaa. Se on askel taaksepäin, se asettaa kunnat ja kuntien asukkaat eriarvoiseen asemaan, ja se tulee kalliimmaksi kuin tähän käytetyt rahat, koska ilmastotoimien viivyttäminen tulee kalliimmaksi kuin viimeistään nyt toimiminen.

Ensinnäkin tämä laki ja ilmastolain heikentäminen on erityisen huono veto sen takia, että tämä tehdään nyt tilanteessa, jossa tämä velvoite ei ole vielä ehtinyt edes tulla voimaan, eli olisi ollut tosi arvokasta edes voida arvioida tämän velvoitteen toimivuutta ja palautetta ja muutenkin saada dataa siitä, miten hyvin tämä kuntien ilmastovelvoite lähtisi käyntiin, mutta nyt meillä ei ole tätä tietoa, joten tällaista punnettua arviointia ei edes voi tehdä.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

No, samaan aikaan kuntien rooli ilmastotyössä on aivan keskeinen, ja ilmastolakia tulisi näin ollen luonnollisesti soveltaa myös kunnan viranomaisiin. Myös kunnat itse pitävät tätä hallituksen esitystä huonona, mikä on aika kuvaava palaute, eli kunnat olisivat halunneet tämän mutta hallitus vie tämän kunnilta. Ne tarvitsisivat poliittiseen toimintaympäristöön ilmastotyönsä tueksi juuri johdonmukaisuutta, pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta, ja nyt hallitus ei anna mitään näistä.

Hallituksen nyt esittämä ilmastolain heikennys ei kunnioita kuntien tahtotilaa pitkäjänteisen ilmastotyön tekemiseksi. Päinvastoin, se heikentää kuntien mahdollisuuksia suunnitella, toteuttaa, seurata ja priorisoida ilmastopoliittisia toimia. Samalla poistuu myös tämä kuntien mahdollisuus hakea erittäin hyödylliseksi koettua määrärahaa ilmastosuunnitelman laatimistyön tueksi, eli tässäkin kunnat ovat nyt eriarvoisessa asemassa, kun tämä poistetaan. Lakisääteinen velvollisuus ilmastosuunnitelman laatimiseksi ja mahdollisuus rahallisen tuen hakemiseen tähän tarkoitukseen loi kunnille pitkälti yhteiset lähtökohdat ilmastotyöhön ja olisi myös pitänyt kaikki kunnat mukana vihreän siirtymän elinvoimaa lisäävässä kehityksessä. Eli tämä heikennys on eriarvoistava kuntien näkökulmasta ja sitä kautta kuntien asukkaiden.

Eli hallitus on nyt jälleen kerran päättänyt heikentää ilmastotyötä tilanteessa, jossa meidän ilmastotavoitteiden saavuttaminen näyttää jo muutenkin erittäin epävarmalta. Itse ajattelen, että kenenkään, joka on sitoutunut ilmastotyöhön, ei pitäisi tätä kannattaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

18.56 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus tuo nyt tässä heti perään toisen esityksen, missä se heikentää ilmastotyötä, vaikka samanaikaisesti tiedämme, että meidän täytyisi ilmastotyötä kirittää ja tarvitaan lisää ilmastotekoja. Olisi mielenkiintoista kuulla — ja kohta kuulemmekin — toisen hallituspuolueen edustajan puheenvuoro siitä, onko hallitus nyt edelleen silti sitoutunut näihin ilmastotavoitteisiin, mitä on meidän omassa ilmastolaissamme ja mihin me olemme sitoutuneet EU:n suuntaan. Kyllä nyt meillä on jatkuvasti täällä esityksiä, joilla heikennetään tätä ilmastotyötä ja mennään aivan toiseen suuntaan kuin pitäisi.

No, tämän lain osalta, niin kuin tässä jo edustaja Honkonen aiemmin totesi, tämä velvoite kuntien ilmastosuunnitelmastahan tuli lakiin kuntien omasta toiveesta. Olin silloin ympäristö- ja ilmastoministeri, kun tätä lakia valmisteltiin, ja tiedän erittäin hyvin, että nimenomaan kunnat toivoivat ja halusivat, että tällainen velvoite heille luodaan. Ja se on osoittautunutkin siinä mielessä varsin viisaaksi, että kyllä silloin, kun kunnat joko yksin eri hallintoalojen kesken tai kunnat yhdessä — kun tämän suunnitelman voi tehdä myös yhdessä yli kuntarajojen — miettivät niitä toimia, miten tehdään vaikuttavia päästövähennystoimia, on osoittautunut, että nämä kunnat, joilla tällaiset ilmastosuunnitelmat on, ovat myös päästötavoitteissaan edistyneet paremmin kuin kunnat, joilla ei suunnitelmaa ole.

Tosiaan ympäristövaliokuntakin tässä mietinnössään kyllä korostaa sitä, että on tärkeää, että kunnat jatkavat yhä ilmastotyötä. Isot kunnat jo tätä työtä tekevät ja ovat aika sitoutuneita siihen, mutta kyllähän tämä esitys nyt nimenomaan heikentää kuntien motivaatiota ja myös mahdollisuuksia esimerkiksi saada erilaista rahoitusta, koska nämä suunnitelmat ovat olleet myös avain siihen, että ulkopuolista rahoitusta on saatu sitten

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

erilaisiin hankkeisiin, mitä kunnat ovat näissä suunnitelmissa miettineet, että aikovat toteuttaa.

Samanaikaisesti, kun me puhutaan siitä, miten tärkeätä on, että me saadaan kaikki mukaan ilmastotyöhön, tällä esityksellä nyt valitettavasti uhkaa käydä niin, että nimenomaisesti näiden kuntien, jotka eivät ole vielä ilmastotyötä aloittaneet yhtä tehokkaasti ja suunnitelmallisesti, tilanne heikkenee entisestään, kun heillä ei ole mahdollisuutta sitten hakea rahoitusta näiden suunnitelmien tekoon. Sanotaan, että EU:ltakin rahaa voi saada, mutta on ihan selvä asia, että yksittäisen pienen kunnan on hyvin vaikea sellaista saada. Jo ihan siihen kaikkeen hallinnolliseen työhön, mikä hakemiseen vaaditaan, näillä pienimmillä kunnilla ei tietysti ole samalla tavalla resursseja.

Nyt oikeastaan haluaisin ja toivon, että saan kuulla tuossa seuraavassa puheenvuorossa, jonka käyttää pääministeripuolueen edustaja Autto, siitä, miten sitoutunut hallitus on ilmastotyöhön, koska valitettavasti ne esitykset, mitä tähän saliin on tuotu, [Puhemies koputtaa] ovat olleet kaikki ilmastotyötä heikentäviä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja edustaja Autto, olkaa hyvä.

18.59 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! On tietysti mukava päästä ääneen, kun näin kovasti toivotaan puheenvuoroa.

Tässäkin keskustelussa toivoisin sellaista pientä suhteellisuudentajua asioihin. Suomalaisista 90 prosenttia asuu jo kunnissa ja kaupungeissa, joilla on ihan vapaaehtoiselta pohjalta tehtynä tällaiset ilmastosuunnitelmat. Ja sehän on aivan loogista ja ymmärrettävää, kun asumme täällä kaukana Pohjolassa, missä talvet ovat kylmiä. Meidän on viisasta pyrkiä esimerkiksi kaikin tavoin vähentämään energian käyttöä, koska se on ihan arjen taloudessakin vaikuttava kysymys. Totta kai on tärkeää, että olemme yhdessä parlamentaarisesti sitoutuneet siihen, että Suomi on jatkossakin koko maailmalle tiennäyttävä siinä, kuinka voimme vähentää päästöjä, mutta samalla on todella tärkeää, että huolehdimme siitä, että myös taloutemme on kestäväällä pohjalla, jotta muut haluavat meitä seurata tämän esimerkin osalta.

Tässä ehkä haluaisinkin vedota myös oppositioon siinä, että vaikka on tällainen vanha sanonta siitä, että hyvin suunniteltu on jo puoliksi tehty, niin sitten täytyy jonkun myöskin tehdä. Ja kyllä meillä Euroopassa regulaatio on viime vuosina mennyt sillä tavoin pitkälle, että esimerkiksi komissio on jatkuvasti tuonut uusia lakiesityksiä — toki niitä olemme tehneet kansallisesti, niin kuin tässä vaikka tämän ilmastolain tapauksen osalta, niin että pienimmiltäkin kunnilta vaaditaan tällaisia erikseen tehtäviä ilmastosuunnitelmia. Eurooppalainen lainsäädäntö edellyttää siis kaiken aikaa meiltä lisää erilaisia suunnitelmia ja raportointivelvoitteita. Ja on selvää, että jos liian iso osa lahjakkaista työelämään tulevista ihmisistä työllistyy tällaiseen meidän eurooppalaisten keskinäiseen raportointiin sen sijaan, että he työllistyvät kehittämään ja myymään maailmalle tuotteita, joilla Eurooppa voi tulevaisuudessakin olla kilpailukykyinen, menestyvä ja vauras maanos, niin me menetämme sen meidän asemamme tällaisena kestävä kehityksen edelläkävijänä mutta myös demokratian, tällaisen ylipäättään hyvän yhteiskunnan, jossa vallitsee ihmisten tasa-arvo, yhdenvertaisuus, oikeusvaltioperiaate ja niin edelleen, osalta, jos emme ole siis kilpailukykyisiä ja muut eivät halua sen takia seurata tätä meidän antamaamme esimerkkiä yhteiskunnan osalta. [Aki Lindén: Ei tällä niin suuret vaikutukset ole!]

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Eli tämä on yksi pieni — ja tässä korostan itsekkin sitä suhteellisuudentajua — askel suomalaisen lainsäädännön tekemisessä entistä tarkoituksenmukaisemmaksi, kun vähennetään sellaisia turhia velvoitteita, jotka siellä pienissä kunnissa tässä tapauksessa olisivat siis vaikeita täyttää, mutta jotka ikään kuin tavoitteina jo joka tapauksessa pyritään joka puolella hoitamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

19.02 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Honkosen tekemiä vastalauseen 2 mukaisia esityksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

19.02 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Istun aika usein täällä pitkää iltaa ja kuuntelen mielenkiintoisia puheenvuoroja, vaikka ei olisi niin sanotusti ihan niitä kaikkein omimpia aiheita käsiteltävänä — niitä toki tässä myöhemminkin tulee. Tietysti ilmastonmuutos on meidän kaikkien oma asia, että tällä äsken sanomallani en nyt halua sitä väittää. Mutta minusta on aika mielenkiintoista täällä oppia ymmärtämään tietyllä tavalla sitä logiikkaa ja niitä näkemyksiä, joita tässä demokratian tuottamassa 200 kansanedustajan yhteisössä muilla henkilöillä on, ja olen nyt aika monta kertaa kuullut edustaja Garedewin puheenvuoron näissä kysymyksissä ja pyysin siksi sitten puheenvuoron siinä vaiheessa, kun hän käytti omaa puheenvuoroa.

Siteeraan täällä nyt aivan suoraan tässä eduskunnan istuimen pöytälaatikossa olevaa hallitusohjelmaa sivulta 134, jossa on visio: ”Suomi nousee puhtaan energian ja ilmastokädenjäljen edelläkävijäksi”. Seuraava kappale: ”Hallitus sitoutuu vastaamaan päästövähennystavoitteisiin ja etenemään hiilineutraalisuustavoitteeseen ja sen jälkeen hiilinegatiivisuuteen.” Neljäs kappale: ”Hallituksen tavoitteena on saavuttaa vuositason nettopäästöjä koskevat tavoitteet vuoteen 2030 mennessä. Vuosikymmenen alusta lähtien kertyneen päästövelan kääntämiseksi laskuun hallitus sitoutuu laatimaan päästövelan lyhentämishojelman vuoden 2024 loppuun mennessä. Hallitus edistää Suomen asemaa edelläkävijänä valmistelemalla hiilinegatiivisuutta tavoittelevan uuden energia- ja ilmastostrategian, jonka keskeisenä osana on teollisuuden puhtaan siirtymän ja investointien edistäminen.” Ja niin edelleen. Vielä tuolla sivun alalaidassa: ”Suomi sitoutuu ilmastolain tavoitteisiin. Päästötavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan aktiivisia toimia.”

No, tietysti oppositiokansanedustajana minun suurin päänsärkyni ei pitäisi olla se, kuinka yhtenäiset hallituksen rivit näissä asioissa ovat, mutta kuten äsken totesin, olen kiinnittänyt huomiota siihen, että täällä perussuomalaisten eräiden edustajien puheissa kiistetään nyt kuitenkin tämä tieteellinen tosiasia, että meneillään on globaali ilmastonmuutos, jolla on tavattomia vaikutuksia meidän elinehtoihimme täällä maapallolla — on sitten kyse sään ääri-ilmiöistä, kuumenemisestä, autioitumisesta ja ihan globaaleista muutoksista vedenpinnan nousussa ja kaikessa tässä muussa, jopa yhteys lukuisiin eri sairauksiin.

Siinä mielessä en nyt itsekään tässä väitä, että juuri nyt käsiteltävä lainmuutos tai se, että se hylätään, on se kaikkein merkityksellisin asia, mutta toki olen tässä samaa mieltä siitä,

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

että nyt tehty esitys pitää hylätä. Vapaaehtoisuus on tietysti yksi mahdollisuus, mutta ihan hyvä laki tässä on voimassa, eikä sitä pitäisi nyt mennä kumoamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

19.05 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies, hyvät naiset ja miehet! Täällä kun tämä keskustelu on hieman laajentunut tästä lakipykälästä myöskin yleisesti ilmastoon, niin minäkin ajattelin käyttää sananvapauttani ja lukea tästä semmoisen lainatun tekstin, joka kertoo tämmöisestä Robert Imbergeristä, joka opiskeli reaktorifysiikkaa ja termohydrauliikkaa Aachenin teknillisessä korkeakoulussa.

Hän oli ollut markkinoilla, ja siellä oli vihreiden koju, jonka aiheena oli ilmastonsuojelu, ja tämä Robert oli sitten törmännyt siellä ohikulkijana siihen kojuun ja sieltä oli kysytty, kuinka suuri ongelma tämä CO₂ on maailmassa, ja hän ajatteli itsekseen, että nyt on löytynyt oikea henkilö vastaamaan tähän kysymykseen. Hän oli itse kysynyt ilmastoedustajalta, kuinka korkea on ilman CO₂-pitoisuus, ja siellä oli vastattu tietenkin vihreiden kojulla, että on erittäin korkea ja aivan liian korkea. Sitten oli kysytty sitä prosenttiosuutta, ja siellä ei ollut kuitenkaan tiedetty, kuinka suuri se on.

No, tämä Robert sitten kysyi, mitä muuta ilmassa on, ja vihreiltä oli sanottu, että siellä on happea. No, kuinka paljon sitä happea on? Siihen oli ollut vihreiden vastaus, että ei tiedä, mutta hän oli selittänyt sitten, että sitä on noin 21 prosenttia. Se oli kuulostanut tämän vihreänkin mielestä ihan uskottavalta. Ja mitä muita kaasuja ilmassa on? Ei sieltä ollut osattu vastata, mutta sitten tämä Robert oli kertonut, että siellä on jalokaasuja, argonia, ksenonia, neonia ja kryptonina, oletko kuullut koskaan niistä, mutta niitä on yhteensä vain vajaa prosentti. Sieltä oli hämmästeltä tätä asiaa, että niinkö niitä niin vähän on, ja taas oli kohauteltu olkapäitä, mutta sitten oli kysytty, kuinka paljon on typpeä, kun sitäkin on ilmassa. Kuinka paljon sitä on ilmassa, ei sieltä vihreiden kojulta ollut osattu vastata, ja hänen mielestään oli ollut tarpeekseen. Mutta siis typpeä on noin 78 prosenttia.

Tällä vihreällä olivat sitten vähän lentolehtiset vajonneet sinne alemmas, ja hän oli huudahtanut sen jälkeen, että tuo ei voi olla oikein, en usko sinua, koska silloin CO₂-lle, eli hiilidioksidille, ei jää juuri mitään. Tämä Robert oli vastannut, että siinä se on oikeassa, eli meidän hengitysilmassa on vain 0,038 prosenttia hiilidioksidia, ja ei tämä vihreä ollut uskonut sitä ja oli jäänyt monttu auki sinne katsomaan, että mitähän tämä oli.

Mutta tämä Robert nyt kertoo tässä, että hengitysilmassa on tosiaan hiilidioksidia 0,038 prosenttia ja luonto tuottaa siitä noin 96 prosenttia ja neljä prosenttia on ihmisen tuottamaa. Se on siis neljä prosenttia siitä ilmassa olevasta hiilidioksidin määrästä, eli sitä on vain 0,00152 prosenttia. Saksan osuus siitä on 3,1 prosenttia, ja näin ollen Saksa vaikuttaa ilman hiilidioksidipitoisuuteen 0,0004712 prosentilla. Eli sitten hän oli sanonut, että jos haluaa ottaa johtavan aseman maailmassa, joka maksaa noin 50 miljardia Saksalle vuodessa veroina ja rasitteina, niin miettikääpä sitä.

Hiilidioksidista on tehty se pahis edistämään vihreää siirtymää, ja meitä viilataan linssiin megaluokan huijauksella, kertoo Robert. Hiilidioksidi on elämän edellytys maapallolla.

Itse tuossa äsken Elon laskuopilla laskin sitä, ja kun Saksan osuus oli 3,1 prosenttia ja jos huomioidaan päästöt per ihminen, jotka Suomessa ovat alhaisemmat kuin Saksassa, ja huomioidaan väkiluku, niin näin ollen suomalaiset ihmiset aiheuttavat päästöjä maapallon

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

hiilidioksidipitoisuuteen vain 0,000042 prosenttia. Että näin mittavasta muutoksesta tässä on kyse. Halusin nyt vain tämän tuoda esille, kun tuntuu, että kaikki eivät sitä ymmärrä.

Sitten tässä kun on huolissaan oltu siitä, että jos me nyt vapautetaan sitten öljy ja kaikki muu tuolta maanpohjasta, mitä maailmalla on käytetty, niin on ilmeistä, että saattaa vähän lämpötila nousta maailmalla, mutta jos me niin kuin ennallistetaan oikein kunnolla ja vapautetaan kaikki se hiilidioksidi, mitä on vuosisatojen ja tuhansien vuosien aikana tänne maapalloon kertynyt tuonne merenpohjiin ja muualle, niin sen jälkeen tässä ennallistetussa maailmassa varmaan ihminen ei pärjää, mutta täällä on erittäin vihreää ja sitten varmaan kaikkia liskoja pystyy lentämään ja syömään ja elämään täällä. Niin että minä en ole nyt kauhean huolissani näistä hiilidioksidipäästöistä. Tämä on tietenkin minun näkemykseni asiaan, ja saan sen täällä kertoa, mutta ehkä nyt joku tolkkua pitäisi ottaa tässä kaikenlaisessa keskustelussa. — Kiitoksia. Päätän tähän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.12 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Kun katselee ja kuuntelee päivittäin uutisia ja puhutaan ilmaston lämpenemisestä tietyllä prosenttimäärällä ja puhutaan erilaisista muutoksista, mitä tässä ympärillä tapahtuu, kuten luontokadosta, jotka on kaikki tieteellisesti todistettu, en tiedä, mihin tässä pitää uskoa. Itse näkee tuossa ulkopuolella, että kyllä tässä jotain isompaa muutosta on meneillään koko ajan ilmastonkin osalta.

Se, minkä takia pyysin tämän puheenvuoron, liittyy siihen, että kun näitä ilmastosuunnitelmia muun muassa siinä kaupungissa, mistä olen, eli Tampereella on tehty ja on tehty erilaisia hiilineutraaleja tiekarttoja ja muita, niin ne ovat tavallaan tuoneet ihan siihen kunnalliseen päätöksentekoon niitä asioita, joilla vaikutetaan niihin kehityspolkuihin. Energiaratkaisuissa on siirrytty, Naistenlahdessa on iso investointi, biopolttoaineita käytetään enempi, luovuttiin semmoisista polttoaineista, jotka ovat ilmastolle haitallisia. Liikennelaskuissa on joukkoliikennepainotteisuutta kasvatettu ja tehty sen tyyppisiä ratkaisuja siellä, eli sähköllä liikutaan, kun ratikalla liikutaan, ja kolmasosa joukkoliikenteestä menee siellä jo tämmöisellä kulkuneuvolla, ja sitten autoillakin liikkumista kaupungissa edistetään niin, että se on sujuvaa, ja jalankulun ja pyöräilyn tekemistä edistetään.

Tässä on ollut tavallaan se, että ne ovat aika tämmöisiä konkreettisia asioita, millä niihin sitten vaikutetaan, ja mitä tämä on tuonut kaupungille, niin tämä on tavallaan hyödyntänyt sitä dataa, mitä on olemassa, ja sitten on tehty valintoja eri investointien ja muitten osalta, ja se on vaikuttanut tämän tyyppisiin asioihin ja ehkä järjestykseenkin, mitä toteutetaan missäkin järjestyksessä. Siinä mielessä tämä on ollut hyödyllinen työ, ja voin sanoa ihan kokemuksestakin, kun siellä olen istunut nyten aika pitkään kaupunginhallituksessa ja pormestarinakin jonkun aikaa, että tämä ei ole ollut ollenkaan semmoinen asia, joka olisi koettu vastenmieliseksi kunnassa. Tiedän, että on eräitä poliittisia ryhmiä, jotka eivät ole niin innostuneita tästä asiasta, mutta valtaosa on tämän jo ottanut tosissaan, ja ollaan viety hiilineutraalia Tamperetta kohti. 2030 me olemme hiilineutraali Tampere, ja meillä on vielä pieniä töitä, jotka pitää tässä ratkaista. Muutama prosenttiyksikkö on siitä tavoitteesta kiinni, ja me ollaan aika lähellä tässä nyt.

Niin että tämä on ollut hyödyllinen asia, ja siinä mielessä en minäkään usko... Vaikka tämä nyt laista poistettaisiin, niin varmasti isot kaupungit ja varmaan aika moni muukin

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

kunta vievät jatkossa tätä eteenpäin. Tärkeä asia. Tämä on meidän ihan fundamentaalinen kysymys, että me täällä pallolla pyöritään vielä tämän jälkeen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

19.15 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Lyly kertoi konkreettisesti hyviä esimerkkejä siitä, miten näitä ilmastosuunnitelmia on kunnissa tehty, mitä asioita niissä on huomioitu ja miten ne ovat sitten johtaneet konkreettisiin toimenpiteisiin ja päätöksiin, jotka ovat olleet varsin kustannustehokkaita päästövähennyskeinoja. Ja jos miettii kunnan vaikuttamismahdollisuuksia, niin nehan ovat nimenomaan kysymyksiä maankäytöstä, liikennesuunnittelusta, joukkoliikenteestä, asumiseen liittyviä kysymyksiä, omia energiaratkaisuja ja niin edelleen. Siinä mielessä nämä suunnitelmat ovat olleet hyvä työkalu käytännönläheiseen ilmastotyöhön siellä kunnissa.

Tässä aiemmin kun edustaja Autto taisi todeta, että kyllähän valtaosa kunnista jo toimii, että nyt vain jotkut pienet kunnat ovat niitä, joissa ei ole suunnitelmia tehty, ja että tämä olisi heille liian vaikeata, niin täytyy sanoa, että me tarvitaan kaikki kunnat mukaan, ja sen takiahan pienten kuntien osalta niitä voidaan tehdä yhdessä naapurikuntien kanssa, ja sitä on paljon hyödynnetty. Toivon todella, että kunnat jatkavat tätä työtä, vaikka nyt valitettavasti tämä velvoite lainsäädännöstä poistuu. Ja todella, kuten totesin tuossa jo aiemmin, tämä on tullut kuntien omasta toiveesta, ja siinäkin mielessä minusta on tosi valitettavaa, että hallitus ei halua kuunnella niitä kuntia, kun me sitten samanaikaisesti tiedetään, että usein tulee kritiikkiä siitä, kun tehdään valtion tasolla jonkunlaisia päätöksiä liittyen päästöjen vähentämiseen, että onko siinä tarpeeksi huomioitu nyt erilaiset olosuhteet eri puolilla maata. Nyt nämä kuntien omat suunnitelmat ovat olleet juuri niitä työkaluja, millä ne ovat voineet miettiä, mitkä ne hyvät ja vaikuttavat toimet ilmastopäästöjen vähentämisessä meidän olosuhteissamme ovat, ja tämän työkalun velvoittavuus nyt katoaa.

Sitten täytyy sanoa, että hyvää on se, että kuitenkin nyt tässä esityksessä halutaan varmistaa sitä, että Suomen ympäristökeskus jatkaa tätä päästötietopalvelun ylläpitämistä, koska se on mahdollistanut sen, että kunnat ovat voineet sitten seurata, miten ne toimet ovat vaikuttaneet ja miten niiden omat päästövähennystavoitteet ovat edistyneet. Suomen ympäristökeskushan myös ylläpitää ihan semmoista hyvin kansankielistä tietoa ilmastomuutoksesta ja ilmastokriisistä ja sen vaikutuksista, ja tietysti soisi, että kaikki kansanedustajat siihen tutustuisivat, koska tänään on kyllä täällä kuullut varsin hämmäntäviä puheenvuoroja.

Hallituksen apunahan on kotimainen ilmastopaneeli, ja tietysti tämä kansainvälinen ilmastopaneeli IPCC kokoaa myös tieteellistä tutkimusta niin, että tiedämme kyllä, mitä kaikkea ilmaston kuumeneminen on jo aiheuttanut ja minkälaisia riskejä siihen liittyy, ja myös niitä keinoja, miten päästöjä voisi vähentää. Ja toivon todella, että hallituksen piirissä näihinkin tutustutaan, koska on hyvin valitettavaa, [Puhemies koputtaa] että vielä vuonna 2024 tässäkin salissa kuulee niin vähätteleviä puheenvuoroja liittyen ilmaston kuumenemiseen, [Puhemies koputtaa] kun me tiedämme, että samanaikaisesti meillä on maapallolla jo monia maita, esimerkiksi pieniä saarivaltioita, jotka veden nousemisen vuoksi ovat jo uppoamassa. [Puhemies koputtaa] Tämä tuska on todella todellista ympäri maailmaa, ja myös Suomessa vaikutukset ovat jo merkittäviä.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

19.19 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Todella mielenkiintoista keskustelua, mikä innoitti itsenikin vielä tänne keskustelemaan. Tosiaan ilmastolain muuttaminen: Nythän hallitus esittää kuntien ilmastosuunnitelmia koskevan velvoitteen kumoamista 1.1.2025 alkaen. Kuten tässä on jo tullut keskustelun osalta esille keskustan edustajien toimesta, kyllähän tämä on vähän poukkoilevaa ja huonoa lainsäädäntöä, että kun tämä laki on kuitenkin tullut voimaan 1.3.2023 elikkä reipas puolitoista vuotta sitten, niin nyt ollaankin tätä muuttamassa.

Ja se, mikä tässä on seurauksena, on juurikin se, että kun tuonne pienten kuntien suuntaan puhutaan vihreän siirtymän hankkeista, niin kyllä suuri osa näistä hankkeista on painottunut tuonne maaseudulle, maaseutukuntiin, pieniin kuntiin. Niin kuin edustaja Autto tässä hyvin totesi, hyvin suunniteltu on puoliksi tehty, ja se suunnittelukin jonkin verran maksaa, ja nyt se suunnittelu otetaan tuolta kuntien suunnalta pois. Toivon, että tämä ei vaikuttaisi kovin paljon kuntien motivaatioon viedä vihreän siirtymän hankkeita eteenpäin, mutta kyllä se näyttävästi siltä näyttää, että myös motivaatioon se jonkin verran sitten vaikuttaa.

Puhutaan vihreän siirtymän hankkeista, nyt hallitusohjelmassa puhutaan puhtaasta siirtymästä. Viime vaalikaudella perussuomalaisten ollessa oppositiossa he toivat esille sinivalkoisen siirtymän, ja, kunnioitettu herra puhemies, löysin tämän sinivalkoisen siirtymän paperin, ja tämä on itse asiassa kaksi vuotta vanha paperi. Haluaisin täältä nimittäin siteerata. Kun rakkaalla lapsella on monta nimeä, on vihreää siirtymää ja puhdasta siirtymää ja sinivalkoista siirtymää, niin Sinivalkoisessa siirtymässä nimittäin on luvattu syksyllä 2022 näin: ”Päästökauppa keskeytetään.” No, onko hallitusohjelmassa tämä, minkä perussuomalaiset lupasi? Ei ole. Se ei ole myöskään tässä ensi vuoden valtion budjettiesityksessä. No, sitten täällä Sinivalkoisessa siirtymässä on kirjattu myös, luvattu Suomen kansalle, että ”turpeen käyttö tukipolttoaineena mahdollistetaan poistamalla siltä energiavero”. No, onko se hallitusohjelmassa? Ei ole, eikä se myöskään ole ensi vuoden valtion talousarviossa. Sitten täällä on Sinivalkoisessa siirtymässä perussuomalaisten lupauksena ollut myös, että ”vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoite siirretään vuodelle 2050”. Katsoin siitähän, että onko se hallitusohjelmassa, niin ei sitäkään näy. Myöskin ”biopohjaisten polttoaineiden liikennekäytön jakeluvetoisuudesta luovutaan.” Tämäkin on laitettu lupaukseksi, mutta ei sitäkään näy täällä hallitusohjelmassa. Kyllä tämä mielenkiintoiseksi vetää, että tällaisia lupauksia on annettu mutta sitten tällaisia päätöksiä tehdään, mitä tänä päivänä käsitellään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

19.22 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Muutama kommentti tähän keskusteluun.

Ensinnäkin ajattelen, että ilmastodenialismin tietoinen levittäminen poliittisella areenalla ei ole mikään ”sanon vain mielipiteeni” vaan se on vahingollista poliittista toimintaa, jolla on myös ollut tässä ilmastopolitiikan historiassa erittäin haitalliset vaikutukset, ja se on osaltaan aiheuttanut sen, että tällä hetkellä meidän liikkumatilanne ilmastotoimien kohdalla on paljon kapeampi kuin mitä se olisi, jos ilmastodenialismi ei olisi vienyt meiltä näitä vuosia, jotka me olemme hukanneet. Toki on ihailtava esimerkki itsevarmuudesta, kun ihminen käytännössä asettaa oman mielipiteensä samalle tasolle kuin

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

käytännössä koko globaalin tiedeyhteisön konsensuksen. Ehkä tällainen ripaus itseluottamusta on varmasti kaikille ihan hyvä, mutta toisaalta joskus sellainen pieni nöyryyskin voi olla ihan hyvä, tai voi olla ihan hyvä esimerkiksi kyky pystyä punnitsemaan eroa tutkitun tiedon ja oman mielipiteen, joka ei välttämättä perustu mihinkään, välillä. Luulisin, että varsinkin poliittisessa päätöksenteossa tällaisille on arvoa.

Sitten edustaja Garedeu kritisoi tätä, miten pieni rooli tässä nyt meidän työllämme on. Eihän tässä velvoiteta tekemään mitään muuta kuin huolehtimaan meidän omista päästöistä. Suomen ilmastolaki ei käsittele koko globaaleja päästöjä, vaan pointti on se, että Suomen rajojen sisällä me ei aiheutettaisi ilmastokriisiä, että ilmasto ei kuumenisi sen toiminnan johdosta, mitä täällä tapahtuu. Ja tämä sama logiikka tietenkin on sitten muillakin mailla. Eli tehdään edes osamme, sen luulisi olevan kohtuullinen vaatimus.

Sitten minun mielestäni tässä on hyvä vielä korostaa sitä, että se ilmastotyöhän on kuntien näkökulmasta positiivinen asia. Sillä on paljon positiivisia vaikutuksia kuntatalouteen, on paljon esimerkiksi luontopohjaisia ratkaisuja, jotka hyödyttävät monien näiden haasteiden ratkaisemisessa, ne hyödyttävät ihmisten terveyttä. Ainakin meillä Helsingissä on valtava määrä ilmastotyötä, mitä on viety läpi yksimielisesti, koska me nähdään, että niistä on tosi paljon hyötyä laajasti sekä niiden ilmastotavoitteiden osalta että myös kuntalaisille. Ja sen lisäksi tietenkin myös kuntien asukkaat haluavat, että kunnat tekevät ja osallistuvat ilmastotyöhön.

Viimeisenä kehuna olisin halunnut sanoa, että me valiokunnassa vedottiin siihen, että tämä Sykkeen päästötietopalvelun rahoitus turvattaisiin, ja se on hieno asia, [Puhemies koputtaa] että se tässä on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

19.26 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Vielä pyysin puheenvuoron juuri siihen, mihin edustaja Kivelä tuossa päätti puheenvuoronsa, liittyen tähän terveyteen. Jos ajatellaan, että meillä on puhtaampi ilma ja me liikutaan enemmän kävellen, pyöräillen ja muuta, niin nämähän ovat mitä suurimmassa määrin kansanterveyttä, ja tämän tyypiset asiat ovat täällä myöskin taustalla. On tästä ilmastomuutoksesta mitä mieltä vain, joka tapauksessa puhtaampi ilma on iso osa myöskin tätä, miten me voimme noin terveydellisesti, ja se asia tässä on jäänyt vähän vähemmälle.

Itsekin mietin, että kun hallituksella ovat byrokratianpurkutalkoot nyt olleet niin kuin isona kohtana, ovatko nämä nyt juuri ne byrokratianpurkutalkoot, joissa tehdään tällä kohtaa sitä byrokratianpurkua, kun ajatellaan, että ollaan kuitenkin tämmöisen ihan fundamentaalisen asian äärellä, jota tässä yritetään selvittää ja pitää siitä huolta.

Toinen asia vielä: jos ajatellaan niitä maita, jotka ovat edelläkävijöitä tällä sektorilla, niin ne varmaan tulevaisuudessa pärjäävät vähän paremmin myöskin globaalisti kauppapolitiikassa ja muussa, ja tämä merkitys siitä, että tehdään asioita, tuo semmoista tiettyä edelläkävijyyttä, ja markkinoitakin varmasti saadaan tätä kautta.

Jos katsotaan tätä lain voimaantuloa vielä, niin kuten edustaja Kettunen tässä hyvin toi esille, tämä on puolitoista vuotta vanha lainsäädäntö, joten ei tästä hirveästi ole vielä arviointia voinut olla, ja olisi voinut odottaa, että katsotaan, onko tämä ollut hyödyllinen. Kun tämä on kunnilta itseltään tullut toive, että näitä selvityksiä saadaan tehdä, uskonkin, että aika moni kunta kuitenkin tällaisen selvityksen tekee, enkä nyt sitten näe, mitä hyötyä tämän purkamisesta tässä yhteydessä on. Siinä mielessä näkisin, että pitää muistaa, minkä

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

takia tätä tehdään. Itse tämä suunnitelmahan on pieni juttu, mutta se, minkä takia tehdään, on se tärkeä muistaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

19.28 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies, hyvät naiset ja miehet! En tiedä... Kerkesin tässä käydä omassa työhuoneessa, ja Kettunen piti niin rasvaista puhetta, että minun oli pakko tulla tänne takaisin, ja sitten kun tulin tänne takaisin, oletan, että edustaja Mai Kivelä puhui minun itsevarmuudestani, ja koska en ollut itse varma, pitääkö tämä paikkansa, pyysin erästä ilmastoasiantuntijaa tarkastamaan näistä luvuista, mitä kerroin tuossa aikaisemmassa puheessani, pitävätkö ne paikkansa, ja ne pitivät kaikki paikkansa. Sen takia uskalsin puhua. Toki itse laskin sen Suomen osuuden siihen, ja otin huomioon väkiluvun, jonka laskin Suomessa 5,5 miljoonalla ja Saksan 85 miljoonalla, ja sitten pienen arvion jouduin tekemään, koska en nähnyt tätä päästötonnia per ihminen. Siinä jouduin hieman arvioimaan, mutta laskin ne niillä luvuilla, että Saksassa se on 7,2 tonnia per asukas ja Suomessa 6,5 tonnia per asukas. Elikkä nämä luvut, mitkä aikaisemmin esitin, oli tarkistettu, ja tämän loppulaskun tein Elon laskupöydällä. Elikkä se suhde oli niin, että Saksassa on 17-kertaiset ihmisen aiheuttamat päästöt Suomeen verrattuna, johtuen tästä väkiluvusta.

Sitten, edustaja Kettunen, te olette niin nuori mies, että te ette tiedä, mitä hölynpöly oli. [Mai Kivelä: Onko tämä esimerkki?] Hölynpöly oli semmoista vähän niin kuin uretaania, jota tuvan kylmenemisen takia puhallettiin talon eristeiden sekaan, mutta se, mitä te puhuitte siitä, että perussuomalaiset ovat luvanneet turpeesta... Ei se ole mikään lupaus. Se on ollut meidän tavoite. Te tiedätte sen itsekin, että me olemme tavoitelleet sitä, ja sen takia tässä hallituksessa on näin hyvät turvekirjaukset. Odotan vain, kun ne saadaan toimimaan. Teidän puolueenne sen sijaan viime kaudella, te nostitte turpeen verotusta, [Tuomas Kettunen: Fossiilisten polttoaineiden verotus nousi!] ja te maksoitte romutuspalkkiota meidän huoltovarmuuden tärkeimmästä asiasta, turvekoneista. Kepu maksoi romutus-palkkiota siitä, että meidän huoltovarmuus saadaan heikommaksi. Onhan tämä nyt ennen kuulumatonta, että keskusta puhuu täällä aivan hölynpölyä [Puhemies koputtaa] ja kuitenkin toimii toisin itse.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

19.31 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Tämä ei ole hölynpölyä, kun minä luen, rouva puhemies, Sinivalloista siirtymää, joka on perussuomalaisten energiapolitiittinen ohjelma syksyiltä 2022. [Juha Mäenpää: Kyllä, se on meidän tavoite!] Se oli teidän tavoite.

Teidän tavoite numero yksi oli, että päästökauppa keskeytetään. Kuinka kävi? Sitä ei ole hallitusohjelmassa, sitä ei ole ensi vuoden valtion talousarviossa. Teidän seuraava tavoite oli, että turpeen käyttö tukipolttoaineena mahdollistetaan poistamalla siitä energiavero. Onko hallitusohjelmassa? Ei ole. Ja onko ensi vuoden valtion talousarvioesityksessä? Ei ole. [Juha Mäenpää: Kuka korotti sitä energiaveroa?] Ja kolmas teidän tavoite oli, että ”vuoden 2035 hiilineutraaliustavoite siirretään vuoteen 2050”. Onko hallitusohjelmassa? Ei ole, eikä ole myöskään ensi vuoden talousarvioesityksessä. Yksi teidän tavoitteista oli myös, että ”kotitalouksien sähkövero lasketaan EU:n minimitasolle”. Onko tätäkään

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

hallitusohjelmassa? Ei ole. Entä onko vuoden 2025 valtion budjetissa? Ei ole. Viimeisenä vielä: ”Biopohjaisten polttoaineiden liikennekäytön jakeluvaihtoehdoista luovutaan.” Miten kävi? Ei ole hallitusohjelmassa eikä myöskään ensi vuoden talousarviossa. [Markku Siponen: Se nousee!] — Juuri näin, niin kuin edustaja Siponen tuosta takaa huikkasi, se nousee.

Kaikki nämä teidän lupaukset ja tavoitteet, mitkä te olette asettaneet itsellenne ja lupauksena Suomen kansalle, ovat hävinneet tuhkana tuuleen. Tähän voin vain todeta sen, että missä PS, siellä petetty vaalilupaus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää, vastauspuheenvuoro.

19.34 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En tiedä sitten, olivatko keskustan tavoitteina jo sitten se turvekoneiden romuttaminen ja turpeen verotuksen kiristäminen, kun te niin ylpeänä siellä kerrotte, että te olette onnistuneet siinä ohjelmassa. Se on totta, että tämä on neljän puolueen välillä tehty hallitus, ja minä kovasti odotin, että keskusta lähtee tähän hallitukseen, mutta te jätitte tyhjän paperin. Te petitte äänestäjänne. Te ette halunneet lähteä kantamaan vastuuta. Voi olla, että nämä meidän tavoitteet olisivat toisin — ne eivät ole mitään lupauksia, vaan ne ovat tavoitteita, [Tuomas Kettunen: Ne oli lupauksia!] niin kuin kaikki puolueet asettavat tavoitteita. Ne saattaisivat olla toisin, jos keskusta olisi kantanut vastuuta. Te olette neljänneksi suurin puolue. Ilman teitä saattaa olla, että jotain meni pieleen. Minä olisin toivonut, [Puhemies koputtaa] että te olisitte olleet mukana. [Hanna-Leena Mattila: Tämäkin on keskustan syytä!] — Totta kai se on teidän syytänne. Te jätitte tyhjän paperin. Te ette halunneet [Puhemies koputtaa] hallitukseen kantamaan vastuuta. Te petitte äänestäjänne.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt puheenvuoro on edustaja Mikkosella.

19.35 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Nyt tässä on osa puheenvuoroista jo lähtenyt aika kauas tästä käsiteltävänä olevasta asiasta. Mutta ehkä nyt sen verran itsekin haluan pöytäkirjaan täsmentää, että eihän sillä ole mitään oleellista merkitystä ilman osalta, joka siis koostuu erilaisista kaasuista, että mikä niiden pitoisuus on, vaan kysehan on ilmaston lämpenemisessä ja kuumenemisessä siitä, miten näiden ilmastokaasujen, kuten metaanin ja hiilidioksidin, pitoisuus on muuttunut esiteolliselta ajalta. On hyvin yksimielinen konsensus siitä, että nimenomaan ihmisen toiminnasta johtuva fossiilisten polttoaineiden käyttö ensisijaisesti on johtanut siihen, että nyt ilmasto on kuumennut. Sen takiahan tätä ilmastotyötä tehdään, ja siinä kunnilla on todellakin tärkeä rooli.

Minusta oli hyvä huomio tässä — oliko se edustaja Lylyn puheenvuorossa vai edustaja Kivelän puheenvuorossa — se, että nämä ilmastotoimethan, joita kunnissa tehdään, ovat myönteisiä, hyviä ja positiivisia asioita. Sen takia on tosi valitettavaa, että tässäkin keskustelussa on yritetty jollain tavalla kääntää se negatiiviseksi, koska nimenomaan niillä samoilla toimilla myös parannetaan ihmisten terveyttä, saadaan ihmiset enemmän liikkumaan, ilman laatua puhdistetaan ja sitä kautta terveyttä parannetaan, liikennejärjestelyillä, joukkoliikenteen suosimisella tai erilaisilla muilla keinoilla vaikutetaan ilman laatuun, joka on myös yksi terveyttä edistävä asia. Sitten näillä erilaisilla sopeutustoimilla vaikutetaan esimerkiksi kaupunkisuunnitteluun, tehdään erilaisia luontopohjaisia ratkaisuja, lisätään puuston määrää ja niin edelleen, niin edelleen. Ne myös

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

vaikuttavat monella tavalla myönteisesti kuntalaisten terveyteen, hyvinvointiin ja niin edelleen. Sen takia minusta on ollut tosi hienoa, että kunnat ovat näitä suunnitelmia tehneet, ja pidän todella valitettavana, että tämä velvoite nyt sitten lainsäädännöstä poistuu. Toivon todella, että kunnat silti jatkavat tätä työtä, ja tietysti se iso haaste on, miten myös ne kunnat, jotka työtä eivät ole vielä aloittaneet eivätkä suunnitelmia ole tehneet, saamme tähän työhön mukaan, kun ne ovat usein juuri niitä pieniä kuntia, jotka ehkä tarvitsisivat kaikkein eniten sitä tukea ja apua. Myös se sitten poistuu tämän lakiesityksen myötä, nämä avustukset, mitä kunnat pystyivät tähän suunnittelutyöhön hakemaan.

Mutta siitäkin huolimatta, todellakin, kunnilla on jatkossa merkittävä rooli ilmastotyössä. Todella toivon, että kunnat tätä työtä jatkavat, koska se on ollut myös hyvin tuloksellista päästöjen vähentämisen kannalta mutta myös kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja lääkelain muuttamisesta sekä sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 129/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 18/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

19.38 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä on tavoitteena hillitä lääkekustannuksia ja vahvistaa julkista taloutta, mutta meidän on syytä pohtia, mitä tämä tarkoittaa kansalaisille. Lääkekorvausten alkuomavastuun korottaminen ja muiden kustannusten nousu voivat johtaa siihen, että yhä useampi joutuu tinkimään lääkehoidostaan taloudellisista syistä. Tämä voi pahimmillaan johtaa hoidon viivästymiseen, terveyden tilan heikkenemiseen ja muiden terveyspalveluiden käytön kasvuun. On tärkeää, ettei tällaisia seurauksia pääse syntymään. Samalla esitys sisältää myönteisiä elementtejä, joiden tarkoituksena on estää lääkekustannusten kasvua.

Apteekkien velvoite tarjota asiakkaille edullisin mahdollinen lääkevalmiste ja pitää näitä lääkkeitä varastossa voi alentaa kansalaisten lääkekuluja. Lisäksi hintaneuvontavelvoitteen täsmentäminen takaa sen, että asiakkaat saavat selkeää tietoa edullisemmista vaihtoehdoista. Näiden toimien onnistuminen edellyttää kuitenkin sitä, että apteekkien taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset täyttyvät.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetut lisävelvoitteet, kuten edullisten lääkkeiden varastointipakko ja hintaneuvonnan tehostaminen, voivat lisätä apteekkien työmäärää ja kustannuksia. Tämä saattaa olla erityisen haastavaa pienille ja maaseudun apteekkeille, joiden resurssit ovat jo ennestään rajalliset. Vaikka muutosten vaikutukset

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

apteekkien talouteen arvioidaan hallituksen esityksessä maltillisiksi, on syytä seurata tarkasti, ettei lisävelvoitteista aiheudu kohtuuttomia haasteita, jotka vaarantaisivat apteekkiverkoston kattavuuden tai toiminnan laadun.

Apteekit ovat paljon muutakin kuin lääkkeiden jakelupisteitä. Ne ovat monille kansalaisille ensimmäinen kontakti terveydenhuoltoon. Heikentämällä apteekkien toimintakykyä vaarannamme paitsi lääketurvallisuuden myös ihmisten mahdollisuuden saada tukea ja neuvontaa läheltä kotiaan. Siksi apteekkitalouden uudistamisessa on tärkeää varmistaa, että apteekit voivat edelleen hoitaa tätä merkittävää tehtäväänsä.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tavoitteet julkisen talouden vahvistamiseksi ovat perusteltuja, mutta meidän on varmistettava, että uudistus todella keventää kansalaisten lääkemenetelmiä eikä vaaranna apteekkien toimintakykyä. On seurattava tarkasti, miten edullisempien lääkkeiden tarjoamiseen liittyvät velvoitteet ja muut muutokset vaikuttavat apteekkien talouteen, lääkehuollon toimivuuteen ja lääkkeiden saatavuuteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

19.42 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle annetuissa lausunnoissa todetaan, että apteekkitalouteen tehdyt leikkaukset ovat johtamassa siihen, että osa apteekkeista ei pysty suorittamaan niille lainsäädännössä säädettyjä velvollisuuksia. Apteekkiverkosto on tällä hetkellä Suomessa varsin kattava. Toimiva apteekkijärjestelmä ja lääkkeiden saatavuus on turvattava myös jatkossa koko Suomessa, myös harvaan asutuilla alueilla, niin normaalitilanteissa kuin mahdollisissa häiriö- ja poikkeustilanteissa.

Huoltovarmuuskeskus nostaa valiokunnalle antamassaan lausunnossa esille huolen siitä, miten lääkkeiden hintojen alentamispyrkimykset vaikuttavat Suomen lääke-markkinoihin ja kansallisen lääkehuollon toimintavarmuuteen. Lausunnossa muistutetaan, että lääkehuoltovarmuuden ja lääkkeiden saatavuuden kannalta on erityisen tärkeää, että Suomen pieni markkina-alue säilyy kilpailukykyisenä sekä houkuttelevana.

Keskusta yhtyy Huoltovarmuuskeskuksen kantaan siitä, että lääkkeiden mahdollisimman alhaista hintaa voidaan perustellusti pitää kannatettavana. Samalla keskusta yhtyy Huoltovarmuuskeskuksen huomioon, että esimerkiksi lääkkeiden tukkuohjehinnan alentaminen voi välillisesti heikentää Suomen lääke-markkinoiden houkuttavuutta erityisesti jatkuvasti kiristyneessä kilpailu- ja taloustilanteessa sekä geopolitisesti haastavassa tilanteessa. Tästä johtuen keskusta on jättänyt vastalauseen: esityksen pykälämuutoksesta 1. lakiehdotuksen 5 luvun 3 a §:n 1 momenttiin sekä lausuman.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

19.44 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että lääkekorvausten alkuomavastuuta korotetaan 50 eurosta 70 euroon. Ja nyt tässä, arvoisa rouva puhemies, kun katson, että täällä ei ole yhtään perussuomalaisen kansanedustajaa salissa, [Aki Lindén: Ei tämä kiinnosta heitä!] mietinkin, että saatan tietää, mistä tämä johtuu. Kuulin nimittäin, että viime vaalikaudella perussuomalaisista esitettiin, että tämä alkuomavastuu pitäisi poistaa kokonaan. Siis he esittivät ennen vaaleja, että tämä viidenkymmen alkuomavastuu pitää poistaa, ja nyt he ovat korottamassa sitä viidestäkymmenistä seitsemäänkymmeneen. [Aino-Kaisa Pekonen: Uskomatonta!] Ja

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

johtuneeko sitten siitä, että yhtään perussuomalaisten edustajaa ei ole tällä hetkellä salissa, kun tätä lakiesitystä täällä käsitellään.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, todellakin tässä hallituksen esityksessä on nyt sen lisäksi näitä muutoksia tähän lääkkeiden hinnoitteluun liittyen, hintakilpailuun liittyen, apteekkeihin, sivuapteekkeihin, verkkopalveluihin ja tähän tukkuhintajärjestelmään liittyen, ja tämän hallituksen esityksen tavoitteena on tuottaa julkiseen talouteen 90 miljoonan euron säästöt.

Tämä lääkkeiden alkuomavastuun nosto voi sosiaali- ja terveystaloudelle annettujen lausuntojen mukaan heikentää rationaalisen lääkehoidon toteutumista, koska lääkekustannusten omavastuun noston on havaittu jo aiemmin johtavan siihen, että yhä useampi ihminen jättää ostamatta hänelle reseptillä määrätty tarpeelliset lääkkeet. Lääkkeitten ostamatta jättäminen ja siten määrätyn lääkehoidon laiminlyönti pahentaa sairauksia, heikentää sairauksien hoitotasapainoa ja lisää myös kuolleisuutta. Alkuomavastuun korottaminen voi johtaa myös tarttuvien tautien leviämiseen väestön keskuudessa, jos lääkkeiden korkea hinta ja nouseva alkuomavastuu johtavat siihen, että kaikilla ihmisillä ei ole varaa ostaa välttämättömiä lääkkeitä — aivan kuten tässä äskenkin kokoomuksen edustajan puheenvuorossa nostettiin tämä huoli esiin, mutta siitä huolimatta tämä alkuomavastuun korotus aiotaan tehdä. Tällä voi olla myös pitkäaikaisia vaikutuksia kansanterveyteen sitä heikentävästi.

No, arvoisa rouva puhemies, hallitusohjelmassa on sovittu myös apteekkisääntelyn uudistamisesta vastuullisesti ja asteittain turvaten laadukkaat ja turvalliset apteekkipalvelut koko Suomessa. Me keskustalaiset kannatamme myöskin tätä samaa tavoitetta, mutta pidämme tässä tätä etenemistapaa vääränä. Meidän mielestämme olisi ollut järkevää tehdä ensin tämä apteekkitalouden kokonaistarkastelu, koska nyt tehdään näitä pistemäisiä muutoksia apteekkitalouteen ilman, että on tiedossa, miten jo aiemmin päätetyt ja tämä käsittelyssä oleva hallituksen esitys tulevat tähän apteekkitalouteen vaikuttamaan. Meille sosiaali- ja terveystaloudelle annetussa lausunnossa todetaan, että apteekkitalouteen tehdyt leikkaukset ovat johtamassa siihen, että osa apteekkeista ei pysty suorittamaan niille lainsäädännössä säädettyjä velvollisuuksia. Apteekkiverkosto on onneksi vielä tällä hetkellä Suomessa varsin kattava. Toimiva apteekkijärjestelmä ja lääkkeiden saatavuus on turvattava myös jatkossa koko Suomessa, myös harvaan asutuilla alueilla niin normaalitilanteessa kuin mahdollisissa häiriö- ja poikkeustilanteissa.

Huoltovarmuuskeskus nostaa valiokunnalle antamassaan lausunnossa esille myös tärkeän huolen siitä, miten lääkkeiden hintojen alentamisyrittäykset vaikuttavat Suomen lääkemarkkinoihin ja kansallisen lääkehuollon toimintavarmuuteen. Lausunnossa muistutetaan, että lääkehuoltovarmuuden ja lääkkeiden saatavuuden kannalta on erityisen tärkeää, että Suomen pieni markkina-alue säilyy kilpailukykyisenä ja houkuttelevana. Keskusta yhtyy Huoltovarmuuskeskuksen kantaan siitä, että lääkkeiden mahdollisimman alhaista hintaa voidaan perustellusti pitää kannatettavana. Samalla keskusta korostaa Huoltovarmuuskeskuksen huomiota, että esimerkiksi lääkkeiden tukkuohjehinnan alentaminen voi välillisesti heikentää Suomen lääkemarkkinoiden houkuttelevuutta erityisesti jatkuvasti kiristyneessä kilpailu- ja taloustilanteessa sekä haastavassa geopoliittisessa tilanteessa.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Mattilan tekemää vastaehdotusta ja siihen liittyvää lausumaehdotusta, jonka vielä voisin tähän lukea. Tässä tulee hyvin esille tämä

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

keskustan huoli tähän lakiesitykseen, tähän apteekkitalouteen, lääkkeiden saatavuuteen ja maanlaajuiseen apteekkiverkostoon liittyen.

Arvoisa rouva puhemies! ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lakimuutosten vaikutuksia ja tekee apteekkisääntelyn ja apteekkitalouden uudistuksista ja lääkekorvauksiin kohdistuvista säästöistä kokonaisvaikutusten arvioinnin ja tekee tarvittavat muutokset, jotka turvaavat apteekkien toimintaedellytykset koko Suomessa.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkynen poissa. — Edustaja Lindén.

19.50 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Käytän tässä paikaltani tämän puheenvuoron, vaikka aihe on todella tärkeä.

Siteeraan aluksi suoraan sanottuna ehkä vähän pateettisesti erästä tärkeää asiakirjaa, ja se kuuluu näin: ”Sairaanhoito, lääkärin apu, lääkkeet ja hautaus kunnan kustannuksella. Näitä maksuja ei saa pitää vaivaisapuna.” Tämä oli sosiaalidemokraattisen puolueen Forssan-ohjelmasta vuodelta 1903, ja me edelleen keskustelemme siitä, että meillä lääkkeiden hinnat käyttäjille ovat kalliit. Meillä nostetaan arvonlisäveroa lääkkeissä, meillä nostetaan terveydenhuollon maksuja, eli kyllä tätä taisteltavaa vielä riittää tälläkin pitkällä jännteellä.

Mutta ihan mennäkseni tähän nykyaikaan ja ehkä enemmän teknokraattiseen puoleen me puhumme terveydenhuollon omavastuukustannuksista. Ne ovat Suomessa OECD-maiden korkeimpia. Tarkoitetaan siis sitä osuutta, mikä terveydenhuollon kustannuksista maksetaan suoraan ”out of pocket” eli omasta taskusta eli ei verotuksen tai sosiaalivakuutuksen kautta. Se on Suomessa ollut 20 prosenttia, 21:kin prosenttia. Se on OECD-maissa yleensä alle 15 prosenttia, Ranskassa alle 10 prosenttia, muissa Pohjoismaissa myös 10—15 prosentin välillä. Tämähän on siis kokonaisuus, joka koostuu niin asiakasmaksuista, lääkeomavastuista kuin julkisen terveydenhuollon erilaisesta käyttämisestä, missä on maksuja, ja sitten suorista ostoista omalla rahalla yksityiseltä sektorilta. Tähän lasketaan mukaan tietysti myös itse maksetut vakuutukset.

Tämä on aika huolestuttava tilanne. Tämä ei ole tietenkään nyt aiheutunut ihan heti, tämä on pitkään ollut tällainen tilanne Suomen terveydenhuollossa, ja nyt tietysti näillä alussa luettelemillani tietyillä muutoksilla liittyen maksujen korotuksiin ja tässäkin sitten tähän lääkeomavastuun korotukseen tätä pahennetaan.

Loppuun haluaisin vielä sanoa, että lääkepolitiikka on tavattoman tärkeätä. Se on neljän miljardin euron kokonaisuus meidän Suomen kansantaloudessa, siis tuollaiset puolitoista prosenttiyksikköä, ja se on asia, joka täällä eduskunnassa putoaa jossain määrin sosiaali- ja terveysvaliokunnan, talousvaliokunnan ja ehkä tieteellistä tutkimusta rahoittavan sivistysvaliokunnankin väliin. Itselläni oli juuri lääkepolitiikkaan liittyen eräs tapaaminen, missä kävi ilmi aika huolestuttavia asioita siitä, miten Suomessa otetaan liian hitaasti käyttöön uusia tutkimukseen perustuvia lääkkeitä, jotka ovat todella vaikuttavia, ja mielelläni toivoisin lääkepolitiikasta jossain vaiheessa laajempaa keskustelua. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Castrén.

19.53 Maaret Castrén kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämän lakiesityksen tavoitteena on valtiontalouden tasapainottaminen 90 miljoonalla eurolla. Perustuslakivaliokunta on

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

pitänyt johdonmukaisena, että etuukseen tasoa mitoitettaessa otetaan huomioon kulloinkin kansantalouden tila. Vertailun vuoksi vuonna 2023 lääkekorvauksia maksettiin 1,8 miljardia euroa.

Tämän esityksen pyrkimyksenä on, että lääkkeiden saatavuuteen ja paljon lääkkeitä tarvitsevien talouteen säästökeinoilla olisi mahdollisimman vähän vaikutuksia. Kun omavastuuta nyt nostetaan 50:stä 70 euroon, käytössä on kuitenkin lääkekatto, jota vuonna 2023 ei nostettu lainkaan ja nytkin vain indeksin verran, eli tähän auttaa niitä, joilla on runsaita lääkekuluja.

Apteekkien tulee pitää varastossa edullisimpia lääkkeitä, ja apteekkeilla on velvoite tarjota asiakkaalle tosiasiallisesti edullisinta valmistetta. Tämähän on asiakkaalle toivon mukaan hyvä asia, joka tarkoittaa sitä, että hänen ei tarvitse uudestaan lähteä esimerkiksi pitkän matkan takaa hakemaan sitä halpaa lääkettä, joka sitten tavallaan tilataan häntä varten sinne apteekkiin.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta painottaa lääkehävikin vähentämisen tärkeyttä lääkkeiden saatavuuden turvaamiseksi, koska on ihan selvää, että tähän täytyy kiinnittää huomiota, kun apteekkeissa nyt sitten on laajemmat varastot.

Alkuvuosi on kustannusten kannalta haastava, koska lääkkeiden vuosiomavastuu kohdistaa maksurasituksen alkuvuoteen. Tämän vuoksi onkin tärkeää edistää hallitusohjelman mukaisesti vuosiomavastuun jakamista osiin.

Tässä on kovasti kerrottu, keitä salista löytyy: Voi sanoa, että juuri hetken kuluttua täältä löytyy kokoomuksen joka ikinen sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsen, vaikka olemme olleet talossa 12 tuntia. Eli täällä ollaan ja tehdään töitä hyvien lakiesitysten loppuun saattamiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

19.55 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa rouva puhemies! Tähän edustaja Castrénin puheenvuoroon voi hyvin todeta, että aika moni sote-valiokunnan jäsen näyttää täällä olevan paikalla, vaikka 12 tuntia on nyt takana, ja huomenaamulla kahdeksalta jatketaan, mutta rakkaudesta lajiin.

Arvoisa puhemies! Minun mielestäni tämä hallitus on melko kohtuuton. Orpon—Purran hallitus tekee kohtuuttomia leikkauksia pienituloisten ihmisten toimeentuloon, minkä seurauksena eriarvoisuus ja lapsiperheköyhyys ovat jo kasvaneet sekä toimeentulotukiriippuvuus lisääntynyt, mutta minusta tuntuu valitettavasti siltä, että mikään ei nyt riitä.

Ensi vuoden budjetissa kohtuuttomat leikkaukset saavat jatkoa, kun esimerkiksi työttömyysturvaa ollaan jälleen leikkaamassa, ja nyt tässä esityksessä korotetaan lääkkeiden alkuomavastuuta 50:stä 70 euroon, eli korotusta tulee 20 euroa. Samalla myös tämä alkuomavastuu sidotaan indeksiin, jolloin alkuomavastuu nousee sitten joka vuosi. Ja alkuomavastuu on siis se summa, joka lääkkeistä pitää maksaa kokonaan aina itse ensin, ja vasta sitten, kun se alkuomavastuu on maksettu, on oikeutettu Kela-korvauksiin. Tämäkin korotus osuu jälleen pienituloisiin ihmisiin ja erityisesti paljon lääkkeitä ja kalliita lääkkeitä käyttäviin ihmisiin, ja kun näitä erilaisia leikkauksia tulee nyt jatkuvasti eri esityksissä ja ne koskevat jo valmiiksi heikossa asemassa olevia pienituloisia ihmisiä, niin minusta se on kohtuutonta.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Ja kun sitten täällä, puhemies, puhutaan tästä tavoitteesta liittyen talouden tasapainottamiseen, niin minä en pysty olemaan ihmettelemättä, miksi nämä kaikki säästöt, joita haetaan sen talouden tasapainottamisen saavuttamiseksi, haetaan sieltä pienituloisten ja heikossa asemassa olevien ihmisten kukkarosta. Kun jos vaikka pohditaan nyt näitä lääkesäästöjä ja kustannussäästöjä, siis nimenomaan lääkehoidosta, niin kyllä se on myös mahdollista tehdä niin, ettei me leikata niiltä potilailta, asiakkailta, jotka lääkkeitä käyttävät.

Viime kaudellakin meillä oli tavoitteena — joka myöskin saavutettiin — että niitä säästöjä myös sieltä lääketaloudesta saadaan, mutta silloin Marinin hallituksen yksi tärkeä arvovalinta oli se, että lääkekustannukset eivät saa nousta lääkkeiden käyttäjillä, ja siitä me pidettiin kiinni. Toivoisin, että tälläkin hallituksella olisi selkärankaa pitää heikommassa asemassa olevien pienituloisten ihmisten puolia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

19.58 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on osaltaan säästölaki, jolla haetaan valtiontalouteen 90 miljoonan euron säästöjä. Muistuttaisin siitä, että ensi vuonna valtiontalous on edelleen voimakkaasti alijäämäinen. Velkaa otetaan 12,4 miljardia euroa, eli nämä säästölait ovat käytännössä välttämättömiä.

Tässä laissa tosiaan alkuomavastuuta korotetaan 50 eurosta 70 euroon, mutta tämä sisältää myös monia esityksiä nimenomaan myös sinne lääke- ja apteekkikentälle. Muun muassa toteutetaan useita lääkkeiden korvattavuutta, hinnoittelua ja apteekkien velvoitteita koskevia muutoksia lääkkeiden hintojen alentamiseksi, parannetaan hintakilpailun toimivuutta ja sillä tavalla varmistetaan säästöjen toteutuminen valtiontalouteen. Lisäksi toteutetaan ehdollista korvattavuutta koskeva säätely nykyisen käytännön mukaisesti. Eli tässä laissa on sekä potilaita että sitten lääkehuollon kenttää koskevia toimenpiteitä.

On tärkeää, että näissä uudistuksissa huomioidaan apteekkien taloudellinen toimintakyky, että apteekkiverkko pysyy voimassa myös tuolla meidän harvaan asutuilla alueilla, joissa apteekki monesti on tärkeä terveydenhuollon toimintapiste. Onkin tärkeää, että hallitus vie eteenpäin suunniteltua apteekkitalouden kokonaisuudistusta, jolla apteekkien toimintaedellytykset varmistetaan myös tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

20.01 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä on aika hyvin tästä lain sisällöstä tullutkin jo aika kattavasti. Tämä tosiaan pyrkii siihen 90 miljoonan euron tasapainottamiseen, ja tämä lääkkeiden alkuomavastuu nousee 50:stä 70 euroon. Tähän yhtenä pikkuisen tulevaisuutta helpottavana tavoitteellaan tätä Orpon hallitusohjelmaankin kirjattua vuosiomavastuun jaksottamista, jolla toivotaan jonkunasteista helpotusta sitten tähän taloudelliseen taakkaan niille, jotka paljon lääkkeitä joutuvat käyttämään.

Sitten täällä valiokunnan lausumaehdotuksissa on sinänsä ihan varteenotettavia kohtia. Edustaja Siponen otti huomioon tämän Huoltovarmuuskeskuksen erittäin asianmukaisen pelon, jossa puhuttiin nimenomaan lääkkeiden saatavuudesta ja toimitusvarmuudesta. Tässä toisessa lausumaehdotuksessa sanotaankin, että eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto toimii määrätietoisesti lääkkeiden saatavuushäiriöiden vähentämiseksi ja selvittää, miten niin uusien kuin pidempään jo markkinoilla olleiden lääkkeiden saatavuus

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

turvataan Suomessa kaikissa tilanteissa. Tämä on erittäin tärkeää ja hirveän hyvä, että se huomioidaan näissä tilanteissa, kun mitä tahansa lääkkeiden hintaan tai saatavuuteen vaikuttavia toimia tehdään. Tämä on tosi tärkeä huomio.

Kuten myös tämä kolmannessa lausumaehdotuksessa esille otettu ajatus apteekkitalouden kokonaisuudistuksesta. Eliikkä siihen koko ajan tähdätään, mutta kaikista tärkeintä on se, että meillä apteekkiverkosto edelleen toimii kattavasti ja turvallisesti ja toimintaedellytykset taataan. Tämä itse asiassa taitaa lukea melkein samoilla sanoilla hallitusohjelmassakin. Me tiedetään, että tämä on monisyinen lakiehdotus, mikä vaikuttaa moneen eri suuntaan, mutta näihin pyritään vastaamaan niin hyvin kuin vain mahdollista ja näitä seurataan. Ja apteekkitalouden uudistus jatkuu, mutta kyllä minäkin näkisin, että ehdottomasti ensimmäinen tavoite on se, että me saadaan turvattua edelleenkin kattava verkosto koko maassa.

Sitten vielä loppuun tärkeänä huomiona: Kun me puhutaan lääkekustannusten pienentämisestä, niin yksi tärkeä osa sitä, minkä tässä jo joku kerkesi mainitakin, on lääkehävikki. Meillä tässä maassa taitaa mennä sadoissa miljoonissa euroissa, jos me lasketaan sekä sairaaloitten että hakematta jääneiden tai käyttämättä jääneiden lääkkeiden yhteishinta. Se on yksi erittäin tärkeä asia, millä me pystytään jatkossa hillitsemään kustannuksia. Meidän pitää todellakin keksiä, miten me pystytään vähentämään tätä aivan mieletöntä lääkehävikkiä, mikä meillä tällä hetkellä on. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

20.03 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä tähän, mihin äsken lopetin puheenvuoroni, eli lääkepolitiikkaan. Kun mainitsin tuon neljä miljardia, niin se oli tällainen kansanomaistus. Siitä kaksi miljardia on näitä Kelan lääkekorvauksia, vajaa yksi miljardi on sitten omavastuuosuuksia ja sitten se viimeinen miljardi, hieman vajaa sekin, käytetään tuolla sairaaloissa, julkisessa terveydenhuollossa, ja sitä kautta sitten tulee lääkekustannuksia.

Tämä on todella tärkeä asia. Suomessa on ongelmia ollut ja ne ovat kasaantuneet, ja aika pitkälti ajalta, eli nyt en siis lähde osoittamaan tässä isossa kuvassa voimakasta kritiikkiä mihinkään tiettyyn hallitukseen. Me olemme tietysti pieni kansantalous, mutta meillä on tällaisia kerta kaikkiaan niin kuin puutteita esimerkiksi niissä mekanismeissa, joilla me otamme parhaita, nykyaikaisimpia lääkkeitä käyttöön, ja niissä mekanismeissa olisi paljon kehittämistä. Eli palaan vielä tähän, että ihan vakavasti ehdotan, että me käsittelemme lääkepolitiikkaa ihan erillisenä kysymyksenä täällä eduskunnassa.

Mutta se, mistä aloitin puheenvuoroni, eli tämä eriarvoisuus terveydenhuollossa ja se, miten lääkkeiden hinta ja palveluiden asiakasmaksut ja muut iskevät erilaisiin väestöryhmiin, on myös erittäin voimakas tosiasia. Suomessa on vahva historiallinen tutkimusperinne terveyden eriarvoisuudesta. Se alkaa ihan sieltä 1800-luvulta — Lääkäriliitto jakaa tälläkin hetkellä vielä Konrad ReijoWaraan palkintoa, ja ReijoWaraahan teki Haapajärven piirilääkäripiirissä sellaisen väestötutkimuksen, jossa katsottiin kaikki piirilääkäripiirin talot läpi ja niitten ihmisten elinolot ja verrattiin sitä terveyteen ja sairauteen, puhuttiin sen ajan termeillä kivullosuusprosentista — ja jatkui edelleen sitten 20-luvulla, ja meillä on hyvin aktiivisesti tätä tutkittu 60-luvulla, eikä ole pitkä aika siitä, kun Suomen Akatemia järjesti laajan kokouksen, jossa esiteltiin terveyden eriarvoisuuteen liittyvää tutkimustietoa.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

STM:n julkaisusarjoissa on lukuisia eri julkaisuja tästä olemassa. Vuonna 21 THL julkaisi mittariston, jolla pitäisi säännöllisesti seurata terveyden eriarvoisuutta. Sitähän voidaan mitata esimerkiksi tällaisella PYLL-indeksillä ja sitten verrata sitä koulutustasoon tai tulotasoon tai ammatilliseen asemaan — menetetyt elinvuodet, sitten tietysti koettu terveydentila, palveluiden käyttö, kaikki nämä tunnetut mittarit. Eli meillä on vakava terveyden eriarvoisuus tässä maassa. Neljännen ja ylimmän sosiaaliryhmän välillä se on miesten elinajanodotteessa 6—7 vuotta. En ryhdy nyt sen pidempään näitä erittelemään, mutta kaikkeen tähän vaikuttaa myös mahdollisuus käyttää terveyspalveluja. Yksinomaan siitä ei tietenkään nyt ole kysymys näissä asioissa, vaan enemmän koko siitä sosiaalisesta ympäristöstä ja myös kulttuurisesta pääomasta, niin kuin tiedämme. [Puhemies koputtaa] Mutta vakava kysymys, ja nyt ehdotettu laki on minusta terveyden eriarvoisuutta lisäävä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

20.07 Markku Siponen kesk: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitoksia edustaja Lindénille tästä lääkepolitiikan, voi sanoa, historialuennosta. Sieltä tuli kovaa tietämystä, ja varmasti on mielenkiintoinen aihe tämä lääkepolitiikka myöskin tänä päivänä.

Sitten tässä aiemmin puheenvuorossa kiiteltiin näitä lausumia, joita tässä mietinnössä on mukana. Itse olen samaa mieltä, ja on hienoa, että yhteistyöllä tuolla sosiaali- ja terveysvaliokunnassa siihen löydettiin hyvät lausumat.

Ehkä, arvoisa rouva puhemies, vielä nostan tässä esiin nämä kokoomusedustajien puheenvuorot ja huolen tästä maanlaajuisesta, kattavasta apteekkiverkosta. Se on varmasti juuri näin, mutta samaan aikaan kyllä kannan kovasti huolta siitä, koska tiedetään, että selvitetään itsehoitolääkkeitten tuloa ruokakauppoihin tämän hallituksen aikana, ja ei tähän nyt kovin kummoista tutkimusta tarvitse tehdä, että mitä se meidän apteekkiverkolle tekee, jos nämä itsehoitolääkkeet tuodaan sinne ruokakauppaan. Tässä suhteessa kyllä olen hyvin eri linjoilla kuin päähallituspuolue kokoomus, että sinne kauppaan entistä vahvempia viinejä, alkoholia tuodaan, selvitetään vielä vahvempien tuloa, ja samaan aikaan myöskin tätä itsehoitolääkeasiaa. Kyllä se hieman hurskastelulta kuulostaa, että ollaan samaan aikaan apteekkitaloudesta huolissaan ja sitten itsehoitolääkkeitä ollaan sinne ruokakauppaan tuomassa, mutta toivotaan, että tähänkin vielä järkiratkaisu löytyy.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

20.08 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Kun edustaja Siponen tuossa kommentoi tätä itsehoitolääkkeiden kauppaan tuontia, niin siellä kuitenkin hallitusohjelmassa on kirjaus, että tämä toteutetaan apteekkitaloutta ja lääketurvallisuutta painottaen, ja se katsotaan kyllä hyvin tarkkaan, millä tavalla näitä itsehoitolääkkeitä tuodaan sitten kauppoihin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

20.09 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia Valtolalle vastauksesta. Oli todella hyvä, että nostitte... [Puhujan mikrofoni on kiinni]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Onko mikrofoni päällä?

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Kiitos, arvoisa rouva puhemies, ja kiitoksia edustaja Valtolalle tästä vastauksesta. Todella hyvä, että nostitte esille tämän lääketurvallisuusasian, koska se on ehkä vieläkin tärkeämpi asia tähän itsehoitolääkeasiaan liittyen ja siihen varmasti kulminoituvat sitten monet riskit tässä hankkeessa, mutta todellakin toivon, että tätä vielä vakavasti siellä hallituspuolueitten... Tämän osoittaisin myöskin perussuomalaisille, jos heitä täällä salissa olisi, mutta kun heitä ei edelleenkään yhtään täällä ole, niin joutuu tässä asiassa vähän niin kuin seinille puhumaan, mutta tämä myöskin perussuomalaisille viestinä, että toivon, että myöskin siellä kannetaan huolta lääkkeiden saatavuudesta koko maassa ja maanlaajuisesta apteekkiverkostosta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysturvalain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 135/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 19/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Pekonen.

Keskustelu

20.10 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on todellakin toteuttanut jo vuoden 2024 budjetissaan mittavia työttömyysturvan leikkauksia, joiden seurauksena eriarvoisuus ja lapsiperheköyhyys ovat kasvaneet sekä toimeentulotukiriippuvuus on lisääntynyt. Täytyy todeta, että minulla on ollut välillä tässä eduskunnan täysistuntosalissa sellainen olo, että minä puhun näitä minun samoja puheitani illasta toiseen, ja ehkä niin voi ollakin, mutta kun nämä esitykset ovat jatkuvasti aivan samankaltaisia: leikataan, leikataan ja leikataan, muun muassa työttömiltä useaan eri otteeseen, monella eri esityksellä.

Näillä esityksillä hallitus hakee siis paitsi säästöjä valtiontalouteen myöskin laskennallisia positiivisia työllisyysvaikutuksia. Ministerit ja hallituspuolueiden kansanedustajat toistavat jatkuvasti täällä salissa, kuinka näitä ikäviä päätöksiä on vaan pakko tehdä, mutta haluan sanoa teille, hyvät kollegat, että ei ole mikään pakko. Poliitiikka on arvovalintoja, ja tämän hallituksen arvot ovat kovat.

Sitä paitsi työllisyys on vuoden 2024 aikana heikentynyt merkittävästi ja uhkaa tuoreen työmarkkinaennusteen mukaan heikentyä edelleen vuonna 2025. Työttömyysturvan korvausastetta on laskettu yhä kauemmaksi pohjoismaisesta tasosta, samalla kun lomautuksien ja irtisanomisten määrä kasvaa, ja nyt tämä käsiteltävä esitys jatkaa työttömyysturvan leikkauslinjaa, kun työllistämistä edistävien palvelujen ajalta maksettavasta peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosasta sekä ansiopäivärahan korotetusta ansio-osasta luovutaan.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Lisäksi poistetaan mahdollisuus maksaa liikkuvuusavustusta korotettuna ja myös osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärää pienennetään 50 prosentista 35 prosenttiin täyden työmarkkinatuen määrästä. Nämä leikkaukset kohdistuvat samoihin ihmisryhmiin kuin aiemmatkin, jo voimassa olevat työttömyysturvan heikennykset.

Sen lisäksi, että nämä leikkaukset heikentävät työttömien toimeentuloa ja lisäävät jälleen toimeentulotuen tarvetta, ne ovat työllisyyden edistämisen näkökulmasta haitallisia. Aktiiviajan korotusosan poisto tarkoittaisi työmarkkinatuen tai peruspäivärahan saajalle noin 114 euron kuukausittaista heikennystä toimeentuloon, ja 3 000 euroa kuukaudessa ansainneen ansiopäivärahan heikennys olisi vastaavasti noin 208 euroa kuukaudessa.

Näiden taloudellisten menetyksien lisäksi korotusosien poisto heikentää kannusteita osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin, mikä uhkaa johtaa etenkin pitkäaikaistyöttömyyden ja syrjäytymisen lisääntymiseen. Syyskuussa 24 työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumista kuvaava aktivointiaste oli pitkäaikaistyöttömien kohdalla vain noin yhdeksän prosenttia, mikä uhkaa esityksen myötä heiketä sitten ennestään. Kyse ei ole pelkästään motivaatiotekijöistä, vaan palveluihin osallistuminen tuo myös kustannuksia, joihin työttömällä ei välttämättä ole varaa ilman tätä korotusosaa. Tutkitusti monilla aktiiviseen työvoimapolitiikkaan kuuluvilla palveluilla, kuten työvoimakoulutuksella, voidaan merkittävästi edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä, ja siksi niihin osallistumiseen tulisi päinvastoin kannustaa, etenkin tilanteessa, jossa avoimien työpaikkojen määrä on laskenut ja pitkäaikaistyöttömyys kasvanut nopeasti. Työttömille tulisi siis tarjota mahdollisuuksia ja kannusteita oman osaamisen kehittämiseen ja muihin yksilöiden tarpeita vastaaviin palveluihin. — Onko tässä viisi minuuttia tämä aika vai seitsemän? [Puhemies: Seitsemän!] Kiitos, puhemies, sitten voin jatkaa tässä vielä muutaman minuutin.

Vastaavasti tämä liikkuvuusavustuksen korotusosan poistuminen kohdistuu juuri sellaiseen sosiaaliturvan elementtiin, jonka tavoite on edistää työllistymistä. Liikkuvuusavustusta on voitu maksaa korotettuna, jos työpaikka sijaitsee yli 200 kilometrin päässä kotoa. Tämän korotusosan poisto heikentääkin kannusteita työvoiman liikkuvuuteen ja on omiaan pahentamaan työvoiman kohtaanto-ongelmaa ja vähentämään työmarkkinoiden dynamiikkaa erityisesti pidemmällä aikavälillä. Liikkuvuusavustuksen heikentämisen sijasta tätä etuutta tulisi kehittää ja sen tunnettuutta lisätä. Me kuultiin asiantuntijakuulemisissakin, että tätä avustusta ei edes tunnisteta.

No sitten vielä, mitä tulee, puhemies, nuoriin, niin vanhempiensa taloudessa asuvan, osittaista työmarkkinatukea saavan tuen pienennys 50 prosentista 35 prosenttiin on jälleen yksi vaikeassa asemassa olevien nuorten ja perheiden toimeentuloon kohdistuva leikkaus. Tämä heikennys laajentaa perusteettomasti vanhempien elatusvelvollisuutta täysi-ikäisiin lapsiin, lisää perheiden pienituloisuutta ja kasvattaa asumis- ja toimeentulotuen tarvetta. Lisäksi korotusosien leikkaukset osuvat jälleen lapsiperheisiin kasvattaen jälleen lapsiperheköyhyyttä. Aktiiviajan korotusosia saaneista vuonna 23 kahdella kolmasosalla, eli lähes 20 000:lla, oli alaikäisiä lapsia.

Tämän esityksen vaikutuksia pienituloisten ihmisten ja perheiden toimeentuloon voidaan perustellusti pitää kohtuuttomina, etenkin kun huomioidaan aiemmat, samaan kohderyhmään vaikuttaneet leikkaukset ja se, ettei tälle esitykselle ole osoitettavissa minkäänlaisia myönteisiä työllisyysvaikutuksia.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Arvoisa puhemies! Minusta siis tämäkin esitys on todella huono, enkä voi sitä kannattaa. Siksi esitän, että lakiehdotukset hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

20.17 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Pekosen tekemiä hylkäysehdotuksia. Ne ovat niin hyviä, että heti alussa pitää tämä tärkeä asia saada hoidettua.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on jatkumo näille työttömyysturvan leikkauksille, joista on viime vuoden budjetissa tälle vuodelle lähdetty liikkeelle ja tästä eteenpäin koko ajan. Nyt meidän työttömyysturvan taso alkaa olla sellainen, että sillä ei enää kohta tulla toimeen ollenkaan, ja voikin kysyä, romutetaanko tämä turva kokonaan ennen kuin tehdään muutos toiseen suuntaan.

Ensinnäkin täytyy sanoa, että tässä ei ole ihan pienestä määrästä kysymys, kun arvioidaan näitä rahallisia juttuja, jotka liittyvät samaan kohderyhmään kuin aikaisemmatkin työttömyysturvan leikkaukset. Työmarkkinatuen ja peruspäivärahan saajilla tämä on 114 euroa ja ansiopäivärahan saajalla, joka 3 000:n perusteella on määriteltä, se olisi 208 euroa kuukaudessa. Ei ihan pieniä asioita. Ja sitten, jos ruvetaan katsomaan korotusosan leikkausta, kuinka moni on tätä saanut, niin vuonna 2023 tätä korotusosaa on saanut 26 000 ansio-osalla olevaa ihmistä. Peruspäivärahan saajista se on noin 10 900 ja työmarkkinatuella yli 50 000, eli 88 000 henkilöä on tätä 2023 saanut. Siinä mielessä puhutaan valtavan isosta joukosta.

Kun aikoinaan työttömyysturvan korotusosa luotiin, se luotiin osana työmarkkinaratkaisua. Olen ollut itse neuvottelemassa tätä vuonna 2004. Silloin, kun tehtiin tähän maahan viimeistä tulopoliittista kokonaisratkaisua, tämä korotusosa oli siellä neuvottelujen kohteena ja silloin se ensi kertaa otettiin ja sitten se levitettiin työttömyysturvaan vähän laveamminkin, ja siitä lähtien se on ollut. Ja mikä sen perimmäinen tarkoitus oli? Että tällä pienellä korotusosalla, joka työttömyysturvaan luotiin, annettaisiin positiivinen signaali, että kannattaa osallistua erilaisiin aktiivitoimiin ja sitä kautta myöskin saada siitä työttömyysturvaan vähän kohennusta. Tämä oli se aikomus ja tarkoitus silloin, kun se aikanaan luotiin. Osittain se on toiminut, ja minä luulen, että ei ole sillä tavalla tiedetty tämän käytöstä kuin ehkä olisi syytä ollut tietää.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä liikkuvuusavustusta supistetaan ja kotona asuvan työmarkkinatuen osuutta pienennetään 50:stä 35 prosenttiin. Tämä kokonaisuus on todella iso, ja siinä mielessä näitten vaikutus tulee heijastumaan aika moneen suomalaiseen tästä eteenpäin.

Ehkä kaikkein pahin asia tässä on se, minkä edustaja Pekonenkin äskeisessä puheenvuorossaan mainitsi, että kun täällä on näin iso määrä ihmisiä, niin noin 20 000:lla näistä saajista on lapsia ja alaikäisten lapsien yhteismäärä on 35 000. Eli tämä on siten lapsiperheköyhyyteen vaikuttava asia. Työttömyysturvan lapsikorotus ja tämän tyyppiset asiat ovat olleet kaikkein parasta köyhyyden torjuntaa — kaikkein parasta köyhyyden torjuntaa. Sen takia, kun työttömyysturvasta on leikattu lapsikorotukset, se on ollut täydellistä virhepolitiikkaa kaiken kaikkiaan. Me nähdään jo toimeentulotuen kasvu valtion budjetissa: Viime vuonna toimeentulotukea meni 700 miljoonaa, tänä vuonna noin 800 miljoonaa ja ensi vuonna 1 090 miljoonaa, eli noin 400 miljoonalla toimeentulotuki kasvaa parissa vuodessa. Se kertoo aika paljon näitten sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Tämä lakiesitys on syytä hylätä ja palata oikeaan työttömyysturvan kehittämiseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

20.22 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys jatkaa hallituksen kovia leikkauksia työttömyysturvaan. Tänä vuonna tulleet leikkaukset ovat jo lisänneet eriarvoisuutta ja köyhyyttä. Myös yhä useammat lapset joutuvat elämään köyhyydessä leikkauksien vuoksi. Hallitus vetoaa usein pohjoismaiseen malliin mutta samalla heikentää työttömyysturvaa merkittävästi alle pohjoismaisen tason. Nyt hallitus on poistamassa työmarkkinatuen korotusosat ja leikkaamassa osittaista työmarkkinatukea. Aktiiviajan korotusosan poisto heikentää kannusteita osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin. Korotusosan tarkoituksena on ollut kannustaa osallistumaan työllisyyttä edistäviin palveluihin sekä mahdollistaa taloudellisesti tämä palveluihin osallistuminen.

Meidän tulisi saada yhä useampi työtön tarvitsemiensa palveluiden piiriin. Tutkimukset osoittavat, että aktiivisen työvoimapolitiikan palvelut, kuten työvoimakoulutus, voivat merkittävästi parantaa työnsaantimahdollisuuksia. Varmasti tässä salissa olemme kaikki yhtä mieltä siitä, että kaikki työpanos tulisi saada työmarkkinoiden käyttöön mahdollisimman tehokkaasti. Siksi näihin palveluihin osallistumiseen tulee kannustaa erityisesti nyt, kun avoimien työpaikkojen määrä on laskussa ja pitkäaikaistyöttömyys kasvussa. Työttömille tulisi tarjota mahdollisuuksia ja kannusteita kehittää osaamistaan ja osallistua tarpeitansa vastaaviin palveluihin.

Liikkuvuusavustuksen korotusosa edistää myös työllistymistä. Liikkuvuusavustusta on voitu maksaa korotettuna työpaikan sijaitessa yli 200 kilometrin päässä kotoa. Tämän korotuksen poistaminen vähentää kannusteita ottaa vastaan kauempana olevaa työpaikkaa ja pahentaa entisestään vallitsevaa alueellista kohtaanto-ongelmaa työmarkkinoilla.

Hallitus siis omilla toimillaan heikentää työttömien työllistymisen mahdollisuuksia. Hallitus on arvioinut työttömyysturvan leikkauksille suuria laskennallisia vaikutuksia työllisyyteen, mutta tähän asti olemme nähneet vain työttömyyden kasvavan, ja hallitus vain jatkaa työttömien toimeentulosta leikkaamista. Olisiko kepin sijasta aika koettaa pikkuhiljaa sitä kuuluisaa porkkanaa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

20.25 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä olevassa esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia. Esityksen mukaan työllistämistä edistävien palvelujen ajalta maksettavasta peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korotusosasta ja ansiopäivärahan korotetusta ansio-osasta luovuttaisiin. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettaisiin samansuuruista työttömyysetuutta kuin työttömänä ollessa. Lisäksi poistettaisiin mahdollisuus maksaa liikkuvuusavustusta korotettuna. Työttömyysetuuksien rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahoitussäännöksissä huomioitaisiin työttömyysturvalaissa säädettyjen korotusosien poistuminen. Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärää pienennettäisiin siten, että se olisi 35 prosenttia siitä työmarkkinatuesta, jota vanhempiensa taloudessa asuvalle työnhakijalle muutoin työmarkkinatukena maksettaisiin.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Arvoisa rouva puhemies! Monet lausunnonantajat osoittivat huolensa näiden leikkausten vaikutuksista pienituloisille. Pelastakaa Lapset ry lausui esityksestä muun muassa seuraavaa: ”Aiemman lausuntonomme mukaisesti muistutamme, että jo vuoden 2024 aikana indeksijäädystysten ja työttömyysturvan ja asumistuen heikennysten on SOSTE ry:n laskelmissa arvioitu lisäävän köyhyyttä noin 68 000 henkilöllä, joista 16 700 on lapsia. Ensisijaisten etuuksien leikkaukset kasvattavat toimeentulotuen saajien määrää 65 000 henkilöllä, vaikka juuri toimeentulotuki on luonteeltaan byrokraattinen ja siihen liittyy kannustinloukkuja. Myös THL on todennut sosiaaliturvaan kohdistettavien toimien lisäävän pienituloisuutta merkittävästi ja lisäävän eriarvoisuutta eri väestöryhmien välillä. Nyt esitettävät muutokset uhkaavat lisätä entisestään painetta toimeentulotukeen ja asumistukeen, sillä kuten esityksessä todetaan, voi osittaisen työmarkkinatuen määrän alentaminen lisätä ruokakunnalle maksettavan yleisen asumistuen sekä kotitaloudelle maksettavan toimeentulotuen määrää.”

Arvoisa rouva puhemies! Maassamme köyhyys lisääntyy enemmän kuin työpaikat. Siitä huolimatta hallitus näkee työttömiltä leikkaamisen oivana työllistämisen työkaluna, voisi sanoa suorastaan työllisyyden taikaseinänä — aivan käsittämätöntä. Leipäjonot kasvavat, ja näillä päätöksillä sitä jonoa kasvatetaan lisää.

Valiokunnan käsittelyssä tähän asiaan jätetyssä vastalauseessa, jonka ovat allekirjoittaneet SDP:n, vasemmistoliiton sekä vihreiden edustajat, todetaan lopuksi seuraavaa: ”Esityksen vaikutuksia pienituloisten ihmisten ja perheiden toimeentuloon voidaan perustellusti pitää kohtuuttomina, etenkin kun huomioidaan aiemmat samaan kohderyhmään vaikuttaneet leikkaukset ja se, ettei esitykselle ole osoitettavissa minkäänlaisia myönteisiä työllisyysvaikutuksia.” Näillä perusteilla tämä lakiesitys on hylättävä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

20.29 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on edellä kuullut niin hyviä puheenvuoroja, joissa on käyty perusteellisesti läpi tätä asiaa, että oma tapani ei ole lähteä toistamaan aivan samoja asioita.

Olen itse näissä yhteyksissä korostanut sitä, että työttömyysturva ei ole sanan perinteisessä mielessä mikään sosiaalituki — sellainen esimerkiksi on toimeentulotuki — vaan kysymys on työttömyysvakuutuksesta, ja se historiallisesti on syntynyt niin, että se on eräänlaista palkan jatketta. Ollaan neuvoteltu työmarkkinoilla siitä, minkä osuuden työttömyysturvasta maksavat palkansaajat, minkä osan sitten työnantajat, ja sittemmin valtio on tullut kyllä mukaan tähän. Maksusuudet on aika tarkkaan kuvattu tuolla budjettikirjassakin, ja valtion osuus toki on tällä hetkellä aika merkittävä — toki se on perusturvassa sitten ihan erilainen kuin ansioturvassa.

Mutta haluan korostaa tätä vakuutusluonteisuutta, ja sen takia tällainen leikkausajattelu sopii tähän erittäin huonosti. Se on järkipästä palkansaajien toimintaa niin, että suhdanteet kuitenkin heittelevät aika paljon. Joku suuri työpaikka saattaa jollain pienellä paikkakunnalla yhtäkkiä loppua, siinä joutuu 1 000 ihmistä työttömäksi, ja ei sitä vain sitten helppo ole työllistää. Sitä varten meillä on tällainen työttömyysturva ja sen useat eri lajit. No, tässä tapauksessa vielä kysymys on nimenomaan sellaisesta työttömyysturvan osasta, jolla kannustetaan osallistumaan koulutukseen tai työllistämistoimintaan, joilla sitten aktiivisesti haetaan sitä uutta työpaikkaa ja haetaan

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

harjaantumista. Eli tässä mielessä on kerta kaikkiaan huono tämä hallituksen esitys, ja olen tietenkin samaa mieltä kuin tässä edelliset puhujat siitä, että tämä pitää hylätä.

Mitä sitten ovat nämä perustelut ja laskelmat siitä, kuinka paljon tämän mukaan syntyisi uusia työpaikkoja: Niin yksinkertaiseen ajatteluun en nyt haluaisi itse sortua, että me tarkastelisimme nykyistä työttömyyttä pelkästään hallituksen ikään kuin huonon politiikan seurauksena. Tässä on toki taustalla ihan oikeasti kansainvälisiä suhdanteita, mutta siihen olen kiinnittänyt huomiota, että nyt selitetään tätä 50 000 työpaikan vähentymistä suhdanteilla — no, annas olla, jos sitten suhdanteet kääntyvät ja lähdetään uudelleen nousuun, niin ovatko ne sitten hallituksen aikaansaannoksia vai ovatko ne myös sitten parantuneen suhdanteen aikaansaannoksia.

Mutta ennen kaikkea itse ajattelen, että tällä hetkellä työttömät on jollakin tavalla yhteiskunnallisessa keskustelussa ja ainakin täällä eduskunnassa lähes demonisoitu. Eli me olemme kohdistaneet sellaisen voimakkaan täsmäiskun useisiin eri työttömyysturvan lajeihin, ja kun tiedämme, että jo aikaisemminkin sillä työttömyysturvalla ei nyt mitenkään laveasti voitu elää, niin nämä leikkaukset ovat ehdottomasti olleet liian suuria.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg, poissa. — Edustaja Furuholm.

20.32 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Itselläni ei ole sellaista tapaa kuin edustaja Lindénillä, että ei kauheasti toistele, joten toistan vähän, mitä tässä on tullut, kun aihe on niin tärkeä. [Aki Lindén: Toistin minäkin!] — No, toistitte tekin.

Tänne saliin tosissaan tulee toinen toistaan surullisempia esityksiä, jotka osuvat pienituloisten suomalaisten arkeen, ja kyllä se fiilis on sellainen, että hallitukselle ei tunnu mikään riittävän. Hallitus on toteuttanut merkittäviä leikkauksia työttömyysturvaan, mikä on johtanut eriarvoisuuden kasvuun, lapsiperheköyhyyden lisääntymiseen ja toimeentulotukiriippuvuuden vahvistumiseen. Vaikka leikkauksille luvattiin positiivisia vaikutuksia työllisyyteen, vuoden 2024 aikana työllisyys on heikentynyt merkittävästi. Ja eivät ne ennusteet vuodelle 2025:kään hyvältä näytä.

No, tämä käsiteltävä esitys jatkaa tätä linjaa. Työttömyysturvan korotusosat, kuten työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavat lisät sekä liikkuvuusavustuksen korotusosa, poistettaisiin ja osittaisen työmarkkinatuen vähimmäismäärää alennettaisiin. Näillä toimilla heikennetään entisestään niiden ihmisten toimeentuloa, jotka ovat jo valmiiksi vaikeassa asemassa.

Leikkaukset eivät vain pienennä työttömien tuloja, vaan ne myös heikentävät kannusteita osallistua työvoimapalveluihin, jotka ovat avainasemassa työllistymisen edistämisessä. Lisäksi liikkuvuusavustuksen korotusosan poistaminen vaikeuttaa työvoiman liikkuvuutta, mikä pahentaa työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa.

Erityisen huolestuttavaa on, kuten tässä on tullut jo monta kertaa esiin, että tämä kohdistuu raskaasti lapsiperheisiin. Aktiivijajan korotusosia saaneista kolmasosalla oli alaikäisiä lapsia, yhteensä kyse on noin 20 000 lapsesta, ja nyt nämä perheet joutuvat entistä tiukemmille. Lapsiperheköyhyyden kasvu on paitsi taloudellisesti kestäväntöntä myös inhimillisesti täysin väärin, ja se on siten hallituksen politiikan julmimpia seurauksia, jonka hintalappu tulee olemaan pidemmällä aikavälillä valtava. Tämä hallituksen tapa kannustaa on poissa näiden lasten arjesta.

Arvoisa rouva puhemies! Tällaiset leikkaukset eivät tue työllisyyttä, mutta niiden vaikutukset pienituloisten ihmisten ja perheiden arkeen ovat musertavia. Oppositiossa

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

odottelemme edelleen esityksiä, jotka rakentavat parempia mahdollisuuksia työttömille ja heidän perheilleen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

20.34 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on käytännössä kaksi tavoitetta. Ensinnäkin esitys on osa pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaista perusturvauudistusta, jonka tavoitteena on parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia. Perusturvauudistuksen tavoitteena on yksi yleistuki. Yhteen perusturvaetuuteen siirrytään vaiheittain tukien määräytymisperusteita yhtenäistämällä. Hallitusohjelman mukaan osana määräytymisperusteiden yhtenäistämistä työmarkkinatuen, peruspäivärahan, sairauspäivärahan, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusrahan ja vanhempainpäivärahojen vähimmäistaso yhtenäistetään ja lapsikorotukset, korotusosat ja suojaosat poistetaan.

Toinen tämän hallituksen esityksen osa on julkisen talouden korjaaminen. Ensi vuonna otamme 12,4 miljardia euroa velkaa, eli elämme vahvasti velaksi edelleen. Talous ei ole kasvanut pitkään aikaan, ja tällä esityksellä haetaan julkiseen talouteen 26,4 miljoonan euron vahvistumista.

Hallitus on tuonut tähän saliin ja hallitusohjelmassa on runsaasti työllisyyttä parantavia toimenpiteitä, joita on viety eteenpäin. Täällä puheenvuoroissa on tuotu esille korotusosien merkitystä työllisyyteen, mutta kuitenkin valiokunnankin saamien selvitysten mukaan korotusosien vaikutuksista ei ole olemassa tutkimustietoa, ja kansainvälisestikin katsottuna on hyvin harvinaista, että velvoittavien julkisten työvoimapalveluiden ajalta maksetaan korkeampaa etuutta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta, kuten työ- ja tasa-arvovaliokuntakin, arvioi sitä, että todennäköisesti korotusosien ja liikkuvuusavustusten korotusosan poistamisen vaikutus työllisyyteen on merkitykseltään hyvin vähäinen.

On mielenkiintoista kuunnella täällä salissa keskustelua SDP:n näkökulmasta näihin työttömyysturvaan tehtyihin leikkauksiin ja työmarkkinauudistuksiin. SDP nimittäin kuittasi vuonna 2024 tehdyt toimenpiteet vaihtoehtobudjetissaan, ja nyt täällä salissa kuitenkin esimerkiksi edustaja Suhonen nosti esille, että nämä olivat jotenkin huonoja ja vääriä päätöksiä. Valitettavasti uskon, että ensi syksynä, kun käsittelemme vuoden 2026 vaihtoehtobudjettia, hyväksytte myös suurimman osan hallituksen tekemistä päätöksistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

20.38 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuossa edustaja Pekonen kävi mainitsemassa, mitä itse asiassa on maininnut aikaisemminkin, eli kritisoinut tätä pakkoretoriikkaa, mitä kieltämättä aika usein käytetään, että nämä toimenpiteet on pakko tehdä. Olen siinä mielessä hänen kanssaan samaa mieltä, että varmasti ei sinänsä ole itseisarvoisesti pakko, mutta sitten jos ajatellaan, että halutaan oikeasti tasapainottaa meidän julkinen talous, joka on sukeltanut 15 vuotta, ja kun tällä hetkellä ovat sekä velkasuhde että velkasuhteen suunta aivan muuta tasoa kuin esimerkiksi verrokkimaissa, niin jos tämä suunta halutaan kääntää jollakin lailla ja se halutaan tehdä yrittäjyyttä, työntekoa ja työllistämistä molemmissa palkkahaitarin päissä kannustamalla, niin sitten näitä tekoja on pakko tehdä, ainakin minun näkemykseni mukaan. On ihan selvä asia, että jos me tämä halutaan tehdä niin kuin hallitusohjelmassa lukee ja niin kuin on puhuttu jo

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

pitkän aikaa, silloin joudutaan myös säästölaeilla pureutumaan sosiaaliturvaan ja työttömyysturvaan. Se on vain väijäämätön tosiasia.

Ja pikkusen sama asia kuin mihin edustaja Valtola tässä äsken viittasi, että tässä on kuitenkin sosiaali- ja terveystieteiden edustajana puolitoista vuotta näitä keskusteluita käyty täällä illasta toiseen ja näitä on saanut todellakin puolustella, ja syystäkin, koska eivät nämä mitään helppoja päätöksiä koskaan ole tällaiset säästölait. Edustaja Lindén muistaakseni puhui demonisoinnista ja työttömien demonisoinnista, enkä itse omista enkä puolueeni puheista semmoista tunnista, mutta kyllä välillä kokee, että näitä meidän toimia ja jollakin lailla meitä pyritään demonisoimaan, ja siinä mielessä antaisin SDP:lle palautetta verrattuna vasemmistoon. Niin kuin viime viikolla moneen kertaan sanottiin, vasemmisto on yhtä lailla meidät tyrmännyt kerta toisensa jälkeen, mutta se linja jatkui myös sitten vaihtoehtobudjetissa. Me ollaan todella kaukana toisistamme, ja meillä on täysin erilaiset keinot, miten meidän pitäisi edetä, mutta se on johdonmukaista toimintaa. Teidän kanssanne tietää, mitä saa, kun tilaa, ja mielestäni silloin on helppo toimia.

Kyllä minäkin kieltämättä viime viikon jälkeen olen vähän ihmetellyt muun muassa edustaja Suhosen äskeistä puheenvuoroa — että tässä me nyt taas tätä puolustellaan, ja katsotaan sitten, mitä tapahtuu vuoden päästä, onko se kuitenkin semmoinen tietynlainen hiljainen hyväksyntä. Se vähän hankaloittaa sitten tätä keskustelua, koska tätä on oikeasti illasta toiseen käyty ja yksi toisensa jälkeen nämä meidän lakimuutokset on tyrmätty, mutta ei sieltä kyllä oikein mitään semmoista selväpiirteistä vaihtoehtoa löytynyt.

Mutta jatketaan näitä keskusteluita. Nämä eivät ole helppoja, ja nämä varmasti jatkuvat vielä monta vuotta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

20.41 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! En ole kuullut kertaakaan edustaja Väyrysen demonisoivan työttömiä, mutta olen kyllä kuullut sieltä oikealta laidalta myös sellaisia puheenvuoroja niin tässä salissa kuin tämän salin ulkopuolellakin ja mediassa, joissa annetaan ymmärtää, että työttömyys on yleensä sen työttömän oma vika ja kun vain sitä keppiä tarpeeksi annetaan, niin sitten se työntekijä lähtee sinne työmaalle. Mutta tilanteessa, jossa on työttömyys nykyloikkaa ja avoimia työpaikkoja ihan mitätön määrä verrattuna siihen, ei se vain käytännössä toimi. Juuri nykyoloissahan me tarvitsisimme suhteellisen hyvää työttömyysturvaa. Voimakkaan noususuhdanteen oloissa tilanne voisi olla erilainen.

Mitä tulee sitten tähän kuittauskeskusteluun, niin en nyt lähde siihen ollenkaan, vaan ihan vilpittömästi sanon näin, että kyllä minullakin on sellainen käsitys, että vaihtoehtobudjetti tehdään itse asiassa aina kulloiseenkin valtion budjettiin perustuen. Jos esimerkiksi meidän näkemyksemme olisivat voittaneet täällä äänestyksessä viime vuonna, niin lähtötilannehan olisi toisenlainen, eli ei sitä voida kalkylöidä kaikkea vain taaksepäin yhteensä.

Tai — kun olen huomannut, että tässä aika pian kollega Lyly käyttää puheenvuoron, hänellä jos kenellä on valtava työmarkkinakokemus — olen ymmärtänyt, että monta kertaa vaikeissa oloissa meillä on kuitenkin pystytty Suomessa yli tämän niin sanotun poliittisen kuilun neuvottelemaan vaikeista ratkaisuista. Ja voi olla, että jos ei meillä näin sanelupoliittisesti toimittaisi kuin tällä hetkellä, niin meillä ehkä tehtäisiin työttömyysturvaan muutoksia, jotka eivät kuitenkaan ole yksi yhteen tämä sama kuin mitä me olemme

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

nyt täällä äänestyksillä hävinneet ja te voittaneet. Ei tämä mene niin kaavamaisesti, että sieltä pitäisi nyt laskea kumulatiivisesti kaikki ne aikaisempien budjettien laskelmat yhteen kasaan ja tehdä sitten siihen se vaihtoehtobudjetti.

Mutta haluaisin vielä tähän, kun pyysin itse asiassa puheenvuoron siihen — ja pysyn kyllä tässä kolmessa minuutissa — että tarkastusvaliokunnassa, jonka jäsen nyt olen, meillä oli erinomainen kuuleminen tässä keväällä siitä, mitä oikeastaan tapahtui siellä noin vuonna 2010, josta me laskemme nyt sen ajan alkaneen, jolloin se talouden kasvu on ollut tavattoman vähäinen. Eihän se ole siis syöksynyt. Siellä on itse asiassa tämän 15 vuoden aikana yhdeksänä vuonna ollut pientä kasvua ja kuutena vuonna sitten miinusmerkkistä, mutta onhan se matanut, se on ihan selvä, verrattuna vertailumaihin. Se olennainen uusi asia, joka minulle tuli siinä yhteydessä esille niiden tavanomaisten Nokian sakkaamisen ja idänkaupan sakkaamisen ja muiden seurauksena, oli se, että meillä vuonna 2010 työvoiman rakenne kääntyi aivan erilaiseen suuntaan kuin muissa Pohjoismaissa. Meillä niin sanotusti työvoiman ulkopuolella iän perusteella olevan väestönosan kasvu oli voimakas ja työvoima alkoi vähentyä. Muissa Pohjoismaissa näin ei tapahtunut [Puhemies koputtaa] pitkälti ilmeisesti maahanmuuton seurauksena. Sitten tietysti innovaatio-politiikka on yksi syy. Mutta ei kukaan asiantuntija maininnut, että meidän työttömyysturva olisi ollut pääsyy siihen, [Puhemies koputtaa] että meidän talous ei ole nyt kasvanut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

20.45 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kannattaa katsoa tässä taaksepäin 16—17 vuotta: Taisi olla, että kokoomus on niistä 13—14 vuotta ollut hallituksessa. Kyllähän tässä pitää katsoa peiliin kaikkien, kun katsotaan, mitä tässä on vuosien varrella tapahtunut. [Ville Väyrysen välihuuto]

Ensinnäkin meillä on työttömyystilanne niin kova, että meillä jokaista avointa työpaikkaa kohti on vähintään viisi hakijaa. Silloin tällaisia aktivointitoimia, mitä tässäkin on tarkoitus olla tekemässä, ollaan nyt poistamassa juuri väärään aikaan, kun pitäisi aktivointiin kaikkia keinoja käyttää. Kun tätä lakia käsiteltiin, Kuntaliitto lausui ja antoi mielenkiintoisen lausunnon tästä, että hallituksen edellä mainittujen muutosten sekä aiemmin työttömyysetuuksiin tehtyjen heikennysten yhteisvaikutukset tulee tilastoida kootusti, tutkia ja myös kompensoida kunnille. Tämä liittyy siihen, kun kunnille siirtyy nyt aika paljon työttömyysturvan rahoitusvastuuta, ja siinä mielessä tässä on tärkeä näkökohta. Se, että tämä on tullut aikoinaan työmarkkinaratkaisun yhteydessä, on ollut osa sitä palkkaratkaisua ja sitä kokonaisuutta, mihin se on tullut. Nyt sitä yksipuolisesti puretaan, ja se ei ole hyvä asia.

Sitten jos katsotaan, miten me ollaan arvioitu — edustaja Lindén tuossa hyvin kuvasi — niin muun muassa tätä kohtaa koskien meillä on työttömyysturvan korotusosa, tämä 23,5 miljoonaa, täällä meidän vaihtoehtobudjetissa näkyvissä. Meillä on ammatilliseen koulutukseen 120 miljoonaa, ja niin poispäin. Niihin, jotka koskevat ensi vuotta ja mitkä hallitus ensi vuonna aikoo lopettaa, me ollaan varattu rahat, ja me tulemme palaamaan näihin kaikkiin kokonaisuuksiin. Kun tämä sosiaaliturva tässä romutetaan, [Puhemies koputtaa] niin varmaan tullaan kokonaisesityksellä aikanaan siihenkin palaamaan.

Sitten jos tätä kokonaisuutta katsotaan vielä, niin kun tämän perusosan valtio hoitaa, työmarkkinatuen hoitaa valtio, mutta tämän ansio-osan työnantajat ja palkansaajat

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

maksavat yhteistuumin, ja se on sitä vakuutettua osaa, niin olisi kuvitellut, että tässä olisi osapuolten kanssa käyty ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan liittyvät neuvottelut ja sitä kautta haettu ratkaisuja. Nyt ne on tehty täysin yksipuolisesti. Työnantaja on niitä kaikkia tukenut, ja palkansaajapuoli on kaikkia vastustanut, ja hallitus on siirtynyt osapuoleksi työmarkkinapöytäan, ja tässä mielessä tilanne on muuttunut aika paljon. Toivoisin, että me jossain vaiheessa löydettäisiin semmoinen konsensus, että tätä meidän aikaisempaa vahvuutta eli sopimista voitaisiin käyttää hyväksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

20.48 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun tässä edustajat Valtola ja Väyrynen ansiokkaasti viittasivat pitämäni puheeseen ja totesivat ehkä vähemmän ansiokkaasti sen, että olisin kuitannut tai SDP olisi kuitannut kaikki nämä leikkaukset ja heikennykset, niin eihän tämä nyt pidä tietenkään paikkaansa. Me olemme tehneet realistisen vaihtoehtobudjetin, joka nimenomaan lähtee siitä todellisesta tilanteesta liikkeelle. Totta kai me nyt ymmärrämme sen verran, että enemmistöhallitus päättää, ja me ennakoimme, että te leikkaatte ja viette pois nämä, mitä me täällä nyt tietysti johdonmukaisesti vastustetaan niitten päätösten teon hetkellä. Kyllä me ymmärrämme, että ne lähtevät, te leikkaatte, olette leikanneet muitakin etuuksia, ja se on se tosiasiallinen reaalitilanne. [Ville Väyrysen välihuuto] Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjettiin en ota mitään kantaa, mutta meidän vaihtoehtobudjetti on reaalitilanteeseen verrattavissa oleva, eli me teemme siihen tilanteeseen, mikä olemassa on, mihin täällä edustajat äsken ansiokkaasti viittasivat.

Sitten vielä sen verran totean, kun ainakin edustaja Valtola viittasi siihen, että tällä työllistämistä edistävällä korotusosalla ei ole ollut havaittavissa tällaisia työllistämistä edistävää vaikutusta. Voi todeta ja tässä kyllä perustelen sitä, että varmasti tällaisella korotusosalla on vaikutusta siihen kannustavuuteen, että lähdetään sitten töitä hakemaan ja mahdollisesti työllistymään. Voisin käyttää sanamuotoa, mitä valtiovarainministerikin on käyttänyt näillä teidän työmarkkinareformeilla, että vaikka niillä ei ole osoitettavissa tosiasiallisia lukuja, niin valtiovarainministeri ansiokkaasti viittasi arkijärkeen. Kyllä minäkin voin nyt todeta samalla lailla, että kyllä arkijärjellä kun ajatellaan, niin tällainen työllistämistä edistävä korotusosa varmasti vaikuttaa positiivisesti siihen, että henkilöt lähtevät mahdollisesti työllistymään aktiivisemmin. Näin voin todeta.

Sitten vielä lopuksi se, kun te kokoomuslaiset täällä puolustatte jälleen kerran näitä työttömiltä leikkaamisia, että onhan se hieman ristiriitaista. Teidän työministerinne Satonen antoi hyvin vahvan kommentin tässä pari päivää sitten siitä, että Tanskan malli pitäisi saada työttömyysturvaan, ja tiedätte varmaan, mikä Tanskan malli on, kun puhutaan työttömyysturvan määrästä, niin siitä rahamäärästä kuin sitten siitä aikajanasta. Onhan se aika erikoista, että esitetään Tanskan mallia, jossa työttömyysturva on paljon korkeampi kuin Suomessa, ja samaan aikaan te täällä perustelette ihan sitä, minkä takia pitää leikata näitä työttömyysturvia. Erikoista yhtälöä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

20.50 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Näistä korotusosista oli työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kuullut asiantuntijoita, ja heidän lausunnostaan on tämä arvio siitä, että näillä ei työllisyysvaikutuksia käytännössä ole.

Mitä sitten tulee tähän keskusteluun vaihtoehtobudjeteista, niin minusta on ihan ok esittää ensi vuodelle erilainen vaihtoehto, millä tavalla ensi vuoden budjettia hoidetaan, mutta se ei ole rehellistä puhua samassa lauseessa sitten siitä, että olisi olemassa joku toinen vaihtoehto talouden tasapainottamisen kokonaiskuvassa. Sehän on itsensä pettämistä, jos sanotaan, että me tehtäisiin ensi vuoden budjetti eri tavalla mutta ette ota huomioon kokonaistilannetta, missä ollaan ja mihin ollaan menossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

20.51 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Tässä puhuttiin pakkoretoriikasta, ja toistuvasti salin tuolta reunasta tulevat nämä kommentit siitä, että on pakko tehdä näitä leikkauksia. Tänään aikaisemmin — en syytä edustaja Väyrystä tai Valtolaa siitä keskustelusta — täällä salissa mainostettiin tätä bensa-alennusta niin kuin hallituksen suurena sosiaaliturvatekona, kun ihmisille on nyt tarjolla halvempaa bensaa kuin mitä olisi edellisen hallituksen toimin tai ilman tämän hallituksen tiettyjä toimia. Ja se ehkä kuvastaa tätä, että ei aina ole pakko myöskään tehdä. Jos ajatellaan, että bensaveron laskeminen on 150 miljoonaa euroa ja mitä näissä kahdessa, tässä ja edellisessä, esityksessä nämä leikkaukset tarkoittavat, niin kyllä se tosiasia on vaan, että siellä on myös mahdollisuuksia liikkua näiden eri toimien välillä ja sillä tavalla näitä leikkauksia vähentää.

Arvoisa rouva puhemies! En itse nyt lähde viemään tätä keskustelua vaihtoehtobudjettiin sen enempää, mutta kun täällä vasemmistoliitto mainittiin suoraselkäisenä puolueena, ja että tietää, missä seisoo, niin haluan vain perustella omaa näkemystämme sen suhteen, miten me näemme tämän vaihtoehtobudjetin. Ajattelemme sillä tavalla, että jos haluamme saada kaikista pienituloisimmille ihmisille tässä yhteiskunnassa lisää tuloa ja parantaa heidän toimeentuloaan, niin se tarkoittaa myös sitä, että ne aikaisemmin tehdyt sosiaaliturvaleikkaukset pitää perua. Tämä oli tämän meidän ajattelumme perusta, ja en ota kantaa siihen, miten muut ovat tämän vaihtoehtobudjetin nähneet. Jatketaan tästä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

20.53 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tässä vaan tuli semmoinen mieleen, että kun työministeri Satonen on tässä viitannut nyt Tanskan malliin ja tässä on puhuttu Ruotsin mallista pitkin aikaa ja täällä on Ruotsista otettu kaikki ne mallit, jotka ovat olleet vain työnantajapuolelle mieleisiä, niin tässä alkaa kohta huoli herätä, jos Tanskan mallistakin otetaan vaan nämä lyhyet irtisanomisajat ja matalat irtisanomiskynnykset ja jätetään tämä työttömyysturvaosio kokonaan tästä ottamatta.

Minä toivon, että kun Pohjoismaista ruvetaan miettimään, minkälainen työmarkkinaympäristö esimerkiksi Tanskassa on, niin se on hyvin paljon pienempi maa, sama asukasmäärä kuin meillä, siellä on paljon pienempi se työssäkäyntialue kaiken kaikkiaan. Koska jos ajatellaan, että käytännössä se Tanskan kokoluokka on niin kuin Uusimaa ja Häme, niin onhan se työmarkkina aivan erilainen, jos siellä on viisi ja puoli miljoonaa ihmistä, kun meillä on viisi ja puoli miljoonaa koko maassa. Eli meidän täytyy myöskin

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

ymmärtää näitten maiden väliset erot ja kulttuurit ja myös se, kuinka näissä kahdessa maassa, Ruotsissa ja Tanskassa, työmarkkinaosapuolet ja valtio ovat hyvin selkeästi tehneet työnjaon, että valtio ei sotkeennu työmarkkinaosapuolten neuvottelutoimintaan ja työmarkkinoiden tekemisiin sopimuksiin, ja sillä tavalla työnjako on selvä. Täällä on kaikki nämä murrettu ja aina vain otettu ne heikommat osat niistä pohjoismaisista malleista, jotka ovat kokonaisuuksia, joihinka ne liittyvät.

Siinäkin mielessä me voimme tässä viisastella vaikka koko illan näistä kysymyksistä, mutta haluaisin nyt vaan muistuttaa, että tämä leikkaus juuri nyt tähän aikaan, näitten korotusosien poisto, on väärä signaali, kun me tarvittaisiin kaikki keinot työttömien töihin saamiseksi. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvoverolain 11 §:n ja liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 22/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Koskela, Jari, poissa. — Edustaja Furuholm.

Keskustelu

20.56 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsitellään hallituksen esitystä, jossa ehdotetaan muutettavaksi ajoneuvoverolakia siten, että ajoneuvoveroa korotettaisiin yhteensä noin 34 miljoonalla eurolla vuoden 2026 tasossa. Korotus kohdistuisi pääosin täyssähköautojen ja ladattavien hybridien perusveroon ja käyttövoimaveroon.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on sitoutunut kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin. Kansallinen ilmastolaki velvoittaa meidät vähentämään hiilidioksidipäästöjä 60 prosentilla vuoteen 2030 mennessä ja saavuttamaan hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä. Näiden velvoitteiden saavuttaminen on välttämätöntä, jotta voimme torjua ilmastonmuutoksen vaikutukset ja turvata elinkelpoisen ympäristön tuleville sukupolville. On selvää, että ilmastotyötä on vaadittava koko Euroopan mutta myös globaalilla tasolla. Edelläkävijän rooli onkin kannattava, koska toimien välttämättömyys luo murroksen, joka luo mahdollisuuksia.

Valitettavasti olemme jäämässä jälkeen alussa mainittujen tavoitteiden saavuttamisesta. Liikenne, joka muodostaa noin 23 prosenttia Suomen kokonaispäästöistä, on kriittinen taakanjakosektorin osa. Aiemmat toiveet maankäyttösektorin nieluvaikutuksista ja niiden tarjoamasta joustosta eivät ole toteutuneet. Tämä tarkoittaa sitä, että liikenteen osalta on tehtävä jatkossa enemmän.

Arvoisa rouva puhemies! Sähköautot, liikenteen sähköistyminen ylipäätään, on yksi välttämättömistä palikoista, kun liikenteen päästöjä pyritään vähentämään. Kuitenkin esitetyt toimet, kuten tämä esitys tässä, kiristää sähköautojen verotusta, ja jo aikaisemmin

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

poistettiin hankintatuki. Nämä toimet vaikeuttavat näiden ajoneuvojen yleistymistä. Kansalaisten siirtyminen vähäpäästöiseen liikenteeseen edellyttää sitä, että niiden saavutettavuutta parannetaan. On myös totta, että sähköauto on monelle edelleen aivan liian kallis hankinta, mutta niiden käytön kallistuminen vain vahvistaa tätä kehitystä eikä tuo Suomen markkinoille laajempaa valikoimaa esimerkiksi edullisempia käytettyjä sähköautoja.

Jatkossa yksi iso kysymys tässä salissa liittyykin liikenteen verotukseen, jonka uudistaminen on välttämätöntä muttei ollenkaan helppo kokonaisuus. Samaan aikaan olisi luotava kokonaisuus, joka olisi mahdollisimman oikeudenmukainen ja ohjaisi tehokkaasti päästövähennyksiin. On tarkkaan pohdittava erilaisia vaihtoehtoja. Samalla olisi hyvä keskustella syvällisemmin liikenteen ja liikkumisen mahdollisuuksien eriytymisestä maantieteellisesti sekä sosioekonomisesti. Liikkuminen on perusoikeus, ja ilmastotoimet välttämättömiä. Tästä itse asiassa salissa aikaisemmin tänään käytiin ihan hyvä keskustelu.

Arvoisa puhemies! Sanoin tämän jo aikaisemmin jakeluvelvoitteen kohdalla, että nyt ollaan tilanteessa, jossa vähäiset euromme olisi syytä käyttää siihen, että saavutamme ilmastotavoitteemme samalla, kun kiihdytämme liikenteen murrosta kestävämpään suuntaan. On typerää jättää päästövähennystoimia tekemättä ja maksella siitä myöhemmin ostamalla päästöoikeuksia.

Näistä edellä mainituista syistä johtuen, arvoisa rouva puhemies, ehdotan, että tämä lakiehdotus hylätään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi, poissa. Edustaja Kalli, poissa. — Edustaja Mikkonen.

20.59 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Furuholm äskeisessä puheenvuorossaan nosti hyvin esille sen, kuinka meillä on suuri haaste ilmasto- ja päästövähennysten edistämässä nimenomaan taakanjakosektorilla, ja liikennehän on tietysti taakanjakosektorin yksi merkittävimmistä päästöjen aiheuttajista. Täytyy kyllä sanoa, että jotenkin tuntuu siltä, että hallitus ei todellakaan ota tätä liikenteen päästövähentämistä tosissaan.

Me aiemmin tänään tässä salissa jo keskustelimme jakeluvelvoitteen heikentämisestä, minkä hallitus on tuonut. Sen lisäksi polttoaineverotusta on alennettu ja sähköautojen tukia poistettu, ja nyt sitten tällä esityksellä kohdistetaan veronkorotuksia nimenomaan kaikkein vähäpäästöisimpiin autoihin eli täyssähköautoihin ja ladattaviin hybrideihin, kun samanaikaisesti taas kaikkein suuripäästöisimpien autojen verotusta on alennettu. Jotenkin niin kuin jää taas kerran miettimään, miten ne hallituksen sanat ja teot ilmastopolitiikan osalta mahtavat kohdata ja missä ne oikein kohtaavat, kun eivät ne ainakaan tässä liikenteen päästövähennysten edistämässä lainkaan kohdennu tai kohtaa toisiaan.

Myös sen vuoksi kannatankin tätä edustaja Furuholmin tekemää hylkäysesitystä, joka on vasemmistoliiton ja vihreiden yhteinen vastalause tähän lakiesitykseen liittyen.

Täytyy kyllä sanoa, että olisi todella mielenkiintoista kuulla nyt hallituspuolueiden edustajilta niitä esityksiä, joilla todellakin näitä ilmastotoimia aiotaan vauhdittaa, ja niitä esityksiä, joilla pyritään uusien päästövähennysten toteuttamiseen, kun tähän mennessä todellakin kaikki hallituksen tuomat esitykset, jotka liittyvät ilmastotoimiin, ovat olleet sellaisia, missä päästövähennyksiä ja toimenpiteitä päästövähennysten saamiseksi heikennetään.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

21.01 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Vuodelle 2025 keskusta ehdottaa yhteensä 100 miljoonan euron lisäystä liikenteen verotuksen uudistamiseksi. Tästä 50 miljoonaa katetaan perumalla hallituksen toteuttama julkisen talouden kannalta heikosti perusteltu vanhojen autojen ajoneuvoveron alennus. Tätä koskeva lakimuutos on jo voimassa, mutta kevennettyä ajoneuvoveron perusveroa sovelletaan voimassa olevan lain mukaan 1. tammikuuta 2025 ja sen jälkeisiltä päiviltä kannettavaan veroon, joten lain soveltaminen ehditään vielä kumoamaan.

Toiset 50 miljoonaa kerättäisiin korottamalla täyssähköautojen ja ladattavien hybridiautojen verotusta enemmän kuin mitä hallitus aikoo tehdä. Hallituksen 34 miljoonan euron veronkorotus täyssähköautoille ja ladattaville bensahybrideille on oikeansuuntainen, mutta sähköautojen kokonaisverotus on tämänkin jälkeen yhä varsin maltillista. Vaikka autokannan uudistuminen on tarpeen, on kohtuullista, että myös sähköauton omistajien on osallistuttava nykyistä vahvemmin tieinfraan rahoittamiseen.

Hallitus aikoo toteuttaa raskaan liikenteen tienkäyttömaksun. Tätäkin on syytä kiirehtiä. Keskusta keräisikin 15 miljoonaa euroa ottamalla jo ensi vuonna käyttöön ulkomaisten rekkojen vinjettimaksun. Samoin ammattidieselin toteuttamista on syytä vauhdittaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme, että hyväksytään kaksi lausumaa:

Ensinnäkin: ”Eduskunta edellyttää, että julkisen talouden tervehdyttämiseksi hallitus peruu 1.1.2025 sovellettavaksi tulevan ajoneuvoveron perusveron alennuksen.”

Ja toiseksi: ”Eduskunta edellyttää, että julkisen talouden tervehdyttämiseksi hallitus valmistelee viipymättä lakimuutoksen, jolla tavoitellaan 50 miljoonan euron lisätuottoa sähköautojen ja lataushybridien ajoneuvoveron kertymään.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola poissa. — Edustaja Räsänen, Hanna.

21.03 **Hanna Räsänen kesk:** Arvoisa puhemies! Pidemmittä puheitta kannatan edustaja Mattilan hyviä lausumia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

21.04 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Jäi vähän Elon laskuoppi kesken, en kerennyt laskea tätä asiaa, mutta kun kuuntelin puhetta työhuoneessani, niin siinä nousi esille tämä tavoite ja se, että sähköauton tavallansa verotus kiristyy.

Se, minkä haluaisin nostaa esille, on huoleni siitä, että kun verrataan sähköautoa ja polttomoottoriautoa, niin polttomoottoreissahan on huoltovarmuusmaksua per litra joku tietty määrä, jota nyt en kerennyt tarkastamaan tässä, mutta olen ymmärtänyt, että sähköautot pääsevät tämän huoltovarmuusmaksun kohdalla vähän niin kuin koira veräjästä. Nyt näinä vaikeina aikoina, kun meidän pitää huolehtia huoltovarmuudesta ja Huoltovarmuuskeskuksen rahoitus on vähentynyt sen takia, että on tullut huomattavasti Suomeenkin sähköautoja, tätä verotusta pitäisi erikseen kiristää nimenomaan tämän huoltovarmuusmaksun suuruuden verran vielä lisää, että saadaan sähköautoilijat ja polttomoottoriautoilijat samanlaiseen asemaan, yhdenvertaiseen asemaan, että he molemmat maksavat tätä huoltovarmuusmaksua joko polttoaineessa tai sitten sähköä

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

ladattaessa samansuuruisen määrän per ajettu sata kilometriä. Tämä on sellainen asia, mistä olen huolissani, ja kaikki varmaan ymmärtävät, että meidän Huoltovarmuuskeskus tarvitsee rahaa tämän huoltovarmuusmaksun myötä. Valitettavasti tässä nyt en kerennyt laskemaan sitä, mutta laskin, että noin 0,17 senttiä per ajettu sata kilometriä maksaa sähköautoilija tätä maksua, ja se on aivan alakanttiin. Meidän pitää kiristää tätä niin, että Huoltovarmuuskeskus saa toimintaansa myös sähköautoilijoilta saman verran rahaa kuin saa polttomoottoriautoilijoilta. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain ja sosiaalihuoltolain 22 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 187/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 21/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 21/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

21.07 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen sosiaali- ja terveydenhuollossa on pitkään kamppailtu vakavan ongelman kanssa. Hoitojonot ovat liian pitkiä, ja osa kansalaisista joutuu odottamaan välttämättömiä palveluita kohtuuttoman kauan. Samalla alalla on pulaa työntekijöistä, mikä vaikeuttaa tilannetta entisestään. Nyt käsittelyssä oleva laki on askel kohti ratkaisua näihin ongelmiin.

Esityksessä ehdotetaan, että pienet palveluntuottajat, kuten itsenäiset ammatinharjoittajat, voivat aloittaa toimintansa jo rekisteröintihakemuksen jättämisen jälkeen. Tämä tuo merkittävää helpotusta tilanteeseen, jossa pitkät käsittelyajat ovat hidastaneet uusien työntekijöiden ja palveluntarjoajien pääsyä työmarkkinoille. Tällaiset toimenpiteet ovat välttämättömiä, jotta saamme lisää resursseja sinne, missä niitä kipeimmin tarvitaan.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä laki edistää hoitojonojen lyhenemistä poistamalla yhden keskeisen pullonkaulan, uusien palveluntuottajien toiminnan aloituksen viivästymisen. Kun uusia palveluntuottajia saadaan nopeammin mukaan järjestelmään, kansalaiset pääsevät nopeammin terveyden ja sosiaalihuollon piiriin. Erityisen tärkeää on, että laki kannustaa yrittäjyyteen ja lisää palveluntarjoajien määrää myös maaseudulla ja pienemmillä paikkakunnilla, missä palveluiden saatavuus on ollut erityisen haastavaa. Kyseessä on siis konkreettinen keino, jolla parannetaan palveluiden saatavuutta ja siten nopeutetaan hoitopääsyä, ratkaisu, joka hyödyttää niin yksityisiä kansalaisia kuin koko järjestelmää.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää valiokuntaa sen selkeästä ja perustellusta linjauksesta, jossa edellytetään, että rekisteröintihakemusten käsittelyajat saadaan kohtuullisiksi. Tämä on äärimmäisen tärkeä vaatimus, sillä rekisteröintiprosessien

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

nopeuttaminen tuo pitkäkestoisen ratkaisun nyt käsiteltävän väliaikaisen sääntelyn rinnalle. Valiokunnan näkemys korostaa sitä, että sääntelyssä voidaan samaan aikaan tukea työvoiman saantia, lyhentää hoitojonoja ja säilyttää korkeatasoinen asiakas- ja potilasturvallisuus. Tämä on linjakasta ja vastuullista työtä, josta haluan lausua kiitoksen: kiitos.

Työvoimapula ja hoitojonot ovat ongelmia, jotka vaativat konkreettisia ja rohkeita toimia. Tämä laki vastaa niihin selkeällä ja hallitulla tavalla helpottaen uusien palveluiden ja työntekijöiden pääsyä kentälle. Meidän on tärkeää seurata, että lain vaikutukset toteutuvat toivotulla tavalla, mutta jo nyt voimme todeta, että suunta on oikea. Tämä on panostus paitsi terveydenhuollon toimivuuteen myös kaikkien kansalaisten arkeen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Castrén.

21.11 Maaret Castrén kok: Arvoisa rouva puhemies! Tässä sääntelyssä on tarkoitus parantaa henkilökunnan saatavuutta, ja tämä on varmasti meille sekä hallitus- että oppositiopuolueille tärkeä asia. Tässä esityksessä kerron muutamista asioista, jotka lausunnoissa esitettiin huolenaiheina.

Nyt alkuunhan, kun sote-rekisteri ei ole vielä ihan kehittynyt lopulliseen muotoonsa, julkiset palveluntuottajat ovat alkuun kahden vuoden ajaksi vapautettuja maksuista, kun rekisteröimistäkään ei heti vaadita. Tämä ei kuitenkaan tule aiheuttamaan lisämaksuja yksityisille rekisteriin ilmoitetuille palveluntuottajille, ja näiden yksityistenkin palveluntuottajien maksut mahdollisesti jopa alentuvat siinä kohtaa, kun julkiset palveluntuottajat tulevat mukaan järjestelmään.

On myös kysytty, että mitä tapahtuu, jos lupaa ei sitten anneta — kun nythän se menee niin, että ilmoittaudut rekisteriin ja saat aloittaa toiminnan paitsi alaikäisille asiakkaille myös muille. Jos ei lupaa sitten annetakaan, niin siitä ilmoitetaan kyllä heti hyvinvointialueille ja myös palveluntuottajalla on velvollisuus tehdä ilmoitus luvan hylkäämisestä, ja muihin lakeihin perustuen sillä taholla, joka palkkaa tämän palveluntuottajan, on velvollisuus katsoa, että palveluntuottaja kuitenkin muiden lakien osalta on toimintakykyinen. Tarkoitus on, että siinä prosessissa hyvin nopeasti poimittaisiin ne hakijat, joita on noin 25 prosenttia kaikista, joiden kohdalla on tarve lisäselvityksiin, mikä yleensä tarkoittaa luotettavuuden arviointia, jotta heidänkin anomuksensa edistyisivät jouhevasti niin, että he saisivat heti neuvoja ja apua tämän lisäselvityksen antamisessa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa mietinnössään, että kohtuullisiin käsittelyaikoihin on pyrittävä eli että tämä olisi todellakin väliaikaista ja pikkuhiljaa rekisteröinti menisi jouhevasti. Valiokunta edellyttää myös, että palveluntuottajien neuvonnan tarpeesta johtuvaa valvontaviranomaisten työmäärän lisääntymistä seurataan. Ja jos se sitten katsotaan sellaiseksi, että he eivät nykyresursseilla selviydy, niin tulee katsoa, vaatiiko toiminta sitten lisäresursointia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

21.14 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä yksityisiä palveluntuottajia koskeva väliaikainen sääntely, joka nyt tulee olemaan voimassa vuoden 2026

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

loppuun, on erittäin tervetullut, kun tiedetään, mikä tämä tilanne on ollut menneen vuoden ajan. Siitä lähtien, kun Soteri-järjestelmä lähti käyntiin, ongelmat ovat olleet erittäin suuria. Siellä on ollut tuhansia rekisteröintejä jonossa ja siinä mielessä hyvin kiusalliseen aikaankin, koska meillä on sekä sote-palveluntuottajista, -palveluista että ihan työtä tekevistä käsistä ollut erittäin suuri pula. Siellä on etenkin aloittavia yrittäjiä, vastavalmistuneita koulunpenkiltä, ollut erittäin hankalissa tilanteissa. Siinä mielessä tämä on todella tervetullut väliaikainen sääntely, että me saadaan nytten oikeasti aloitettua ne palveluntuotannot etenkin näissä yksinyrittäjäyrityksissä.

Tässä on oikeastaan korostettu sitä, niin kuin edustaja Castrénkin omassa puheenvuorossaan sanoi, että pelkästään tällainen kahden vuoden tekohengitys ei riitä, vaan meidän pitää saada se systeemi kuntoon. Elikkä se prosessi pitää saada siihen malliin, että oikeasti ne rekisteröinnit menevät jouhevammin.

Sitten semmoinen tärkeä asia, mikä tuli kuulemisissakin esille ja on tullut useammasta suunnasta: pitää myös miettiä sitä mielekkyyttä, millä laajuudella me tietoja kerätään, ja pystytäänkö me jollakin lailla skaalaamaan yrityksiä. Täytyykö meidän yhden hengen yrityksiltä pyytää sama skaala tietoja kuin silloin, jos on pystyttämässä vaikka yksityistä kirurgista sairaalaa tai vastaavaa? Elikkä jollakin lailla tunnistettaisiin se toiminnan laajuus.

Mutta kaiken kaikkiaan erittäin tervetullut esitys, ja toivon, että tämä tuo tuoreille yrittäjille paljon helpotusta. Ja oikeastaan tätä äskeistä, sekä Castrénin että minun, viestiä tehostamaan tämä valiokunnan lausumaehdotus on minun mielestäni erittäin hyvä, elikkä: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto jatkaa toimenpiteitä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien rekisteröintimenettelyn sujuvoittamiseksi sekä kohtuullisten käsittelyaikojen ja valvontaviranomaisten riittävien voimavarojen varmistamiseksi sekä seuraa ja arvioi valvontalainsäädännön toimivuutta palveluntuottajien ja palvelun käyttäjien näkökulmasta.” Eli ajatus ei ole ainoastaan tekohengittää vaan todellakin kehittää tätä prosessia. Toivotaan, että onnistutaan siinä. Tämä on hyvä alku. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

21.16 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Valvontalaki eli laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta tuli voimaan tämän vuoden alussa, ja laissa säädettiin yhtenäisestä sekä julkisia että yksityisiä palveluntuottajia koskevasta rekisteröintimenettelystä riippumatta palveluntuottajan oikeudellisesta muodosta. Rekisteröinti on ollut edellytys sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamiselle, ja tämä rekisteröiminen on pitänyt tehdä Valviran ylläpitämään valtakunnalliseen Soteri-rekisteriin.

Soteri-rekisterin hakemuskäsittely ruuhkautui pahasti lain voimaantulon jälkeen. Siinä oli taustalla tämä rekisteröintimenettelyn muutos ja Soteri-rekisterin käyttöönoton aiheuttamat ongelmat eli se, että lainsäädäntö uudistui, hakemusmäärät lisääntyivät ja tämä hakemusmenettely ei ollut tuttu sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille. Sitten yksi syy, mikä valiokunnan asiantuntijakuulemisissa tuli myös esille, oli se, että Soteri-rekisteri otettiin käyttöön hieman keskeneräisenä.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että yksityisten elinkeinonharjoittajien ja muiden verrattavissa asemassa olevien pienten palveluntuottajien on mahdollista hakemuksen tehtyään aloittaa toimintansa ja toteuttaa jo rekisteröidyn toiminnan

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

olennainen muutos ennen kuin valvontalain mukaista rekisteröintipäätöstä on tehty. Ja tämä sääntely tosiaan koskee palveluntuottajaa, jonka asiakas- ja potilastyöhön osallistuva henkilöstö koostuu vain yhdestä henkilöstä. Eli sitä sääntelyä ei kuitenkaan sovelleta sellaisiin palveluntuottajiin, joiden toimialaan kuuluu palvelujen antaminen alaikäiselle ja joiden tulee toimittaa ensi kerran valvontaviranomaiselle rekisteröintiä varten ote rikosrekisteristä.

Lisäksi tässä siirretään voimaantuloa julkisten palveluntuottajien osalta kahdella vuodella, eli sillä tavalla annettaisiin toiminta-aikaa. Ja lisäksi vielä lakiin lisätään siirtymäsäännös yksityisten perheryhmäkotien rekisteröimiselle, ettei aiheuteta tällä puolella toimintakatkoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

21.19 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Siirsin oman puheenvuoroni viimeiseksi tuossa äskeisessä listassa sen takia, että tässä kaikki edeltävät puheenvuoron käyttäjät ovat olleet tekemässä nyt tätä lakia, jota me täällä käsittelemme. Itse olin tekemässä sitä lakia, jota nyt muutetaan, ja haluan tässä yhteydessä sanoa, että hyvä on tämä lakiesitys ja onneksi sieltä on yksimielinen mietintö ja hyvä lausuma.

Rupesin itse asiassa miettimään, mitenäs tässä näin pääsi käymään, ja kun tarkistin noita tietoja, niin se iso laki oli todella mittava laki niin ihan kokonaisuutena kuin sitten sisällöltään. Siinä kumottiin monta aikaisempaa lakia. Meillä oli erilliset lait yksityisen terveydenhuollon valvonnasta ja sosiaalipalvelujen valvonnasta, ja sitten ihan eri menetelmillä valvottiin julkista terveydenhuoltoa. Itsekin olen aikanaan aiemmissa tehtävissä ennen eduskuntaa osallistunut siihen valvontaan sekä johtavana terveyskeskuslääkärinä, jolloin tarkistettiin näitä yksityisen terveydenhuollon tiloja ja annettiin niistä sitten lausuntoja, että sittemmin lääninhallituksen virkamiehenä, lääninlääkärinä.

Tämä lakiesityshän oli yksimielinen. Se annettiin siellä marraskuussa 22, ja se tuli eduskunnan käsittelyyn. Katsoin, että tuossa on kolmisenkymmentä asiantuntijalausuntoa silloin ollut, mutta näin sitten pääsi käymään, että se muutos oli liian suuri, ja ihan niin kuin täällä on kerrottu, rekisteri ei ollut riittävän valmis ja resursointi ei ollut riittävää ja käytännöt muuttuivat niin paljon, että jouduttiin niihin ongelmiin. Hyvä, että on tehty tällainen muutos. Näin pitää lainsäädäntöä korjata jatkuvasti, että päästään eteenpäin. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

21.21 Krista Kiuru sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tosiaan on kysymyksessä valvontalain osalta tärkeä muutos, jotta voidaan varautua siihen, että Soteri-rekisterin ruuhkat saataisiin hallintaan. Kysymys on vuoden alusta voimaan tulleesta uudesta lainsäädännöstä, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon kaikkien tuottajien on oikeudellisesta muodosta riippumatta jatkossa rekisteröidyttävä, niin julkisten kuin yksityistenkin palveluntuottajien osalta. Koska tämä muutos on ollut vuoden alusta voimassa, niin tämä Soteri-rekisteri, joka on Valviran ylläpitämä, on tällä hetkellä pahasti ruuhkautunut. Palveluntuottajan tehtävänä on täyttää rekisteröintiä varten hakemus, jossa sitten nämä valvontalaissa säädettyt tiedot on ilmoitettava, ja lain voimaantulon jälkeen

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

hakemuskäsittely on ruuhkautunut. Lisääntyneet hakemusmäärät ovat johtaneet siihen, että edes lisätyt resurssit eivät ole riittäneet ja nämä käsittelyajat ovat edelleen pitkiä, jopa puolen vuoden pituisia.

Tässä tilanteessa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että yksityisten elinkeinonharjoittajien ja muiden samassa asemassa olevien pienten palveluntuottajien on mahdollista hakemuksen tehtyään aloittaa toimintansa tai toteuttaa jo rekisteröidyn toiminnan olennainen muutos ennen valvontalain mukaisia rekisteröintipäätöksiä.

Tämän sääntelyn on tarkoitus tulla voimaan nyt kiireellä, heti helmikuun alusta, jotta voidaan näihin ruuhkiin vastata, ja käytännössä tämä olisi väliaikaisesti voimassa vuoden 26 loppuun. Valiokunnan osalta ollaan pohdittu sitten näitä riskejä, jotka tähän liittyvät, jos näinkin pitkää aikaa tässä kannatetaan, mutta valiokunta on omalta osaltaan mietinnössään todennut, että siitä huolimatta tosiasiaa sääntely kohdistuu selkeästi nyt pienemmille tuottajille, minkä johdosta nimenomaan voidaan näitä riskejä minimoida.

Me olemme tehneet yhden muutosehdotuksen tai muutoksen tähän lakiin, ja on hyvä myöskin todeta, että yhdessä ollaan tämä koko valiokunnan joukolla hyväksytty.

Erityisiä kiinnostuksen kohteita tässä on se, miten lupasääntelyä voi jatkossa erityisesti kehittää ja miten valvonnan resurssit voivat vastata nimenomaan tarvetta.

Valiokunta ehdottaa tähän myös valvontaviranomaisten voimavarojen turvaamiseen liittyen lausumaa, joka on siellä edellä. — Pahoittelut, että sain esitellä tämän vasta tässä vaiheessa. Jono liikkui niin nopeasti, että johonkin se edeltävä asia katosi, eli en ehtinyt aikaisemmin paikalle. Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 187/2024 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 133/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 23/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 23/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Kiuru, valiokunnan puheenjohtajana esittelypuheenvuoro. Kymmenen minuuttia, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.25 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään ei ole tarvetta niin pitkälle esittelypuheenvuorolle, mutta heti alkuun on sanottava, että asia on tärkeä, koska kysymys on siitä, miten toimeentulotuesta annetussa laissa voitaisiin paremmin huomioida keliakiakorvauksen palauttaminen painottaen alemman tulotason aikuisia.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Tässä esityksessä nyt ehdotetaan, että keliakiasta aiheutuvia ylimääräisiä ravintomenoja huomioitaisiin perustoimeentulotuen muina perusmenoina 25 eurolla kuukaudessa. Tämä koskisi siis kaikkia 16 vuotta täyttäneitä henkilöitä, joilla ei olisi mahdollista saada keliakiaan ja sen aiheuttaman gluteenittoman ruokavalion noudattamiselle vammaistukea alle 16-vuotiaana.

Tähän lakiin tehtäisiin myöskin teknisluonteisia viilauksia, ja käytännössä kaikki liittyy myöskin ensi vuoden budjettiin, jonka johdosta me olemme tätä tuunanneet.

No, nyt valiokunta on tässä kokonaisuudessa tähän hallituksen esitykseen — eli hallituksen esityksestä luin nyt nuo päät, mitä tässä aiottaisiin tehdä — tehnyt erittäin suuren tarkennuksen, eli 7 b §:ään. Hallituksen esityksen pohjaehdotusta on muutettu niin, että keliakiaa sairastavan, 16 vuotta täyttäneen henkilön osalta muina perusmenoina otettaisiin huomioon 38 euroa kuukaudessa keliakiasta johtuvien ylimääräisten ravintomenojen kattamiseen. Tämä johtuu ihan siitä, että kun niitä ravintomenoja tarkastettiin, niin myöskin selvisi, että tänä päivänä näyttää siltä, että ne ovat lähempänä tuota 38:a euroa. Näin valiokunta on siis käytännössä arvioinut, mikä olisi riittävä korvaus. Tämän saisi keliakiaa tai ruoka-aineallergiaa sairastava tässä asiassa niin, että käytännössä toimeentulotuen osana tätä tukea sitten saisi. Tämän jälkeen olisi kuitenkin mahdollisuus harkinnanvaraisesti hakea tätä samaa tukea myöskin hyvinvointialueelta, jos tarvetta vielä olisi. Käytännössä tämä tarkoittaisi nyt sitä, että keliakiakorvauksen rahoitus nousee tuon 520 000 euroa käytännössä noin 1,5 miljoonaan euroon, ja tätä kautta tätä 7 b §:n 2 momenttia on muutettu.

Muilta osin on todettava, että tämä esitys on kuitenkin hieno esitys siitä, että olemme asiasta herttaisen yksimielisiä. Tämä esitys on yksimielinen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

21.28 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! On erittäin tärkeää, että vahvassa ja välittävässä hallitusohjelmassa on kirjattu pysyvää rahoitusta sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistamiseksi. Tämä toimenpide palauttaa keliakiakorvauksen yli 16-vuotiaille ja alemman tulotason aikuisille. Keliakiaan ei ole olemassa lääkehoitoa, vaan sen ainoa hoitomuoto on pysyvästi ja tarkasti gluteeniton erityisruokavalio. Tämän vuoksi korvaus on perusteltu ja tasapuolinen. Norjassa keliakiakorvaus on 105 euroa kuukaudessa, Kreikassa 100 euroa kuukaudessa ja Belgiassa 38 euroa kuukaudessa.

Suomalaisista keliakiaa sairastaa noin kaksi prosenttia eli yli 100 000 henkilöä. Suurin osa on naisia. On arvioitu, että vain yksi kolmasosa on diagnosoitu. Keliakia on elinikäinen, parantumaton autoimmuunisairaus, jossa vehnän, ohran ja rukiin sisältämä valkuaisaine gluteeni aiheuttaa ohutsuolen limakalvolla tulehdusreaktion ja suolinukan vaurion. Hoitamaton keliakia altistaa vakaville ja kalliille lisäsairauksille, kuten suolistosyöväälle, lapsettomuudelle ja lonkkamurtumalle. Hoitamattomilla keliakikoilla on jopa 30 prosenttia muuta väestöä enemmän masennusta, uupumusta ja muita psykiatrisia oireita.

Tutkimuksen mukaan maailmanlaajuisesti gluteenittoman ruuan ongelmia ovat sen saatavuus, korkea hinta ja ruokavalion rajoittava luonne. Keliakialiiton tekemän hintaselvityksen mukaan gluteeniton ruokavaliohoito aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia yli 700 euroa vuodessa. Keskimäärin keliakian on todettu aiheuttavan noin 60 euroa ylimääräistä kustannusta kuukaudessa.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Arvoisa puhemies! Eri sairauksien yhdenvertainen kohtelu perustoimeentulotuen ravintomenojen arvioinnissa on tärkeää. Perustuslakivaliokunta on todennut, että keliakiasta aiheutuvien ravintomenojen huomioimiseen perustoimeentulotuessa on hyväksyttävät perusteet. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on esittänyt keliakiakorvauksen määrän korottamista aiemmasta esityksestä, 25 eurosta, 38 euroon kuukaudessa. Tämä valtiovarainministeriön täydentävässä talousarviossakin esitetty korotus on erittäin hyvä vaikka ei edelleenkään riittävä. Ehdotetun korotuksen jälkeenkin toimeentulotuen saajalle voi aiheutua keliakiasta enemmän ylimääräisiä ravintomenoja. Näihin yli meneviin kustannuksiin henkilö voi hakea täydentävää toimeentulotukea hyvinvointialueelta. Tällöin myöntäminen perustuu yksilölliseen harkintaan.

Jatkovalmistelussa on tärkeää selvittää, miten tuetaan toimeentulotuen ulkopuolelle jäävien pienituloisten keliakikkojen yhdenvertaisia taloudellisia mahdollisuuksia noudattaen gluteenitonta ruokavaliota. Toimeentulotuen ulkopuolelle jääviä pienituloisia ovat opiskelijat, pieneläkeläiset, pienipalkkaiset ja vanhempainvapaalla olevat. Keliakikonkin tulee kokea olevansa osa yhteiskuntaa ja pystyvänsä nauttimaan monipuolisesta ja ravitsevasta ruuasta sekä elää hyvää elämää.

Arvoisa puhemies! Haluan eduskunnan keliakiaverkoston puheenjohtajana ja keliakikkona kiittää valiokuntaa ja valtiovarainministeriötä tässä vaiheessa keliakiakorvauksen tuomisesta budjettilakiin. Jatkamme korvauksen kehittämistä tulevina vuosina. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

21.32 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Sain viestiä, että olisin puhutellut teitä väärällä tavalla aikaisemmin. Pahoittelen sitä tässä. Vaihdos oli silloin jäänyt huomaamatta.

Hyvä, että on yksimielinen mietintö. Keliakiakorvaushan poistui vuonna 2016 silloisen hallituksen valtiontalouden tasapainottamistoimenpiteenä. Ja kun on yksimielinen mietintö ja hyvään asiaan kohdistetaan rahoitusta, niin pitäähän sitä kehua. Sen verran haluaisin kuitenkin sanoa, että aika pienellä rahoituksella nyt mennään, kun tämä rajataan kuitenkin sinne vain perustoimeentulotuen saajien joukkoon — tässähän edeltävä puhujakin totesi, että meillä on muitakin pienituloisia — ja kyllähän tämä rassaa myös keskituloisen ihmisen päivittäisiä ja viikoittaisia ruokamenoja, mutta en nyt protestoi tietenkään enkä sillä tavalla tässä kritiikkiä halua esittää. Hyvä, että tämä asia kääntyy nyt sitten kymmenen vuoden tai lähes kymmenen vuoden tauon jälkeen taas niinpäin, että saadaan sitä rahoitusta.

Yritin äkkiä löytää tilastotietoa siitä, kuinka moni suomalainen on toimeentulotuen saaja. Viimeinen tieto, jonka muistan, oli seitsemän prosenttia, eli silloin aika suuri osa ihan oikeasti tätäkin tukea tarvitsevista jää tietenkin tämän ulkopuolelle, mutta hyvä, että aloitetaan sieltä kaikkein heikoimmassa asemassa olevien joukosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

21.33 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä oli tosiaan yksimielinen mietintö sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Se ei ole ollut ihan tavallista tällä

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

hallituskaudella. Mutta hyvä asia on kyseessä, ja nimenomaan kaikkein pienituloisimpia pystytään tässä lakiesityksessä keliakian kanssa auttamaan.

Itse nostaisin esille sen, että mietimme valiokunnassa myös sitä, pitäisikö tämä korvaus sitoa indeksiin, mutta päädyttiin siihen, että ei sitä tehdä. Toivotaankin, että kehitys tuo tulevaisuudessa myös gluteenittomien tuotteiden hintaa alaspäin, niin että välttämättä se ei toivottavasti pysy kalliimpana ruokavaliona ikuisesti, vaan hintaero tulevaisuudessa tasoittuisi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

21.35 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Ei minullakaan varsinaisesti mitään erityistä enää ole sanottavana näin hienosta, yksimielisestä esityksestä, mutta kun aamusta asti olen täällä istunut, niin ajattelin nyt käyttää puheenvuoron ja ilmaista tyytyväisyyteni siitä, että tämä saatiin tosiaan yksimielisesti tehtyä.

Tosiaan tässä on viitattu gluteenittomien ruoka-aineitten korkeaan hintaan, mikä on ihan totta. Se, mikä tässä vuosien varrella on näkynyt ja on hyvä kehitys, on se, että nyt on sentään valikoimaa saatavilla, ja toivottavasti sitten jatkossa rupeavat myös hinnat laskemaan. Eli siinä mielessä se, mitä 15—20 vuoden aikana on tapahtunut, on erittäin hyvä, mutta hinnat ovat kyllä edelleen sen verran korkeat, että siinä mielessä on erittäin hyvä, että tämä saatiin läpi. Tämä on tervetullut uudistus.

Ehkä se, mitä edustaja Lindén tuossa tapaili, on kuitenkin oikea pää, mistä lähdetään tätä purkamaan, niin että saadaan sinne tosiaan perustoimeentulotueksi tällainen lisä. Tästä kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

21.36 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä ovat sekä valiokunnan jäsenet että varajäsenet käyttäneet hyviä puheenvuoroja. Ehkä alkuun on hyvä todeta, että tämä keliakiakorvauksen historiallinen matka on sillä tavalla alkanut uudelleen, että eri poliittisissa ryhmissä on ollut halua palauttaa keliakiakorvausta, ja tärkeää on se, että hallitusohjelmassa haluttiin lähteä rakentamaan tietä takaisin keliakiakorvauksen maailmaan niin, että tässä lähdettiin kaikkein vähävaraisimpien ihmisten auttamisesta näin ruokamenoissa, jolloin myös se vaikuttavuus on kaikkein suurinta. Tätä kautta sitten se alle miljoonan euron panos, joka hallitusohjelmassa on, on toki tosi pieni, koska tänä päivänä lasketaan, että sen vanhakantaisen keliakiakorvauksen palauttaminen — oli se sitten syytä tehdä samalla tavalla tai eri tavalla, siitä näkemykset vaihtelevat — on kuitenkin tänä aikana jo muutaman, kymmenen miljoonan kysymys. Tässä suhteessa tietenkin panostus on erittäin pieni suhteessa poliittisiin lupauksiin, mutta itse ajattelen samalla tavalla kuin muutkin tässä, että se osoittaa kuitenkin, että tänä hyvin vaikeana taloudellisena aikana on pystytty kohdistamaan tällaista tukea toimeentulotukea saaville, millä on aidosti merkitystä. Keliakikkojen näkökulmasta tällä on suuri merkitys.

Tuossa äsken kävin tätä lukuhistoriaa läpi ja totean nyt vielä, että tähänhän siis varattiin aikoinaan se alle miljoona euroa, 960 000, ja käytännössä sitten sillä talousarvion täydentävällä saatiin 520 000 euroa lisää. Sanoin äsken virheellisesti tuossa pöytäkirjassa ja haluan korjata sen pöytäkirjaan, että kysymys ei ollut alun perin 520 000 euron avustuksesta vaan 960 000 euron avustuksesta. Tällä lisärahalta, joka nyt tuli budjetin

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

täydentävään, pystytään nostamaan keliakiakorvauksen määrä siihen 38 euroon, jota muutamat asiaa erittäin hyvin tuntevat kansalaisjärjestöt ajoivat. Eli kun näiden gluteenittomien tuotteiden summat ovat nousseet, niin tämä on tarkoituksenmukaista siksi, että ilman kuitteja Kelasta tämän avustuksen saisi, sillä silloin kun mennään hyvinvointialueille, tämä harkinnanvarainen johtaisi aika isoon virkatyöhön, ja sen takia on tarkoituksenmukaista, että tässä nyt 500 000:lla reilusti tätä asiaa korjataan.

Itse ajattelen myöskin samalla tavalla kuin edustaja Valtola, että varmaan tässä on vielä töitä pitkällä juoksulla sen takia, että kun toimeentulotuen perusosa on sidottu indeksiin, niin olisi loogista, että kaikki siihen kuuluva olisi sitä. Tässä tapauksessa nyt kuitenkin tämä jää myöhemmälle arvioinnille. Jatkon osalta, niin kuin tässä Strandman jo totesi, on syytä myöskin miettiä, mitä tehdään niille ryhmille, jotka ovat yhtä pienituloisia mutta eivät ole toimeentulotuen varassa.

Tässä näitä korjausehdotuksia nyt lueteltuna. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 133/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain 21 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 142/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 13/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 142/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 196/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 14/2024 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 14/2024 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.40 Krista Mikkonen vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä ja siinä ehdotetuilla säännöksillä pannaan osaltaan täytäntöön niin sanottu kriittisten raaka-aineiden asetus. Tuo EU:n asetushan on jäsenvaltioissa suoraan

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

sovellettavaa sääntelyä, mutta sen toimeenpano edellyttää muun muassa eräistä menettelyistä ja toimivaltaisista viranomaisista säätämistä, jota tällä lailla tehdään.

Kriittisten raaka-aineiden asetuksessa tarkoitetuissa hankkeissa voi olla kyse kriittisten tai strategisten raaka-aineiden louhinnasta, jalostuksesta tai kierrätyksestä. Uuden hankkeen lisäksi kyseessä voi olla myös nykyisen laitoksen merkittävä laajentaminen tai käyttötarkoituksen muuttaminen. Nyt tällä hallituksen esityksellä ehdotetuilla säännöksillä ei arvioida olevan välittömiä ympäristövaikutuksia. Aineelliseen sääntelyyn ei esitetä muutoksia, eikä esimerkiksi lupien myöntämisen edellytyksiä muuteta. Kysymys on suurelta osin suoraan sovellettavan asetuksen täytäntöönpanosta, eikä tässä yhteydessä arvioida kriittisiä raaka-aineita koskevia hankkeita laajemmin.

Hallituksen esityksessä nimetään kansalliseksi kriittisten raaka-aineiden yhteyspisteviranomaiseksi Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, joka hoitaa tehtävää valtakunnallisesti. Koska kriittisten raaka-aineiden asetus edellyttää yhteyspisteviranomaisen nopeaa nimeämistä ja sen tulee tapahtua 24. helmikuuta 2025 mennessä, on hallituksen esitys valmisteltu erillisenä, vaikka sen valmistelu muutoin liittyy kiinteästi ympäristöministeriössä käynnissä olevaan niin sanottuun yhden luukun palvelujen hankkeeseen.

Tämän laajemman hankkeen, eli yhden luukun palvelujen hankkeen, myötä perustettavan lupa- ja valvontaviraston on tarkoitus toimia jatkossa myös kriittisten raaka-aineiden hankkeiden yhteyspisteviranomaisena ja vastata kriittisten raaka-aineiden asetuksessa keskitetylle asiointipisteelle säädetystä tehtävistä. Eli nyt tässä lainsäädännössä määrätyn Pohjois-Suomen aluehallintoviraston rooli yhteyspisteviranomaisena jäänee siten varsin lyhytaikaiseksi.

Edellä mainitussa yhden luukun palvelujen hankkeessa toteutetaan ensi vuoden aikana pilotointi, jolla kerätään kokemuksia ja tietoa yhteyspisteviranomaisena toimimisesta. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että näiden kokemusten perusteella on mahdollista kehittää viranomaistoimintaa ja että kokemukset voidaan ottaa huomioon vuoden 2025 aikana uuden lupa- ja valvontaviraston ympäristötehtävien toimintamallien ja prosessien valmistelussa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kriittisten raaka-aineiden yhteyspisteviranomaisen velvollisuudesta seurata kriittisten raaka-aineiden asetuksessa strategisten hankkeiden lupamenettelylle säädettyjä määräaikoja. Nämä määräajat tulevat suoraan asetuksesta, ja tämä asetus on siis jäsenvaltioita velvoittava. Strategisten hankkeiden lupamenettely saa asetuksen mukaan kestää enintään 27 kuukautta sellaisten hankkeiden osalta, joihin liittyy louhintaa, ja enintään 15 kuukautta sellaisten strategisten hankkeiden osalta, joihin liittyy ainoastaan jalostusta tai kierrätystä. Asetus antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden pidentää kyseisiä määräaikoja tietyin edellytyksin, ja valiokunta pitääkin hyvänä, että määräaikojen pidentämisen mahdollisuus otetaan lakiehdotuksessa käyttöön.

Tämän lupamenettelyn määräajan määrittely on varsin laaja, ja tähän soveltamisalaan kuuluvat kaikki kriittisiä raaka-aineita koskevan hankkeen rakentamista ja toteuttamista koskevat asiaankuuluvat luvat mukaan lukien rakennus-, kemikaali- ja liitännäsluvat sekä tarvittaessa ympäristöarviointi ja ympäristöluvat. Kaavoitusta ei kuitenkaan rinnasteta lupamenettelyyn, sillä vaikka kuntakaava on kriittisten raaka-aineiden asetuksessa tarkoitettujen kaivoslupien myöntämisen ehdoton edellytys, sen ei tarvitse olla hyväksyttyä tai edes vireillä kaivoslupahakemusta jätettäessä.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Lakiehdotuksessa säädetään myös strategisten hankkeiden etusijasta ympäristön-suojelulain ja vesilain mukaisissa lupamenettelyissä. Aluehallintoviraston tulee antaa etusija strategisia hankkeita koskeville lupahakemuksille, ja samoin myös strategiset hankkeet on käsiteltävä kiireellisesti muutoksenhakutuomioistuimessa. Lisääntyvä etusijasääntely tulee ottaa huomioon tarkasteltaessa niin lupaviranomaisten kuin hallintotuomioistuinten resursseja. Asetuksen mukaan hanketta ei voi tunnustaa strategiseksi hankkeeksi, jos jäsenvaltio vastustaa hanketta, ja kun hankkeen toimija toimittaa komissioon hakemuksen siitä, että hanketta pidetään strategisena, niin komissio arvioi hakemuksen, täyttääkö hanke asetuksen artiklassa 6 säädetyt perusteet. Suomen kannan taas muodostaa valtioneuvosto, jonka tulee kertoa komissiolle oma mielipiteensä. Nämä eivät sinänsä liity tähän lakiesitykseen, mutta valiokunta on halunnut nostaa myös tätä käsittelevä tähän mietintönsä, koska asia on yleisesti varsin kiinnostava.

Strategisia hankkeita koskevien hakemusten käsittely edellyttää toimivaltaisilta viranomaisilta myös yhteistyötä yhteyspisteviranomaisen kanssa, ja uuden tehtävän hoitaminen aiheuttaakin yhden henkilötövuoden voimavaratarpeen Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle, mikä tarkoittaa vuositasolla noin 80 000 euron lisäystä. Tämä on huomioitu budjettirahoituksessa. Myös aluehallintovirastojen voimavaroja lisätään kolmella henkilötövuodella. Koska kyseessä on maksullinen toiminta, niin osa tarvittavista tuloista tulee näiden maksujen kautta, mutta tämän puuttuvan osuuden verran, jonka vuositasolla arvioidaan olevan 132 000 euroa, on budjettirahoituksessa ehdotettu kohdennettavan lisäystä aluehallintovirastoille. Valiokunta pitääkin hyvänä, että tarvittavasta resursoinnista huolehditaan, ja korostaa tarvetta arvioida resurssien riittävyyttä laajemmin osana käynnissä olevaa aluehallintouudistusta.

Tämä ympäristövaliokunnan mietintö tämän lain osalta on yksimielinen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 196/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Puolustusvoimien osallistumisesta Naton rauhan ajan yhteisen puolustuksen tehtäviin vuonna 2025

Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2024 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 13/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 103/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 10/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tiettyjä pinta-ala- ja eläinperusteisia tukia koskevien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 164/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 12/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 70/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 23/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleisestä asumistuesta ja eläkkeensaajan asumistuesta annettujen lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 22/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansaneläkelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 128/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 24/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain 51 a ja 51 b §:n ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 10 a ja 10 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 134/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 25/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 136/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 12/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Valtion tukeman asuntorakentamisen keskukselta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 188/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 13/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 130/2024 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 10/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisestä tietojenvaihdosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 139/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2024 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 3.12.2024 pidettävään täysistuntoon.

25. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 3.12.2024 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.48.

Pöytäkirja PTK 126/2024 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari